Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

VOLUMUL III

GA 112

Ciclu de 14 conferințe ținut la Kassel între 24 iunie și 7 iulie 1909

Traducere de Adriana ONOFREI și Adrian ILIESCU

Rudolf Steiner, *Das Johannes-Evangelium im Verhältnis zu den drei anderen Evangelien, besonders zu dem Lukas-Evangelium*
Dornach/Elvetia, 1975

© Toate drepturile pentru traducerea în limba română sunt rezervate
Editurii UNIVERS ENCICLOPEDIC GOLD
București 2009

COLECȚIA INIȚIERI
Seria Biblioteca antroposofică

Coordonatorul colecției: biolog dr. PETRE PAPACOSTEA
Redactor: MARIA STANCIU
Tehnoredactor: MIHAELA TUDOR
Coperta: SILVIU IORDACHE

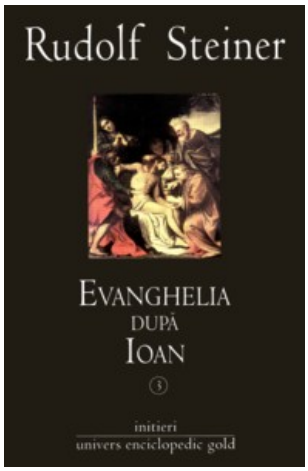

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
STEINER, RUDOLF
Evanghelia după Ioan / Rudolf Steiner; trad.: Adrian Iliescu şi Adriana Onofrei. - Bucureşti: Univers Enciclopedic Gold, 2009
3 vol.
ISBN 978-606-92265-4-4
Vol. 3. - ISBN 978-606-92265-2-0

I. Iliescu, Adrian (trad.)
II. Onofrei, Adriana (trad.)

226.5.07

Societatea antroposofică din România
Strada Vișinilor nr. 17, sector 2, București
Tel.: 021 323 20 57
www.antroposofie.ro
email: romantrop@yahoo.com

ISBN 978-606-92265-4 4
978-606-92265-2-0

COPERTA IV

Acest volum încheie o muncă de traducere a ceea ce a constituit preocuparea primordială a întemeietorului antroposofiei, şi anume explicarea sensurilor profunde ale Evangheliilor şi reliefarea importanţei Misteriului de pe Golgota. Alături de alte cicluri, cum ar fi cele privind Epistolele apostolului Pavel, Geneza, Apocalipsa şi altele, el schiţează tabloul grandios al evoluţiei omului şi Pământului în trecut, prezent şi viitor şi ne dezvăluie rolul lui Christos pe tot acest parcurs. Putem intui astfel că scopul şi sursa principală de inspiraţie ale lui Rudolf Steiner, atunci când a întemeiat Societatea antroposofică, l-a constituit Impulsul christic, conştienţa importanţei înţelegerii acestui Impuls pentru epoca actuală.

CUPRINS

Treptele adevărului (biolog dr. Petre Papacostea)
În legătură cu publicarea conferinţelor lui Rudolf Steiner
CONFERINȚA I — Kassel, 24 iunie 1909
Antroposofia ca noua vestire a evenimentului christic. Creştinii ioaniţi. Sensul evenimentului christic. Naşterea Eului superior în om şi renaşterea Eului divin în omenesc
CONFERINȚA a II-a — Kassel, 25 iunie 1909
Cronica Akasha. Istoria vie spirituală. Zeii au rămas spirituali, iar oamenii, ca urmaşi ai lor, au devenit fizici. Drumul oamenilor spre în sus. Conducătorii omenirii. Logosul. Naşterea Logosului, a lui Christos în Iisus din Nazaret.
CONFERINȚA a III-a — Kassel, 26 iunie 1909
Cvadripartiţia omului. Plantă şi animal. Metamorfozele Pământului. Cele trei grupări de pe vechea Lună: oameni-taur, oameni-leu, oameni-vultur. Contraimaginile lor spirituale, ca arhetipuri pe Soare. „Slujitorii Logosului”.
CONFERINȚA a IV-a — Kassel, 27 iunie 1909
Entităţile ierarhice ale sistemului nostru solar şi regnurile pământeşti
CONFERINȚA a V-a — Kassel, 28 iunie 1909
Evoluţia omenească în cadrul diferitelor încorporări ale Pământului nostru. Lucifer şi Ahriman şi împărăţia entităţilor divin-spirituale. Influența lui Lucifer asupra omului şi metamorfozarea acestei influențe în bine prin fapta lui
CONFERINȚA a VI-a — Kassel, 29 iunie 1909
Oracolele atlanteene. Lăcaşele de iniţiere postatlanteene. Botezul lui Ioan.
CONFERINȚA a VII-a — Kassel, 30 iunie 1909
Botezul cu apă şi botezul cu foc şi spirit. Înțelegerea impulsului lui Christos în diferite epoci ale evoluției omenirii.
CONFERINȚA a VIII-a — Kassel, 1 iulie 1909
Misterele inițierilor. Trezirea prin intermediul lui Christos Iisus. Lazăr-Ioan. Evenimentul Damascului.
CONFERINȚA a IX-a — Kassel, 2 iulie 1909
Compoziţia artistică a Evangheliei după Ioan. Intensificarea treptată a forţei christice în realizarea semnelor şi minunilor
CONFERINȚA a X-a — Kassel, 3 iulie 1909
Ce s-a întâmplat la Botezul lui Ioan? Pătrunderea forţei christice până la nivelul sistemului nervos. Stăpânirea lui Christos asupra legilor sistemului nervos şi biruirea morţii.
CONFERINȚA a XI-a — Kassel, 4 iulie 1909
Armonizarea forţelor interioare ale omului prin intermediul impulsului christic. Legăturile fiinţei misteriale cu vestirile şi cu Evangheliile.
CONFERINȚA a XII-a — Kassel, 5 iulie 1909
Secarea bunului spiritual străvechi şi reînnoirea lui prin impulsul lui Christos. Importanta Misteriului de pe Golgota pentru evoluţia omenească pe Pământul nostru.
CONFERINȚA a XIII-a — Kassel, 6 iulie 1909
Importanța cosmică a Misteriului de pe Golgota. Biruirea morţii prin înlăturarea influenței luciferico-ahrimanice. Moartea ca dătător de viaţă. Primul imbold şi germene spre devenirea-Soare a Pământului nostru. Iradierea forţei christic în corpul eteric al omului. Efectul luminii christice şi reflectarea sa în ambianţa Pământului ca sferă spirituală. Spiritul sfânt.
CONFERINȚA a XIV-a — Kassel, 7 iulie 1909
Pământul ca trup al lui Christos şi ca un nou centru de lumină. Cina cea de taină ca treaptă preliminară pentru unirea mistică cu Christos. Pavel ca vestitor al Christosului viu spiritual. Cele şapte trepte ale iniţierii creştine. Reîncanare şi karmă. Moartea ca sămânţă a Eului veşnic. Cunoaşterea spirituală este focul vieţii.
Note

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

TREPTELE ADEVĂRULUI

Antroposofia este un curent spiritual modern, fundamentat de austriacul Rudolf Steiner (1861–1925), personalitate complexă, dotată cu capacitatea de a dezvolta în mod consecvent şi interactiv atât mistica înaltă bazată pe experienţe interioare care l-au condus la cercetări aprofundate în lumea spirituală, cât şi gândirea riguros ştiinţifică despre spirit, prin opoziţie cu tendinţele materialismului dominant în secolul al XIX-lea şi prima parte a secolului al XX-lea. Materialismul urmărea eliminarea nivelului divin-spiritual din cunoaştere prin contestarea existenţei acestuia în Univers, ceea ce l-a îndreptăţit pe R. Steiner să afirme: „Tragedia materialismului constă în faptul că nu poate înţelege ce este materia".

Pentru a sintetiza conţinutul de idei al antroposofiei sau ştiinţei despre spirit vom porni de la un principiu de bază formulat chiar de Rudolf Steiner: „Oricărei realităţi materiale din Univers îi corespunde ceva spiritual şi orice realitate spirituală din Univers primeşte la un moment dat expresie în lumea materială". Întreaga evoluţie, mai întâi biologică şi apoi social-istorică, a umanităţii este o ilustrare vie a acestui principiu. Cunoaşterea directă a resorturilor spirituale ale umanităţii, ca şi cunoaşterea exterioară a materiei, se obţine numai prin eforturi susţinute de perfecţionare a structurilor noastre sufleteşti şi spirituale, pentru a deveni apţi şi demni de dezvoltarea conştientă şi responsabilă a relaţiei omului cu lumea spirituală în toată puritatea indispensabilă acestui scop. Unul din principalele scopuri ale antroposofiei constă în deschiderea căilor cunoaşterii de sine, fapt necesar pentru evoluţia viitoare a omenirii. Atât cunoaşterea de sine cât şi înţelegerea coerentă a lumii interioare şi a ambianţei telurice şi cosmice se pot dobândi prin studiul scrierilor antroposofice, întrucât logica riguroasă a expunerilor oferă gândirii posibilitatea aprecierii valorii acestora, chiar şi în lipsa accesului personal direct la lumile spirituale. Omul apare astfel ca o fiinţă dublă, cu problematică cosmică şi problematică terestră, având sarcina realizării sintezei superioare a acestora.

În consecinţă, antroposofia este ştiinţa despre spirit care ne dă posibilitatea înţelegerii *raţiunii de a fi* a structurilor şi evenimentelor aparţinând lumii sensibile, precum şi a înlănţuirii acestora în timp şi spaţiu. Ea nu este o fundamentare teoretică pusă la îndemâna unei „secte religioase", cum încearcă să denigreze unele scrieri mişcarea antroposofică, ci reprezintă calea spirituală de valorificare concretă a forţelor de iubire aduse de Hristos pe Pământ, atât de necesară într-o perioadă în care dezbinarea între oameni se manifestă în toate relaţiile individuale şi de grup. Există, în prezent, antroposofi aparţinând celor mai diferite confesiuni religioase care consideră că au găsit, în sfârşit, în antroposofia lui R. Steiner un limbaj comun capabil să creeze baza pentru o nouă deschidere spirituală către lume, prin înţelegerea corectă a momentului-cheie pentru întreaga evoluţie cosmică pe care l-a reprezentat Evenimentul de pe Golgota de acum 2000 de ani.

Antroposofia nu este teorie, ci cunoaştere vie, ceea ce se reflectă în faptul că a pus toate premisele şi a elaborat soluţii valoroase în diferitele domenii aplicative marcate de consecinţele tuturor situaţiilor de criză caracteristice lumii actuale pe care Rudolf Steiner le-a prevăzut cu 8-9 decenii în urmă. Astfel, pe baza cunoaşterii aprofundate a omului (antropologia antroposofică), Rudolf Steiner, colaboratorii şi urmaşii săi au elaborat principiile şi metodele terapeutice ale medicinii antroposofice, ale agriculturii biodinamice, ale sistemului pedagogic Waldorf, ale tripartiţiei sociale, au dat naştere unui impuls original în arhitectură etc. Putem conchide că antroposofia este totodată o cale de cunoaştere obiectivă, o cale de autocunoaştere şi o cale de viaţă. Ea este prelungirea în Eul omului actual a activităţii lui Hristos, a Logosului care a acţionat de la începutul existenţei Universului.

Mişcarea antroposofică, care s-a separat din mişcarea teosofică, s-a dezvoltat independent, şi numai în mod eronat sau abuziv este asociată cu alte curente şi organizaţii actuale. Ea deschide perspective luminoase educaţiei pentru libertate, iubirii dintre oameni şi colaborării cu natura, iar spiritualitatea românească, constitutiv creştină şi cu o largă deschidere spre înţelegerea integrării omului în Cosmos, este o matrice gata pregătită pentru receptarea şi dezvoltarea acestor imperative ale mileniului III.

biolog dr. PETRE PAPACOSTEA

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA CONFERINŢELOR LUI RUDOLF STEINER

Baza ştiinţei spiritului orientată antroposofic o constituie lucrările scrise şi publicate de Rudolf Steiner (1861–1925). Pe lângă aceasta, el a ţinut, între 1900–1924, numeroase conferinţe şi cursuri, atât în faţa unui public larg, cât şi pentru membrii Societăţii teosofice, mai târziu ai Societăţii antroposofice. Vorbind în mod liber, el însuşi a dorit iniţial ca aceste conferinţe să nu fie consemnate în scris, deoarece ele erau concepute drept „comunicări orale, nedestinate tiparului". După ce însă s-au finalizat şi răspândit tot mai numeroase variante incomplete şi eronate după stenogramele şi notiţele auditorilor, s-a văzut nevoit să reglementeze problema acestora. Şi a încredinţat Mariei Steiner von Sivers această misiune. Ei i-a revenit sarcina de a-i desemna pe cei care au dreptul să stenografieze conferinţele, de a asigura administrarea stenogramelor şi revizuirea textelor pentru tipar. Din cauză că, fiind extrem de ocupat, Rudolf Steiner nu a putut corecta el însuşi textele, decât în cazuri foarte rare, în privinţa tuturor conferinţelor publicate trebuie să se ţină seama de această rezervă a sa: „Va trebui să se aibă în vedere faptul că în stenogramele nerevizuite de mine se găsesc greşeli".

În legătură cu raportul dintre conferinţele pentru membri, care, la început, erau accesibile numai sub formă de manuscrise tipărite pentru uz intern, şi cărţile sale, destinate publicului larg, Rudolf Steiner îşi exprimă punctul de vedere în lucrarea autobiografică ***Mein Lebensgang*** (***Viaţa mea***), capitolul 35. Cele spuse acolo sunt valabile, în egală măsură, în ceea ce priveşte cursurile ţinute, care se adresau unui cerc restrâns de participanţi, familiarizat cu bazele ştiinţei spiritului.

După moartea Mariei Steiner (1867–1948) s-a trecut, conform indicaţiilor sale, la tipărirea unei ediţii a operelor complete ale lui Rudolf Steiner (Rudolf Steiner – Gesamtausgabe, GA). Volumul de faţă constituie o parte a acestei ediţii.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA I

Kassel, 24 iunie 1909

Ziua de 24 iunie, sărbătoarea Sfântului Ioan Botezătorul, a fost întotdeauna, pentru cea mai mare parte a omenirii, zi o mare. Şi cei ce în acest oraş, împreună cu noi, se numesc prieteni ai mişcării antroposofice au considerat ca având o anumită semnificaţie faptul că acest şir de conferinţe poate începe chiar astăzi, de ziua Sfântului Ioan. Sărbătoarea cu acest nume se celebra, încă din timpurile trecute ale vechilor persani, într-o zi ce ar corespunde astăzi unei zile de iunie; era aşa-numita sărbătoare a „botezului cu apă şi a botezului cu foc". Într-o aceeaşi zi de iunie, Roma antică sărbătorea Vesta, tot o sărbătoare a botezului cu foc. Şi dacă urcăm în trecutul culturii europene până în timpurile de dinainte de Christos, găsim şi în acele timpuri, în care creştinismul nu era încă răspândit, o sărbătoare în luna iunie care coincidea cu acel moment din an în care zilele sunt cele mai lungi, nopţile cele mai scurte, în care zilele încep din nou să scadă, în care deci Soarele începe din nou să îşi piardă din forţa pe care o răspândeşte peste toată vegetaţia şi vieţuitoarele Pământului. Pentru popoarele din nord această sărbătoare din iunie marca timpul în care începea declinul zeului Baldur, pe care şi-l reprezentau a fi unit cu Soarele. Această sărbătoare de iunie devine treptat, odată cu creştinismul, sărbătoarea Sfântului Ioan Botezătorul, înaintemergătorul lui Christos Iisus. Prin aceasta, ea ne poate oferi şi nouă un punct de plecare pentru studiile pe care le vom întreprinde, în zilele care urmează, cu privire la evenimentul cel mai important al evoluţiei omenirii: fapta lui Christos Iisus. În acest ciclu de conferinţe vom căuta să vedem cum a descris această faptă cel mai important dintre toate documentele creştine, şi anume Evanghelia după Ioan. Vom compara această descriere cu cea a celorlalte Evanghelii.

Ziua Sfântului Ioan ne aduce aminte că această mare individualitate, cea mai mare din câte au luat vreodată parte la evoluţia omenirii, a avut un precursor. Prin aceasta atingem deja un punct important pe care îl vom pune tot ca un fel de preambul, să zicem aşa, la începutul acestor conferinţe. În cursul evoluţiei umane apar mereu evenimente profund semnifictive care răspândesc în jurul lor o lumină mai puternică decât a altora. De la o epocă la alta vedem înregistrându-se în istorie astfel de evenimente fundamentale. Mereu ni se spune că există oameni care, într-un anumit sens, le cunosc şi le vestesc mai dinainte, ceea ce arată că aceste evenimente nu au loc întâmplător. Cei care pot într-adevăr să pătrundă în ansamblul ei istoria omenirii şi să îi înţeleagă sensul şi spiritul ştiu că aceste evenimente trebuie să vină şi că ei trebuie să acţioneze mai înainte, anticipat, pentru ca ele să poată avea loc.

În zilele următoare vom avea prilejul să vorbim de mai multe ori despre înaintemergătorul lui Christos Iisus. Astăzi îl vom analiza doar din acel punct de vedere care arată că el a fost unul dintre cei care au putut, printr-un dar spiritual deosebit, să îşi adâncească mai profund privirea în contextul evoluţiei omenirii. Prin aceasta ştim că în cadrul acestei evoluţii a omenirii există momente cu totul excepţionale. De aceea era oportun ca el să-i netezească căile lui Christos Iisus. Dacă îl privim pe Christos Iisus însuşi – ca să intrăm direct în subiectul analizei noastre – trebuie să ne fie clar că nu fără motiv o mare parte a omenirii a împărţit curgerea timpului într-o epocă anterioară apariţiei lui Christos Iisus pe Pământ şi o epocă ulterioară acesteia. Popoarele care au făcut această distincţie arată că ele au presimţit importanţa capitală a misterului christic. Dar acest adevăr va trebui să fie vestit oamenilor continuu, sub noi forme şi în alţi temeni. Căci nevoile omenirii se schimbă de la epocă la epocă. Epoca noastră are nevoie, sub un anumit aspect, de o nouă vestire a acestui eveniment hotărâtor pentru întreaga evoluţie a omenirii. Această vestire vrea să fie *antroposofia*.

Vestirea antroposofică a misterului lui Christos nu este nici ea ceva nou pentru noi în ce priveşte conţinutul, ci în ce priveşte forma. Ceea ce va fi spus în conferinţele din zilele acestea a fost spus deja de secole, în cadrul culturii noastre şi a vieţii noastre spirituale, în cercuri mai restrânse. Diferenţa dintre vestirea actuală şi vestirile precedente constă în faptul că în prezent te poţi adresa unui cerc mai mare de oameni. Cercurile restrânse în care răsuna deja de secole această vestire în cadrul vieţii noastre spirituale europene adoptaseră ca simbol acelaşi semn pe care îl vedeţi aici (în sala de conferinţe), crucea cu trandafiri. Acum, când aceste lucruri sunt adresate unui public mai mare, iar crucea cu trandafiri poate fi iarăşi recunoscută ca simbol al acestui mesaj, lăsaţi-mă mai întâi să vă prezint în linii mari pe ce se sprijină acest simbol al vestirii rosicruciene privitor la Christos Iisus.

Rosicruciernii reprezintă o societate care din secolul al IV lea a cultivat în sânul vieţii spirituale a Europei un creştinism cu adevărat spiritual. Această societate a rosicrucienilor care, făcând abstracţie de orice formă exterioară istorică, căuta să reveleze aderenţilor ei adevărul cel mai profund al creştinismului îi numea pe adepţii ei şi „creştini ioaniţi". Când vom fi înţeles această expresie de „creştin ioanit" vom putea intui, dacă nu cu raţiunea, cel puţin având o vagă presimţire, întreg spiritul şi sensul conferinţelor care urmează.

Ştiţi că Evanghelia după Ioan, acest document zguduitor al neamului omenesc, începe prin aceste cuvinte: „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era la început la Dumnezeu."

Cuvântul – sau Logosul – era deci la început la Dumnezeu. Şi se spune apoi despre el că răspândea Lumina în întuneric şi că întunericul nu a cuprins-o la început; că această Lumină era în lume, că ea se afla printre oameni şi că numai un mic număr dintre ei au fost în stare să o înţeleagă*. Atunci a apărut Cuvântul, care s-a făcut carne, a luat chipul unui om, al cărui înainte-mergător a fost Ioan Botezătorul. Şi acum vedem cum cei care au înţeles ceva despre importanţa apariţiei lui Christos pe Pământ se străduie să-şi explice ce este în realitate Christos şi de ce autorul Evangheliei după Ioan ne arată direct că entitatea cea mai desăvârşită care a trăit în acest Iisus din Nazaret nu era alta decât cea din care au ieşit şi toate celelalte fiinţe care trăiesc în jurul nostru – că ea este Spiritul viu, Cuvântul viu, Logosul însuşi.

* În germană: *begreifen* = a cuprinde, a înțelege.

Dar şi ceilalţi evanghelişti au încercat, fiecare în felul său, să ne prezinte ce a însemnat în realitate apariţia lui Iisus din Nazaret. Vedem, de pildă, cum autorul Evangheliei după Luca se străduie să arate că la Botezul lui Christos în Iordan, de către Ioan Botezătorul, a avut loc un lucru cu totul deosebit, că spiritul s-a unit cu corpul lui Iisus din Nazaret. Şi autorul Evangheliei după Luca spune în continuare că acest Iisus din Nazaret este descendentul unei lungi linii de predecesori care urcă până la David, până la Avraam, până la Adam şi chiar până la

din Nazaret către descendenţii săi, lanţul lung de predecesori care urca până la David, până la Avraam, până la Adam şi chiar până la Dumnezeu. Să remarcăm că în Evanghelia după Luca se indică peste tot că Iisus din Nazaret era fiul lui Iosif, că Iosif era fiul lui Eli, care era fiul lui Matat..., care era fiul lui David şi, în final, fiul lui Adam, care era al lui Dumnezeu! Aceasta ne arată că autorul Evangheliei după Luca acordă o importanţă deosebită faptului că Iisus din Nazaret, cu care s-a unit spiritul în momentul Botezului săvârşit de Ioan, coboară în linie directă din cel pe care el îl numeşte tatăl lui Adam, Dumnezeu. Aceste lucruri trebuie luate textual. În Evanghelia după Matei se urmăreşte şirul ascendenţei lui Iisus din Nazaret până la Avraam, căruia i s-a revelat Dumnezeu.

Prin aceasta, şi prin multe alte cuvinte din Evanghelii, individualitatea care este purtătorul lui Christos şi întreaga apariţie a lui Christos sunt prezentate nu numai ca una din cele mai mari apariţii din sânul evoluţiei omenirii, ci ca cea mai mare apariţie. Exprimat simplist, aceasta înseamnă implicit următorul fapt: dacă pogorârea lui Christos Iisus este privită, de către cei care îi presimt măreţia, drept evenimentul capital survenit în sânul evoluţiei Pământului, atunci Christos Iisus trebuie să fie legat într-un fel de ceea ce este esenţial şi mai sacru în om. Trebuie deci să existe ceva în om care se raportează direct la evenimentul christic. Am putea deci pune întrebarea: Dacă, conform Evangheliilor, Christos Iisus reprezintă într-adevăr evenimentul cel mai important al evoluţiei omenirii, nu ar trebui atunci să găsim în orice suflet de om ceva care se află în relaţie cu Christos Iisus?

Tocmai acesta era şi punctul cel mai important şi esenţial pentru creştinii ioaniţi din societăţile rosicruciene, şi anume că în fiecare suflet omenesc există ceva ce se raportează direct la faptele care au avut loc în Palestina datorită lui Christos Iisus. Şi dacă Christos Iisus poate fi numit cel mai mare eveniment pentru omenire, atunci şi ceea ce corespunde în sufletul uman acestui eveniment christic va fi cel mai mare şi mai important lucru. Care anume este acesta? La această întrebare rosicrucienii au răspuns: Pentru fiecare suflet uman există ceva ce se desemnează prin cuvintele „Trezire", „Renaştere" sau „Iniţiere". Vom vedea ce înseamnă aceste cuvinte.

Când privim către lucrurile din jur vedem că acestea se nasc şi mor. Floarea se naşte şi moare, întreaga vegetaţie apare şi dispare. Şi deşi munţii şi rocile par să sfideze secolele, în dictonul „Picătura care stăruie găureşte piatra" se exprimă deja o bănuială a sufletului omenesc, faptul că şi stâncile maiestuoase şi munţii sunt supuşi legilor dispariţiei. Omul ştie că se naşte şi piere chiar şi ceea ce este construit, clădit din elemente; se naşte şi piere nu numai ceea ce omul numeşte corporalitatea sa, ci şi ceea ce el numeşte „Eul său trecător". Însă cei care ştiu cum se ajunge în lumea spirituală ştiu şi că omul nu ajunge aici cu ajutorul ochilor şi urehilor sau prin intermediul altor simţuri, ci pe calea trezirii, a renaşterii, a iniţierii. Şi ce renaşte?

Când omul îşi îndreaptă privirile spre lăuntrul său, el constată că fiinţa care îl întâmpină acolo este cea căreia el îi spune „Eu". Acest Eu se deosebeşte chiar prin nume de toate obiectele din lumea exterioară. Oricărui obiect din lumea exterioară îi poţi da un nume din afară: fiecare îi poate spune mesei masă, ceasului ceas etc. Cuvântul „Eu" nu poate însă niciodată să răsune în urechea noastră dacă acest cuvânt vrea să ne desemneze pe noi înşine; „Eul" nu poate fi exprimat decât dinăuntru. Pentru oricare altul, noi suntem un „Tu". Omul recunoaşte deja prin însuşi acest fapt că această fiinţă-Eu se deosebeşte de tot ceea ce se află în el şi în jurul lui. La aceasta trebuie de adăugat ceea ce ocultiştii au afirmat în toate timpurile: faptul că din acest Eu se naşte un Eu superior, aşa cum se naşte copilul din mama sa.

Când omul intră în viaţă, îl vedem la început copil. El priveşte cu stângăcie lucrurile din jur; apoi învaţă treptat să le cunoască, îşi dezvoltă puţin câte puţin intelectul şi voinţa şi îl vedem crescând în forţă, în energie. Dar în toate timpurile au existat oameni care au depăşit această dezvoltare obişnuită. Ei au ajuns, să spunem aşa, la un al doilea Eu, care îi poate spune „Tu" primului, aşa cum Eul îi spune corpului său şi lumii exterioare „Tu". Acest al doilea Eu îl priveşte oarecum de sus pe primul. Acest Eu stă ca un ideal în faţa sufletului omenesc şi ca o realitate pentru cei care urmează directivele ocultiştilor. Aceştia spun: Eul pe care îl cunoşteam până acum participă la întreaga lume exterioară; el este trecător odată cu această lume. Dar în mine dormitează un al doilea Eu, de care oamenii nu sunt conştienţi, dar pot ajunge să fie. Acest Eu este unit cu nepieritorul aşa cum primul Eu este unit cu ceea ce este trecător şi temporal. Printr-o nouă naştere, acest Eu superior va putea să contemple lumile spirituale aşa cum Eul inferior poate privi în lumea sensibilă prin simţuri, prin ochi, urechi etc. Ceea ce altfel se numeşte trezire, renaştere, iniţiere era, în concepţia celor care se recunoşteau a fi discipolii rosicrucianismului, evenimentul cel mai important al sufletului omenesc. Ei ştiau că trebuie să existe un raport între acest eveniment al renaşterii Eului superior, care este în stare să privească de la înălţime Eul inferior aşa cum oamenii privesc formele din jur, şi evenimentul christic. Altfel spus: aşa cum pentru fiecare om poate avea loc în evoluţia sa o renaştere, tot aşa pentru întreaga omenire a intervenit o renaştere odată cu apariţia lui Christos Iisus. Ceea ce pentru omul individual este un eveniment interior, un eveniment mistic-spiritual, cum se spune, ceea ce el poate vieţui drept naşterea Eului său superior, pentru omenire în ansamblul ei este evenimentul din Palestina, intervenit în lumea exterioară, în istorie, odată cu Christos Iisus.

Cum apare acest fapt celui care a scris Evanghelia după Luca? El şi-a spus: Arborele genealogic al lui Iisus din Nazaret urcă până la Adam şi până la Dumnezeu însuşi. Ceea ce este astăzi omenirea, ceea ce îşi are sălaşul în corpul fizic al omului a coborât odinioară din înălţimile divin-spirituale, s-a născut din spirit, a fost odinioară la Dumnezeu. Adam a fost cel trimis din înălţimile spirituale să coboare jos, în materie; în acest sens, el este Fiul lui Dumnezeu. Odinioară exista deci o împărăţie divin-spirituală care s-a condensat, ca să spunem aşa, şi a format împărăţia pământească, trecătoare. A apărut Adam. Adam era o imgine pământească a Fiului lui Dumnezeu; şi din Adam coboară oamenii aflaţi în corp fizic. Iar în Iisus din Nazaret a trăit într-un mod aparte nu numai ceea ce trăieşte în fiecare om în general, ci şi o natură mai profundă, ceva ce nu poţi găsi decât dacă îţi dai seama că adevărata esenţă a omului provine din divin. Această descendenţă divină rămâne vizibilă întru câtva în Iisus din Nazaret. De aceea autorul Evangheliei după Luca se simte dator să spună: Priviţi-L pe Cel pe care L-a botezat Ioan. El poartă semnele distinctive ale divinităţii, de unde îşi trage obârşia Adam. Acestea se pot reînnoi în El. Aşa cum Dumnezeu a coborât în materie şi a dispărut ca Dumnezeu în neamul omenesc, tot aşa El reapare. Omenirea a putut să renască în ceea ce are ea mai profund, în caracterul său divin, prin Iisus din Nazaret. – Deci, autorul Evangheliei după Luca a vrut să spună: Dacă urcăm la obârşia arborelui genealogic al lui Iisus din Nazaret, noi regăsim în el obârşia divină şi însuşirile Fiului lui Dumnezeu, dar într-un mod nou şi în mai mare măsură decât a putut fi până acum în omenire.

Iar autorul Evangheliei după Ioan accentuează şi mai mult faptul că în om trăieşte ceva divin şi că acest divin a apărut în forma sa cea mai sublimă ca Dumnezeu, ca Logosul însuşi. Dumnezeu, care a fost, ca să spunem aşa, înmormântat în materie, este renăscut ca Dumnezeu în Iisus din Nazaret. Iată ce au vrut să spună cei care şi-au început Evangheliile făcând această introducere.

Şi ce spuneau cei care au vrut să continue înţelepciunea acestor Evanghelii, creştinii ioaniţi? Ei spuneau că pentru orice om există un eveniment mare şi puternic, care se numeşte naşterea Eului superior. Aşa cum copilul se naşte din mamă tot aşa se naşte Eul divin din om. Iniţierea, trezirea, este posibilă, iar când ea s-a produs o dată, atunci altceva devine important faţă de ceea ce a fost înainte. Vom înţelege ce anume este important aici printr-o comparaţie.

Să presupunem că ne aflăm în faţa unui om de 70 de ani care a trecut prin trezirea interioară, că el şi-a dobândit Eul superior. Şi să presupunem că acest om a trăit această trezire, această naştere a Eului său superior la vârsta de 40 de ani. Dacă cineva s-ar fi apropiat atunci de el şi ar fi vrut să-i descrie viaţa, ar fi putut să spună: Am în faţă un om care tocmai şi-a născut Eul superior. El este acelaşi cu cel pe care l-am cunoscut cu cinci ani mai devreme în această situaţie şi cu zece ani mai înainte în cealaltă situaţie. – Şi dacă acest observator

ar fi vrut să ne prezinte identitatea acelui om, dacă ar fi vrut să ne arate că acel om ar fi avut încă de la naştere un punct de plecare cu totul deosebit, el i-ar fi urmărit existenţa fizică în urmă, începând de la 40 de ani, şi ar fi descris-o în sensul celui care vorbeşte din punctul de vedere al ştiinţei spiritului. La 40 de ani în acest om s-a născut un Eu superior. Din acest moment Eul superior iradiază asupra tuturor aspectelor vieţii sale. El a devenit acum un om nou. De acum nu ne mai interesează trecutul, acum este important în primul rând să recunoaştem cum creşte Eul superior de la an la an şi cum se dezvoltă el în continuare. Când acest om va fi ajuns la 70 de ani, atunci ne vom informa asupra drumului pe care Eul superior l-a parcurs de la 40 la 70 de ani. Şi ca să ştim că Eul pe care ni-l arată la 70 de ani este Eul autentic, pentru noi este important să credem în ceea ce s-a întâmplat în sufletul acelui om în urmă cu 30 de ani. – Aşa au făcut autorii Evangheliilor şi aşa au făcut creştinii ioaniţi în legătură cu fiinţa Celui pe care noi îl numim Christos Iisus.

Evangheliştii şi-au luat drept sarcină să arate înainte de toate că Christos Iisus îşi are obârşia în spiritul originar al Universului, în Dumnezeu însuşi. Dumnezeu, care a sălăşluit invizibil în omenirea întreagă, se revelează în mod special în Christos Iisus. Acesta este acelaşi Dumnezeu despre care Evanghelia după Ioan spune că este de la obârşii, de la începuturi. Interesul evangheliştilor a fost acela de a arăta că acel Dumnezeu era în Iisus din Nazaret. În ceea ce îi priveşte pe cei care au trebuit să perpetueze până în epoca noastră înţelepciunea primordială veşnică, interesul lor a fost acela de a arăta că Eul superior al oamenilor, Spiritul divin al omenirii care, prin evenimentele din Palestina, s-a născut în Iisus din Nazaret a rămas acelaşi şi s-a păstrat la toţi cei care au avut o reală înţelegere pentru acest lucru.

Aşa cum noi am descris în exemplul acelui om al cărui Eu superior s-a născut la 40 de ani, tot astfel cei care au scris Evangheliile l-au descris pe Dumnezeul din om până la evenimentul din Palestina: felul în care el s-a dezvoltat, faptul că el s-a născut din nou şi aşa mai departe. Dar cei care trebuiau să dovedească că sunt continuatorii celor care au scris Evangheliile trebuiau să arate că acesta este momentul renaşterii Eului superior, unde avem de-a face numai cu partea spirituală, care acum iradiază peste toate celelalte. Cei care se numeau creştini ioaniţi şi aveau ca simbol crucea cu trandafiri spuneau: Tocmai ceea ce s-a născut din nou pentru omenire ca mister al Eului superior al acestei omeniri s-a păstrat. El a fost păstrat de această mică comunitate ieşită din rosicrucianism. Această continuitate se exprimă printr-un simbol: acea sfântă cupă din care a băut şi a mâncat Christos Iisus împreună cu discipolii Săi, care este numită „Sfântul Graal", şi în care a fost adunat, de către Iosif din Arimateea, sângele scurs din rănile lui Christos. Ea a fost adusă, cum spune legenda, de către îngeri în Europa. Pentru ea a fost înălţat un templu, iar rosicrucienii au devenit păstrătorii conţinutului aflat în acea cupă, adică a ceea ce constituie esenţa Dumnezeului renăscut. Taina Dumnezeului renăscut a domnit mereu în omenire: acesta este Misteriul Sfântului Graal.

Acesta este Misteriul prezentat ca o nouă Evanghelie, despre care este spus: Noi ne uităm de jos în sus la un astfel de înţelept cum a fost autorul Evangheliei după Ioan, care a putut spune: La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Ceea ce la început era la Dumnezeu s-a născut din nou în Cel pe care noi L-am văzut suferind şi murind pe Golgota şi care a înviat. – Această continuitate a principiului divin de-a lungul tuturor timpurilor şi renaşterea acestui principiu divin, iată ce a vrut să descrie autorul Evangheliei după Ioan. Dar toţi cei care au vrut să prezinte aceste lucruri ştiau: ceea ce era dintru început a fost păstrat. La început a fost Misteriul despre Eul omenesc superior; acest Misteriu a fost păstrat prin Sfântul Graal; el a rămas legat de Graal şi în Graal trăieşte Eul, care este unit cu nepieritorul şi cu veşnicul, aşa cum Eul inferior este legat de ceea ce este trecător şi pieritor. Cine cunoaşte taina Sfântului Graal ştie că din lemnul crucii răsare viaţa adevărată, Eul nemuritor, simbolizat de trandafirii de pe lemnul negru al crucii. Astfel, taina crucii cu trandafiri se prezintă ca un fel de continuare a Evangheliei după Ioan. Şi tocmai în ce priveşte această Evanghelie şi ceea ce o continuă putem spune: „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era la început la Dumnezeu. Toate prin el s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. În El era Viaţa, şi Viaţa era Lumina oamenilor. Şi Lumina lumina în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o." Numai câţiva oameni, cei care aveau în ei ceva din ceea ce nu este născut din carne, au înţeles Lumina care lumina în întuneric. Dar atunci Lumina a devenit carne şi a locuit printre oameni în făptura lui Iisus din Nazaret.

Şi atunci putem spune, fiind întru totul în sensul Evangheliei după Ioan: Ceea ce a trăit ca Christos în Iisus din Nazaret era Eul superior divin al întregii omeniri, era Dumnezeul renăscut, devenit pământesc în Adam, copia sa pământească. Acest Eu renăscut omenesc s-a perpetuat ca un mister sacru, el a fost păstrat în simbolul crucii cu trandafiri şi astăzi este vestit ca Misteriul Sfântului Graal, crucea cu trandafiri.

Acest Eu superior, care se poate naşte în fiecare suflet omenesc, ne indică renaşterea Eului divin în evoluţia întregii omeniri în cadrul evenimentului din Palestina. Aşa cum în fiecare om se poate naşte Eul superior, tot astfel s-a născut în Palestina Eul superior al întregii omeniri, Eul divin, şi el va fi păstrat şi dezvoltat în continuare în ceea ce se ascunde în spatele crucii cu trandafiri.

Oprindu-ne însă la evoluţia omului, noi nu întâlnim aici numai acest mare eveniment – renaşterea Eului superior – ci şi o mulţime de evenimente mai mici. Înainte ca omul să poată da naştere Eului său superior, înainte să poată surveni această experienţă mare, cuprinzătoare, pătrunzătoare pentru suflet – naşterea Eului nemuritor în cel muritor – trebuie străbătute mai multe trepte preliminare. Omul trebuie să se pregătească în modul cel mai divers. Şi când el a atins nivelul la care poate să spună: Acum eu simt, ştiu că în mine există ceva care priveşte de sus la Eul meu obişnuit, aşa cum acest Eu obişnuit priveşte lucrurile senzoriale, acum eu sunt un al doilea în primul, am înaintat, m-am înălţat în acele împărăţii în care sunt unit cu fiinţele divine – dacă omul a avut această trăire, atunci rămân de cucerit şi alte trepte de o natură diferită de cea a treptelor preliminare.

Astfel, avem acest mare eveniment decisiv, naşterea Eului superior în fiecare om individual. Dar şi în omenire luată în ansamblu avem o naştere analoagă: naşterea Eului divin. Şi mai există apoi trepte pregătitoare şi trepte care trebuie să îi urmeze acestui eveniment decisiv. Treptele pregătitoare sunt, dacă privim în urmă, înainte de desfăşurarea evenimentului christic. Aici vedem apărând în cadrul evoluţiei omenirii alte evenimente mari, vedem apropiindu-se treptat acest eveniment christic, cam aşa cum descrie Evanghelia după Luca: La început exista un Dumnezeu, o Fiinţă-spirit în înălţimile spirituale. El a coborât în lumea materială şi s-a făcut om, a devenit omenire. – În om, desigur, puteai vedea că la baza lui se află Dumnezeu, dar pe Dumnezeu nu-L puteai vedea dacă priveai evoluţia omenirii doar cu ochii fizici. Dumnezeu era, ca să spunem aşa, ascuns în spatele lumii fizice pământeşti; pe El Îl puteau găsi numai cei care ştiau unde se află, cei care puteau privi în împărăţia Sa.

Să urcăm până la India antică, prima civilizaţie fondată după marea catastrofă a potopului. Găsim acolo şapte mari sfinţi-instructori, ce se numesc *sfinţii Rishi*. Ei vorbeau despre o Fiinţă superioară, despre care spuneau: Înţelepciunea noastră poate presimţi această Fiinţă sublimă, dar este imposibil să o vadă! Cei şapte sfinţi Rishi văd foarte departe, dar această Fiinţă, pe care ei o numeau „Vishva Karman", se afla dincolo de sfera lor. Iar Vishva Karman este o Fiinţă care umple într-adevăr lumea spirituală, dar ea se afla dincolo de sfera pe care ochiul clarvăzător al acestor timpuri o putea vedea. A urmat apoi civilizaţia denumită după marele ei conducător Zarathustra. Zarathustra le spunea celor pe care îi conducea: Când percepţia clarvăzătoare se opreşte asupra lucrurilor lumii, asupra mineralelor, plantelor, animalelor şi asupra oamenilor ea vede îndărătul acestor lucruri tot felul de entităţi spirituale. Însă Fiinţa spirituală căreia omul îi datorează adevărata sa existenţă, care cândva va trebui să trăiască în Eul cel mai profund al omului, este încă invizibilă când privim lucrurile de pe Pământ cu ochii fizici, nu cu ochii clarvăzători. – Dar când Zarathustra îşi înălţa privirea sa clarvăzătoare către Soare, el nu vedea numai Soarele fizic. Aşa cum în jurul omului vezi o aură, tot aşa în jurul Soarelui vezi – spunea el – *marea aură solară, Ahura Mazdao*. – Marea aură solară este cea care a dat naştere omului, într-un fel pe care îl vom explica mai târziu. Omul este imaginea Spiritului solar, a lui Ahura Mazdao. Dar până atunci Ahura Mazdao nu a locuit pe Pământ.

A venit apoi timpul în care omul care devenea clarvăzător începea să-l perceapă pe Ahura Mazdao în ceea ce-l înconjoară pe Pământ; faptul nu era posibil în timpul lui Zoroastru. Când Zoroastru vedea prin percepţia clarvăzătoare ceea ce se manifesta în fulgerul şi tunetul pământesc, acolo nu se revela Ahura Mazdao, nu era Marele Spirit solar care este prototipul omenirii. Ca să îl vadă pe Ahura Mazdao trebuia să se îndrepte spre Soare. – Zoroastru şi-a găsit succesorul în Moise. Când privirea clarvăzătoare a acestuia se trezi, el observă, în rugul arzând şi în focul de pe Muntele Sinai spiritul care i s-a revelat drept „Ejeh aher ejeh", drept „Eu sunt cel care a fost, care este, care va fi", Iahve sau Iehova. Ce s-a petrecut atunci?

Începând din acele timpuri străvechi, după apariţia lui Zoroastru şi înainte de venirea lui Moise pe Pământ, spiritul care înainte se afla numai pe Soare a început să se apropie de Pământ. El este cel care a strălucit în rugul aprins şi în focul de pe Sinai; el era în elementele Pământului. A mai trecut o epocă şi spiritul pe care Rishi îl puteau presimţi, dar despre care spuneau: Clarvederea noastră nu este încă în stare să îl vadă, acel spirit pe care Zoroastru trebuia să îl caute pe Soare, care lui Moise i se revela în fulger şi tunet, a apărut în sfârşit într-un om, în Iisus din Nazaret. Aceasta a fost evoluţia: mai întâi coborârea din înălţimile Universului până în elementele fizice şi apoi până într-un trup omenesc. Abia în acel moment renaşte Eul divin, din care a ieşit omul, şi la care autorul Evangheliei după Luca raportează arborele genealogic al lui Iisus din Nazaret. Atunci s-a împlinit marele eveniment al renaşterii lui Dumnezeu în om.

Vedem aici nişte trepte preliminare, trepte pe care le-a parcurs şi omenirea. Iar cei care, în calitate de conducători ai omenirii, au progresat odată cu ea au trebuit să treacă şi ei prin aceste etape preliminare până când unul dintre ei să ajungă atât de departe încât să poată deveni purtătorul lui Christos. Iată cum se înfăţişează evoluţia omenirii unei contemplări spirituale.

Şi mai este ceva foarte important. Ceea ce sfinţii Rishi venereau drept Vishva Karman, ceea ce Zoroastru considera a fi Ahura Mazdao al Soarelui, ceea ce Moise venera drept „Ejeh asher ejeh" trebuia să apară într-un singur om, în Iisus din Nazaret, într-o entitate omenească delimitată. Trebuia să se ajungă aici. Dar pentru ca o Fiinţă atât de sublimă să poată să locuiască într-un astfel de om precum Iisus din Nazaret trebuia ca acest om să fi atins el însuşi o treaptă foarte înaltă de evoluţie. Nici un altul nu ar fi putut deveni purtătorul unei astfel de Fiinţe care vine în lume în modul descris.

Noi, ca adepţi ai ştiinţei spiritului, ştim că există o reîncarnare. De aceea ar trebui să ne spunem că Iisus din Nazaret – nu Christos – a avut multe încarnări şi că în încarnările anterioare a trebuit să urce treaptă după treaptă până să poată deveni Iisus din Nazaret. Aceasta nu înseamnă decât că Iisus din Nazaret a trebuit să devină el însuşi un iniţiat de grad înalt înainte să poată fi purtătorul lui Christos. Când se naşte un astfel de iniţiat de grad înalt, ce anume poate deosebi naşterea şi viaţa sa ulterioară de naşterea şi viaţa ulterioară a unui om obişnuit? În general, putem bănui că la naştere omul este plăsmuit – chiar dacă aproximativ – în conformitate cu ceea ce a fost într-o încarnare anterioară. Nu tot aşa este pentru un iniţiat. Iniţiatul nu ar putea fi un conducător al omenirii dacă înăuntrul său ar avea doar ceva ce corespunde întru totul exteriorului. Căci exteriorul, în mod necesar, omul şi-l plămădeşte în funcţie de mediul înconjurător. La naşterea unui iniţiat, în corpul său trebuie să coboare un suflet foarte avansat, care în epocile anterioare a trăit pe Pământ experienţe deosebit de puternice. De aceea legenda spune despre toţi aceşti iniţiaţi că naşterea lor s-a petrecut altfel decât la ceilalţi oameni. De ce şi cum?

La întrebarea „De ce?" tocmai am răspuns tangenţial: pentru că un Eu vast, care anterior a trecut deja prin experienţele cele mai deosebite, se uneşte cu trupul. La început trupul nu poate primi ceea ce vrea să se încorporeze drept natură spirituală în acel corp. De aceea, pentru o entitate spirituală care se întrupează ca iniţiat de rang foarte înalt într-un trup omenesc trecător trebuie, mai mult decât în cazul altui om, ca Eul care se reîntrupează să planeze în momentul naşterii în jurul făpturii fizice. În timp ce la un om obişnuit, curând după naştere, forma fizică este asemănătoare şi se mulează după forma spirituală sau după aura omenească, aura iniţiatului care se reîncarnează radiază. Partea spirituală este cea care anunţă că aici te afli în faţa a mai mult decât vedem în mod obişnuit. Ce anunţă acest spiritual? El anunţă nu numai că în lumea fizică s-a născut un copil, ci şi că în lumea spirituală s-a petrecut ceva! Este ceea ce vor să spună toate acele povestiri ce se brodează pe marginea reîntrupărilor marilor iniţiaţi: Nu se naşte doar un copil, ci în spiritual se zămisleşte ceva ce nu poate fi cuprins prin ceea ce se naşte aici, jos. – Cine recunoaşte acest lucru? Îl recunoaşte numai cel care are un ochi clarvăzător pentru lumea spirituală. De aceea se povesteşte că, la naşterea lui Buddha, un iniţiat a recunoscut că atunci se petrecea un eveniment deosebit faţă de naşterile obişnuite. De aceea se spune despre Iisus din Nazaret că pe el trebuia mai întâi să Îl vestească Ioan Botezătorul.

Cine vede în lumile spirituale ştie că iniţiatul va veni şi se va reîncarna şi că acesta este un eveniment în lumea spirituală. Şi cei trei regi magi ştiau aceasta. Ei au venit din Orient pentru a-i aduce lui Iisus din Nazaret, la naştere, darurile lor. Acelaşi lucru a fost văzut de către preotul iniţiat, în templu, când a spus: Acum pot să mor în pace, fiindcă ochii mei au văzut pe Cel care va fi Salvatorul omenirii!

Aici trebuie de făcut o distincţie clară: avem un iniţiat de rang foarte înalt care renaşte în Iisus din Nazaret, despre a cărui naştere trebuie spus: Se naşte un copil. Dar odată cu acest copil apare ceva ce nu va putea fi cuprins de către corpul său fizic. – Odată cu Iisus din Nazaret avem, aşadar, ceva ce are totodată o importanţă în lumea spirituală, ceva ce va dezvolta treptat acest corp până la un punct în care el devine matur pentru acest Spirit. Însă când acest corp va fi atins maturitatea pentru a primi acel Spirit, are loc momentul în care Ioan îl botează pe Iisus din Nazaret şi în care un spirit mai înalt se coboară, se uneşte cu Iisus din Nazaret, în care Christos intră în Iisus din Nazaret. Atunci însă cel care, ca botezător, a fost înainte-mergătorul lui Christos Iisus poate spune: Eu am fost cel care a pregătit calea pentru unul mai mare decât mine. Eu am vestit cu gura mea omenească că Împărăţia cerurilor, Împărăţia lui Dumnezeu, este aproape şi că oamenii trebuie să îşi schimbe felul de a gândi. Eu sunt venit printre oameni şi am putut să le spun acestora că în omenire va intra un impuls deosebit. Aşa cum Soarele se înalţă primăvara pentru a vesti că răsare ceva nou, la fel am apărut şi eu pentru a vesti ceea ce încolţeşte în omenire ca Eu renăscut al omenirii!

Însă momentul în care omenescul din Iisus din Nazaret atinge punctul culminant al dezvoltării sale, încât corpul omenesc al lui Iisus din Nazaret devine expresia Spiritului lui Iisus din Nazaret, în acel moment el a fost matur să îl primească pe Christos la Botezul săvârşit de Ioan. Corpul lui Iisus din Nazaret era la apogeul său precum lumina Soarelui în iunie, de ziua Sfântului Ioan. Acest lucru a fost profeţit. Apoi, din întuneric a trebuit născut spiritul, precum Soarele, care până în ziua de Sfântul Ioan câştigă tot mai mult în luminozitate, creşte din ce în ce mai mult, după care începe să scadă. Este ceea ce Ioan Botezătorul trebuia să vestească. El trebuia să vestească că Soarele creşte din ce în ce în strălucire, până la un punct în care el a putut să spună: Cel pe care L-au făgăduit vechii profeţi, Cel care din împărăţiile spirituale a fost numit Fiul împărăţiilor spirituale a apărut! – Ioan Botezătorul acţionează până în acest punct. După aceea însă, când zilele se scurtează din nou şi întunericul sporeşte în intensitate, trebuie, prin pregătirile făcute, să lumineze Lumina spirituală interioară, trebuie ca ea să devină din ce în ce mai clară, aşa cum luminează Christos în Iisus din Nazaret.

Aşa l-a văzut Ioan pe Iisus din Nazaret apropiindu-se. Şi el a presimţit creşterea lui Iisus din Nazaret ca pe propria sa descreştere şi creştere a Soarelui. El spune: De acum eu mă voi micşora, aşa cum Soarele descreşte de la Sfântul Ioan încolo. El însă, Soarele spiritual, va creşte şi va lumina din întunecimi! – Aşa s-a vestit El, aşa a început renaşterea Eului omenirii, de care depinde renaşterea fiecărui Eu omenesc superior.

Prin aceasta am caracterizat evenimentul cel mai important din evoluţia fiecărui om: renaşterea acelui principiu nemuritor ce poate să apară din Eul obişnuit. Ea este legată de marele eveniment, de evenimentul christic, căruia urmează să îi dedicăm următoarele conferinţe.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a II-a

Kassel, 25 iunie 1909

Când abordezi din punctul de vedere al ştiinţei spiritului un subiect precum cel al nostru nu te sprijini pe vreun document, după care, bazat pe autoritatea acelei scrieri, clarifici o serie sau alta de fapte. În ştiinţa spiritului nu are loc aşa ceva. Ştiinţa spiritului cercetează faptele petrecute în cursul evoluţiei omenirii independent de orice document; abia după ce cercetătorul spiritului analizează lucrurile şi ştie să le caracterizeze fără să facă referire la vreun document el revine şi la documente pentru a vedea dacă şi în ele găseşte ceea ce a cercetat iniţial, independent de vreo tradiţie orală sau moştenire scrisă. Aşadar, ceea ce va fi spus în aceste conferinţe nu este scos pur şi simplu dintr-o lectură a Bibliei sau a Evangheliilor, ci este rezultatul unei cercetări spirituale făcută independent de aceste scrieri. Însă de fiecare dată când vom avea prilejul vom indica faptul că tot ceea ce cercetătorul spiritului află şi observă este spus şi în Evanghelii, în mod special în Evanghelia după Ioan.

Există nişte vorbe ciudate ale marelui mistic *Jakob Böhme* [Nota 1]. Cu privire la ele se pot mira doar cei care se găsesc în afara cadrului ştiinţei spiritului. Jakob Böhme atrage atenţia că el vorbeşte despre evenimente foarte de demult – respectiv despre persoana lui Adam – ca şi cum ar fi fost martor al acelor fapte. A fost întrebat: Eraţi deci prezent pe când Adam se preumbla pe Pământ? El răspunde fără înconjur: Da, eram prezent! Afirmaţia surprinde doar pe cei care se află în afara cadrului ştiinţei spiritului. Căci ştiinţa spiritului poate într-adevăr să observe cu ochiul spiritului cele ce s-au petrecut cândva, chiar şi în epocile cele mai vechi. Ca introducere, aş vrea să vă explic în câteva cuvinte pe ce se bazează acest fapt.

Tot ce se petrece în lumea fizic-senzorială îşi are contraimaginea în lumea spirituală. Când mişti o mână, acolo nu este doar mişcarea mâinii pe care o vedem. În spatele mâinii senzoriale se află, de pildă, gândul şi voinţa mea: mâna trebuie să se mişte. Mai presus de acestea există un spiritual. În timp ce imaginea senzorială a mişcării mâinii trece, contraimaginea spirituală rămâne înscrisă în lumea spirituală şi lasă întotdeauna gravată acolo o urmă; astfel, după ce ochiul spiritual s-a deschis, toate evenimenele care s-au petrecut în lume le putem urmări datorită amprentelor, urmelor pe care aceste evenimente le-au lăsat în invizibil. Nimic nu se poate întâmpla în lume fără să existe astfel de urme.

Să presupunem că privirea clarvăzătorului străbate întreg şirul timpurilor până la Carol cel Mare sau până în epoca romană, sau în Antichitatea greacă. Toate cele ce s-au petrecut atunci au rămas fixate în lumea spirituală prin imaginile lor spirituale arhetipale şi pot fi găsite acolo, întipărite ca urme, şi contemplate. Această contemplare a urmelor pe care toate evenimentele le lasă în lumea spirituală este numită „citire în Cronica Akasha”. Este o scriere vie pe care o poate vedea ochiul spiritual. Şi dacă cercetătorul spiritului vă descrie evenimenele din Palestina sau observaţiile făcute de Zarathustra, el nu descrie ceea ce se află în Biblie sau în Gathas, ci ceea ce el însuşi înţelege din ce a citit în Cronica Akasha. Abia apoi caută să vadă dacă ceea ce a citit în Cronica Akasha se află şi în documente, în cazul nostru, în Evanghelii. Astfel, cercetarea spirituală este un punct de vedere cu totul independent faţă de documente. Tocmai de aceea însă ea va fi judecătoarea propriu-zisă a ceea ce se află scris în documente. Când în documente găsim aceleaşi fapte pe care noi înşine le-am putut urmări în Cronica Akasha, rezultă de aici că aceste documente sunt adevărate şi, apoi, că cel care le-a scris putea să citească şi el în Cronica Akasha. Ştiinţa spiritului redescoperă şi recâştigă în felul acesta multe din documentele religioase ale neamului omenesc. Vom ilustra cele spuse acum, referindu-ne la un capitol special al evoluţiei omenirii: Evanghelia după Ioan şi raportul său cu celelalte Evanghelii. Să nu vă imaginaţi însă Cronica Akasha drept o istorie a spiritului care stă ca o carte deschisă în faţa ochiului clarvăzătorului, ca o scriere oarecare din lumea obişnuită. Ea este un fel de scriere vie, iar noi vom încerca prin cele ce urmează să clarificăm cele spuse.

Să presupunem, de pildă, că un clavăzător îşi poartă privirea în urmă, în epoca Cezarului. Diversele fapte pe care acesta le-a săvârşit pe planul fizic au fost văzute de contemporani. Toate au lăsat o urmă în Cronica Akasha. Când însă privim toate acestea ca văzător le percepem ca şi când am avea în faţă o umbră spirituală, un arhetip spiritual. Amintiţi-vă comparaţia de adineaori, cea cu mişcarea mâinii. Imaginea pe care o vede ochiul dumneavoastră nu o puteţi privi ca văzător, dar intenţia de a mişca mâna, forţele invizibile care au produs mişcarea mâinii le veţi vedea întotdeauna. Aşa poate fi perceput tot ceea ce a trăit în gândirea Cezarului, fie intenţiile sale, care au produs o mişcare sau alta, fie gândurile, care au condus către cutare sau cutare luptă. Tot ceea ce contemporanii săi au văzut a ieşit din impulsul voinţei sale, s-a realizat datorită forţelor invizibile din spatele imaginilor vizibile fizic. Dar ceea ce s-a aflat în spatele imaginilor fizice este perceput de către clarvăzător în Cronica Akasha ca şi cum Cezarul s-ar mişca şi ar acţiona în realitate, este perceput ca o imagine spirituală a Cezarului.

Cineva care nu este versat în astfel de lucruri ar putea spune: Povestirile voastre despre timpuri trecute nu sunt decât pură visătorie, căci voi cunoaşteţi din istorie ce a făcut Cezarul odinioară şi vă închipuiţi apoi, prin imaginaţia voastră bogată, că vedeţi în Akasha nişte imagini invizibile. Dar cel care este versat în astfel de lucruri ştie că este cu atât mai uşor să citeşti în Cronica Akasha cu cât cunoşti mai puţin acele lucruri din istoria exterioară. Căci istoria exterioară şi cunoaşterea ei sunt chiar o piedică pentru clarvăzător. Când ajungem la o anumită vârstă este inerent să fim sub influenţa educaţiei provenită din epoca în care trăim. Văzătorul ajunge şi el, îmbibat cu ideile provenite din educaţia sa, la momentul în care poate să nască Eul său văzător. A învăţat istoria, a învăţat lucrurile aşa cum le prezintă geologia, biologia, istoria culturii şi arheologia. Toate acestea sunt, propriu-zis, o piedică pentru clarvedere şi îi pot induce prejudecăţi cu privire la lucrurile care pot fi citite în Cronica Akasha. Căci noi nu trebuie să ne aşteptăm cătuşi de puţin ca în istoria exterioară să găsim aceeaşi obiectivitate şi aceeaşi siguranţă care este posibilă la citirea Cronicii Akasha. Gândiţi-vă numai ce anume face ca în această lume cutare sau cutare lucru să devină „istorie”. S-a petrecut un fapt; au rămas referitor la el unele documente, în timp ce altele, şi poate cele mai importante, au dispărut. Un exemplu ne va arăta cât de incert poate fi tot ceea ce este istorie.

Printre numeroasele schiţe poetice ale lui *Goethe* rămase neterminate şi care, pentru cei ce caută să-l studieze mai îndeaproape, pot alcătui un volum frumos, care să completeze opera terminată, magnifică pe care el ne-a lăsat-o, printre aceste schiţe se află şi un fragment dintr-

una din poeziile Nausica [Nota 2]. El a vrut să compună un poem despre Nausica. Din el nu mai subzistă decât câteva schiţe în care a notat cum voia să facă acest poem. De multe ori lucra la el în felul acesta, uneori doar câteva fraze fugare, şi s-au păstrat doar puţine din ele. La fel şi cu Nausica. Există câteva bileţele pe care s-au făcut câteva notiţe. Au existat doi oameni care au încercat să transpună în versuri această Nausica. Amândoi au fost cercetători: istoricul literar *Scherer* şi *Hermann Grimm* [Nota 3]. Hermann Grimm însă nu era numai cercetător, ci şi un gânditor plin de imaginaţie; el este şi autorul de la care ne-a rămas *Viaţa lui Michelangelo* şi câteva scrieri despre Goethe. Hermann Grimm a scris acestea încercând să se identifice cu spiritul lui Goethe, întrebându-se: Ştiind că Goethe era aşa şi aşa, cum şi-ar fi reprezentat el un personaj ca cel al Nausicăi, care apare în *Odiseea*? El a construit astfel, în stilul lui Goethe, un poem care denotă un anumit dispreţ faţă de acest document istoric. Scherer, care se ţinea strict de ceea ce era scris negru pe alb, şi-a spus că nu puteai, în sensul lui Goethe, să faci o Nausica decât pe baza materialului existent. A înercat şi el deci să construiască o Nausica, dar folosind exclusiv ceea ce rezulta din aceste bileţele. Atunci Hermann Grimm a spus: Dar dacă cumva valetul a luat din camera lui Goethe câteva bileţele, pe care era scris ceva foarte important, ca să le folosească la încălzit? Există vreo garanţie că bileţelele care s-au păstrat au fost luate în considerare alături de celelalte, folosite la înălzit?

Cu istoria construită pe bază de documente scrise se întâmplă ceva asemănător cu exemplul de mai sus. Când te bazezi pe documente n-ar trebui să pierzi din vedere că poate cele mai importante dintre ele au dispărut. Tocmai de aceea Istoria nu ne oferă altceva decât *une fable convenue*. Când însă clarvăzătorul păstrează această *fable convenue* în spiritul său şi vede lucrurile în Cronica Akasha cu totul altfel, îi vine greu să creadă în imaginea akashică. Publicul neiniţiat va respinge ceea ce relatează el după Cronica Akasha dacă această relatare diferă de ce ştie el. De aceea, cel care cunoaşte bine aceste lucruri preferă să povestească faptele epocilor trecute, stadiile de evoluţie demult trecute ale Pământului nostru, despre care nu mai subzistă nicio mărturie. Despre ele nu există niciun document. Cronica Akasha le redă cu atât mai fidel cu cât clarvăzătorul este mai puţin influenţat de istoria exterioară. Vedeţi de aici că cel versat în astfel de chestiuni niciodată nu se poate gândi că descrierile luate din Cronica Akasha ar putea fi un ecou al faptelor cunoscute din istoria exterioară.

Dacă arătăm acum în Cronica Akasha marele eveniment, asupra cărui sens am făcut ieri câteva precizări, găsim următoarele: întreaga rasă omenească ce trăieşte pe Pământ a ieşit dintr-o împărăţie spirituală, dintr-o existenţă spiritual-divină. Putem spune: Înainte ca vreun ochi fizic exterior al unui corp omenesc să poată vedea, înainte ca vreo mână omenească să poată apuca ceva el exista ca fiinţă spirituală şi în epocile cele mai îndepărtate omul făcea parte dintre fiinţele spiritual-divine. Omul s-a născut ca fiinţă din rândul fiinţelor divine. Ca să spunem aşa, zeii sunt strămoşii oamenilor iar oamenii urmaşi ai lor fiindcă, într-un anume fel, zeii nu erau în stare să coboare în lumea fizic-senzorială. Zeii şi-au continuat atunci existenţa în alte lumi şi au acţionat din afară asupra omului, care se dezvolta treptat pe Pământ.

A trebuit atunci ca din treaptă în treaptă oamenii să depăşească obstacolele ridicate de viaţa pământească. Care sunt aceste obstacole?

Esenţial pentru om a fost că zeii au rămas fiinţe spiritule iar oamenii, ca descendenţi ai lor, au devenit fiinţe fizice. Omul, care a păstrat spiritualul doar înăuntrul elementului fizic, iar ca fiinţă exterioară a devenit fizic, a trebuit să învingă toate obstacolele pe care i le punea existenţa fizică. El a trebuit să-şi continue evoluţia în sânul existenţei materiale. Prin aceasta omul a avansat treaptă cu treaptă, s-a maturizat, devenindu-i posibil să se înalţe din nou către zeii din care a ieşit. Există deci o coborâre a oamenilor din zei şi apoi o reîntoarcere către zei, pentru a ajunge din nou în împărăţia lor şi a se uni cu ei. Acesta este cursul vieţii pe Pământ. Pentru ca omul să poată trece prin această dezvoltare trebuia ca unele individualităţi umane să le devanseze pe celelalte în evoluţia lor şi să devină călăuzele şi instructorii lor. Astfel de călăuze şi învăţători stau apoi printre oameni; ei găsesc, să zicem aşa, mai repede decât alţii drumul către zei. Ne putem deci reprezenta următoarele: oamenii au atins într-o anumită epocă o anumită treaptă de dezvoltare în care ei poate doar presimţeau că există o cale de întoarcere către zei, însă acest ţel este foarte îndepărtat. În om a rămas o scânteie a acestui divin, dar în conducători, în ghizi, întotdeauna există ceva mai mult. Aceştia sunt mai aproape de divin, pe care omul va trebui să îl atingă din nou într-o zi. Cel al cărui ochi spiritual este deschis vede în ceea ce trăieşte în aceşti ghizi ai omenirii esenţialul, lucrul cel mai important.

Să presupunem că unul din aceşti mari ghizi ai omenirii s-ar afla în faţa unui alt om, care, fără a-i fi egal, depăşeşte media de evoluţie a celorlalţi oameni. Să presupunem că acest om ar presimţi în mod viu că celălalt este un mare conducător, că spiritualul la care ar trebui să ajungă ceilalţi oameni există deja în mare parte în el. Cum l-ar descrie el pe acest ghid? Ar spune aproximativ astfel: Am în faţa mea un om al cărui corp fizic este asemănător cu al celorlalţi oameni. Corpul fizic este însă partea lui cea mai lipsită de importanţă, ea nici nu intră în discuţie pentru această fiinţă. Dacă însă îmi îndrept privirea spirituală asupra lui, eu văd o fiinţă spirituală puternică, o fiinţă divin-spirituală care este unită cu el. Această fiinţă este atât de deosebită încât toată atenţia mi-o îndrept asupra ei şi nu asupra corpului fizic, care este asemănător cu al celorlalţi oameni. – Astfel, într-un ghid al omenirii, văzătorului spiritual i se arată o entitate ce depăşeşte tot restul omenirii, pe care el trebuie să o descrie în cu totul alt fel. Căci el descrie ceea ce vede cu ochiul spiritual.

Este adevărat că cei care în zilele noastre au cea mai mare autoritate asupra publicului s-ar distra, desigur, pe seama unui astfel de ghid proeminent al omenirii. Vedem deja cum anumiţi savanţi încep să studieze din punct de vedere psihiatric unele mari figuri ale omenirii. Pe acesta însă l-ar recunoaşte doar cei ce şi-au ascuţit privirea spirituală. Ei ar şti că el nu este nebun sau un visător şi nici un „om înzestrat" pur şi simplu, aşa cum l-ar caracteriza probabil cei mai binevoitori, ci că face parte din figurile cele mai mari, în sens spiritual, ale omenirii. Aceasta ar fi situaţia astăzi. În trecut însă – şi nu un trecut foarte îndepărtat mai exista şi altceva.

Conştienţa omenirii – ştim asta – a suferit diferite metamorfoze. Odinioară toţi oamenii aveau o clarvedere vagă, crepusculară. Chiar în epoca în care Christos era pe Pământ clarvederea mai era încă activă până la un anumit grad, iar în secolele precedente şi mai activă, deşi ea nu mai era decât umbra celei din epoca atlanteeană şi începutul epocii postatlanteene. Ea a dispărut apoi treptat. Întotdeauna însă au existat printre oameni indivizi, puţini la număr – ei mai există şi azi –, care sunt „clarvăzători de la natură", care au o clarvedere atenuată, care poate să discearnă natura spirituală a unui om.

Să luăm epoca în care, în poporul Indiei antice, a apărut Buddha. În timpul nostru, o persoană ca cea a lui Buddha n-ar fi respectată în mod deosebit, mai ales dacă ea ar apărea în Europa. Lucrurile stăteau altfel în timpurile în care a trăit e1, căci pe atunci mai exista un număr mare de oameni care puteau să vadă ce s-a petrecut de fapt şi să înţeleagă că naşterea lui Buddha a fost foarte diferită de orice altă naştere. În scrierile orientale, şi mai ales în cele care arată cea mai mare înţelegere pentru acest subiect, se face o descriere în stil mare despre naşterea lui Buddha. Se povesteşte că reginei Maya, imagine a Marii Mame, i-a fost prezis că va aduce pe lume o fiinţă puternică. Această fiinţă a venit pe lume înainte de termen.

Foarte adesea, o fiinţă este trimisă în lume în acest fel, printr-o naştere prematură, pentru că fiinţa umană în care urmează să se încorporeze o fiinţă spirituală superioară nu se uneşte atât de strâns cu materia cum s-ar uni în cazul în care ea s-ar naşte la termen.

În scrierile sfinte ale Orientului se mai povesteşte că, în clipa în care s-a născut, Buddha a deschis imediat ochii şi şi-a îndreptat privirea spre cele patru puncte cardinale, spre nord, sud, est, vest, şi că tot atunci a făcut şapte paşi, amprentele acelor paşi rămânând gravate în sol, acolo unde a păşit. Se spune, de asemenea, că el a rostit imediat aceste cuvinte: „Aceasta este viaţa în care, din Bodhisatva, voi deveni Buddha; este ultima încarnare pe care o am pe acest Pământ."

Oricât de stranie ar putea să îi pară omului modern această comunicare, şi oricât de imposibilă pare o explicaţie în sens materialist, ea este totuşi adevărată pentru cel care vede lucrurile cu ochiul spiritului. Şi pe atunci mai existau oameni în stare să perceapă, printr-un dar al clarvederii căpătat de la natură, *ce anume* s-a născut odată cu Buddha. Frazele pe care vi le-am împărtăşit acum despre Buddha sunt fraze ciudate, extrase din scrisorile orientale. Astăzi se spune că ele ar fi legende sau mituri. Cel care cunoaşte însă asemenea lucruri ştie că în aceste povestiri se ascunde ceva care, în raport cu lumea spirituală, este un adevăr. Importanţa unui astfel de eveniment, precum naşterea lui Buddha, nu se rezumă doar la cercul îngust al persoanei născute acolo, ci ea se extinde asupra întregii lumi, ca şi cum ar emana forţe spirituale. Cei care trăiau în timpurile în care lumea încă mai era receptivă la aceste forţe spirituale au văzut într-adevăr la naşterea lui Buddha iradiind aceste forţe.

Ar însemna ceva banal să întrebi acum: De ce nu mai au loc astfel de lucruri şi în zilele noastre? Aceste influenţe există şi astăzi, dar mai trebuie şi un clarvăzător care să le perceapă; căci nu este de ajuns doar omul de la care emană aceste forţe, ci mai trebuie şi cineva care să le perceapă. Odinioară, când oamenii erau mai spirituali decât astăzi, exista o receptivitate mai mare pentru astfel de fenomene. De aceea, când se spune că la naşterea lui Buddha au acţionat forţe de natură vindecătoare şi de pace, că cei care mai înainte se urau s-au împăcat atunci, faptul nu este o legendă, ci un mare adevăr.

Cel care îmbrăţişează evoluţia omenirii cu o privire clarvăzătoare nu va vedea, precum istoricul, un drum neted, de unde se evidenţiază puţin anumite figuri istorice; faptul că există vârfuri şi munţi, acest lucru oamenii nu vor să-l admită, ei nu suportă aşa ceva. Cine priveşte însă lumea cu ochii spiritului ştie că există vârfuri puternice, munţi puternici ce se înalţă mult deasupra restului omenirii: sunt conducătorii omenirii.

Pe ce se întemeiază o astfel de misiune? Ea se întemeiază pe faptul că aceşti conducători au străbătut treaptă cu treaptă etapele care duc în lumea spirituală. Cea mai importantă dintre aceste trepte este, după cum am arătat ieri, naşterea Eului superior, a Eului spiritual. Şi am spus că există trepte premergătoare şi trepte ulterioare. Din cele ce am spus ieri puteţi vedea că ceea ce noi numim evenimentul christic este proeminenţa cea mai mare din cadrul evoluţiei omenirii şi că a fost necesară o îndelungă pregătire pentru ca fiinţa lui Christos să se poată încorpora în Iisus din Nazaret. Pentru a înţelege aceste pregătiri este necesar să trecem puţin în revistă ceea ce s-a petrecut la apariţia lui Christos.

Să presupunem că în cursul unei încarnări un om porneşte pe drumul cunoaşterii spirituale, adică practică unele din exerciţiile – despre care vom vorbi mai apoi – care fac sufletul să devină din ce în ce mai spiritual, din ce în ce mai receptiv la spirit şi duc către momentul în care el va naşte Eul superior, Eul nepieritor care poate privi în lumea spirituală. Înainte de a ajunge la acest moment omul trece prin multe experienţe. Totuşi să nu vă închipuiţi că el ar putea grăbi prin ceva evenimentele ce privesc lumea spirituală. Aceste experienţe trebuie parcurse cu răbdare şi perseverenţă. Să presupunem deci că un om începe o evoluţie de acest gen. Ţelul său este naşterea Eului superior. Totuşi, el nu poate urca decât până la o anumită treaptă, parcurge câteva trepte preliminare în direcţia naşterii Eului superior. Apoi el moare şi se reîncarnează. Două lucruri se pot întâmpla atunci când cineva care într-o întrupare a urmat o anumită instruire spirituală se naşte din nou. Sau se va simţi împins să caute din nou un instructor care să îi indice cel mai scurt drum pentru a trece din nou prin ceea ce deja a experimentat altădată şi să îi arate cum să atingă treptele superioare corespunzătoare, sau, dintr-un motiv oarecare, el nu mai caută un astfel de drum. Şi în acest caz viaţa sa se va configura în mod diferit faţă de a celorlalţi oameni. Unui om care a parcurs deja câţiva paşi pe cărarea cunoaşterii viaţa îi va aduce de la sine ceva ce se prezintă ca un efect al nivelului de cunoaştere atins în încarnarea precedentă. El va trăi altfel experienţele, care vor face asupra lui o altă impresie decât asupra altor oameni. Prin aceasta el va regăsi nivelul pe care îl atinsese altădată prin eforturi proprii. În încarnările sale anterioare el a trebuit să se ridice din treaptă în treaptă. În viaţa următoare, unde viaţa însăşi îi oferă, ca să spunem aşa, repetiţia a ceea ce altădată s-a străduit să atingă, experienţele din încarnarea precedentă îi apar oarecum din afară, şi este posibil ca el să le trăiască sub o formă cu totul diferită. De pildă, se poate ca deja în copilăria sa el să aibă o trăire care face o impresie deosebită asupra sufletului său, astfel încât în el reînvie forţele pe care şi le-a însuşit în încarnarea precedentă. Să presupunem că acest om ar fi atins într-o încarnare precedentă o anumită treaptă de dezvoltare ocultă. În încarnarea următoare el se va naşte ca un copil ca oricare altul, dar la şapte sau opt ani el va trece printr-o încercare grea. Consecinţa este că întreaga înţelepciune dobândită odinioară urcă iarăşi în el, astfel încât acum se află din nou pe treapta anterioară şi poate înainta de aici mai departe către treapta următoare. Şi să presupunem în continuare că acum el se străduie să meargă câteva trepte mai departe. Moare din nou, iar la încarnarea următoare se întâmplă acelaşi lucru. Iarăşi apare un eveniment exterior, care îl supune la o probă prin care revine ceea ce el a elaborat în încarnarea precedentă, după care poate urca din nou o treaptă mai sus.

Vedeţi astfel că nu putem înţelege viaţa unui om care a trecut deja prin unele trepte de dezvoltare decât dacă ţinem seama de asemenea lucruri. Una din treptele care se ating relativ repede când porneşti pe calea cunoaşterii este cea care se numeşte treapta de „apatrid" (*Heimatlos*), adică de om care se eliberează de prejudecăţile anturajului său nemijlocit, care se eliberează de toate hăţurile care îl ţin legat de cei din jur. Nu înseamnă însă că prin aceasta el devine un om lipsit de pietate, ci, din contră, el poate deveni cu atât mai pătruns de sentimente de pietate şi respect. Trebuie însă să se elibereze de legăturile cu mediul său imediat. Să presupunem că un astfel de om moare după ce a dobândit o anumită libertate şi independenţă. Când se naşte din nou se poate întâmpla să aibă loc un eveniment prin care să renască relativ devreme sentimentul de libertate şi independenţă. De obicei aceasta se întâmplă relativ devreme, prin faptul că respectivul îşi pierde tatăl sau altă fiinţă de care este legat, sau prin aceea că tatăl îl respinge, se poartă urât cu el, sau altele asemenea. Aceste realităţi ne sunt fidel relatate de legendele şi miturile multor popoare, căci ele conţin mai multă înţelepciune decât ne poate oferi despre aceste lucruri ştiinţa actuală.

Găsiţi aici de fiecare dată ceva tipic, faptul că tatăl îşi părăseşte copilul sau îl alungă din casă; copilul este găsit, hrănit şi crescut de păstori iar mai târziu este readus de către ei la adevărata sa misiune. Vedeţi, de pildă, istoria lui Chiron, Romulus şi Remus. Pentru a-şi regăsi starea pe care o dobândiseră într-o încarnare precedentă, ei au trebuit, pentru a ajunge la ei înşişi, să îşi trădeze, să spunem aşa, patria. Legenda părăsirii lui Oedip este şi ea un exemplu în acest sens.

Acum puteţi înţelege: cu cât un om este mai avansat – fie că se află pe treapta naşterii Eului superior sau dincolo de aceasta – cu atât mai plină de evenimente trebuie să fie şi viaţa sa pentru ca astfel să ajungă să facă o nouă experienţă, experienţa pe care mai înainte nu a făcut-o.

Firește, cel care trebuia să încorporeze în el acea puternică ființă pe care noi o numim Christos nu putea să împlinească această misiune în oricare moment al vieții sale; el trebuia să dobândească mai întâi o anumită maturitate. Un om obișnuit n-ar fi putut să o primească fără să fi atins pe parcursul multor vieți trepte înalte de inițiere. Cronica Akasha ne relatează că o individualitate s-a străduit de-a lungul multor încarnări să atingă cele mai înalte trepte de inițiere. Această individualitate se reîncarnează și trece mai întâi prin experiențe care sunt încercări pregătitoare. Ființa care s-a reîncarnat a parcurs anterior trepte înalte de inițiere. Ea era un inițiat destinat să primească în sine, la un anumit moment din viața sa, individualitatea lui Christos. Vieţuirile avute la început de acest inițiat sunt repetări ale treptelor anterioare de inițiere. Prin ele sunt scoase la lumină toate facultățile superioare la care s-a înălțat acest suflet în viețile precedente.

Noi știm că omul este alcătuit din corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu. Mai știm și că, atunci când omul vine pe lume, mai întâi se naște

doar corpul fizic; corpul etric rămâne învăluit până la şapte ani de un fel de înveliş matern eteric, care la şapte ani, odată cu schimbarea dentiţiei, este îndepărtat, aşa cum a fost îndepărtat învelişul matern fizic la naşterea corpului fizic în lumea fizică exterioară. Apoi, odată cu pubertatea, este îndepărtat şi înelişul astral şi se naşte corpul astral. În jurul vârstei de 21 de ani se naşte Eul, dar şi el tot în mod treptat.

După ce am trecut prin naşterea corpului fizic, a corpului eteric la vârsta de şapte ani, a corpului astral la 14-15 ani, trebuie să observăm că mai există o naştere, cea a sufletului senzaţiei, a sufletului înţelegerii şi a sufletului conştienţei; la 21 de ani se naşte sufletul senzaţiei, la 28 de ani sufletul înţelgerii, iar în jurul vârstei de 35 de ani, sufletul conştienţei.

Or, noi vom vedea că Fiinţa lui Christos nu se putea încarna într-un om pământesc, nu îşi putea face loc într-un asemenea om înainte ca la acesta sufletul înţelegerii să se fi născut în întregime, deci nu înainte ca acesta să fi atins vârsta de 28 de ani. Faptul ne este arătat şi de cercetarea ocultă. Între al 28-lea şi al 35-lea an entitatea lui Christos a pătruns în acea individualitate care a păşit pe Pământ ca un mare iniţiat, şi a dezvoltat apoi, sub strălucirea şi lumina lui Christos, tot ceea ce în general omul dezvoltă fără această strălucire şi această lumină, adică corpul eteric, corpul astral, sufletul senzaţiei şi sufletul înţelegerii. Astfel că putem spune: Până la această vârstă, în cel care este chemat să devină purtătorul lui Christos avem un mare iniţiat, care parcurge, unele după altele, acele experienţe care îi permit în final să învie toate vieţuirile şi calităţile spirituale pe care le-a cucerit în încarnările precedente. Acest iniţiat a putut atunci să spună: Eu sunt acum aici, eu jertfesc tot ce am. Nu vreau să mai fiu un Eu independent. Mă fac purtătorul lui Christos. El este cel care va locui în mine de acum înainte, El va fi totul în mine!

Toate cele patru Evanghelii indică acest moment în care Christos se încorporează într-o personalitate a Pământului. Pot exista unele deosebiri, însă acest moment în care Christos se strecoară, ca să spunem aşa, în personalitatea marelui iniţiat este marcat de toate cele patru Evanghelii: este vorba de Botezul săvârşit de Ioan. Christos se naşte în sufletul lui Iisus din Nazaret ca un Eu nou, Eul superior, în momentul caracterizat foarte clar de autorul Evangheliei după Ioan atunci când spune că Spiritul s-a coborât asupra lui Iisus sub forma unui porumbel. Până în acel moment un alt Eu, cel al unui mare iniţiat, s-a dezvoltat în el până la stadiul în care el a devenit matur pentru acest mare eveniment.

Cine deci urma să se nască în entitatea lui Iisus din Nazaret?

Acest lucru l-am indicat deja ieri: Dumnezeul care era aici de la începuturi, care rămăsese, să spunem aşa, în lumea spirituală şi a aşteptat ca oamenii să îşi parcurgă evoluţia, acesta trebuia să coboare acum şi să se încorporeze în Iisus din Nazaret. – Ne indică cumva autorul Evangheliei după Ioan acest lucru? – Să deschidem Vechiul Testament şi să luăm în serios ce stă scris acolo:

„La început Dumnezeu a creat Cerul şi Pământul. Şi Pământul era pustiu şi gol şi întuneric şi haos era deasupra adâncurilor. Şi Spiritul lui Dumnezeu plutea deasupra apelor."

Să ne reprezentăm această stare: „Spiritul lui Dumnezeu plutea deasupra apelor." Dedesubt se afla Pământul cu regnurile sale, ca urmaşi, ca succesori ai Spiritului divin; din rândul lor se dezvoltă o individualitate care evoluează până la punctul în care poate primi în ea acest Spirit care plutea peste ape. Ce spune autorul Evangheliei după Ioan? El ne spune că Ioan Botezătorul a recunoscut că Fiinţa respectivă despre care se vorbeşte în Vechiul Testament era aici. El spune: „Am văzut Spiritul coborând din cer ca un porumbel şi poposind peste El!" El ştia că cel peste care va coborî Spiritul era Cel ce urma să vină: Christos. Aveţi pe de o parte începutul lumii, Spiritul care plutea peste ape, apoi pe Ioan care botează cu apă, şi Spiritul care plutea la început peste ape, care acum pătrunde în individualitatea lui Iisus din Nazaret. Nu poţi face o legătură într-un mod mai grandios între evenimentul petrecut în Palestina şi celălalt eveniment care este descris la începutul Vechiului Testament decât cea pe care o face autorul Evangheliei după Ioan.

Dar autorul Evangheliei după Ioan mai găseşte şi un alt mod de a se lega cu cea mai veche dintre Scrieri. El spune: Cu Iisus din Nazaret s-a unit aceeaşi fiinţă care încă de la începuturi a lucrat la întreaga evoluţie pământească. Noi ştim că primele cuvinte ale Evangheliei după Ioan sună astfel:

„La început a fost Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul."

Ce este Logosul şi cum era el la Dumnezeu? Să luăm începutul Vechiului Testament, unde avem înainte acest Spirit, despre care se spune: „Şi Spiritul divin plutea deasupra apelor. Şi Spiritul divin a strigat: Să fie Lumină! Şi s-a făcut Lumină."

Să reţinem aceasta şi să o exprimăm acum puţin altfel. Să ascultăm cum strigă Spiritul divin Cuvântul creator în lume. Ce este *Cuvântul*, Verbul? La început a fost Logosul şi Spiritul lui Dumnezeu a strigat, iar ceea ce Spiritul a strigat s-a împlinit. Asta vrea să însemne: În acest Cuvânt era *Viaţă*, căci dacă n-ar fi fost viaţă în el, nimic nu s-ar fi putut întâmpla. Şi ce s-a întâmplat? Se spune:

„Şi Dumnezeu a spus: Să se facă Lumină! Şi Lumină se făcu." Şi acum, Evanghelia după Ioan:

„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul."

Cuvântul s-a revărsat în materie, a devenit oarecum forma exterioară a Dumnezeirii.

„În El era Viaţa, şi Viaţa era Lumina oamenilor."

Astfel autorul Evangheliei după Ioan face referire direct la cea mai veche dintre Scrieri, Geneza, arătând spre acelaşi Spirit divin, însă cu alte cuvinte. Şi apoi el ne indică în mod clar că acest Spirit divin este cel care apare în Iisus din Nazaret. Aici autorul Evangheliei după Ioan este în acord cu ceilalţi evanghelişti asupra faptului că Christos s-a născut în Iisus din Nazaret în momentul Botezului de către Ioan şi că, într-adevăr, Iisus din Nazaret s-a pregătit înainte pentru acest eveniment. Şi nouă trebuie să ne fie clar că tot ce este relatat despre viaţa lui Iisus din Nazaret înainte de acest moment nu este decât o sumă de experienţe ce ne prezintă înălţarea sa în lumile spirituale în încarnările anterioare, faptul că tot ceea ce exista în el, în corpurile sale astral, eteric şi fizic, a fost pregătit treptat pentru a putea primi în cele din urmă pe Christos.

Autorul Evangheliei după Luca spune chiar, în cuvinte oarecum paradigmatice, că Iisus din Nazaret se pregătise sub toate aspectele pentru acest măreţ eveniment al naşterii lui Christos în el. Care au fost aceste experienţe care l-au condus până la treapta de a-L vieţui pe Christos, despre aceasta vom vorbi mâine. Astăzi vom mai poposi asupra unei singure fraze, unde autorul Evangheliei după Luca spune: Cel care l-a primit pe Christos s-a pregătit mult în anii anteriori. În corpul său astral el a devenit cât se poate de virtuos, nobil şi înţelept, aşa cum trebuia să devină pentru ca Christos să se poată naşte în el. De asemenea, el şi-a maturizat corpul eteric şi şi-a modelat un corp fizic frumos şi mlădios, într-atât încât Christos să poată trăi în el.

Trebuie să înţelegem corect Evanghelia. Să luăm capitolul doi, versetul 52 din Evanghelia după Luca. Desigur, aşa cum este redat acest verset în Bibliile obişnuite, el nu va reda ceea ce tocmai am spus: Găsiţi acolo: „Şi Iisus creştea în înţelepciune, În vârstă şi în har înaintea lui

Dumnezeu şi a oamenilor.” Când ni se spune că el creştea în înțelepciune, asta are un sens. Dar când ni se povesteşte, ca un fapt important, că el creştea în „vârstă” acest lucru nu îl mai înțelegem atât de uşor, fiindcă nu este neapărat ceva ce trebuie evidențiat. Dacă totuşi se face aceasta, înseamnă că aici ne aflăm în fața unui sens ascuns. Să vedem acest pasaj în textul original grec:

καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις

Ceea ce înseamnă în realitate: „El creştea în înțelepciune”, adică el îşi forma *corpul astral*. Cel care ştie ce gânduri trezeşte în spiritul grec cuvântu1 *ἡλικία* (helikia) vă poate spune că aici se are în vedere acea dezvoltare pe care o parcurge *corpul eteric*, prin care înțelepciunea devine treptat aptitudine. Corpul astral creează însuşiri care folosesc la utilizări unice, de pildă când trebuie să înțelegi un lucru şi l-ai înțeles dintr-odată. Corpul eteric creează obişnuințe, înc1inații şi deprinderi. Este ceea ce se obține prin exerciții şi repetiție. Ceea ce există ca înțelepciune devine obişnuință. O practici pentru că ți-a intrat în carne şi sânge. Deci ea înseamnă această sporire ca „maturitate”. Aşa cum corpul astral creşte în înțelepciune, corpul eteric creştea în obişnuințe nobile, obişnuinte spre bine, nobil şi frumos. A treia calitate în care creştea Iisus din Nazaret, *χάρις* (charis) înseamnă în realitate ceva ce se revelează ca frumusețe şi devine vizibil. Toate celelalte traduceri nu sunt corecte. Trebuie să traducem prin: „el creştea în frumusețe grațioasă”, deci trupul său *fizic* lua şi el forme frumoase şi nobile.

„Iisus creştea în întelepciune (în corpul său astral), în înclinații mature (în corpul său eteric) şi în frumusețe grațioasă (în corpul său fizic) astfel încât acestea deveneau vizibile lui Dumnezeu şi oamenilor.”

Aveți aici descrierea după Luca, cel care ne arată, aşa cum ştia el, că cel ce urma să îl primescă pe Christos în el trebuia să dezvolte în sine în modul cel mai perfect cele trei învelişuri: corpul

fizic, corpul eteric şi corpul astral.

În felul acesta vom recunoaşte ca în Evanghelii putem regăsi ceea ce ne spune ştiința spiritului independent de ele. De aceea ştiința spiritului este chiar un curent spiritual care recucereşte pentru noi documentele religioase; iar această recucerire nu va fi doar un fapt a1 ştiinței şi cunoaşterii umane, ci ea va reprezenta totodată şi o cucerire a afectivității şi înțelegerii în sentiment şi în simțire. De o astfel de înțelegere avem nevoie în mod special dacă vrem să pătrundem acest eveniment, impactul pe care îl are Christos în evoluția omenirii.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a III-a

Kassel, 26 iunie 1909

Aceia dintre dumneavoastră care au ascultat în mod repetat cicluri de conferinţe sau chiar conferinţe din domeniul ştiinţei spiritului ţinute de mine au auzit descrieri ale uneia sau alteia dintre realităţile lumilor superioare luminate din cele mai diverse laturi. Şi o anumită entitate sau alta, o anumită realitate sau alta, ne-a apărut într-un domeniu sau altul, ea fiind luminată de fiecare dată dinspre o latură sau alta. Când vrei să studiezi ceva din foarte multe puncte de vedere – şi astăzi evidenţiez în mod special acest lucru ca să nu apară neînţelegeri –, la început poate să ţi se pară că ar exista contradicţii când o entitate sau alta, o realitate sau alta, este luminată acum dintr-o direcţie şi apoi din altă direcţie. Totuşi evenimentele lumii spirituale trebuie luminate din toate laturile pentru ca ele să poată fi înţelese în mod clar. A trebuit să spun aceste lucruri pentru că anumite fapte, care în cea mai mare parte vă sunt deja cunoscute dintr-o anumită latură, vor trebui să fie luminate astăzi dinspre o nouă latură. Pasajul din Evanghelia după Ioan, documentul cel mai adânc al Noului Testament, cu care am încheiat conferinţa de ieri ne arată clar că această Evanghelie conţine, încă de la primele cuvinte, taine aproape infinite privind devenirea Universului şi a omului. Poate vom avea prilejul în cursul consideraţiilor noastre să explicăm de ce marile personalităţi care au descris evenimentele spirituale au exprimat adesea într-o formă concentrată, paradigmatică, tocmai adevărurile importante, de vastă cuprindere, aşa cum se întâmplă în primele versete din Evanghelia după Ioan. Astăzi am vrea să revenim, dar într-un alt mod faţă de ieri, la anumite fapte cunoscute de ştiinţa spiritului şi să vedem cum le regăsim în Evanghelia după Ioan. Să pornim de la relativ cele mai simple fapte ale ştiinţei spiritului.

Ştim că omul, aşa cum ne apare el în viaţa de zi cu zi, este alcătuit din patru mădulare estenţiale: corpul fizic, corpul eteric – sau corpul vieţii –, corpul astral sau corpul senzaţiilor şi Eul. Ştim că în viaţa obişnuită, de dimineaţă, când omul se trezeşte, până seara când adoarme, aceste patru principii ale fiinţei sale sunt unite organic între ele. Noi ştim că noaptea, în timpul somnului, corpul fizic şi corpul eteric rămân lungite în pat iar corpul astral şi purtătorul Eului sau, pe scurt, Eul se desprind de corpul fizic şi de corpul eteric.

Astăzi trebuie să lămurim foarte clar acest lucru. Dacă avem în faţă un om, în actualul stadiu de dezvoltare, atunci această pătrime formată din corp fizic, corp eteric, corp astral şi Eu există ca o necesitate unitară, în care aceste principii se îmbucă strâns unul în altul. Omul pe care îl vedem dormind în pat nu are cu el decât corpul fizic şi corpul eteric; el este într-o stare analoagă cu cea a plantei. Planta, aşa cum o vedem în lumea fizică, nu este alcătuită decât din corp fizic şi corp eteric sau corp al vieţii; ea nu are în sine nici corp astral, nici Eu. Prin asta ea se deosebeşte de om şi de animal. Animalul are în plus un corp astral, iar omul mai are în plus un Eu. De aceea, putem spune: De seara până dimineaţa, omul are în pat corpul fizic şi corpul eteric; el este oarecum o fiinţă asemănătoare plantei, şi totuşi nu chiar ca o plantă. Acest lucru trebuie să ne fie clar.

Astăzi, o fiinţă liberă, independentă, care nu are nici corp astral şi nici Eu, care constă doar din corp fizic şi corp eteric trebuie să arate precum o plantă, ea trebuie să fie o plantă. Omul care stă lungit în pat se află însă deasupra nivelului plantei, fiindcă în cursul evoluţiei el a adăugat la corpurile sale fizic şi eteric un corp astral, purtător al bucuriilor şi durerilor, al impulsurilor, poftelor şi pasiunilor, şi un purtător de Eu. Or, de fiecare dată când elementelor inferioare ale unei fiinţe li se adaugă un element superior toate elementele inferioare suferă şi ele modificări. Dacă unei plante, aşa cum există ea astăzi în natură, i s-ar adăuga un corp astral, acest corp astral nu ar învălui pur şi simplu planta la partea superioară ci ar străbate-o; atunci, ceea ce vedem că străbate planta în substanţa ei de plantă ar trebui să devină carne, o carne animală. De aceea, mai putem spune: Dacă ne aflăm în faţa unei fiinţe care, ca şi omul, nu are numai un corp fizic ci şi elemente superioare, suprasensibile, ale naturii sale, aceste elemente îşi găsesc atunci expresia în mădularele, în componentele inferioare. Aşa cum însuşirile sufletului dumneavoastră se exprimă superficial prin fizionomie, prin trăsăturile feţei dumneavoastră, tot astfel corpul dumneavoastă fizic este o expresie a muncii corpului astral şi a Eului. Iar corpul fizic nu se prezintă numai pe el însuşi, ci este şi o expresie fizică a elementelor invizibile fizic ale omului.

Tot astfel, sistemul glandular şi tot ceea ce ţine de el este expresia corpului eteric al omului. Tot ceea ce face parte din sistemul nervos este o expresie a corpului astral şi tot ce se raportează la sistemul circulator este o expresie a purtătorului Eului. Deci în corpul fizic ca atare diferenţiem din nou o organizare cvadruplă, şi numai o concepţie vulgară despre lume ar putea să pună pe acelaşi plan diferitele substanţe ale corpului fizic uman. Sângele care circulă în venele noastre a devenit ceea ce este tocmai pentru că în om a intrat un Eu. Sistemul nervos, şi substanţa din care el este alcătuit, este aşa cum este pentru că în om se află un corp astral, iar sistemul glandular a devenit ceea ce este pentru că omul are un corp eteric. Veţi înţelege atunci cu uşurinţă că, în fond, fiinţa omului, din momentul în care adoarme până în momentul trezirii, este o fiinţă plină de contradicţii. Ai putea spune că el, omul, ar trebui să fie o plantă, dar nu este, căci o plantă nu are în substanţa sa fizică expresia corpului astral – sistemul nervos – şi nici expresia Eului – sistemul sangvin. O fiinţă fizică precum omul, cu sistem glandular, sistem nervos, sistem sangvin, nu poate exista decât dacă în ea se găseşte un corp eteric, un corp astral şi un Eu.

Or, dumneavoastră, ca oameni, părăsiţi în cursul nopţii, cu corpul dumneavoastră astral şi cu Eul dumneavoastră, corpurile fizic şi eteric. Le părăsiţi, să zicem aşa, fără niciun fel de scrupule, faceţi din ele o fiinţă plină de contradicţii. Dacă aici, din clipa adormirii până la trezire, nu ar interveni ceva spiritual, dacă aţi retrage pur şi simplu corpul astral şi Eul din corpurile fizic şi eteric, atunci, la trezire, aţi găsi sistemul nervos şi sistemul sangvin cu totul distruse; căci ele nu ar putea exista fără să aibă în ele un corp astral şi un Eu. Conştienţa clarvăzătoare poate percepe cele ce urmează.

În măsura în care Eul şi corpul astral se retrag, un Eu divin şi un corp astral divin intră în om. De fapt, şi în timpul nopţii, de la adormire până la trezire, în corpul fizic şi în corpul eteric există un corp astral şi un Eu, sau cel puţin un înlocuitor al lor. Când astralul omului se retrage, în om intră un astral superior pentru a-l menţine până la trezire şi, de asemenea, un înlocuitor pentru Eu. Prin aceasta vedeţi că în sfera vieţii noastre sunt la lucru şi alte entităţi decât cele care se exprimă în mod obişnuit în lumea fizică. În lumea fizică prind expresie mineralele, plantele, animalele şi oamenii. În primă instanţă oamenii sunt fiinţele cele mai elevate din sânul lumii fizice. Numai ei au un corp fizic, un corp

eteric, un corp astral şi un Eu. Din faptul că în timpul somnului corpul astral şi Eul se retrag din corpul fizic şi din corpul eteric, dumneavoastră puteţi conchide că acest corp astral şi acest Eu au actualmente încă o anumită independenţă. Ele pot, să spunem aşa, să se izoleze pentru un timp de viaţa zilnică şi să trăiască separat de suporturile fizic şi eteric.

Noaptea deci ne confruntăm cu următorul aspect: aşa cum corpul fizic şi cel eteric ale omului sunt în timpul zilei purtătoarele Eului şi corpului astral omenesc, adică ale mădularelor cele mai profunde ale omului, tot astfel, în timpul nopţii, ele devin purtătoarele sau templul fiinţelor-Eu şi fiinţelor astrale superioare. Acum îl privim cu alţi ochi pe cel lungit în pat, fiindcă ştim că în el există şi un corp astral, însă un astral divin-spiritual, şi un Eu, însă un Eu divin-spiritual. Într-un fel, am putea spune: În timp ce omul doarme în ce priveşte corpul său astral şi Eul său, în el veghează şi îi menţine nealterată structura organismului aceste entităţi care pătrund în corpul fizic şi în corpul nostru eteric atunci când le părăsim. Aceste entităţi fac parte acum şi din sfera vieţii noastre. Aceste fapte sunt foarte instructive pentru noi, iar dacă le alăturăm unor anumite observaţii ale clarvederii ne pot oferi multe informaţii cu privire la dezvoltarea omului. Să încercăm să comparăm această deosebire între veghe şi somn cu principalele evenimente spirituale ale evoluţiei.

Deşi corpul astral şi Eul uman sunt principiile cele mai elevate şi cele mai interioare ale naturii umane, ele nu se arată de fel a fi şi cele mai perfecte. Corpul fizic este mai perfect decât corpul astral, chiar şi pentru o observaţie superficială. Aşa cum am mai spus chiar aici în urmă cu doi ani [Nota 4], corpul fizic relevă o structură cu atât mai demnă de admirat cu cât îl studiezi mai îndeaproape. Minunatele structuri ale inimii şi ale creierului omenesc pot să satisfacă, dacă sunt studiate din punct de vedere anatomic, nu numai necesităţile rafinate de cunoaştere intelectuală, dar pot trezi sentimente estetice şi morale înălţătoare în cel care întreprinde cu toată sensibilitatea acest studiu.

Corpul astral nu a ajuns încă la această treaptă de perfecţiune. El este purătorul bucuriilor şi suferinţelor, al poftelor şi plăcerilor etc., şi trebuie să recunoaştem că omul, ca urmare a acestor pofte ale sale, acţionează într-un mod ce nu vine deloc în sprijinul organizării pline de înţelepciune şi artă a inimii şi a creierului său. Prin patima sa pentru plăceri, cum ar fi cafeaua sau altele, omul caută să îşi procure satisfacţie din lucruri care sunt ca o otravă pentru inimă. Prin aceasta el arată tendinţa corpului său astral spre plăceri care, pentru un organ întocmit cu atâta înţelepciune cum este inima, sunt dăunătoare. Inima poate rezista decenii la rând la aceste otrăvuri pe care omul, din patima pentru plăcere a corpului său astral, le absoarbe. Acest fapt vă arată că corpul astral trebuie să fie în viitor incomparabil mai perfect decât corpul fizic. În zilele noastre, corpul fizic este elementul cel mai perfect dezvoltat. Asta provine din faptul că corpul fizic este de fapt cel mai vechi mădular al naturii umane. El aduce dovada că la el s-a lucrat cu mult timp înainte ca Pământul să fi fost creat.

Istoria formării Pământului, aşa cum se învaţă în zilele noastre, nu este decât o fantezie materialistă născută din nişte reprezentări materialiste; puţin contează că i se dă numele de teoria Kant-Laplace sau un alt nume. Aceste ipoteze materialiste sunt totuşi utile pentru a înţelege mai bine construcţia exterioară a sistemului nostru cosmic, dar ele nu ne ajută cu nimic dacă vrem să înţelegem ceea ce este superior imaginilor exterioare pe care le vedem cu ochii.

Cercetarea ocultă ne arată că, aşa cum omul merge din încarnare în înarnare, tot astfel şi un corp cosmic cum este Pământul nostru a trecut înainte, în epoci foarte îndepărtate, prin alte forme de existenţă, prin alte stări planetare. Înainte ca Pământul nostru să fie ce este, eI se afla într-o stare planetară pe care ştiinţa spiritului o numeşte „vechea Lună” [Nota 5]. Nu era Luna noastră actuală, ci o stare care a precedat Pământul ca entitate planetară. Aşa cum omul s-a dezvoltat dintr-o stare anterioară la starea actuală, tot astfel Pământul a trecut de la vechea Lună la. starea Pământ. Vechea Lună este oarecum o încorporare anterioară a Pământului. Încorporarea care a precedat-o pe cea a Lunii a fost cea a vechiului Soare, care nu este Soarele actual, ci un precursor al Pământului nostru. Şi, în sfârşit, un precursor al vechiului Soare a fost vechiul Saturn. Pământul nostru a traversat deci trei stări: o stare Saturn, o stare Soare şi o stare Lună. În prezent el a ajuns la starea Pământ.

Primul germene al corpului nostru fizic a fost depus pe vechiul Saturn. Am putea, de asemenea, să spunem: Nimic din ceea ce ne înconjoară actualmente, regnurile animal, vegetal, mineral, nu existau pe această planetă primordială pe care noi o numim vechiul Saturn; nu actualul Saturn. Dar acolo exista primul rudiment al corpului fizic uman. El era cu totul altfel alcătuit decât în zilele noastre. El se găsea acolo într-o primă stare embrionară şi a continuat să se dezvolte pe toată durata stării Saturn. Când Saturn şi-a terminat evoluţia, el a intrat într-un fel de noapte cosmică, aşa cum omul trece printr-un Devachan înainte de a se putea reîncarna. Şi apoi Saturn devine Soare.

Aşa cum planta se naşte din sământă, tot astfel corpul fizic uman se naşte din nou pe vechiul Soare. Treptat, el s-a pătruns de un corp eteric sau al vieţii, astfel încât, pe Soare, germenului corpului fizic i se alătură corpul eteric sau al vieţii. Omul nu era o plantă, dar avea nivelul unei plante. El era alcătuit dintr-un corp fizic şi un corp eteric iar conştienţa sa se asemăna în acele timpuri cu conştienţa de somn sau cu cea pe care o are astăzi întreg regnul vegetal din jurul nostru. Existenţa solară a luat sfârşit; a început o altă noapte cosmică sau, dacă vrem să o numim aşa, un Devachan cosmic. După ce Soarele a trecut prin acest Devachan cosmic, el s-a metamorfozat în vechea Lună.

Şi din nou apar acele elemente ale fiinţei umane care existau pe vechiul Saturn şi pe vechiul Soare, adică corpurile fizic şi eteric. Şi, în timpul evoluţiei lunare, s-a mai adăugat corpul astral.

Acum omul avea un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral. Vedeţi deci cum corpul fizic născut pe Saturn străbătea deja pe Lună a treia etapă. Corpul eteric s-a alăturat pe Soare, iar pe Lună el a fost ridicat la o a doua sa stare de perfecţiune. Corpul astral, care a apărut abia pe Lună, nu era atunci decât în prima sa stare de dezvoltare.

Atunci s-a petrecut pe Lună ceva ce nu s-a putut produce în stările Saturn şi Soare. În timp ce în cursul evoluţiilor Saturn şi Soare omul era o fiinţă relativ unitară, în cursul evoluţiei Lună s-au întâmplat cele ce urmează. Planeta s-a împărţit în două părţi: un Soare şi un satelit al acestui Soare, Luna. Aşadar, în timp ce pentru evoluţia saturniană vorbim de o evoluţei planetară, şi tot aşa şi pentru Soare, pentru Lună nu este valabil acest fapt decât pentru începutul dezvoltării ei. Tot ce înseamnă Pământul nostru, Soarele şi Luna, a fost mai întâi reunit într-o singură planetă, acest corp cosmic străvechi. Apoi au apărut două corpuri. Soarele care se naşte acum nu este Soarele nostru şi nici vechiul Soare de care am vorbit mai înainte. Este o stare specială desprinsă, ca stare solară, din vechea Lună. În afară de aceasta ia naştere o planetă care se învârte în jurul acestui Soare, pe care noi o numim tot „vechea Lună”. Care este sensul pentru care această veche planetă, încarnarea anterioară a Pământului nostru, s-a scindat astfel?

Motivul pentru care s-a întâmplat acest fapt a fost că odată cu Soarele s-au separat şi fiinţele superioare şi substanţele mai subtile, care au ieşit din masa globală pentru a forma un astru aparte. Substanţele mai grosiere şi fiinţele inferioare au rămas pe loc pe vechea Lună. Găsim deci în cursul evoluţiei lunare două corpuri cereşti în loc de unul singur: un corp solar, locuit de fiinţe superioare, şi un corp lunar, locuit de fiinţe inferioare. Dacă totul ar fi rămas unit şi scindarea nu ar fi avut loc, atunci unele fiinţe, care s-au dezvoltat pe Luna odată desprinsă, n-ar fi putut să urmeze ritmul accelerat al fiinţelor solare. Ele nu erau mature pentru aşa ceva. Ele au trebuit să elimine substanţele mai grosiere şi să îşi construiască un câmp de activitate aparte. Chiar fiinţele superioare n-ar fi putut să rămână unite cu aceste substanţe grosiere; aceasta ar fi încetinit ritmul lor mai rapid de evoluţie. Şi ele aveau nevoie de un câmp de activitate separat pentru evoluţia lor, iar acesta a fost Soarele.

Să studiem acum fiinţele care se aflau pe vechiul Soare după scindare şi cele care locuiau vechea Lună după scindare. Ştim că germenele corpului fizic uman a fost depus pe Saturn; corpul eteric i-a fost adăugat în timpul stării Soare iar corpul astral în timpul stării Lună. Aceste fiinţe omeneşti, sau mai curând aceşti oameni primordiali, au rămas împreună cu această Lună care s-a separat. Tocmai aceste fiinţe sunt cele care nu au putut urma ritmul de evoluţie mai accelerat al fiinţelor solare, al acelor fiinţe care s-au separat odată cu Soarele şi care acum au trăit în substanţele mai fine, în materia de pe Soare. Din acelaşi motiv şi fiinţele umane care au rămas pe Lună au suferit o înârtoşare. În timpul evoluţiei lunare îl găsim aşadar pe om într-o stare constând dintr-un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral. El se afla deci pe treapta de evoluţie pe care se află animalul de azi. Şi animalul are un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral. Dar nu ar trebui să vă imaginaţi că oamenii pe vechea Lună au fost cu adevărat animale. Forma umană era pe atunci cu totul diferită de a animalelor pământeşti din timpul nostru. Ele vi s-ar părea cu totul fantastice dacă vi le-aş descrie. Descoperim deci pe vechea Lună strămoşi ai omului care aveau un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral şi care, după despărţirea de Soare, şi-au învârtoşat aceste trei mădulare, le-au făcut mai grosiere decât dacă ar fi rămas pe Soare.

Dar ceea ce s-a desprins odată cu Soarele a parcurs de asemenea toată această dezvoltare triplă: Saturn, Soare, Lună. Numai că aceasta a luat, ca să spunem aşa, direcţia Soarelui, în timp ce strămoşii umani au luat direcţia lunară. Pentru fiinţele care au urmat Soarele putem deosebi, de asemenea, un organism triplu, care merge perfect paralel cu organismul triplu al omului. Şi pe Soare au existat fiinţe care au ajuns să aibă trei mădulare, să zicem aşa; numai că aceste trei mădulare, după separare, în loc de a fi împinse spre învârtoşare au ajuns să fie acum mai subtile. Imaginaţi-vă acest proces astfel: după separare, precursorii omului devin nişte fiinţe mai grosolane decât fuseseră înainte, se învârtoşează. Fiinţele corespunzătoare de pe Soare, dimpotrivă, devin mai rafinate. Starea pe care o dobândeşte omul prin faptul că a primit un corp astral pe Lună l-a făcut să coboare, într-un fel, la rangul de animalitate. Fiinţele care n-au trecut prin aceasta, care au luat cu ele pe Soare substanţele lor mai subtile, s-au rafinat. Astfel, în timp ce pe Lună omul se durifică, pe Soare se dezvoltă fiinţe de o înaltă spiritualitate.

Pe Lună oamenii s-au dezvoltat până la treapta de animal, cu toate că ei nu erau animale. Totdeauna, pe bună dreptate, acolo unde apare animalitatea se întâmplă un proces de diversificare a lor pe diferite trepte. Pentru oamenii-animale de pe Lună au existat trei trepte distincte, care în ştiinţa spiritului sunt desemnate prin „taur", „leu" şi „vultur". Acestea sunt oarecum arhetipurile animale. Pe Lună găsim deci trei grupări diferite: oameni-taur, oameni-leu şi oameni-vultur. Deşi prin aceste nume nu trebuie deloc să înţelegem vulturul, leul şi taurul de astăzi, natura decăzută a acelei omeniri primordiale de pe Lună pe care o desemnăm cu numele de oameni-leu, de pildă, o putem încadra într-un fel în categoria felinelor. Natura decăzută a oamenilor-taur se poate exprima prin caracteristicile familiei copitatelor etc. Natura învârtoşată a oamenilor era structurată în aceste trei trepte. În acelaşi timp, pe Soare se aflau contraimaginile spirituale corespunzătoare ale acestor animale. Şi acolo existau trei grupări, răspunzând la trei specii diferite de oameni. În timp ce pe Lună evoluţia astralului a dat naştere acestor trei categorii de oameni, pe Soare au apărut oamenii spirituali corespunzători, şi anume fiinţele îngereşti – fiinţe spirituale denumite, de asemenea, leu, vultur şi taur, însă de data aceasta drept contraimagini spirituale. Dacă deci vă ridicaţi privirea către Soare, găsiţi acolo fiinţele spirituale despre care puteţi spune că reprezintă prototipurile frumoase, plăsmuite cu înţelepciune. Pe vechea Lună găsiţi un fel de copii grosolane ale fiinţelor care existau pe Soare. Dar mai este ceva, ceva ce se ascunde acolo ca o taină.

Aceste copii de pe Lună nu sunt străine de orice legătură cu contraimaginile lor de pe Soare. Găsim acolo, pe vechea Lună, un grup de oameni primitivi, oameni-taur, şi deasupra, pe Soare, un grup de fiinţe spirituale pe care le denumim spirite-taur. Şi există o relaţie spirituală între prototip şi copie. Căci sufletul-grup este prototipul şi acţionează ca prototip asupra copiilor. Forţele pleacă de la sufletul-grup şi dirijează jos copiile: spiritul-leu dirijează oameni-leu, care sunt copiile sale, spiritul-vultur dirijează oamenii-vultur etc. Dacă aceste spirite elevate ar fi rămas unite cu Pământul, dacă ar fi rămas unite cu copiile lor, dacă ar fi trebuit să locuiască în ele, ele nu s-ar fi putut mişca, nu ar fi putut să îşi folosească forţele spre binele şi dezvoltarea copiilor lor. Ele au trebuit să îşi spună: Trebuie să veghem cu mai multă grijă la ceea ce trebuie să se dezvolte pe Lună! Spiritul-taur îşi spunea: Trebuie să veghez asupra oamenilor-taur. Acolo jos, pe Lună, noi n-am fi putut să ne dezvoltăm din cauza condiţiilor necorespunzătore. De aceea noi trebuie să locuim pe Soare şi, de aici, să trimitem în jos, către oamenii-taur, forţele de care ei au nevoie. – La fel s-a petrecut cu spiritele-leu şi tot aşa cu spiritele-vultur. Acesta este sensul evoluţiei. Anumite entităţi au avut nevoie de un câmp de acţiune mai elevat decât fiinţele care erau copiile lor fizice. Aceste copii fizice aveau nevoie de un câmp de acţiune inferior, mai puţin elevat. Pentru ca entităţile spirituale să poată acţiona, ele au trebuit să-şi smulgă Soarele şi să trimită din afară forţele lor spre regiunile inferiore. Vedem astfel cum evoluţia ia pe de o parte o cale descendentă şi pe de altă parte o cale ascendentă.

Pe Luna veche dezvoltarea a continuat. Fiinţele spirituale care acţionau din afară asupra copiilor lor fizice au spiritualizat prin aceasta Luna, astfel încât ea a putut mai târziu să se unească iar cu Soarele. Prototipurile absorb din nou, aspiră – ca să spunem aşa – aceste copii. Şi din nou are loc o noapte cosmică, un Devachan cosmic. – Aceasta se mai numeşte şi „Pralaya", în timp ce stările Saturn, Soare, Lună se numesc „Manvantara". – După această noapte cosmică, din sânul întunecat al lumilor iese Pământul nostru, care are ca misiune să îl conducă pe om la punctul în care va putea să adauge corpurilor fizic, eteric şi astral Eul sau un suport al Eului.

Dar tot ceea ce s-a dezvoltat în trecut a trebuit să fie repetat. O lege cosmică vrea ca, atunci când o stare mai înaltă trebuie să apară, să se repete tot ceea ce a existat anterior. Pământul a trebuit la început să treacă încă o dată prin vechea stare Saturn. Încă o dată s-a dezvoltat, răsărit ca dintr-un grăunte cosmic, primul rudiment al corpului fizic. A venit apoi o repetare a stării Soare, apoi o repetare a stării Lună.

Soarele, Pământul şi Luna sunt unite deocamdată într-un singur corp. Urmează apoi o repetare a ceea ce a mai fost deja: Soarele se separă din nou şi din nou fiinţele superioare care aveau nevoie de un câmp de manifestare mai elevat îl urmează. Ele antrenează cu sine substanţele mai subtile pentru a-şi putea întemeia în ele scena cosmică de desfăşurare. Soarele se desprinde aşadar de Pământ, care încă avea pe atunci în trupul său Luna, şi ia cu sine acele entităţi care sunt mature să găsească pe Soare un câmp de activitate pentru evoluţia lor ulterioară. Vă daţi seama că printre aceste fiinţe se găseau în primul rând acelea care fuseseră odinioară prototipurile animalelor. Toate aceste fiinţe, care în perioada vechii Luni atinseseră maturitatea necesară progresează; ele nu mai pot trăi deci în substanţele mai grosiere şi nici în entităţile inferioare pe care Pământul, unit cu Luna, le avea în el. Ele au trebuit să se desprindă de Pământ pentru a fonda o nouă existenţă pe noul Soare, Soarele actual.

Ce fel de fiinţe erau acestea? Aceste fiinţe erau descendentele celor care se dezvoltaseră deja pe Soare în timpul vechii faze lunare ca spirit-taur, spirit-leu, spirit-vultur. Cele mai elevate, cele mai avansate au fost cele care au reunit în ele natura taur, leu şi vultur într-un tot armonios. Fiinţele spirituale cele mai avansate, care şi-au stabilit acum locuinţa pe Soare, pot fi numite „prototipuri umane", „oameni-spirit", în adevăratul sens al cuvântului. Trebuie să vă imaginaţi, aşadar, că printre spiritele-taur, spiritele-leu şi spiritele-vultur ale vechii Luni existau spirite care atinseseră o treaptă superioară de dezvoltare. Ele sunt spiritele-oameni la propriu, care acum îşi stabilesc locuinţa cu precădere pe Soare. Ele sunt, ca să spunem aşa, copii spirituale ale celor care se dezvoltă aici jos, pe Pământ plus Lună, care s-au detaşat de Soare. Aici, jos, se dezvoltă însă descendenţii acelor făpturi de pe vechea Lună. Dumneavoastră vă puteţi gândi acum că, dacă pe vechea Lună se produsese o anumită densificare sau durificare a acestor fiinţe, descendenţii acestor fiinţe de pe vechea Lună trebuiau să reapară cu o tendinţă de densificare, de durificare sau de uscare. A venit într-adevăr o perioadă foarte tristă şi aridă pentru corpul Pământ-

Lună desprins din Soare. Sus, pe Soare, avea loc o evoluţie mereu mai proaspătă şi mai plină de animaţie, viaţă tot mai fecundă; jos, pe Pământ, tristeţe, pustiu, o învârtoşare într-un ritm din ce în ce mai evident.

Atunci s-a produs un lucru prin care a fost posibilă o continuare a evoluţiei: ceea ce formează astăzi Luna s-a detaşat de corpul ceresc format din corpul comun Pământ şi Lună, ceea ce formează Pământul actual rămânând pe loc. Prin aceasta au fost eliminate substanţele cele mai grosiere ce ar fi determinat pietrificarea completă a Pământului; Pământul a fost debarasat de ceea ce l-ar fi împins spre o pustiire totală.

Aşadar, la începutul evoluţiei noastre pământeşti Pământul a fost unit cu Soarele actual şi cu Luna actuală. Dacă Pământul ar fi rămas unit cu Soarele, omul nu ar fi putut atinge niciodată starea actuală a evoluţiei sale; el nu ar fi putut ţine pasul cu ritmul de evoluţie al fiinţelor solare. În acele sfere solare, omul nu s-a dezvoltat ca pe Pământ; acolo s-a dezvoltat un prototip spiritual al omului, omul cu forma fizică pe care o are astăzi nefiind decât o copie a acestuia. Pe de altă parte, dacă Luna ar fi rămas unită cu Pământul, omul s-ar fi uscat treptat, s-ar fi mumificat şi n-ar mai fi găsit nicio posibilitate de dezvoltare pe Pământ. Pământul ar fi devenit un corp ceresc pietrificat, pustiu. În locul corpurilor umane actuale nu am fi avut decât nişte statui, nişte mumii fără viaţă care ies din pământ. Acest lucru a fost evitat prin plecarea Lunii odată cu substanţele cele mai grosiere din spaţiul cosmic. Faptul a permis ca, pe Pământ, descendenţii fiinţelor vechii Luni să adauge la constituţia lor, formată din corp fizic, corp eteric şi corp astral, un Eu. Prin faptul că forţele Lunii şi ale Soarelui acţionau din afară, contrabalansându-se, omul a putut să fie fecundat cu acest Eu.

Pe Pământ, omul şi-a continuat evoluţia. Ceea ce a parvenit de pe Lună reprezenta, sub un anumit raport, o evoluţie în jos, o coborâre într-o stare inferioară. Acum el a primit un suflu de viaţă nou, un impuls spre în sus. Dar în tot acest timp fiinţele spirituale corespunzătoare care se retrăseseră odată cu Soarele şi-au continuat dezvoltarea. Ce a devenit posibil prin faptul că Luna s-a detaşat de Pământ? Acest lucru vi-l puteţi imagina uşor printr-o comparaţie. Imaginaţi-vă că ne-am afla în faţa unui bloc de fier dur iar noi am fi nişte oameni cu forţă musculară medie. Să zicem că încercăm să batem acest fier mult timp pentru a-l aplatiza, dar nu ajungem să-i dăm forma dorită. Putem modela această materie numai încălzind-o. Tot aşa a fost pentru Pământ după ce substanţele cele mai grosiere s-au retras odată cu Luna. Acum fiinţele pământeşti au putut să fie modelate. Acum intervin din nou entităţile care îşi aveau locuinţa pe Soare şi care deja în vechea epocă lunară acţionaseră de pe Soare asupra vechii Luni ca suflete-grup. Înaintea detaşării Lunii, substanţele erau mult prea dense. Acum îşi fac apariţia aceste fiinţe ce îşi aveau sediul pe Soare, se impun ca forţe care l-au modelat treptat pe om, aducându-l la forma actuală.

Să privim puţin mai din aproape acest fapt. Reprezentaţi-vă că aţi fi pe acest vechi corp ceresc. Soarele l-aţi fi văzut afară, pe cer. Dacă aţi fi fost clarvăzător aţi fi văzut şi entităţile spirituale pe care tocmai le-am descris. Pe Pământ aţi fi observat un fel de durificare, de deşertizare. Atunci v-aţi fi spus: De jur împrejur totul este pustiu, totul pare să fie mort pe Pământ. Forţele Soarelui nu mai pot face nimic în acest spaţiu, unde totul se pregătea să devină un imens câmp de cadavre. Apoi aţi fi văzut cum masa lunară se detaşează de Pământ. Substanţele pământeşti devin moi, maleabile şi plastice, fortele care acţionau din Soare găsind din nou posibilitatea de a acţiona. Aţi fi observat că spiritele-taur pot dobândi din nou influenţă asupra fiinţelor omeneşti care erau copii ale acestor spirite-taur şi tot astfel pentru spiritele-leu şi spiritele-vultur. Şi v-aţi fi spus: Luna se află acolo afară. Influenţa dăunătoare pe care o exercitase a fost atenuată prin faptul că ea s-a retras şi acum acţionează doar de la distanţă. Prin aceasta ea a dat posibilitatea ca fiinţele spirituale să acţioneze din nou asupra Pământului.

Mâine vom vedea ce fel de tablou îi apare clarvăzătorului atunci când urmăreşte în Cronica Akasha imaginile evoluţiei dintr-un trecut mai îndepărtat.

Dacă ne întoarcem privirea în urmă, către vechea stare Saturn, spuneam: Acolo este primul germene al corpului fizic uman. Forma corporală fizică actuală a apărut la început pe Saturn din haosul universal. Apoi a venit starea solară, în care formei iniţiale a corpului fizic i s-a adăugat corpul eteric. Pe vechea Lună s-a adăugat elementul astral, atât pentru formele care îşi continuau evoluţia pe Luna detaşată, cât şi pentru spiritele care se aflau pe Soarele detaşat. Pe Lună trăiau copiile aflate la nivelul regnului animal; pe Soare trăiau prototipurile spirituale. În sfârşit, pe Pământ s-a format treptat o stare care i-a dat omului capacitatea de a cuprinde din nou în el elementul astral, dezvoltat pe Soare în timpul evoluţiei lunare, care acum acţiona în el ca forţă.

Să ne oprim acum la aceste patru stări aşa cum ne sunt înfăţişate ele în Evanghelia după Ioan.

Forţa înaltă, care în timpul evoluţiei saturniene a născut din haosul universal germenele spiritual din care a apărut forma fizică umană este numită de către autorul Evangheliei după Ioan „Logos". Ceea ce a fost adăugat pe Soare germenului creat pe Saturn este numit de el „Viaţa" – iar noi îl numim corpul eteric sau al vieţii. Ceea ce s-a adăugat pe Lună el o numeşte „Lumina", căci este lumina spirituală, lumina astrală. Această lumină astrală provoacă pe Luna detaşată o durificare, în timp ce pe Soare produce o spiritualizare. Ceea ce s-a spiritualizat astfel şi-a continuat evoluţia, iar când, în cursul fazei de evoluţie-Pământ, Soarele s-a separat din nou, în om apare ceea ce s-a dezvoltat în stadiul al treilea de evoluţie. Dar omul încă nu era în stare să privească ceea ce lumina dinspre Soare. Această lumină lucra la formarea omului, acţiona ca forţă, dar omul nu putea să o vadă.

Să spunem acum chiar cu cuvintele Evangheliei după Ioan ceea ce am arătat a fi esenţialul în evoluţia saturneană:

„La început era Logosul."

Să trecem acum la Soare. Dacă exprimăm starea de fapt, felul în care ceea ce a apărut pe Saturn se dezvoltă pe Soare, vom spune: Pe Soare s-a adăugat corpul eteric:

„Şi Logosul era Viaţa."

Pe Lună s-a adăugat entitatea astrală, atât naturii corporale cât şi celei spirituale:

„În Logosul însufleţit a devenit Lumină."

Lumina continuă să se dezvolte; pe de o parte spre lumină clarvăzătoare, atunci când Soarele s-a despărţit de Pământ, iar pe de altă parte spre întuneric, odată cu omul. Căci atunci când omul a trebuit să primească Lumina, el, care era întuneric, nu a înţeles-o.

Astfel, când proiectăm asupra Evangheliei după Ioan lumina Cronicii Akasha, citim în felul următor evoluţia cosmică:

La început, în timpul evoluţiei saturniene, totul s-a născut din Logos. În timpul evoluţiei solare, în Logos era Viaţa; iar în timpul fazei lunare, din Logosul însufleţit s-a născut Lumina. În timpul evoluţiei pământeşti, din Logosul însufleţit — luminând — s-a format pe Soare, sub o formă superioară, Lumina, oamenii însă erau într-o stare de întuneric. Din Soare, străluceau ca lumină jos pe Pământ, unde se plăsmuiau făpturile oamenilor, fiinţele care erau spiritele taur, leu, vultur, om avansate. Oamenii erau însă întunericul şi ei nu puteau înţelege (cuprinde) Lumina care lumina acolo în jos. — Totuşi nu ar trebui să ne reprezentăm Lumina ca o lumină fizică, ci ca o Lumină care era sumă

a fiinţelor spirituale, ale spiritelor taur, leu, vultur şi om, care erau continuarea evoluţiei spirituale a Lunii. — Lumina care se revărsa de sus era o Lumină spirituală. Oamenii nu puteau să o primească în ei, nu o puteau înţelege. În întreaga lor evoluţie oamenii au fost ajutaţi de aceasta, dar ei nu au fost conştienţi de acest fapt: „Lumina lumina în întuneric, însă întunericul nu putea să o cuprindă.”

În această formă paradigmatică prezintă autorul Evangheliei după Ioan aceste mari adevăruri. Cei care ştiau aceste lucruri au fost în toate timpurile numiţi „slujitori” sau „preoţi ai Logosului, aşa cum a fost El la obârşii”. Deci un astfel de preot sau slujitor al Logosului ne vorbeşte aici.

În introducerea Evangheliei după Luca găsim, în principal, acelaşi lucru. Încercaţi să citiţi înţelegând just ceea ce spune autorul Evangheliei după Luca. El vrea să dea de ştire lucrurile care s-au întâmplat de la început „aşa cum ne-au învăţat cei care au fost martori oculari de la început şi care au fost slujitori ai Cuvântului”.

Şi noi credem că aceste documente au fost scrise într-adevăr de slujitorii Cuvântului sau ai Logosului. Ajungem să credem acest lucru atunci când, prin propria noastră cercetare spirituală putem urmări lucrurile, când putem vedea cum a evoluat Pământul nostru trecând prin stările Saturn, Soare şi Lună. Când vedem că în cuvintele Evangheliei după Ioan şi în cuvintele Evangheliei după Luca putem regăsi lucrurile descoperite de noi independent de vreun document, învăţăm să preţuim aceste documente şi să spunem: Acestea sunt o mărturie a faptului că ele au fost scrise de către cei care ştiau să citească în lumile spirituale şi sunt pentru noi un mijloc prin care ne putem înţelege cu cei care au trăit în străvechime. Într-un anumit fel, îi putem privi în faţă şi le putem spune: Vă recunoaştem! Vă recunoaştem prin faptul că noi regăsim în ştiinţa spiritului ceea ce voi aţi recunoscut.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a IV-a

Kassel, 27 iunie 1909

Conferinţa de ieri a început prin a arăta că în viaţa curentă omul trece printr-o alternanţă de stări. Astfel, noaptea, de când adoarme seara, până dimineaţa, corpul său fizic şi corpul său eteric sau al vieţii rămân lungite în pat, iar ceea ce noi numim corp astral şi Eu se află în exterior, în afara patului. În acelaşi timp, noi am mai accentuat şi că ceea ce rămâne lungit în pat – corpul fizic şi corpul eteric – nu ar putea supravieţui dacă în ele nu ar pătrunde un astral divin-spiritual şi un Eu divin-spiritual. Cu alte cuvinte, alternanţa de stări care apare în viaţa de zi cu zi a omului constă în faptul că seara, când omul adoarme, el părăseşte, cu Eul său şi cu corpul său astral omenesc, corpurile sale fizic şi eteric şi că, în schimb, în aceste corpuri pătrund entităţi astrale divin-spirituale şi entităţi Eu divin-sprirituale. În starea de zi, omul însuşi umple, cu corpul său astral şi cu Eul său, corpurile lui fizic şi eteric. Acesta a fost unul dintre aspectele care au stat în centrul consideraţiilor noastre.

Celălalt aspect a reieşit după o analiză cuprinzătoare a întregii noastre evoluţii omeneşti, începând de la prima încorporare a Pământului nostru – Saturn – şi trecând prin încorporările Soare şi Lună. Am intrat chiar şi în unele detalii, cum ar fi acela că, pentru a putea progresa, planeta noastră Pământ a trebuit, în cursul evoluţiei lunare, să treacă printr-o scindare, că anumite entităţi care, să zicem aşa, aveau nevoie pentru evoluţia lor de substanţa inferioare, fără valoare, s-au desprins odată cu vechea Lună, iar alte entităţi mai înalte, de factură spirituală, au format un corp aparte, o formă mai veche a evoluţiei solare.

Am mai văzut apoi că ulterior cele două părţi s-au reunit şi că au trecut împreună printr-un Devachan cosmic sau Pralaya şi apoi au intrat în faza de evoluţie Pământ. Această evoluţie pământească a cunoscut şi ea o repetare a scindării Soarelui, în care timp Pământul şi Luna formau un singur corp, mai grosier, mai dens, iar Soarele, împreună cu fiinţele superioare sublime, un alt corp, mai aparte, mai fin. Am văzut că dacă Pământul ar fi rămas unit cu substanţa lunară ar fi trebuit să se pustiască, să se durifice, că întreaga viaţă care exista pe el ar fi trebuit să dispară, sau mai bine zis ar fi trebuit să se mumifieze. La un moment dat Luna, cu tot ceea ce include ea astăzi, a trebuit să fie exclusă din evoluţia pământească. Prin aceasta, Pământul împreună cu fiinţele omeneşti care urmau să se dezvolte a cunoscut un fel de proces de întinerire. Am văzut că entităţile sublime care şi-au continuat evoluţia pe Soare nu au putut acţiona asupra substanţelor şi fiinţelor omeneşti înainte ca Luna să se fi separat de Pământ, dar că apoi ele au putut declanşa din nou un proces de întinerire. Astfel, evoluţia propriu-zisă a oamenilor a fost posibilă abia începând din momentul în care Luna s-a separat de Pământ. Această separare a Lunii este de o impotanţă capitală pentru întreaga evoluţie, iar astăzi o vom analiza şi mai îndeaproape. Dar mai întâi să observăm cum se îmbină, să zicem aşa, cele două puncte de la care am pornit în consideraţiile noastre de ieri.

Omul, aşa cum ne apare în viaţa sa în timpul zilei, este alcătuit din corp fizic, corp eteric, corp astral şi Eu. Noaptea, în timp ce el doarme, în pat nu mai rămân decât corpul fizic şi corpul eteric. Conştienţa clarvăzătoare poate vedea atunci cum în aceste două corpuri pătrund fiinţe superioare. Cine sunt aceste fiinţe? Sunt cele despre care am spus mai înainte că şi-au transferat câmpul lor de acţiune pe Soare. Nu este nimic imposibil în asta. Numai cel care îşi reprezintă spiritul în mod fizic şi care ar vrea să aplice legile în reprezentările fiinţelor spirituale ar putea să spună: Cum se poate ca fiinţe care locuiesc pe Soare să pătrundă în timpul nopţii într-un corp fizic şi într-un corp eteric omenesc? – Pentru fiinţele aflate la un nivel atât de elevat încât pot sălăşlui pe Soare nu există aceleaşi condiţii spaţiale ca pentru fiinţele lumii fizice. Pentru ele este cu totul posibil să locuiască pe Soare şi să-şi îndrepte în timpul nopţii forţele lor către corpul fizic şi corpul eteric al omului. Putem deci spune: În timpul zilei, când omul este treaz, el locuieşte, ocupă corpurile sale fizic şi eteric. În timpul nopţii, când doarme, el se află în afara acestor corpuri, care acum sunt vegheate de zei sau de alte fiinţe suprapământeşti. Chiar dacă acest mod de exprimare este pe jumătate simbolic, el descrie foarte bine ceea ce se petrece. Ştim aşadar de unde vin entităţile care pătrund în timpul nopţii în corpurile noastre fizic şi eteric. Şi vedem astfel cum se îmbină cele două puncte. Vom vedea însă imediat că aceste fiinţe nu au importanţă numai în timpul somnului nostru, ci că acţiunea lor se extinde încet-încet şi asupra vieţii noastre de veghe. Pentru a ne deveni şi mai limpede importanţa pe care o are separarea Lunii de evoluţia pământească să luăm în considerare şi altceva. Să analizăm astăzi, privitor la modul în care ele au apărut în evoluţie, şi celelalte entităţi aflate în jurul nostru.

Dacă privim în urmă spre vechiul Saturn, putem spune: Pe Saturn nu existau decât oameni. Pe el nu exista nici urmă de regn animal, regn vegetal sau regn mineral. Întregul glob saturnian era alcătuit doar din aceşti primi germeni umani. El arăta precum o zmeură formată din mai multe zmeure mici. Ceea ce mai ţinea de Saturn se afla răspândit de jur împrejurul lui şi acţiona din afară asupra acestuia. Ne întrebăm încă o dată: De unde a venit oare acel ceva care, pe vechiul Saturn, a depus primul rudiment al corpului fizic al omului? Într-un anumit sens, putem spune că acest ceva a venit din două direcţii diferite. Mai întâi, entităţi spirituale înalte au revărsat propria lor substanţă. Ele au împlinit pe vechiul Saturn o mare jertfa; aceste entităţi care au făcut această mare jertfă le numim, în sensul esoterismului creştin, Tronuri. Gândirea omenească şi chiar şi clarvederea omenească nu se pot încumeta să arunce o privire în acea evoluţie sublimă pe care au trebuit să o parcurgă Tronurile înainte ca ele să fie în stare să jertfească ceea ce a devenit apoi primul germene al corpului fizic omenesc. Să încercăm să ne reprezentăm ce înseamnă o astfel de jertfă.

Dacă priviţi astăzi omul, fiinţa pe care dumneavoastră o cunoaşteţi cel mai bine, veţi spune: Omul, aşa cum este el astăzi, pretinde anumite lucruri de la lume şi dă anumite lucruri lumii. *Goethe* a rezumat admirabil aceasta în cuvintele: „Viaţa umană curge într-o perpetuă metamorfoză între a lua şi a da.” [Nota 6] Omul nu trebuie să ia doar hrana fizică din lumea exterioară; şi intelectul său trebuie să-şi ia hrana din lumea exterioară. Aceasta este ceea ce îl face să crească şi îi furnizează mijloacele pentru a se dezvolta. Dar prin asta el dobândeşte şi facultăţile care îi permit ca, la rândul său, să dea ceea ce s-a maturizat ca idei, sentimente şi, în cele din urmă, ca iubire în el. Prin faptul că el ia din lume ceva şi dă celor din jur altceva facultăţile lui se dezvoltă tot mai mult. El devine o fiinţă inteligentă, dotată cu intelect, poate dezvolta concepte, pe care apoi să le jertfească în folosul comunităţii umane. Omul dezvoltă sentimente şi simţăminte care se transformă în iubire când acestea se revarsă asupra semenilor lui, el îi însufleţeşte, îi umple de viaţă. Căci noi ştim din proprie experienţă

ce efect binefacător are asupra noastră şi cât de mult ne poate consola şi înălţa sufleteşte cel care cu adevărat este în stare să ne dăruie iubirea sa. Aici omul are darul de a jertfi ceva. Dar oricât de mult am fi dobândit noi în privinţa capacităţii noastre de dăruire, de sacrificiu, este infim în comparaţie cu cea a Tronurilor. Evoluţia constă însă în aceea că o fiinţă dobândeşte tot mai mult şi mai mult facultatea de a jertfi, până când, în final, devine în stare să îşi sacrifice, să zicem aşa, propria sa substanţă şi entitate, să resimtă ca o supremă fericire să aducă drept ofrandă ceea ce a dezvoltat ca materie şi substanţă.

Există astfel de fiinţe înalte care, prin faptul că îşi jertfesc propria lor substanţă, se ridică la o treaptă superioară a existenţei. Un spirit materialist poate să se întrebe: Cum se face că fiinţe care au ajuns la punctul de a-şi jertfi propria lor substanţă pot să se înalţe pe o treaptă superioară, deşi după sacrificiul lor nu mai supravieţuieşte nimic? Acest spirit materialist spune asta pentru că el nu poate înţelege că există o lume spirituală, că o astfel de fiinţă care dăruie mereu, care jertfeşte ceea ce ea a primit în timp continuă să subziste. Pe vechiul Saturn, Tronurile se aflau pe o astfel de treaptă, încât au putut să-şi reverse substanţialitatea dobândită în cursul evoluţiei lor precedente. Prin aceasta ele însele s-au ridicat la o treaptă mai înaltă de evoluţie. Iar substanţa care izvora de la Tronuri, asemănătoare cu cea pe care o secretă păianjenul pentru a-şi ţese pânza, a fost prima temelie pe care s-a clădit corpul omenesc. A venit apoi un alt fel de entităţi, mai puţin elevate decât Tronurile, pe care noi le numim Spirite ale personalităţii sau Începătorii sau, în sensul esoterismului creştin, Arhai. Aceste Spirite ale personalităţii au preluat, ca să spunem aşa, ceea ce a emanat de la Tronuri. Astfel, din conlucrarea acestor două feluri de entităţi s-a născut primul germene al corpului fizic omenesc.

Acest germene a fost elaborat în lungi perioade de timp. Apoi, aşa cum am văzut ieri, a venit o noapte cosmică sau un Devachan cosmic, după care a avut loc a doua întrupare a Pământului, treapta solară. Oamenii au apărut din nou şi, de asemenea, alte entităţi spirituale au venit să se alăture. Este voba de Spiritele focului sau, în sensul esoterismului creştin, Arhanghelii şi Spiritele înţelepciunii sau Kiriotetes. Ele s-au axat în special pe dezvoltarea în continuare a ceea ce a reapărut drept corp fizic omenesc. Kiriotetes, sau Spiritele înţelepciunii, sau Domniile, au putut jertfi acum propria lor substanţă, în corpul lor fizic revărsându-se ceea ce noi numim corpul eteric. Spiritele focului sau Arhanghelii şi-au unit eforturile cu Spiritele personalităţii pentru a prelucra în continuare corpul fizic. Prin aceasta omul ajunge la nivelul vegetalului. Pe Saturn omul se afla la nivelul mineralului. Mineralele nu au decât un corp fizic, iar pe Saturn omul nu avea decât un corp fizic. Pe Soare omul se afla la nivelul plantei; el avea un corp fizic şi un corp eteric.

Intervine acum un fapt de o importanţă esenţială, pe care trebuie să-l reţinem dacă vrem să înţelegem evoluţia în ansamblul ei.

Vedem cum în viaţa obişnuită unii copii rămân în urmă, nu reuşesc să atingă nivelul unei clase şi trebuie să o repete, spre marea disperare a părinţilor lor. Ceva analog există şi în Cosmos. Unele entităţi rămân în urma ţelului unei anumite trepte cosmice. Aşa s-a întâmplat cu unele Spirite ale personalităţii care ar fi trebuit să se ridice la acest nivel pe Saturn, dar au rămas în urmă, nefăcând tot ceea ce trebuia pentru a-i permite omului să atingă treapta mineralului şi a-l perfecţiona cât mai mult, chiar la acest nivel. Aceste entităţi trebuie, atunci, să recupereze în faza următoare ceea ce au neglijat să facă. În ce mod puteau acţiona aceste Spirite ale personalităţii rămase în urmă, în timpul existenţei solare? Ele nu puteau să creeze o fiinţă aşa cum ar fi trebuit să fie omul pe Soare, adică o fiinţă dotată cu un corp fizic şi cu un corp eteric. Pentru aceasta au fost necesare Spiritele focului. Ele, Spiritele personalităţii rămase în urmă, au trebuit să facă pe Soare tot ce făcuseră şi pe Saturn: un germene fizic de valoarea mineralului. Prin acţiunea lor au apărut pe Soare fiinţe cu o treaptă mai jos decât cea a omului. Acestea au format un regn inferior, precursorul regnului animal din zilele noastre. În timp ce regnul omenesc actual avansase deja pe Soare la nivelul de vegetal, regnul animal actual se afla atunci la nivelul mineralului, avea doar un corp fizic. Regnul nostru animal s-a alăturat astfel în forma sa de germene regnului uman.

Vedem astfel că omul este cel mai vechi în evoluţie printre fiinţele pământeşti; el este primul născut al Creaţiunii. Celelalte fiinţe s-au născut prin faptul că forţele evoluţiei legate de existenţa omenească menţin în urmă aceste fiinţe, care pe o altă treaptă ar fi putut deveni oameni, făcând posibil ca pe o treaptă ulterioară să devină fiinţe de un nivel inferior. Dacă Spiritele personalităţii rămase în urmă şi-ar fi împlinit pe Saturn lucrarea pe care nu au efectuat-o decât pe Soare, regnul animal nu s-ar fi născut.

Şi tot aşa este – nu fac acum decât să amintesc – în privinţa evoluţiei lunare: omul a progresat pentru că anumite entităţi, pe care le numim Îngeri, împreună cu alte spirite mai înalte, cu Spiritele mişcării – în terminologia creştină numite Dynamis sau Puteri – i-au dat corpul astral. Prin aceasta omul a devenit în timpul existenţei lunare o fiinţă de nivelul animalului. Dar fiinţele care în timpul existenţei solare apăruseră ca un al doilea regn au atins acum, pe Lună, în marea lor majoritate, nivelul de plantă. Ele sunt predecesorii animalelor noastre. Apoi, sub acţiunea entităţilor spirituale rămase în urmă – în modul pe care l-am arătat – au apărut acele creaturi care astăzi aparţin regnului vegetal. Pe Soare nu exista încă un regn vegetal, ci numai un regn uman şi un regn animal. Regnul vegetal se adaugă celorlalte regnuri abia pe Lună. Pe Lună încă nu exista un regn mineral aşa cum îl găsim astăzi, ca teren şi sol pe care stau toate celelalte regnuri. Regnurile naturii au apărut deci succesiv, unele după altele. Regnul uman, regnul cel mai înalt, a apărut primul. Regnul animal este un fel de rebut al acestui regn uman, un element întârziat; iar ceea ce a întârziat încă şi mai mult a devenit mai târziu regn vegetal.

După ce s-a terminat evoluţia lunară, a început evoluţia pământească. Despre această evoluţie am arătat cum Soarele şi Luna s-au separat de Pământ. În acest timp ies la iveală toţi germenii regnurilor anterioare: regnul animal, regnul vegetal şi, în final, pe când Luna mai era încă unită cu Pământul, regnul mineral. Tocmai formarea regnului mineral, a scoarţei terestre solide, a produs fenomenele de durificare şi mumifiere care ameninţau să pustiască Pământul. Căci regnul mineral care ne înconjoară astăzi nu este în realitate altceva decât ceea ce au eliminat regnurile superioare. Am menţionat cândva că pentru a vă reprezenta modul în care s-a format treptat regnul mineral din celelalte regnuri, ca un produs de eliminare, este suficient să vă gândiţi la cele descrise de ştiinţa modernă. Cărbunele pe care îl extragem din pământ este o veritabilă substanţă minerală, dar ce era el altădată, cu mult, mult timp înainte? Aceste blocuri pietrificate au fost cândva arbori, plante care creşteau pe Pământ şi care după ce au murit s-au mineralizat. Tot ceea ce extrageţi acum drept cărbune a fost odinioară o masă vegetală. Acesta este deci un produs care mai întâi a fost eliminat; iniţial, în loc de cărbuni erau plante. La fel vă puteţi reprezenta că tot ceea ce formează terenul şi solul Pământului nostru este rezultatul unor procese de eliminare ale regnurilor superioare. Uitaţi-vă cum şi astăzi încă anumite produse minerale, precum cochiliile de melci, scoici etc. sunt reziduuri ale fiinţelor animale. Mineralul n-a existat înainte. El a apărut abia în cursul timpului prin eliminare. Regnul mineral s-a format abia pe Pământ şi el s-a format pentru că întotdeauna au existat şi încă mai există fiinţe a căror acţiune se exercită în felul în care se exercita pe Saturn. Regnul mineral a luat naştere în principal prin activitatea Spiritelor personalităţii. Aceste entităţi sunt active pe toate treptele superioare. Dar dacă evoluţia s-ar fi continuat în acest fel ar fi rezultat atât de multe minerale, atât de multe durificari şi pietrificări încât Pământul întreg s-ar fi pustiit treptat.

Ajungem acum la un punct important al evoluţiei Pământului nostru. Să ne reprezentăm cum s-a separat Soarele şi cum, odată cu substanţele cele mai fine, au plecat şi entităţile care acum sunt entităţi spirituale pe Soare. Să privim Pământul cum se pustieşte, cum învelişul său mineral devine tot mai dens, cum şi făpturile aflate pe el, omul de asemenea, devin tot mai secătuite. Încă de pe atunci avea loc un fel de alternanţă de stări în viaţa omului. Vă voi ilustra despre ce este vorba referindu-mă la evoluţia plantelor, lucru ce s-a întâmplat atunci şi cu omul.

Primăvara, din grăuntele insignifiant răsare planta care creşte, îşi dezvoltă florile şi fructele, iar apoi toamna se veştejeşte. Ceea ce primăvara si vara ne umple de bucurie dispare toamna si nu mai rămâne, exterior, fizic, decât ceva insignifiant. Dar dacă dumneavoastră

primăvara şi vara ne umple de bucurie ființa şi ne mai rămâne, oricât, încă, destul timp înaintea iernii. Dar dacă dumneavoastră credeţi că în timpul iernii n-ar mai subzista nimic din esenţa planetei, sau dacă aţi căuta această esenţă doar în grăuntele fizic, aţi înţelege greşit planta. Desigur, planta este alcătuită dintr-un corp fizic şi un corp eteric, dar, la partea sa superioară, privirea clarvăzătoare mai observă că ea este învăluită de o entitate astrală, ca un chenar. Această astralitate îşi primeşte şi ea forţa din Soare, din spiritualul Soarelui care se revarsă pe Pământ. Conştienţa clarăvăzătoare poate vedea astfel fiecare floare ca fiind nimbată de un fel de nor. Acest nor respiră viaţa care pulsează între Soare şi Pământ. În timpul primăverii şi verii, când plantele încolțesc şi răsar, de la fiinţa Soarelui se apropie ceva ce zburdă în jurul plantelor, la suprafaţa lor. Când vine toamna, fiinţa astrală se retrage, se uneşte cu viaţa solară. Putem spune: Această astralitate vegetală îşi caută pe Pământ vara corpul său fizic, în care să se încorporeze, dacă nu cu totul în el, cel puţin în jurul lui. Toamna, ea se reîntoarce în Soare şi nu lasă în urmă decât sămânța ca un fel de gaj, care o face să îşi regăsească drumul către entitatea sa fizică.

O pulsaţie asemănătoare exista şi între entitatea omenească fizică, aflată încă la un stadiu primitiv şi simplu, şi entităţile solare. Au fost timpuri când entităţile solare acţionau asupra corpurilor omeneşti ca asupra plantelor astăzi, încojurându-le cu astralitate de primăvara până toamna. Pentru acele timpuri putem spune că fiinţa astrală a omului era în anumite epoci unită oarecum cu corpul fizic de pe Pământ, că apoi ea se retrăgea pe Soare pentru a reveni mai târziu. În urmă nu rămânea decât germenele.

Pământul însă se durifica tot mai mult. Ceea ce a urmat a avut o consecinţă de cea mai mare importanţă. Dacă mai înainte, vă rog să reţineţi bine, când Soarele abia se despărţise de Pământ, mai era posibil ca entităţile astrale care părăsiseră Pământul să se unească cu corpul fizic atunci când reveneau după o oarecare despărţire, datorită influenţei lunare crescânde aceste corpuri s-au durificat atât de mult acolo jos încât fiinţele solare care coborau şi voiau să le locuiască nu mai puteau face nimic cu ele. Am zugrăvit aici mai exact ceva ce ieri nu am putut să vă spun decât în mod abstact, şi anume că forţele solare pierduseră posibilitatea de a modela substanţele rămase pe Pământ. Spus mai concret, asta înseamnă că aceste substanţe s-au întărit iar entităţile nu au mai găsit corpuri potrivite. Acest lucru a dus şi la pustiirea Pământului, iar sufletele umane care voiau să coboare din nou găseau în cele din urmă că trupurile nu mai erau corespunzătoare pentru ele. Ele au trebuit să le lase să se descurce singure, şi numai corpurile cele mai robuste au putut supravieţui. Această perioadă de pietrificare a atins punctul culminant în timpul în care Luna era unită cu Pământul şi tocmai începea să se despartă de el. Sufletele care mai doreau să fie suflete omeneşti nu mai erau în stare să locuiască aceste corpuri. N-au mai rămas atunci pe Pământ decât foarte puţine fiinţe umane. Această pustiire care a pus stăpânire pe Pământ se asemăna cu o moarte lentă, treptată. Pentru a descrie şi mai exact cele ce s-au petrecut, putem spune: Când Luna s-a desprins, nu mai existau decât foarte puţini oameni care să suporte această unire a sufletelor care voiau să coboare cu trupurile rămase jos.

Vă voi descrie acum şi mai în detaliu aceste condiţii. Să ne întoarcem din nou la momentul în care evoluţia lunară s-a încheiat iar Pământul reapare din sânul Universului. Pământul nu s-a născut aşa cum s-a născut odinioară vechiul Saturn. Tot ceea ce a căpătat viaţă conţinea în sine consecinţele tuturor evenimentelor trecute. Aveam acolo nu numai materie fizică, ci alături de ea toate fiinţele care acţionaseră mai înainte. Faptul că Tronurile s-au unit cu Saturn înseamnă că ele au rămas unite cu întreaga evoluţie. Ele intră din nou în acţiune când Pământul reapare din întunericul sânului Universului. Odată cu ele revin şi Spiritele personalităţii, Spiritele mişcării etc. şi, de asemenea, germenii oamenilor, animalelor şi plantelor, căci toate acestea erau în el.

Ştiinţa noastră fizică avansează ipoteze care sunt pură fantezie. Ea ne învaţă că la obârşii era o imensă nebuloasă cosmică ce se întindea până dincolo de Saturn. O astfel de nebuloasă formată din vapori şi ceaţă n-a existat niciodată. Dacă ai fi putut să vezi doar cu ochii fizici ce se petrecea atunci, ai fi putut într-adevăr observa ceva ca o enormă masă ceţoasă. Dar în această masă ceţoasă exista ceva ce ochii fizici n-ar fi putut vedea: toate fiinţele legate de această evoluţie. Tot ce s-a format şi s-a structurat mai târziu nu s-a născut printr-o simplă mişcare de rotaţie, ci datorită necesităţilor fiinţelor care erau unite cu Întregul. Nu vă puteţi face o idee rezonabilă despre aceste lucruri decât eliberându-vă de concepţia care se inoculează copiilor noştri de când încep să meargă la şcoală. Lor li se spune că popoarele primitive aveau idei şi reprezentări copilăreşti: bieţii indieni credeau într-un Brahma care umplea întreg Universul! Şi acei persani de altădată credeau în Ormuzd, zeul bun, căruia îi contrapuneau pe Ahriman! Nu mai vorbim de vechii greci, cu mulţimea lor de divinităţi: Zeus, Pallas Athena etc.! Asta ştim noi astăzi, că toate acestea s-au născut din imaginaţia populară, că sunt fiinţe născocite de minţi infantile! Şi zeii vechilor germani,Wotan, Thor, nu mai sunt decât nişte figuri mitologice. Noi am depăşit toate acestea! Acum ştim că aceste divinităţi nu au avut de-a face cu evoluţia Universului. La început n-a existat decât o imensă nebuloasă care a început să se rotească. Din masa ei s-a desprins mai întâi un glob. Ea a continuat să se rotească. Cu timpul s-a desprins un al doilea glob, apoi un al treilea şi aşa mai departe. Toate aceste reprezentări însă nu sunt decât o altă formă de mitologie fizic-copernicană din ziua de azi. La rândul ei, ea va fi înlocuită de o altă mitologie. Numai că mitologiile vechi au avantajul că sunt mai adevărate decât cele moderne, care nu reprezintă decât coaja, partea abstractă, cea mai exterioară a lucrurilor. E comod să le demonstrezi copiilor cât de plauzibilă este formarea unui astfel de sistem cosmic. Nu ai decât să pui o picătură de ulei în apă [Nota 7], să decupezi un disc în formă de cerc dintr-o foaie de carton şi să îl aşezi pe direcţia Ecuatorului. Înţepi apoi acest disc cu un ac mare, care va fi axa, şi îl pui în apă; el va pluti. Începi să învârţi acum tot acest mecanism „precum se învârtea nebuloasa originară odinioară”, se spune. Se formează întâi o pată de ulei, din care se desprinde apoi o picătură, a doua picătură, a treia, în mijloc rămânând o picătură mare: s-a născut un sistem cosmic în miniatură! Şi acum poţi să dai o explicaţie plauzibilă: Aşa cum vedeţi că se prezintă lucrurile în mic, la fel s-a petrecut şi în mare! Cei care fac astfel de experienţe uită un lucru, care este bine să-l uite, dar în alte situaţii: se uită pe ei înşişi. Uită că ei sunt cei care învârtesc de sus acul. Comparaţia nu ar avea valoare decât dacă profesorul ar avea cinstea şi curajul să spună: Aşa cum eu stau aici şi rotesc, învârt acul, aşa a fost odinioară un profesor colosal în Univers care a pus totul în mişcare de rotaţie. Planetele au început să se desprindă, aşa cum am făcut noi în mic cu ajutorul picăturii de ulei. În acest caz ar mai merge.

Noi ştim că niciun profesor colosal nu roteşte acul, ci că acolo sunt entităţi de toate gradele şi că aceste entităţi spirituale sunt cele care atrag spre ele materia corespunzătoate. Entităţile care aveau nevoie de anumite condiţii de viaţă când s-au retras pe Soare au atras la ele, au luat cu sine materia de care aveau nevoie, creându-şi prin puterea forţelor lor spirituale scena de acţiune. – Şi tot astfel au existat alte entităţi care au separat substanţa pământască. Spiritul este cel care acţionează până în cele mai mici particule materiale, până în atomi, dacă vrem să le numim aşa! Şi este un neadevăr dacă i se atribuie materiei ca atare o modalitate de acţionare. Nu vom înţelege cum se petrec lucrurile în cele mai mici particule spaţiale decât atunci când vom înţelege că spiritul acţionează până în cea mai mare particulă spaţială. Şi nu spiritul la modul general, despre care se spune că „el umple orice materie”, un „spirit universal” sau „spirit originar”. Aici puteţi, de asemenea, să amestecaţi, să învârtiţi ce vă place. Cu asta nu am făcut nimic. Noi trebuie să recunoaştem spiritele în concreteţea lor, în ce au ele aparte, în diferitele lor necesităţi de viaţă.

Aş vrea să adaug acum ceva la ceea ce a fost spus în treacăt ieri, că Soarele s-a despărţit de Pământ plus Lună şi că apoi Luna s-a despărţit de Pământ. În principiu, acest lucru este corect, dar tabloul trebuie completat.

Înainte ca Soarele să se fi despărţit, pentru anumite fiinţe spirituale a apărut necesitatea de a separa, de a departaja anumite locuri de acţiune. Ceea ce au separat astfel formează ceea ce avem astăzi ca planete exterioare: Saturn, Jupiter şi Marte. Putem deci spune: În materia universală, acolo unde se aflau la început şi Soarele şi Luna, se aflau Saturn, Jupiter etc., şi anumite fiinţe. Acestea s-au separat primele, antrenând aceste corpuri cereşti. Ele aveau nevoie de anumite condiţii de viaţă pe care le-au putut găsi pe aceste planete. Apoi s-a detaşat Soarele cu fiinţele cele mai sublime, rămânând în urmă Pământul plus Luna. Acestea au evoluat împreună până ce Luna a fost

expulzată în modul arătat. Dar nu toate fiinţele care au plecat odată cu Soarele au fost în stare să-l urmeze în evoluţia sa. Dacă ne este îngăduit să folosim o imagine figurativă – este greu de găsit cuvintele corespunzătoare într-o limbă prozaică; uneori este nevoie să vorbeşti metaforic – am putea spune: Atunci când Soarele s-a desprins, unele entităţi s-au crezut destul de puternice pentru a putea întreprinde împreună cu el această călătorie. În realitate, numai cele mai sublime entităţi au putut să o facă, celelalte au trebuit să se desprindă ulterior. Ele şi-au creat propriul lor loc de acţiune, şi astfel s-au născut Venus şi Mercur. Saturn, Jupiter şi Marte s-au desprins înainte de despărţirea Soarelui de Pământ. Venus şi Mercur s-au despărţit după aceea de Soare şi, în final, s-a despărţit de Pământ Luna.

Iată toată această evoluţie sub aspectul său spiritual. Ea ne descrie istoria sistemului nostru solar, arătând-ne că pe fiecare corp ceresc se află entităţi diferite. Şi când acest tablou trăieşte cu adevărat în faţa sufletului nostru putem găsi şi răspunsul la întrebarea: Ce s-a întâmplat oare cu acele entităţi spirituale astrale care au vrut să coboare pe Pământ, iar aici jos nu au găsit decât trupuri învârtoşate pe care nu le puteau locui?

Nu toate s-au putut uni cu spiritele solare; ele nu aveau maturitatea necesară pentru asta. Atunci s-a petrecut următorul lucru: entităţile care au trebuit să abandoneze corpurile pe Pământ s-au retras pentru câtva timp pe Saturn, Jupiter şi Marte. În timp ce jos Pământul a devenit un deşert, în timp ce el nu mai producea decât corpuri care nu mai puteau sluji de locuinţă sufletelor omeneşti, ele au pornit în sus, spre lumile planetare, aşteptând timpul când vor găsi iarăşi corpuri omeneşti în care să revină.

Numai foarte puţine corpuri omeneşti, cele mai robuste, au mai putut adăposti suflete pentru a perpetua viaţa dincolo de criza cauzată de plecarea Lunii. Celelalte au plecat spre alte corpuri cereşti. După ce Luna a fost expulzată din Pământ, forţele solare au putut acţiona din nou asupra formelor umane, care au primit un nou impuls. Ele au devenit iarăşi suple şi plastice, încât au putut absorbi din nou sufletele care au aşteptat pe Saturn, Jupiter şi aşa mai departe. Dacă mai înainte aceste suflete au trebuit să părăsească Pământul, acum, după ieşirea Lunii, ele revin şi încep treptat să populeze corpurile umane nou apărute. Avem deci, după ieşirea Lunii, un timp în care corpurile au proliferat. După criza lunară a existat doar un număr foarte mic de oameni. Urmaşi ei au avut întotdeauna, dar sufletele care coborau pe Pământ nu puteau utiliza progeniturile respective şi le-au lăsat să degenereze. Treptat, rasa umană se stingea. După ce însă a intervenit revigorarea, urmaşii oamenilor care au supravieţuit crizei lunare au fost din nou în stare să primească sufletele care se refugiaseră pe Saturn, Jupiter, Marte. Încet, încet, Pământul a fost populat cu suflete. Și acum puteți înțelege importanţa crucială a acestui eveniment al separării Lunii. Prin această separare s-a modificat de fapt totul.

Să trecem încă o dată în revistă evoluţia de dinainte de separarea Lunii. A trebuit să-l considerăm pe om a fi primul vlăstar al Creaţiei. El a apărut încă de pe Saturn. Pe Soare a apărut regnul animal, pe Lună regnul vegetal şi pe Pământ regnul mineral. Or, din momentul în care Luna părăseşte Pământul lucrurile se schimbă. Dacă Luna nu ar fi plecat totul ar fi murit pe acest Pământ: mai întâi oamenii, apoi animalele, şi în final plantele. Pământul s-ar fi mumificat. Această mumificare a fost evitată prin plecarea Lunii. Totul s-a reanimat, s-a revigorat. Cum s-a petrecut aceast reanimare?

Regnul cel mai de jos, regnul mineral, avea cel mai puţin nevoie de aşa ceva. Regnul vegetal era, într-un anumit fel, aproape uscat, dar putea fi şi el readus repede la viaţă. Și regnul animal putea, într-o anumită măsură, să-şi reia progresiv evoluţia. Cele care au avut nevoie de cel mai lung timp pentru a-şi reveni şi a primi în ele sufletele venind din regiunile cele mai înalte ale Cosmosului au fost făpturile umane. Astfel, după plecarea Lunii, întreaga ordine a evoluţiei se răstoarnă. Dacă înainte primul care s-a născut a fost regnul uman, apoi regnul animal, apoi regnul vegetal şi la sfârşit regnul mineral, acum regnul mineral este primul în stare să valorifice forţele revigorante. Vine la rând regnul vegetal, care se dezvoltă până la formele cele mai înalte, apoi regnul animal şi abia la urmă regnul uman poate să se dezvolte până la formele cele mai înalte. După plecarea Lunii, întreg sensul evoluţiei suferă o răsturnare. Fiinţele care au avut forţa de a aştepta cel mai mult pentru a-şi uni spiritualul lor cu elementul fizic sunt cele care, în sensul cel mai înalt al cuvântului, s-au ridicat într-o sferă mai spirituală după plecarea Lunii. Cele care au ajuns mai devreme la capătul evoluţiei lor spirituale au rămas la o stare mai puţin desăvârşită. După plecarea Lunii apar mai întâi fiinţele rămase în urmă. Înţelegeţi uşor de ce.

Să ne reprezentăm un suflet omenesc sau o fiinţă sufletească care, datorită durificării, nu a vrut să se încorporeze prematur. Dacă vrem să traducem în limbaj omenesc întrebarea pe care şi-o punea ea, am putea să ne exprimăm astfel: Trebuie să mă încorporez acum sau să mai aştept încă? Să presupunem că Luna nu ar fi plecat decât de puţin timp şi că totul ar fi încă într-o stare de durificare evidentă. Fiinţa care doreşte să se încorporeze este însă grăbită; indiferent de circumstanţe, ea vrea să coboare, mulţumindu-se cu un corp puţin evoluat. Prin aceasta ea a rămas la o treaptă inferioară de evoluţie. O altă fiinţă spune: Prefer să rămân încă un timp în spaţiul cosmic, până când Pământul va fi uşurat şi cizelat natura sa fizică. O astfel de fiinţă aşteaptă deci un moment ulterior, prin aceasta ea reuşind să exercite o influenţă mai mare asupra corpului fizic al entităţii care se încorporează, să facă din ea imaginea fizică a sufletului său. Astfel, toate fiinţele care s-au încorporat prea devreme au trebuit să rămână la o treaptă inferioară de dezvoltare în raport cu cele care au aşteptat mai mult. Cele care constituie astăzi animalele superioare au rămas la nivelul de animal pentru că n-au putut aştepta suficient timp după plecarea Lunii. Ele s-au mulţumit cu corpurile pe care le-au putut găsi. Cele care au coborât mai târziu şi-au putut modela corpul numai până la treapta raselor umane inferioare, care au pierit sau erau în curs de a pieri. A venit apoi momentul în care sufletele s-au putut uni armonios cu corpurile fizice. Acest fapt a creat propriu-zis ceea ce era apt de a evolua din punct de vedere omenesc.

Astfel, până la plecarea Lunii vedem cum pe Pământ are loc o pustiire, apoi, după plecarea Lunii, o reînflorire a condiţiilor de viaţă, după ce acele entităţi care părăsiseră Pământul, pentru că acesta devenise impropriu pentru ele, se reîntorc. Însă acest lucru nu se referă numai la entităţile care au plăsmuit doar omul superior, ci şi la altele care au venit pe Pământ în cu totul alte scopuri decât pentru a-l forma pe om. Şi ele au trebuit să aştepte momentul potrivit pentru a intra într-un corp pământesc.

Să mergem în urmă, în India antică. Acolo întâlnim oameni pe o înaltă treaptă de evoluţie. După cum sufletele care veneau de pe Marte, Saturn şi Jupiter căutau să găsească corpuri fizice adecvate, tot aşa aceste fiinţe mai evoluate căutau corpuri superioare, pentru ca să poată acţiona în interiorul oamenilor. De pildă, marii învăţători ai Indiei antice, sfinţii Rishi, şi-au pus o parte din fiinţa lor la dispoziţie; anumite entităţi superioare şi-au instalat locuinţa în ei. Alte entităţi superioare au preferat însă să aştepte pentru ca jos, pe Pământ, oamenii să-şi maturizeze interiorul, sufletele care existau atunci nefiind încă suficient de pregătite pentru a le primi.

În timpul civilizaţiei persane au existat anumite fiinţe superioare care au hotărât să coboare în interiorul omenesc, aşa cum era el dezvoltat în acel moment. Şi tot aşa în epoca egipteană.

Dar cea mai înaltă dintre entităţile solare a aşteptat în continuare. Ea îşi trimitea din exterior forţele sale către sfinţii Rishi. Aceştia îşi ridicau privirea către cel pe care îl numeau Vishva Karman, şi despre care spuneau: Vishva Karman este dincolo de sfera noastră. – El aştepta, căci îşi spunea: Interiorul omenesc nu este încă destul de pregătit pentru ca eu să pot locui în el. – În timpul civilizaţiei persane Zoroastru îşi ridica ochii către Soare şi contempla acolo pe Ahura Mazdao. Dar, deocamdată, această fiinţă sublimă nu a coborât în sfera pământească. A venit apoi epoca egipteană şi apoi cea a poporului, care a aşteptat cel mai mult. Atunci a venit acel om care a ştiut să aştepte cel mai mult şi care s-a dezvoltat lăuntric în cursul a numeroase încarnări. Fiinţa solară a privit spre Pământ şi a văzut sufletul acestui om care locuia în Iisus din Nazaret şi care îşi pregătise interiorul. Fiinţa solară cea mai înaltă privi în jos şi spuse: Aşa cum odinioară entităţile inferioare au

coborât pentru a edifica corpurile, tot astfel voi cobori eu acum şi voi locui interiorul acelui om care a aşteptat cel mai mult. – Desigur, au existat şi înainte entităţi superioare care s-au unit cu oamenii. Însă doar cel care a aşteptat cel mai mult, acela l-a primit pe Christos în el. La Botezul în Iordan sufletul acestuia se afla atât de sus încât spiritul care până atunci se menţinuse în sferele spaţiului cosmic a putut să coboare şi să se unească cu interiorul său. De la Botezul în Iordan Christos a locuit în corpul lui Iisus din Nazaret, dat fiind că individualitatea care acţiona prin Iisus din Nazaret ajunsese, în cursul a numeroase încarnări, la maturitatea necesară, prin care să poată primi acest înalt Spirit în trupul astfel spiritualizat.

Acest Spirit christic a fost întotdeauna prezent. Însă după separarea Lunii toate entităţile au trebuit mai întâi să se maturizeze. Mai întâi au apărut entităţile cele mai inferioare, cele care au fost cel mai puţin în stare să aştepte o adecvare cu partea lor spirituală; au urmat apoi entităţi din ce în ce mai înalte. Când omul a putut să-şi dezvolte şi mai mult interiorul şi când Iisus din Nazaret a devenit matur să-l primească în el pe Christos, atunci cel dotat cu o înaltă capacitate de clarvedere putea să spună: Am văzut cum Spiritul a coborât asupra lui! Şi ce ar fi spus cel asupra căruia coborâse Spiritul, dacă lăsa să vorbească ceea ce trăia acum în sufletul său? Era aceeaşi fiinţă pe care Rishi o numeau Vishva Karman. Ce ar fi trebuit să spună Vishva Karman despre sine dacă nu Rishi ar fi vorbit, ci el însuşi? El este desigur Marele Spirit solar care acţionează ca Spirit în lumină; el ar fi trebuit să spună: Eu sunt Lumina lumii! – Ce ar fi trebuit să spună Ahura Mazdao dacă ar fi voit să vorbească despre sine? Eu sunt Lumina lumii! – Şi ce spunea acelaşi spirit când un om a devenit matur pentru a-l primi? Cum vorbeşte cineva care mai devreme era în spaţiul cosmic, pe Soare, şi acum trăieşte în om? Eu sunt Lumina lumii!

Ceea ce a răsunat din înălţimile cosmice către Pământ, ca o autocaracterizare a Spiritului cosmic conducător, auzim răsunând din nou dintr-o gură omenească, fiindcă fiinţa însăşi a luat loc într-un interior omenesc. Atunci, din Iisus din Nazaret, în momentul în care Christos se află în El, se aude pe bună dreptate:

„Eu sunt Lumina lumii!”

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a V-a

Kassel, 28 iunie 1909

Pentru conştienţa clarvăzătoare, omul, în forma sa actuală, alcătuită din corpurile fizic, eteric, astral şi din Eu, are o particularitate importantă, şi anume: corpul fizic şi corpul eteric, ca formă şi mărime, aproape coincid, cel puţin pentru părţile superioare. De pildă, corpul fizic coincide aproape exact cu partea eterică a corpului, aceasta din urmă depăşindu-l doar cu puţin în toate direcţiile. Nu tot aşa este şi în cazul animalelor. La animalele superioare există deja o mare diferenţă între forma şi mărimea corpului eteric al capului şi cele ale corpului fizic. Dacă, de pildă, observăm cu conştienţa clarvăzătoare un cal, vom vedea că partea eterică depăşeşte cu mult partea fizică, iar forma este destul de diferită. Dacă v-aş desena imaginea formei eterice care se ridică deasupra trompei şi capului elefantului aţi fi uimiţi de natura acestui animal. Căci ceea ce percepe ochiul fizic nu este decât partea fizică solidificată din mijloc. Tocmai acest fapt îl vom studia acum.

În principiu, perfecţiunea omului actual pe plan fizic se bazează pe coincidenţa corpului eteric cu corpul fizic. Dar n-a fost întotdeauna aşa. În cursul evoluţiei pământeşti au existat epoci în care corpul eteric al omului nu coincidea deloc în acest fel cu corpul fizic, cum se întâmplă astăzi. Progresul omului în cursul evoluţiei sale constă în faptul că corpul eteric, extins mult deasupra corpului fizic, pătrunde tot mai mult în corpul fizic şi, cu timpul, ajunge să se suprapună cu acesta. Şi este esenţial să avem în vedere că această întrepătrundere a corpului eteric cu corpul fizic a trebuit să se întâmple într-un moment foarte precis pentru ca omenirea să poată să străbată în mod corect evoluţia sa. Dacă corpul eteric s-ar fi adâncit prea devreme în corpul fizic, omul ar fi atins înainte de timp o anumită treaptă a evoluţiei, s-ar fi durificat şi ar fi fost nevoit să se oprească la acel nivel. El a putut să îşi continue evoluţia pentru că această adâncire a avut loc la un moment foarte precis. În acest sens să privim mai îndeaproape evoluţia pe care am înfăţişat-o în linii mari ieri şi alaltăieri ochiului spiritual.

Să ne amintim că la începutul evoluţiei pământeşti globul nostru era unit cu Soarele şi cu Luna. Omul a reapărut atunci din germenele său care conţinea în sine corpurile fizic, etric şi astral. În prima sa formă pământească el exista aşa cum se putea pe atunci, când Pământul mai conţinea în sine Soarele şi Luna. Această periaodă a evoluţiei pământeşti, pe care omul a traversat-o odată cu planeta sa, este cea care în mod obişnuit în literatura spiritual-ştiinţifică este numită „epoca polară" a evoluţiei terestre. Dacă am vrea să explicăm acum de unde vine acest nume de epocă polară, am merge prea departe pentru ziua de azi. Să-l luăm pur şi simplu ca atare. A venit apoi epoca în care Soarele se pregătea să părăsească Pământul, când acele entităţi care nu mai puteau continua să trăiască cu substanţele mai învârtoşate sau în curs de învârtoşare ale Pământului s-au separat de Pământ împreună cu substanţele mai fine ale Soarelui. Această epocă o numim epoca hiperboreeană. Vine apoi un timp în care Pământul nu mai este unit decât cu Luna, epocă în care are loc o continuă pustiire a vieţii de pe Pământ. Ieri am văzut cum sufletele umane au părăsit această planetă, pe ea supravieţuind doar sufletele omeneşti degenerate. Este epoca numită în literatura spiritual-ştiinţifică epoca lemuriană. În această epocă se plasează despărţirea dintre Lună şi Pământ, urmată de o perioadă de regenerescenţă pentru toate regnurile pământeşti. Cel mai puţin a avut nevoie să fie regenerat mineralul; regnul vegetal avea deja mai multă nevoie de regenerare, cel animal de şi mai multă, iar regnul uman avea nevoie de aportul de forţe cel mai semnificativ, cel mai puternic, pentru ca să îşi poată continua evoluţia. Această regenerare începe odată cu plecarea Lunii. La început nu exista decât un mic număr de oameni, aşa cum am văzut ieri, şi aceşti oameni sunt alcătuiţi din cele trei elemente primite din trecut, în cursul evoluţiilor Saturn, Soare şi Lună, la care, pe Pământ, vine să se adauge germenele Eului.

Dar în momentul în care Luna se desparte de Pământ omul încă nu exista în forma carnală pe care o vedem apărând mai târziu. El era alcătuit din substanţele cele mai subtile ale acelui timp. În epoca lemuriană majoritatea elementelor minerale solide pe care le găsim azi erau încă în stare lichidă, dizolvate în celelalte substanţe, pe care astăzi le găsim separat, ca elemente lichide, cum ar fi, de pildă, apa. Era o epocă în care aerul încă era saturat de vapori denşi, având în suspensie cele mai diverse substanţe. Aer pur, apă pură, aşa cum le cunoaştem noi astăzi, nu existau decât cu rare excepţii în anumite regiuni. Aşadar, omul îşi contura corpul său efemer, delicat, în acele substanţe mai subtile. Dacă şi-ar fi conturat corpul într-o substanţă mai densă, forma corpului ar fi avut atunci contururi precise, bine delimitate. Aceste contururi s-ar fi transmis descendenţilor, iar rasa umană ar fi rămas la acest nivel de evoluţie. Omul nu trebuia să îşi fixeze forma în această materie; dimpotrivă, el trebuia să vegheze ca materia corporalităţii sale să se poată mişca liber, după impulsurile sufletului. Materia în care se contura, se reliefa corpul său era atât de maleabilă încât asculta de cel mai mic impuls al voinţei sale, deformându-se în toate direcţiile. Astăzi noi putem să întindem mâna după voinţa noastră, dar ne-ar fi imposibil să o alungim trei metri. Nu putem birui materia pentru că forma se moşteneşte aşa cum este ea astăzi. Dar pe atunci nu era aşa. Omul putea fi modelat oricum, putea să ia forma pe care o dorea sufletul său. Şi una din condiţiile necesare evoluţiei a fost tocmai ca, după plecarea Lunii, omul să se încorporeze în masele cele mai maleabile, astfel încât corpul lui să rămână plastic şi mlădios şi să-i urmeze sufletului în cele mai mici nuanţe interioare.

Timpul ce a urmat este cel în care anumite părţi ale materiei, actualmente indispensabile vieţii noastre, precum apa şi aerul, s-au separat de părţile mai dense pe care le conţineau. Aşa cum în apa care este răcită se depun la fund substanţele care sunt dizolvate în ea, tot astfel materia dizolvată s-a depus pe solul pământesc. Apa a fost eliberată, din aer a fost eliminată materia; sunt formate apa şi aerul. Omul poate acum să folosească aceste materii purificate pentru a-şi construi corpul.

Treptat, din această a treia perioadă oamenii au trecut într-o perioadă pe care noi o numim atlanteeană, pentru că în acest timp majoritatea rasei umane a trăit într-o zonă a lumii înghiţită de ape, care se afla între America, Europa şi Africa, acolo unde se află astăzi Oceanul Atlantic. Deci, după ce epoca lemuriană a mai durat un timp, oamenii şi-au continuat evoluţia pe continentul atlanteean. Acolo s-a petrecut tot ceea ce v-am spus acum şi v-am descris în parte în conferinţa precedentă.

În momentul în care Luna a părăsit Pământul, pe el nu mai era decât un număr foarte restrâns de suflete omeneşti care s-au reîncarnat mai târziu. Pe atunci sufletele umane erau răspândite pe diferitele corpuri cereşti. În ultimele timpuri lemuriene şi în primele timpuri atlanteene sufletele omeneşti coboară din nou pe Pământ. V-am spus că numai foarte puţine fiinţe omeneşti, cele mai putemice, au putut supravieţui

epocii critice a Lemuriei, când Luna nu se desprinsese de Pământ, şi au putut îmbrăca această materie aflată în învârtoşare, încă puţin maleabilă. Când însă tot ceea ce se durificase în timpul crizei lunare a devenit din nou plastic şi au apărut generaţii noi, care nu erau constrânse prin ereditate să ia forme cu contururi fixe, ci erau mobile, de pe planete au început să revină suflete şi să locuiască aceste corpuri. Totuşi formele fizice care se constituiseră imediat după plecarea Lunii au păstrat prin ereditate forma fixă şi n-au putut fi locuite de sufletele umane. Ne putem reprezenta procesul prin aceea că sufletele oamenilor simt nevoia să coboare din nou pe Pământ. Acolo jos înfloresc cele mai diverse forme descendente ale formelor rămase după separarea Lunii şi printre aceste forme se întâlnesc toate treptele de durificare. Acele suflete omeneşti, şi îndeosebi fiinţele care sub un anumit raport au simţit cel mai puţin dorinţa de a se uni total cu o materie, aleg formele cele mai suple şi le părăsesc apoi imediat. Celelalte fiinţe sufleteşti care s-au unit cu formele durificate, dimpotrivă, sunt încătuşate de acestea şi sunt, prin aceasta, întârziate în evoluţia lor. Animalele cele mai apropiate de om au apărut prin faptul că anumite suflete care au coborât din spaţiul cosmic nu au putut să mai aştepte. Ele şi-au căutat prematur jos, pe Pământ, corpuri pe care le-au modelat în forme fix conturate, înainte ca aceste corpuri să se pătrundă în întregime cu forţele corpului eteric. Forma umană a rămas plastică până când s-a putut adapta complet la corpul eteric. Prin aceasta s-a produs acea suprapunere a celor două corpuri despre care am vorbit şi care s-a plasat, cu aproximaţie, în ultima treime a epocii atlanteene. Înainte de acest timp, sufletul uman, coborând în corp, îl menţinea plastic şi veghea ca corpul eteric să nu se confunde cu vreo parte anume a corpului fizic. Această îngemănare a corpului eteric şi a corpului fizie s-a produs într-un moment bine stabilit. Abia în epoca atlanteeană corpul fizic a luat o formă bine conturată şi a început să se întărească.

Dacă în acest moment al evolutiei atlanteene nu s-ar mai fi întâmplat nimic altceva, n-ar mai fi intervenit nimic, evoluția ar fi luat un cu totul alt curs. Omul ar fi trecut cu destul de mare rapiditate de la o veche stare de conştienţă la una nouă. Înainte ca fizicul să fi fost unit în întregime cu sufletescui, omul era o fiinţă clarvăzătoare, dar această clarvedere era una crepusculară, confuză. El îşi putea adânci privirile în lumea spirituală, dar nu putea să îşi spună sieşi „Eu”, nu putea să se deosebească de mediul său. Îi lipsea conştienţa de sine. Aceasta i-a parvenit în momentul în care corpul fizic s-a unit cu corpul eteric. Şi dacă nimic altceva nu ar mai fi intervenit, iată ce s-ar fi petrecut.

Înainte de acest moment omul avea o conştienţă despre lumea spirituală. El nu putea vedea foarte distinct animalele, plantele etc., dar vedea clar o aură spirituală în jurul lor. De pildă, el n-ar fi distins clar forma unui elefant, ci forma eterică a acestuia, care se ridica deasupra corpului fizic al elefantului. Această conştienţă a oamenilor avea să dispară treptat; odată cu coincidenţa corpului fizic şi a corpului eteric s-a dezvoltat Eul şi omului i se revelă lumea ca dintr-o altă latură. Dacă mai înainte avea imaginile prin clarvedere, din acel moment el începe să perceapă o lume exterioară, dar în acelaşi timp şi fiinţele şi forţele spirituale care stau la baza acestei lumi exterioare. El nu vedea imaginea fizică a plantei aşa cum o vedem noi astăzi, ci odată cu această imagine percepea şi fiinţa spirituală a plantei. Cum se face că în cursul evoluţiei clarvederea nebuloasă n-a fost pur şi simplu complet înlocuită de o conştienţă obiectivă, dar care să îi fi dat omului posibilitatea ca în acelaşi timp să perceapă şi să cunoască spiritualul?

Acest lucru nu s-a întâmplat pentru că exact în momentul crizei lunare, când omul a început să renască, asupra lui au căpătat influenţă nişte fiinţe pe care ar trebui să le socotim rămase în urmă, dar care sunt totuşi superioare omului. Am întâlnit deja o serie de astfel de fiinţe. Ştim că unele dintre ele s-au îndreptat spre Soare, altele au emigrat pe planete. Au existat însă şi entităţi spirituale care nu şi-au împlinit sarcina care le revenea pe vechea Lună. Inferioare zeilor, dar superioare omului, aceste entităţi sunt cele pe care le numim, după conducătorul lor – fiinţa cea mai înaltă şi mai puternică dintre ele –, fiinţe luciferice.

În timpul crizei lunare, omul avea deja un corp fizic, un corp eteric, un corp astral şi un Eu. Eul şi-l datora acţiunii Spiritelor formei, corpul astral îl datora Spiritelor mişcării, corpul eteric Spiritelor înţelepciunii, iar corpul fizic influenţei Tronurilor. Spiritele formei – Exusiai sau Stăpâniri, în esoterismul creştin – au fost cele care au facut posibilă alăturarea germenului Eului la celelalte trei mădulare fiinţiale. Dacă omul ar fi urmat numai evoluţia normală şi dacă toate entităţile care îl înconjurau şi-ar fi împlinit sarcinile ce le reveneau, atunci asupra corpului său fizic ar fi acţionat anumite entităţi, asupra corpului eteric alte entităţi, asupra corpului astral altele şi tot altele asupra Eului său, după cuviinţă, cum am spune noi, fiecare gen asupra mădularului care îi aparţinea. Dar fiinţele întârziate, rămase la nivelul vechii Luni, fiinţele luciferice, au fost şi ele la lucru. Dacă ar fi acţionat normal, corect, ele ar fi fost chemate să lucreze asupra Eului. Dar pe vechea Lună ele nu învăţaseră să acţioneze decât asupra corpului astral, şi asta a avut drept consecinţă un fapt important. Fără aceste fiinţe luciferice omul ar fi primit în sine Eul, germenele Eului, l-ar fi maturizat de aşa natură încât până în ultima treime a epocii atlanteene clarvederea crespusculară ar fi fost înlocuită în el de o conştienţă obiectuală exterioară. Dar în corpul său astral au pătruns, ca nişte raze de forţe, să zicem, acţiunile spiritelor luciferice. În ce au constat aceste acţiuni?

Corpul astral este purtătorul impulsurilor, poftelor, pasiunilor, instinctelor etc. Structura acestui corp astral ar fi cu totul alta dacă ea nu ar fi fost pătrunsă de spiritele luciferice. El ar fi dezvoltat atunci doar nişte impulsuri care l-ar fi condus cu siguranţă, şi numai înainte. Spiritele l-ar fi condus spre contemplarea lumii în obiecte, în spatele cărora s-ar fi revelat entităţile spirituale. Dar libertatea, entuziasmul, sentimentul de independenţă şi pasiunea pentru acest mai înalt i-ar fi lipsit. Omul ar fi pierdut conştienţa clarvederii primordiale. El ar fi contemplat splendorea Unviersului aşa cum ar face-o un zeu, căci el ar fi devenit un mădular al divinităţii. Şi această contemplare a Universului şi-ar fi găsit reflectarea perfectă în înţelegerea sa. Omul, cu toată perfecţiunea sa, nu ar fi fost atunci decât o mare oglindă a Universului.

Or, iată, înainte de acest moment spiritele luciferice au revărsat în corpul său astral pasiuni, impulsuri, pofte, ce s-au unit cu tot ceea ce omul a dobândit în cursul dezvoltării sale. Prin aceasta el a putut nu numai să contemple stelele, ci şi să se înflăcăreze pentru frumuseţea lor, să aprindă în el entuziasmul şi pasiunea; el putea nu numai să urmeze impulsurile divine depuse în corpul său astral, ci şi să dezvolte impulsuri proprii, în deplină libertate. Acest lucru a fost inoculat în corpul său astral de spiritele luciferice. Prin acesta ele i-au dat însă şi altceva: posibilitatea de a face răul, de a păcătui. El nu ar fi cunoscut-o dacă ar fi fost condus pas cu pas de către zeii sublimi. Spiritele luciferice l-au făcut pe om liber, i-au inoculat entuziasmul, dar i-au dat în acelaşi timp posibilitatea de a dezvolta pofte inferioare. Într-o evoluţie normală, omul ar fi desfăşurat faţă de tot ceea ce îl înconjoară doar sentimente normale. Acum însă lucrurile sensibile puteau să îl atragă mai mult decât ar fi trebuit. El se putea îndrăgosti de ele. Consecinţa a fost că el s-a instalat în această învârtoşare fizică mai curând decât ar fi trebuit. Forma sa s-a întărit mai devreme decât hotărâseră entităţile divin-spirituale.

Trecerea de la forma gazoasă la forma solidă ar fi trebuit, de fapt, să aibă loc în ultima treime a epocii atlanteene. Dar ea s-a făcut prematur. Această intervenţie luciferică este ceea ce Biblia descrie drept păcatul originar. Şi în epocile de care vorbim acum întâlnim entităţi spirituale înalte care acţionează asupra Eului omului şi care i-au dăruit acest Eu. Ele revarsă forţe care îl ajută pe om să meargă înainte pe drumul său în Cosmos, pe măsură ce sufletele omeneşti coboară şi se unesc cu corpurile omeneşti. Aceste spirite au întinsă asupra lui o mână protectoare. Pe de altă parte există acele fiinţe care nu s-au înălţat până într-atât încât să poată acţiona asupra Eului. Ele acţionează de-acum asupra corpului astral al omului, dezvoltând în el impulsuri deosebit de puternice.

Când privim viaţa fizică a omului din acea epocă vedem în ea reflectarea acestor două puteri care se înfruntă: forţele divin-spirituale care acţionează asupra Eului şi forţele luciferice. Dacă urmărim puţin latura spirituală a acestui proces, putem spune: În timp ce Pământul era pustiit, sufletele umane s-au refugiat sus, pe diferite planete ale sistemului nostru solar. Acum ele se întorc din nou, pe măsură ce găsesc corpuri din linia ereditară fizică. Dacă vă gândiţi că la separarea Lunii Pământul era cel mai puţin locuit, vă puteţi imagina că neamul

omenesc porneşte de la foarte puţini oameni. Treptat, oamenii se înmulţesc şi un număr tot mai mare de suflete vin şi populează corpurile. Mult timp încă nu au apărut urmaşi din puţinii oameni care au putut traversa criza lunară. Asupra acestor oameni au acţionat înseşi forţele solare. Aceşti oameni s-au ţinut destul de tare pentru a oferi forţelor solare un câmp de acţiune chiar în timpul crizei lunare. Toţi aceşti oameni, ca şi urmaşii lor, s-au simţit, să zicem aşa, „oameni solari".

Pentru a simplifica lucrurile, reprezentaţi-vă că în toată această criză nu ar fi putut supravieţui decât *un* singur cuplu uman. Nu vreau să precizez acum dacă într-adevăr aşa a fost. Acest cuplu a avut urmaşi, care la rândul lor au avut urmaşi şi aşa mai departe. În acest fel, rasa umană a proliferat. Atât timp cât acolo nu a fost decât o comunitate restrânsă de descendenţi ai oamenilor solari, aceşti oameni au cunoscut, ca urmare a vechii lor clarvederi, o stare de conştienţă cu totul deosebită. Ei aveau atunci nu numai o memorie a lucrurilor care li s-au întâmplat începând de la naştere, aşa cum este cazul astăzi, ci de la un punct situat dincolo de naştere; ei îşi aminteau tot ceea ce trăiseră tatăl, bunicul şi aşa mai departe. Memoria urca până la strămoşi, până la toţi aceia cu care aveau o înrudire de sange. Acest lucru se datorează faptului că, sub un anumit raport, forţele solare şi-au întins aripa asupra tuturor acelora care erau uniţi prin rudenie de sânge şi a căror origine urca până la oamenii care fuseseră în stare să depăşească criza lunară. Forţele solare au dat naştere conştienţei Eului şi au menţinut-o pe toată linia de descendenţă sangvină. Apoi rasa umană s-a înmulţit şi sufletele care au plecat în spaţiul cosmic au revenit pe Pământ; dar cele care erau destul de puternice simţeau, deşi coborâseră atunci pe Pământ şi se înrudeau cu sfere complet diferite de cele ale Soarelui, acţionând încă în ele aceste forţe solare.

A venit apoi timpul în care aceste suflete, trăind într-o posteritate mai îndepărtată, au pierdut legătura cu forţele solare şi, implicit, amintirea colectivă a strămoşilor. Cu cât rasa umană se înmulţea, cu atât se pierdea această conştienţă vie dată de legătura de sânge. Ea s-a pierdut datorită faptului că acelor puteri care au dirijat oamenii spre înainte şi le-au implantat Eul le-au ieşit în întâmpinare puterile luciferice, care li s-au opus. Aceste forţe luciferice acţionau asupra corpului astral şi se opuneau la tot ceea ce îi unea, îi coagula pe oameni. Ele voiau să îi dea ornului libertatea, conştienţa de sine. Lucrurile s-au petrecut astfel, încât după separarea Lunii oamenii cei mai vechi de pe Pământ spuneau „Eu" nu numai la ceea ce trăiseră ei înşişi, dar şi la ceea ce trăiseră strămunii lor. Ei simţiseră natura solară comună care acţiona în sânge. Chiar şi când acest sentiment se stinsese deja, sufletele care coborâseră, de pildă, de pe Marte percepeau forţa protectoare a spiritului lui Marte. Simţeau aceasta tocmai pentru că ei se recrutaseră dintre sufletele marţiene.

Spiritele luciferice şi-au îndreptat atacul lor împotriva acestui sentiment al grupurilor în care stăpâneşte iubirea. Ele ştiau să cultive Eul individual al omului, în constrast cu Eul colectiv care se conturase în aceste grupe.

Cu cât coborâm mai mult în trecut, cu atât găsim mai mult o conştienţă colectivă legată de rudenia de sânge. Şi cu cât înaintăm spre prezent, cu atât această conştienţă dispare mai mult; iar omul se simte tot mai independent, el simte că trebuie să dezvolte un Eu individual în opoziţie cu Eul colectiv. Astfel, în om acţionează două împărăţii: împărăţia spiritelor luciferice şi împărăţia entităţilor divin-spirituale. Entităţile divin-spirituale l-au condus pe om către om, dar prin legăturile de sânge. Fiinţele luciferice caută să despartă, să separe omul de om. Aceste două puteri acţionează pe durata epocii atlanteene. Ele acţionează chiar şi după aceea, când continentul atlanteean dispare prin marea catastrofă pe care o ştim, iar Europa, Asia şi Africa pe de o parte şi America pe de altă parte capătă forma pe care o cunoaştem astăzi. Ele acţionează în continuare şi în epoca a cincea pământeană până în prezent.

Am putut descrie astfel cinci epoci pământene:

– epoca polară, în care Pământul era încă unit cu Soarele; – epoca hiperboreeană, în care Luna este unită cu Pământul;
– epoca lemuriană;
– epoca atlanteeană, şi, în final,
– epoca postatlanteeană, care este epoca noastră.

Am văzut cum au intervenit spiritele luciferice şi cum s-au opus ele puterilor divin-spirituale care, împreună, l-au condus pe om. Şi noi trebuie să spunem: Totul s-ar fi petrecut altfel dacă spiritele luciferice n-ar fi intervenit în evoluţia omenirii. Vechea conştienţă clarvăzătoare ar fi fost înlocuită în ultima treime a epocii atlanteene printr-o conştienţă obiectuală; o conştienţă obiectuală însă străbătută de spirit. Aşa însă spiritele luciferice l-au condus pe om prematur la întărirea corpului său fizic. Prin aceasta omul şi-a deschis simţurile spre în afară, spre lumea fizică, mai devreme decât ar fi putut să o facă în alte condiţii. Consecinţa a fost că omul a abordat ultima treime a vieţii atlanteene într-o cu totul altă stare decât dacă ar fi fost îndrumat numai de puterile divin-spirituale.

În această stare, omul ar fi perceput o lume exterioară parcă încinsă şi spiritualizată de entităţi superioare, în timp ce în primul caz el nu a mai văzut decât o lume fizică din care lumea divină s-a retras. Fiinţele luciferice s-au introdus în corpul său astral. În contemplarea sa exterioră, în raportul Eului cu lumea exterioară, în deosebirea Eului de lumea exterioară s-au amestecat spiritele ahrimanice pomenite de Zarathustra, pe care le putem numi şi spirite mefistofelice. Corpul său fizic, corpul său eteric şi corpul său astral nu mai sunt aşa cum ar fi fost dacă ar fi acţionat numai zeii superiori. El a primit în corpul său astral entităţi pe care noi le numim luciferice şi care l-au izgonit din Paradis mai devreme decât ar fi trebuit să se întâmple în mod normal. Consecinţa acţiunii spiritelor luciferice este că în contemplarea sa s-au amestecat spiritele ahrimanice, mefistofelice, care îi arată acestuia lumea exterioară nu cum este ea în realitatea ei, ci sub forma sa pur senzorială. De aceea evreii numesc aceste spirite, care printr-o scamatorie îi distrag omului atenţia de la ceea ce este adevărat, „mephiztopel" – „mephiz", adică corupătoare, şi „topel", mincinosul. De aici a rezultat „Mefistofel care este unul şi acelaşi cu Ahriman. Ce a adus Ahriman în noi, în opoziţie cu Lucifer?

Prin influenţa lui Lucifer, forţele corpului astral au devenit mai rele decât ar fi trebuit să devină în mod normal, iar omul şi-a densificat perematur materia sa fizică. Ce-i drept, el a primit prin aceasta libertatea, la care altfel nu ar fi ajuns. Acţiunea spiritelor mefistofelice a avut drept consecinţă faptul că omul nu mai vede baza spirituală a lumii, ci este înşelat în percepţia sa printr-o iluzie. Mefistofel i-a inoculat omului ideea că lumea exterioară nu are decât o existenţă materială şi că nimic spiritual nu se ascunde în ea. Scena pe care Goethe o descrie în *Faustul* său s-a petrecut pentru toată omenirea. Vedem aici pe de o parte pe Faust care caută accesul la lumea spirituală şi, pe de altă parte, pe Mefisto care numeşte această lume spirituală un Nimic, fiindcă el are interesul să-i prezinte lumea senzorială ca fiind Totul. Faust îi răspunde ceea ce oricare cercetător spiritual ar spune în acest caz: „În acest Nimic, eu sper să găsesc Totul!" Pentru a-ţi face o idee cu adevărat justă despre lumea exterioară trebuie mai întâi să ştii că în cea mai infimă părticică a materiei este spirit, şi că ideea de materie este o minciună, trebuie să recunoşti că Mefistofel este spiritul care falsifică reprezentările noastre despre lume.

Care era deci remediul necesar pentru ca omenirea să meargă înainte, pentru ca ea să nu se prăbuşească în prăpastia deschisă de Lucifer şi Ahriman?

Deja în epoca atlanteeană a trebuit întreprinsă o acţiune opusă, care să contrabalanseze influenţa fiinţelor luciferice. În vechea Atlantidă existau deja oameni care lucrau asupra lor înşişi pentru a diminua influenţa lucifercă în corpul lor astral, oameni care erau atenţi la ceea ce venea de la Lucifer, care căutau în propriul lor suflet pasiunile, impulsurile şi poftele ce porneau de la Lucifer. Când au ajuns să le nimicească, ei au recucerit posibilitatea de a contempla într-o formă pură ceea ce omul ar fi putut să vadă dacă n-ar fi suferit influenţa

spiritelor luciferice, iar mai târziu a celor ahrimanice. Anumiţi atlanţi, printr-o viaţă pură şi o cunoaştere atentă de sine, au ajuns să smulgă din ei această influenţă a lui Lucifer. Prin aceasta ei au fost în stare, la acea epocă în care resturile vechii clarvederi încă subzistau, să-şi adâncească privirea în lumea spirituală, să vadă mai sus decât cei care, prin acţiunea lui Lucifer, şi-au învârtoşat în ei materia fizică. Aceşti oameni care printr-o cunoaştere de sine energică au stârpit în ei influenţa luciferică au devenit conducătorii epocii atlanteene, putem spune iniţiaţii atlanteeni. Ce a făcut, de fapt, Lucifer?

Lucifer şi-a îndreptat atacul cu precădere împotriva a ceea ce îi ţinea pe oameni împreună, fapt care îşi avea originea în iubirea legată de sânge. Aceşti oameni au învăţat să reziste atacurilor lui Lucifer. Prin aceasta ei au avut viziunea spirituală a acestui fel de legături. Ei îşi spuneau: Nu în separare rezidă forţa care îi face pe oameni să meargă înainte, ci în puterea care îi uneşte. Aceşti oameni care au acţionat împotriva influenţei luciferice au încercat oarecum să inducă din nou vechea stare primordială, întrucât lumea spirituală superioară încă nu fusese primejduită de către puterea lui Lucifer. Ei erau preocupaţi să nimicească elementul personal: Omorâţi în voi Eul personal! Ridicaţi-vă privirea spre timpurile în care legăturile de sânge erau încă atât de vii încât un urmaş îşi simţea Eul său urcând până la primii străbuni, în care primul străbun, mort de mult timp, era venerat ca un sfânt! – Conducătorii epocii atlanteene voiau să-i conducă pe oameni înapoi, până în acele timpuri în care trăiau străvechile comunităţi omeneşti. Totdeauna de-a lungul întregii evoluţii au existat astfel de conducători ai omenirii care apăreau şi spuneau: Încercaţi să nu cădeţi pradă influenţelor care vor să vă împingă în Eul vostru personal; căutaţi să recunoaşteţi ce i-a ţinut împreună pe oameni în timpurile de demult şi veţi găsi drumul spre spiritul divin!

Forma cea mai pură a acestei mentalităţi o găsim în principiu la vechiul popor evreu. Încercaţi să înţelegeţi corect predicile pe care le ţineau aceşti îndrumători. Ei apăreau în faţa poporului lor şi spuneau: S-a ajuns în punctul în care fiecare din voi îşi afirmă Eul său personal, în care fiecare îşi caută numai în sine fiinţa sa. Dar voi acţionaţi în sensul evoluţiei dacă ucideţi Eul personal şi vă concentraţi întreaga energie pentru a ajunge la conştienţa că voi toţi vă trageţi din Avraam, că suneţi legaţi de Avraam şi faceţi parte dintr-un mare organism care urcă până departe, la Avraam. Când vi se spune: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una", şi când acceptaţi asta îndepărtând tot ceea ce este personal în voi, atunci aveţi atitudinea justă care vă conduce la divin, căci drumul spre divin trece prin părintele străbun. – Poporul evreu a fost cel care a păstrat cel mai mult această poruncă, ce reprezintă nervul principal al călăuzelor care au urmărit să combată influenţa luciferică.

Dar oamenii au fost însărcinaţi cu misiunea nu de a omori Eul, ci de a-l dezvolta, de a-l cultiva. Vechii iniţiaţi nu au putut face altceva împotriva acestui Eu personal decât să arate că drumul către divinitatea primordială trece prin străbuni.

Când pe Pământ a coborât marele impuls al lui Christos, pe care l-am putut caracteriza ieri, atunci pentru prima dată a răsunat clar un discurs cu totul diferit. Şi el a putut fi receptat atât de clar tocmai de acest popor evreu care a ştiut să păstreze până în ultima clipă ceea ce noi putem desemna drept ecoul vechilor iniţiaţi atlanteeni.

Christos a metamorfozat învăţăturile vechilor iniţiaţi, spunând: Există o posibilitate ca omul să cultive propria sa personalitate, ca el să nu urmeze pur şi simplu legăturile fizice pe care i le impune fraternitatea de sânge, să privească în Eul său, să caute şi să găsească acolo divinul! În ceea ce noi am caracterizat drept impulsul lui Christos se află forţa care, dacă ne unim cu ea, ne dă posibilitatea să fondăm o fraternitate spirituală între oameni fără a distruge individualitatea Eului. Forţa lui Christos era deci de o altă natură decât cea a mediilor în care El a coborât. În timp ce în aceste cercuri se învăţa: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una! Asta trebuie să ştiu pentru a regăsi drumul înapoi spre divinitate", Christos spune: „Există un alt Tată, prin care Eul va găsi drumul spre divin; căci Eul sau Eu sunt-ul şi divinul sunt una! Există un veşnic pe care tu poţi să-l găseşti rămânând în tine însuţi." De aceea Christos poate să definească această forţă, pe care a vrut să o împărtăşească oamenilor, prin cuvintele evanghelistului Ioan: „Înainte să fi fost Avraam a fost Eu sunt-ul!" Şi Eu sunt-ul nu este altceva decât numele pe care Christos şi-l dă Sieşi. Dacă omul trezeşte în el această conştienţă: În mine trăieşte ceva care a existat cu mult înainte să fi fost Avraam; eu nu am nevoie să urc până la Avraam, eu îl găsesc în mine pe Spiritul-Tată divin, atunci el este în stare să transforme în bine ceea ce a adus Lucifer spre cultivarea Eului, şi care a devenit un obstacol pentru progresul omenirii. Fapta lui Christos înseamnă tocmai această transformare în bine a influenţei lui Lucifer.

Să presupunem că ar fi acţionat numai entităţile divin-spirituale superioare, cele care au legat iubirea numai de legăturile de sânge şi care întotdeauna i-au cerut omului să reurce prin tot şirul său de ascendenţi pentru a găsi accesul la divinitate; atunci oamenii ar fi fost mânaţi, cu totul inconştient, spre o comunitate umană, dar niciodată n-ar fi dobândit o conştienţă deplină a libertăţii şi independenţei lor. Acest lucru i-a fost inoculat omului de spiritele luciferice în corpul său astral înainte de venirea lui Christos. Ele i-au individualizat pe oameni, au vrut să-l facă pe fiecare să stea pe propriile picioare. Dar urmările care ar fi apărut în mod inevitabil dacă influenţa luciferică ar fi mers la extrem au fost transformate în bine de Christos. Dacă influenţa luciferică ar fi mers la extrem, oamenii nu ar mai fi fost în stare să iubească. Lucifer a adus oamenilor libertatea şi autonomia; Christos a transformat această libertate în iubire. Prin legătura cu Christos oamenii vor fi conduşi la iubirea spirituală.

Acţiunea spiritelor luciferice capătă sub acest unghi o lumină nouă. Trebuie să taxăm în continuare drept delăsare, drept indolenţă faptul că odinioară acestea „au rămas în urmă"? Nu! Ele au rămas în urmă pentru a împlini o misiune specială în cadrul evoluţiei Pământului, aceea de a-i împiedica pe oameni să se alipească unii de alţii precum un terci, numai prin legături de sânge. Iar ei trebuiau să pregătească calea spre Christos. Pe vechea Lună ele şi-au spus: Vom renunţa la ţelul nostru lunar pentru a putea acţiona în continuare pe Pământ în sensul evoluţiei! Este un exemplu care ne arată cum ceva aparent rău, aparent greşit este, în economia generală a Universului, schimbat totuşi în bine. Pentru ca Christos să poată interveni în evoluţia Pământului la momentul potrivit a trebuit ca unele spirite de pe vechea Lună să-şi sacrifice misiunea lor lunară şi să pregătească venirea lui Christos. Această rămânere în urmă a lui Lucifer pe Lună poate la fel de bine să fie considerată o jertfă.

Ne apropiem prin aceasta tot mai mult de un adevăr pe care omul va trebui să îl graveze în sufletul său ca o morală înaltă: Dacă în această lume vezi un rău, să nu îţi spui: Iată un rău, deci ceva imperfect, ci întreabă-te: Cum pot să dobândesc cunoaşterea care îmi va arăta cum să metamorfozez acest rău în bine, într-o strânsă legătură cu înţelepciunea care domneşte în lume? Cum ajung să îmi spun: Dacă tu vezi aici o imperfecţiune înseamnă că nu eşti încă destul de avansat ca să întrevezi perfecţiunea ce există şi în acest ins imperfect? – Acolo unde omul vede un rău, el să privească în propriul său suflet şi să se întrebe: Cum se face că aici unde mă întâmpină răul nu-s destul de avansat pentru a distinge în acest rău binele?

Despre aceasta, mâine.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a VI-a

Kassel, 29 iunie 1909

Am văzut ieri că omenirea avea mari conducători chiar şi în perioada de evoluţie pe care noi o numim atlanteeană, că această perioadă s-a desfăşurat într-o regiune pe care noi o numim vechea Atlantidă, situată între Europa şi Africa pe de o parte şi America de cealaltă parte. Şi am mai văzut cum viaţa oamenilor de atunci se deosebea de a noastră mai ales în privinţa stării de conştienţă. Conştienţa de astăzi nu s-a dezvoltat decât treptat şi ea a pornit de la un fel de clarvedere crepusculară. Ştim şi că în perioada atlanteeană corpul omenesc era făcut dintr-o substanţă mult mai moale, mai plastică, decât cea de astăzi. Conştienţa clarvăzătoare ne mai spune că odinioară omul nu percepea obiectele exterioare cu contururile precise, precum le vedem noi astăzi. Atlantul percepea deja mineralele, plantele şi animalele, dar le vedea estompat. Aşa cum noi într-o seară de toamnă cu ceaţă deasă vedem luminile de pe stradă înconjurate de un halou multicolor, tot aşa omul vedea odinioară ca nişte contururi colorate în jurul obiectelor, „aure", cum li se mai spune. Aceste aure erau indiciul fiinţelor spirituale care aparţineau lucrurilor. În anumite momente ale zilei perceperea acestor fiinţe spirituale era foarte confuză, dar în stările intermediare, adică atunci când omul trecea din starea de veghe în cea de somn, era foarte clară.

Pentru a lua un exemplu care ne va face să simţim mai viu ceea ce era conştienţa unui atlant, vom spune că el nu ar fi văzut un trandafir cu contururi atât de clare şi precise cum îl vedem noi astăzi. Lui i-ar fi apărut totul estompat, înconjurat de contururi colorate. Deja în timpul zilei obiectele nu îi erau clare; dar ele deveneau şi mai indistincte, până la dispariţia completă, în timpul fazelor intermediare dintre veghe şi somn. În schimb, omul percepea foarte clar ceea ce noi considerăm a fi spiritul trandafirului, sufletul trandafirului. La fel era cu toate obiectele care îl înconjurau.

Evoluţia a continuat iar obiectele exterioare au devenit tot mai clar conturate şi tot mai puţin clar conturată percepţia fiinţelor spirituale care corespundea acestora. În schimb, omul şi-a dezvoltat tot mai mult conştienţa de sine, a învăţat să se cunoască tot mai bine pe sine.

Am desemnat ieri momentul exact al evoluţiei în care a apărut sentimentul Eului. Acest lucru s-a petrecut puţin înainte de ultima treime a epocii atlanteene, când forma corpului eteric şi a corpului fizic au ajuns să se suprapună. Evident că şi instructorii omenirii îi învăţau atunci pe oameni cu totul altceva decât în zilele noastre. Odinioară între oameni nu exista acest fel de înţelegere pe care îl avem astăzi, în care se face apel la judecata celuilalt. Raporturile reciproce se bazau atunci pe o influenţă subconştientă, de la om la om. Exista atunci în special o sugestie, o influenţă subconştientă de la om la om, ce nu cerea decât puţină participare din partea celuilalt suflet, lucru pe care noi nu-l cunoaştem astăzi decât prin vestigii constatate peste tot şi rău înţelese. Dacă ne întoarcem în acele timpuri vechi ale Atlantidei vedem că pe atunci o imagine, un sentiment care se năştea în sufletul unui om, şi voinţa care se îndrepta către o anumită persoană exercitau imediat asupra acesteia o influenţă puternică. Influenţele erau puternice, dar şi voinţa de a le primi era la fel de puternică. Astăzi, din toate acestea nu au mai rămas decât unele urme.

Imaginaţi-vă că un om de odinioară ar fi trecut pe lângă un altul făcând anumite mişcări. Celălalt, care îl vedea, nu trebuia să fie decât puţin mai slab, s-ar fi simţit şi el împins să imite toate acele mişcări. Ne-a mai rămas din asta tendinţa ca atunci când vezi pe cineva căscând să vrei să caşti şi tu. Odinioară exista o legătură mult mai strânsă, mai apropiată de la om la om. Acest lucru se explică prin aceea că ei trăiau într-o cu totul altă atmosferă decât a noastră. Astăzi avem în jurul nostru un aer stăbătut de multă apă numai atunci când plouă. Odinioară aerul era în permanenţă saturat de vapori de apă. La începutul perioadei atlanteene omul era acut dintr-o substanţă la fel de moale ca cea a animalelor gelatinoase care trăiesc acum în mare şi pe care abia le distingi de apa care le înconjoară. Omul a căpătat abia treptat densitate. Noi mai ştim însă că el a fost expus la tot felul de influenţe, nu numai din partea fiinţelor spirituale suprioare, propriu-zis conducătoare, care locuiau pe Soare sau erau risipite pe diferite planete ale sistemului nostru solar, dar şi din partea spiritelor luciferice care îşi exercitau influenţa asupra corpului său astral. Am arătat şi în ce direcţie se manifesta această influenţă. Cei care trebuiau să fie călăuzele poporului atlanteean trebuiau să combată în propriul lor corp astral aceste influenţe luciferice. Dat fiind că pe atunci omul avea încă o conştienţă spirituală şi clarvăzătoare, el percepea şi toate influenţele spirituale care trăiau în el.

Un om care nu cunoaşte ştiinţa spiritului ar râde astăzi dacă i s-ar spune: În corpul tău astral există influenţe ale spiritelor luciferice. Desigur, el nu ştie că aceste fiinţe au o influenţă mult mai puternică decât bănuie el:

„Lumea nu-l bănuie pe diavol
Chiar când o ţine de guler." [Nota 8]

Acest cuvânt din *Faustul* lui Goethe este foarte profund. Multe influenţe materialsite nu ar fi existat astăzi dacă oamenii ar fi ştiut că încă nu sunt eliberaţi de toate influenţele luciferice.

Pe atunci îndrumătorii spirituali şi discipolii lor erau foarte atenţi la tot ceea ce trezea pasiuni, impulsuri şi pofte care îl împingeau pe om mai adânc în lumea fizică decât ar fi fost normal pentru evoluţia sa în Univers. Cine voia să devină un conducător trebuia înainte de toate să cultive o cunoaştere de sine care discernea cu scrupulozitate tot ceea ce putea veni de la Lucifer. El trebuia să studieze atent aceste entităţi spirituale din corpul său astral. În acest fel le ţinea la distanţă şi putea să vadă celelalte entităţi, entităţile divin-spirituale superioare conducătoare, în primul rând cele care trecuseră de pe Pământ pe Soare sau pe alte planete. Şi, în funcţie de provenienţa oamenilor, aceştia vedeau o regiune sau alta. Erau, de pildă, suflete omeneşti care veneau de pe Marte. Când ele se angajau în evoluţie şi combăteau în ele influenţele luciferice din corpul lor astral atingeau o treaptă înaltă de clarvedere, mai bună şi mai pură, şi vedeau entităţile spirituale superioare din împărăţia de unde ele însele au coborât, din împărăţia lui Marte. Sufletele care coborâseră de pe Saturn ajungeau să vadă entităţile din sfera saturniană, cele care veneau de pe Jupiter sau Venus vedeau entităţile de pe Jupiter sau de pe Venus. Fiecare om vedea împărăţia sa corespunzătoare.

Fiinţele umane cele mai elevate, cele care rezistaseră crizei lunare, au putut ajunge treptat să vadă nu numai fiinţele spirituale de pe Marte, Jupiter sau Venus, ci chiar pe cele din Soare. Prin faptul că cei care fuseseră iniţiaţi coborâseră de pe diverse planete, lor le-au devenit din nou vizibile, ca spiritualitate, lumile acestor planete. Poţi înţelege atunci că pe vechea Atlantidă existau anumite instituţii pentru cei coborâţi de pe Marte, de pildă, şi în care erau admişi să studieze misterele lui Marte doar dacă erau maturi pentru asta. Existau alte lăcaşuri pentru cei ce proveneau de pe Venus şi voiau să studieze misterele lui Venus. Dacă trebuie să folosim pentru aceste instituţii un cuvânt apărut mai târziu, cel de „oracol", vom spune că pe Atlantida exista un oracol al lui Marte, unde se studiau misterele lui Marte, un oracol al lui Saturn, un oracol al lui Jupiter, unul al lui Venus etc. Cel mai elevat dintre oracole era oracolul solar, iar cel mai mare dintre iniţiaţi era iniţiatul suprem al oracolului solar.

Învăţătura care se dădea aici ţinea cont de firea impresionabilă a omului şi de faptul că acesta era sensibil la influenţele de natură voliţională care se exercitau asupra lui. Să încercăm să ne reprezentăm raportul învăţătorului faţă de elev. Să presupunem că ar fi existat învăţători spirituali care au primit iniţierea ca printr-un fel de har. Cum ajungeau să fie iniţiaţi elevii lor?

Aici trebuie să ne reprezentăm în primul rând că deja iniţiaţii exercitau, prin simpla lor apariţie, prin simpla lor prezenţă, o puternică influenţă asupra celor care erau predestinaţi să le fie discipoli. De îndată ce apărea un iniţiat, toţi cei care trebuiau să devină discipoli simţeau vibrând în sufletul lor nişte coarde ce le dădeau posibilitatea să urmeze un astfel de discipolat. Era vorba de nişte influenţe sustrase complet conştienţei obiectuale, conştienţei diurne, ce treceau de al om la om. Nu era nevoie ca învăţătura să fie dată ca astăzi. Relaţiile cu învăţătorul, tot ceea ce făcea el acţiona împreună cu facultatea de imitare a oamenilor. Multe lucruri treceau inconştient de la învăţător la elev. De aceea era foarte important ca cei care, datorită vieţii lor de până atunci, erau maturi să fie conduşi la început în locurile sacre şi să trăiască în preajma învăţătorului. Pregătirea lor – care dura foarte, foarte mult timp – se făcea numai prin urmărirea a ceea ce făceau învăţătorii, prin înrâurirea pe care ei o aveau asupra lor şi prin sentimentele pe care ei le trezeau. Venea apoi un moment în care între sufletul învăţătorului şi cel al discipolului se producea o atât de pefectă armonizare încât tot ceea ce deţinea învăţătorul ca secrete superioare se transmitea discipolului. Aşa era în timpurile de demult. Ce s-a întâmplat după aceea, când corpul eteric s-a unit în întregime cu corpul fizic?

Cu toate că în perioada atlanteeană se produsese deja suprapunerea completă a corpului eteric cu corpul fizic, legătura care le unea nu era încă foarte puternică şi era suficient un efort de voinţă din partea învăţătorului pentru a desprinde din nou corpul eteric. Desigur, faptul nu mai era posibil după ce fusese atins momentul în care tot ce trăia în maestru putea să fie transmis aproape de la sine discipolului; dar maestrul avea puterea de a desprinde uşor corpul eteric al elevului şi atunci acesta putea vedea tot ceea ce vedea învăţătorul. În cazul unei legături slabe între corpul eteric şi corpul fizic era, aşadar, posibil să se desprindă corpul eteric al discipolului, iar înţelepciunea, observaţia clarvăzătoare a maestrului să se transmită asupra discipolului.

Şi a venit apoi marea catastrofă, care a măturat continentul atlanteean. Cumplite furtuni în aer şi apă, cutremure puternice de pământ au schimbat treptat faţa Pământului. Europa, Asia şi Africa, care nu erau decât în mică măsură uscat, ca şi America, de altfel, au apărut atunci din apă. Atlantida a dispărut. Oamenii au emigrat către est şi către vest şi s-au format cele mai diverse colonii.

După această imensă catastrofă omenirea a progresat însă din nou. În raportul dintre corpul eteric şi corpul fizic al omului a intervenit din nou o schimbare. Coeziunea dintre acestea era mult mai mare. Acum nu mai era posibil ca, printr-un act de voinţă al maestrului, acesta să desprindă corpul eteric al discipolului şi să îi transmită cele observate de el. Trebuia deci ca iniţierea să ia o altă formă, care iată cum ar putea fi descrisă.

Învăţământul bazat în principal pe influenţa sufletească directă de la învăţător la discipol a făcut treptat loc unui învăţământ care se apropia de cel de astăzi. Cu cât epoca postatlanteeană avansează cu atât învățământul se aseamănă mai mult celui actual pe care îl cunoaştem. Dacă epoca atlanteeană avusese oracole, marii îndrumători ai omenirii înființează acum institute care conţineau în ele ecourile anticelor oracole atlanteene. În epoca postatlanteeană şi-au facut apariţia Misteriile, lăcaşurile de iniţiere. Aşa cum odinioară în oracole erau primiţi discipolii cei mai potriviţi, tot aşa sunt primiţi acum discipolii în Misterii. Deoarece acum nu se mai putea acţiona asupra discipolilor ca înainte, ei trebuiau să fie pregătiţi printr-o instruire severă.

Epoci la rând vom întâlni aceste Misterii în toate civilizaţiile şi în toate culturile. Fie că ne întoarcem la prima civilizaţie postatlanteeană, cea a Indiei antice, sau la civilizaţia lui Zarathustra, sau la cea a Egiptului, a Caldeei, pretutindeni veţi găsi faptul că discipolii sunt primiţi în Misterii, care erau un fel de lăcaş intermediar între biserică şi şcoală. Acolo ei primeau o disciplină severă, care îi învăta să gândească şi să simtă nu numai în conformitate cu ceea ce există în lumea senzorială, dar şi în raport cu ceea ce se petrece în lumea spirituală, invizibilă.

Ceea ce se învăța acolo putem descrie astăzi foarte exact: este, în mare parte, ceea ce noi cunoaştem astăzi drept antroposofie. Acesta era obiectul de studiu în acele Misterii, doar că el era adaptat mai mult moravurilor epocii şi reglementat într-un mod riguros; nu ca astăzi, când secretele lumilor superioare sunt împărtăşite relativ rapid şi într-un mod, cel puţin în parte, liber celor care sunt într-o oarecare măsură maturi pentru a le înțelege.

În acele timpuri învățământul era foarte strict reglementat. Pe prima treaptă, de pildă, erau predate doar anumite cunoştinţe, tot restul rămânând ascuns cu grijă. După ce discipolul digera în el aceste prime noţiuni, numai atunci i se comunicau învățăturile treptei superioare. Prin această pregătire, noţiunile, ideile, sentimentele şi senzaţiile care se raportau la lumea spirituală erau depuse în corpul său astral. Faptul îi permitea să combată într-o oarecare măsură influenţele lui Lucifer. Căci toate noţiunile ştiinţei spiritului care sunt împărtăşite se referă la lumile superioare, nu la lumea pentru care Lucifer vrea să suscite omului un interes, lumea senzorială. După ce primea această pregătire venea timpul în care discipolul era condus spre contemplarea independentă. El trebuia să contemple singur lumea spirituală. Pentru aceasta trebuia ca el să poată oglindi în corpul eteric tot ceea ce prelucrase în corpul său astral. Căci omul ajunge la contemplarea lumii spirituale doar dacă reuşeşte, printr-o anumită simţire şi trăire, să vieţuiască atât de puternic în sine ceea ce a fost depus prin studiu în corpul său astral, încât este influenţat nu numai corpul astral, ci şi corpul eteric, mai dens. Când discipolul urma să se ridice de la studiu la contemplare, tot ceea ce el învățase trebuia să ducă la un rezultat. De aceea în timpul epocilor indiană, persană, egipteană şi greacă studiul se încheia cu un fel de act final care consta în următoarele:

Discipolul trecea din nou printr-o lungă pregătire, nu de studiu, ci de meditaţie, şi prin alte exerciţii destinate să dezvolte fermitatea interioară, calmul interior, liniştea interioară. Era pregătit ca prin corpul său astral să devină un cetăţean al lumilor spirituale. Şi, ca încheiere a acestei evoluţii, la momentul potrivit, era adâncit trei zile şi jumătate într-o stare comparabilă cu moartea. Dacă în timpurile atlanteene corpul eteric era atât de slab ancorat în corpul fizic încât putea fi foarte uşor separat, acum omul trebuia să fie adâncit într-un somn ca de moarte. El era pus fie într-o ladă de genul unui coşciug, fie era legat cu corzi pe o cruce sau ceva asemănător. Iar cel care făcea iniţierea sau hierofantele avea puterea de a acţiona asupra corpului astral şi îndeosebi a corpului eteric, pe care îl separa de corpul fizic în timpul acestor trei zile. Această stare se deosebea de cea a somnului. În somn, corpul astral şi Eul părăsesc corpurile fizic şi eteric, care rămân în pat. Acum însă, în acest act final al iniţierii corpul fizic rămânea singur, lungit în coşciug, iar corpul eteric era desprins în cea mai mare parte de corpul fizic – doar părţile inferioare rămâneau, părţile superioare erau detaşate –, respectivul ajungând într-o stare asemănătoare

morţii. Tot cea ce fusese învăţat înainte prin meditaţie şi alte exerciţii se imprima acum, în această stare, în corpul eteric. În timpul acestor trei zile şi jumătate omul străbătea realmente lumile spirituale unde îşi au sediul entităţile superioare. La finalul acestei perioade de timp hierofantele îl chema înapoi, ceea ce înseamnă că el avea puterea să-l trezească. Cel în cauză aducea cu el amintirea lumii spirituale. De acum privirea sa se putea adânci în această lume şi putea să vestească semenilor care nu aveau încă maturitatea necesară realităţile lumii spirituale, pentru a le vedea şi ei.

Aşadar, în timpurile precreştine, vechii învăţători erau iniţiaţi în profunzimile tainelor misteriale sub conducerea hierofantelui timp de trei zile şi jumătate şi deveneau martorii vii ai faptului că există o viaţă spirituală şi că în spatele lumii fizice se află o lume spirituală căreia omul îi aparţine cu mădularele sale superioare şi în care el va trebui să intre.

Dar evoluţia a continuat. Ceea ce v-am descris acum ca fiind o iniţiere mai trăia însă cu intensitate în prima perioadă după catastrofa atlanteeană. Între timp legătura dintre corpul etric şi corpul fizic s-a întărit din ce în ce mai mult. Acest procedeu de iniţiere devenea tot mai periculos, căci oamenii se adaptaseră tot mai mult cu întreaga conştienţă la lumea senzorială, fizică. Acesta este de altminteri şi sensul evoluţiei umane, ca oamenii să se familiarizeze cu această lume fizică, iubind-o şi trăind în simpatie pentru ea. Faptul că oamenii dezvoltă această iubire pentru lumea fizică constituie un mare progres pentru omenire.

În primele timpuri postatlanteene oamenii aveau încă o amintire foarte vie a lumii spirituale. Ei îşi spuneau: Noi, ca ultime vlăstare, ne mai putem adânci privirea în lumea spirituală a strămbunilor noştri. – Ei încă mai aveau o conştienţă confuză, crepusculară. Ei ştiau unde este adevărul lumii, unde este patria lor. Ceea ce ne înconjură în timpul conştienţei diurne – gândeau ei – este ca un văl care se aşază peste adevăr, care ne ascunde lumea spirituală, este maya sau iluzia. – A fost nevoie de timp pentru a ne obişnui cu ceea ce putem să vedem acum. Nu s-a putut înţelege uşor că conştienţa pentru vechea lume spirituală trebuia să se piardă. Aceasta este ceea ce caracterizează prima civilizaţie postatlanteeană. În acea vreme a fost cel mai uşor a-l conduce pe om în spiritual fiindcă el avea încă o înclinaţie vie către lumea spirituală. Firește, lucrurile nu puteau rămâne aşa, căci misiunea pământească a oamenilor este să îndrăgească forţele Pământului şi să cucerească planul fizic.

Dacă aţi putea privi civilizaţia din epoca Indiei antice aţi vedea acolo o culme a vieţii spirituale, un nivel spiritual extraordinar de înalt. Ceea ce primii învăţători propovăduiau atunci oamenilor nu poate fi înţeles de omul modern decât dacă el a trecut printr-un studiu al ştiinţei spiritului. Pentru oricare altul, învăţătura marilor sfinţi Rishi este lipsită de sens, pură nebunie, căci el nu poate concepe că sensul este ceea ce i se spune acolo despre tainele lumii spirituale. Din punctul lui de vedere, el are fără îndoială dreptate, căci fiecare are din punctul lui de vedere dreptate.

Concepţia spirituală era una formidabilă, dar pe atunci nu se punea problema mânuirii nici a celor mai simple aparate. Se trăia în modul cel mai primitiv. Pe atunci nu existau ştiinţele naturii sau ceea ce noi numim astfel. Tot ceea ce putea fi văzut pe plan fizic era considerat a fi maya, marea iluzie, iar realul şi adevărul erau găsite doar prin înălţarea spre Marea Fiinţă solară sau spre entităţi asemănătoare. Dar nu se putea rămâne aici. Oamenii trebuiau să înveţe treptat să iubească acest Pământ. Printre oamenii postatlanteeni trebuiau să apară unii animaţi de voinţa de a cuceri împărăţia pământească. Această cucerire începe în epoca lui Zarathustra. Trecerea de la India antică la Persia preistorică este un mare pas înainte. Pentru Zarathustra, lumea exterioară nu este numai maya sau iluzie. El arăta oamenilor că lumea fizică ce ne înconjoară este importantă, dar că în spatele ei stă spiritul. În timp ce, pentru hindus, floarea era maya, iar realitatea era spiritul din spatele ei, Zarathustra spunea: Această floare este ceva ce trebuie preţuit, fiindcă ea este o verigă din spiritul general al Universului. Materia se naşte din spirit. – Şi am remarcat deja că, pentru Zoroastru, Soarele fizic era scena unde acţionau entităţile spirituale. Iniţierea era însă grea. Pentru cei care nu voiau să audă de iniţiaţi, de faptul că există o lume spirituală, pentru aceia care voiau să privească ei înşişi în marea aură solară, era nevoie de o disciplină mai severă de iniţiere.

Întreaga viaţă a omului s-a schimbat şi ea treptat. În epoca următoare, cea a civilizaţiei egipteano-caldeene, oamenii au cucerit şi mai mult lumea fizică. Aici omul nu se mulţumeşte numai cu o cunoaştere spirituală, care cercetează ceea ce se află în spatele lumii fizice. E1 contemplă mersul astrelor, iar în poziţia şi în mişcările lor, în Universul exterior-vizibil el caută să recunoască o scriere a entităţilor divin-spirituale. Voinţa zeilor el o recunoaşte în caracterul scrierilor ce se lasă citite în raporturile dintre obiecte. El studiază obiectele în corelaţia care există între ele. În Egipt vedem apărând o geometrie care este aplicată la lucrurile exterioare. Prin aceasta omul cucereşte lumea exterioară.

Grecul face un pas mai departe pe acest drum. Aici există o alianţă între ceea ce resimte sufletul şi materia exterioară. Când statuia zeiţei Pallas Athena sau a lui Zeus stă în faţa noastră, aici se împărtăşeşte materiei ceva ce a fost trăit mai întâi în sufletul omenesc. Ceea ce omul a cucerit este imprimat în lumea senzorială.

Dar în aceeaşi măsură în care omul dobândeşte o putere mai mare în lumea senzorială şi începe să o iubească el se înstrăinează de lumea spirituală în timpul parcurs între moarte şi o nouă naştere. Când sufletul unui vechi hindus se desprindea de corp şi intra în lumea spirituală pentru a parcurge acolo evoluţia până la viaţa următoare, spiritualul era încă viu pentru el. Căci în timpul întregii sale vieţi pe Pământ el a tânjit, a năzuit către o lume spirituală şi toate sentimentele sale erau înflăcărate de povestirile pe care le auzise despre viaţa în lumile spirituale, dacă el însuşi nu era un iniţiat. La trecerea prin poarta morţii lumea spirituală stătea în faţa lui, să zicem aşa, luminoasă, clară. Însă pe măsură ce oamenii au îndrăgit lumea fizică, pe măsură ce au devenit mai iscusiţi pentru această lume, timpul scurs după moarte se întunecă tot mai mult. În epoca egiptepană acest proces a avansat atât de mult încât, printr-o conştienţă clarvăzătoare, putem constata că sufletul care se desprindea de corp pentru a intra în lumea spirituală se găsea învăluit în obscuritate şi întuneric, se simţea acolo singur şi despărţit de celelalte suflete; o senzaţie de frig punea stăpânire pe el în faţa acestei izolări. În ce îi priveşte pe greci, care au ştiut să introducă în civilizaţie o atât de mare frumuseţe exterioară, transformând Pământul în ceva cu totul deosebit, ei, pentru viaţa dintre moarte şi o nouă naştere, resimţeau în modul cel mai intens frig, întuneric şi obscuritate. Nu este o legendă, ci corespunde purului adevăr faptul că un grec rafinat, dacă era întrebat cu privire la şederea în lumea de dincolo, îţi răspundea: Mai bine cerşetor pe Pământ decât rege în împărăţia umbrelor! [Nota 9]

Astfel, putem spune că odată cu avansarea civilizaţiei omul se înstrăinează tot mai mult de lumea spirituală. Iniţiaţii care priveau în sferele superioare ale lumii spirituale erau din ce în ce mai rari, fiindcă procedura de iniţiere era din ce în ce mai periculoasă. Devenise extrem de periculos să rămâi trei zile şi jumătate într-o stare asemănătoare morţii şi să desprinzi corpul eteric fără ca prin aceasta să provoci moartea.

Atunci, pentru întreaga viaţă omenească intervine un impuls nou, despre care am vorbit în ultimele zile: impulsul christic. Spuneam atunci că Christos, Înaltul Spirit solar, s-a apropiat treptat de Pământ. Am văzut că în timpul lui Zarathustra mai putea fi găsit în Soare drept „Ahura Mazdao" şi că Moise deja îl contempla în rugul aprins şi în focul de pe Sinai. El cobora treptat în sfera pământească, unde urma să apară altfel. În primul rând, acest Spirit era preocupat ca oamenii să-L cunoască aici, pe acest Pământ.

Toate vechile iniţieri aveau la bază faptul că corpul eteric trebuia extras din corpul fizic. Acest lucru a rămas valabil şi în iniţierile postatlanteene, unde cel ce trebuia iniţiat era cufundat într-un somn asemănător morţii. Pentru conştienţa fizică, aceasta însemna o stare

de inconştienţă. Prin aceasta omul intra sub stăpânirea unui alt Eu, cel al hierofantelui. El îşi părăsea cu totul corpul fizic, Eul său nemaiavând nicio influenţă asupra acestuia.

Ţelul principal al impulsului christic este însă ca omul să cunoască o evoluţie prin care Eul său să rămână în întregime în el însuşi, prin care să nu mai fie nevoie, pentru a ajunge în lumile superioare, să se cufunde într-o stare de conştienţă inferioară aceleia pe care o are Eul. Pentru aceasta a fost nevoie mai întâi ca Cineva să se sacrifice, să se ofere ca jertfă, pentru a primi într-un corp omenesc însuşi Spiritul lui Christos. Am arătat deja acest lucru, faptul că un iniţiat s-a pregătit de-a lungul a nenumărate încarnări pentru a fi capabil, la un anumit punct al evoluţiei sale, să îndepărteze Eul său personal şi să primească în sine Spiritul lui Christos. El este descris în Evanghelia după Ioan în scena Botezului în Iordan. Ce semnifică de fapt acest Botez?

După cum se ştie, botezul era destinat de către vestitorul, de înainte-mergătorul lui Christos, Ioan Botezătorul, celor pe care el i-a pregătit să îl primească într-un mod corespunzător pe Christos. Putem înţelege ce se spune în Evanghelia după Ioan despre Botezul în Iordan doar dacă avem în vedere că Ioan boteza pentru a-i pregăti într-un mod corespunzător pe oameni pentru Christos. Dacă vă reprezentaţi un botez din ziua de azi, care este doar o imitaţie a celui originar, nu veţi ajunge la această înţelegere. Botezul nu era o simplă stropire cu apă. La botez, neofitul era cufundat cu totul în apă, unde trebuia să rămână un timp mai lung sau mai scurt. Pentru a înţelege ce înseamnă asta, să lămurim mai întâi ceva din misterul fiinţei omeneşti.

Să ne aducem aminte că omul este alcătuit dintr-un corp fizic, un corp eteric, un corp astral şi un Eu. În starea de veghe, acestea sunt strâns legate între ele. În timpul somnului corpul fizic şi corpul eteric rămân lungite în pat, iar corpul astral şi Eul sunt afară. La moarte corpul fizic rămâne pe Pământ sub formă de cadavru, corpul eteric se desprinde şi, pentru un timp destul de scurt, continuă să fie unit cu corpul astral şi Eul. Pentru cei care au ascultat măcar câteva din conferinţele mele este clar că în acest moment are loc o trăire interioară cu totul aparte: omul are în faţă întreaga sa viaţă trecută ca într-un vast tablou; evenimentele vieţii stau unul lângă altul, ca într-o panoramă, în jurul omului. Corpul eteric este şi putătorul memoriei, iar în viaţa de pe Pământ numai corpul fizic îl împiedică să le aibă pe toate în faţa sa. După moarte, corpul fizic este depus; acum, în conştienţă poate să apară tot ceea ce omul a vieţuit în ultima sa viaţă. Aşa cum am mai spus deja, faptul poate surveni şi în cazurile de pericol de moarte, sau când omul trece printr-o spaimă mare sau un şoc. Este ceea ce ştim din povestirile celor care au fost gata să se înece sau să cadă într-o prăpastie şi care, dacă nu şi-au piedut conştienţa, au retrăit într-un mare tablou toată viaţa lor trecută. Ceea ce vieţuieşte omul în cazul unui astfel de pericol, când, de pildă, este pe punctul de a se îneca, vieţuiau toţi cei care erau botezaţi de Ioan Botezătorul. Botezul consta în aceea că omul rămânea sub apă destul timp pentru ca să-şi retrăiască viaţa sa de până atunci. Ceea ce retrăia astfel era vieţuit ca un tablou spiritual. În această stare excepţională li se arăta faptul că ceea ce vieţuise spiritul se lega oarecum de restul lumii spirituale; cel ce primise botezul de la Ioan Botezătorul ştia: Există o lume spirituală! Cu adevărat, ceea ce trăieşte în mine poate exista şi fără trup. – După botez, omul era convins că există o lume căreia îi aparţine prin spirit. Ce făcea deci Ioan Botezătorul prin acest botez?

Până la acel moment oamenii ajunseseră să capete o atracţie tot mai puternică spre lumea fizică, o tendinţă tot mai mare în a crede că această lume fizică este adevărata realitate. Cei care veneau spre Ioan Botezătorul vieţuiseră însă propria lor viaţă ca ceva spiritual. În timp ce erau botezaţi, ei ştiau că sunt şi altceva decât sunt prin corpul lor fizic. Mintea oamenilor s-a metamorfozat treptat, în aşa fel încât a fost orientată către lumea fizică. Ioan provocase în cei pe care îi boteza conştienţa: Există o lume spirituală, şi eu aparţin cu o parte superioară din mine însumi acestei lumi spirituale. De aceea, nu trebuie decât să îmbrăcaţi în cuvinte foarte puţin schimbate discursurile lui Ioan şi veţi avea: Schimbaţi-vă felul de a gândi, care este îndreptat spre lumea fizică! Ei îşi schimbau felul de gândire dacă primeau botezul într-o dispoziţie cu adevărat justă. Ei ştiau atunci: În mine trăieşte ceva spiritual; Eul meu aparţine lumii spirituale. Omul dobândise această convingere în corpul fizic. Ceea ce avusese loc nu era o procedură specială, ca în iniţiere. El vieţuise aceasta în corpul fizic. De asemenea, prin modul de a fi receptată vechea revelaţie ce data încă de pe vrmea lu Moise şi prin felul în care ea se unea cu sufletele experienţa botezului lui Ioan căpăta şi un sens deosebit.

După botez, omul nu numai că avea conştienţa de a fi una cu lumea spirituală, ci el recunoaşte ce fel de lume spirituală cobora pe Pământ. Un astfel de om ştia că ceea ce i se revelase lui Moise drept „ehjeh asher ehjeh” în rugul aprins şi în focul de pe Sinai străbate întreg Pământul şi că prin cuvântul Iahve sau Iehova sau „ehjeh asher ehjeh” sau „Eu sunt eu sunt-ul” se denumeşte în mod corect această lume spirituală. – Astfel, prin botezul lui Ioan, omul nu numai că ştia că este una cu lumea spirituală, ci şi că în această lume spirituală trăieşte Eu sunt-ul, din care el s-a născut după spirit. – Aşa îi pregătea Ioan pe discipolii săi prin botez. Acesta era sentimentul pe care el îl trezea în ei. Firește, nu puteau fi decât foarte puţini cei care erau în stare să trăiască această experienţă la scufundarea în apă. Cei mai mulţi nu erau maturi pentru aşa ceva. Dar unii recunoşteau că Spiritul, care mai târziu a fost numit Christos, se apropia de Pământ.

Încercaţi să comparaţi ceea ce am spus acum cu cele spuse în conferinţa de ieri. Rezultatul acţiunii vechilor fiinţe spirituale era o iubire bazată pe legături de sânge, pe comunitate fizică. Dar spiritele luciferice au vrut să-l aşeze pe fiecare conform propriei personalităţi, conform propriei individualităţi. Lucifer a acţionat împreună cu fiinţele spirituale cele mai înalte. Treptat, legăturile de sânge au slăbit. Acest lucru îl puteţi urmări dumneavoastră înşivă în istorie. Uitaţi-vă ce amestec de popoare există în marele Imperiu roman. Faptul a fost posibil pentru că vechile legături de sânge slăbiseră şi fiecare, mai mult sau mai puţin, voia să se sprijine pe solul ferm al personalităţii sale. Dar prin aceasta oamenii au pierdut legătura cu lumea spirituală, au concrescut cu lumea fizică, au căpătat o atracţie pentru planul fizic. În măsura în care conştienţa de sine crescuse datorită acţiunii lui Lucifer, omul s-a legat de planul fizic iar viaţa sa dintre moarte şi o nouă naştere s-a pustiit. Atunci a avut loc acţiunea lui Ioan Botezătorul, care a pregătit pentru om ceva măreţ şi important; el a pregătit calea prin care omul să-şi poată păstra individualitatea şi, în ea fiind, să regăsească în timpul cufundării sub apă ceea ce vieţuise odinioară drept „zei” atunci când el însuşi trăia în apă, când vaporii de apă şi ceaţă mai umpleau atmosfera Pământului. Prin botez se repeta această experienţă în lumile divine. Deşi omul era un Eu, el a fost pregătit să fie condus din nou ca om spre om, să fie introdus din nou în iubire, dar de data aceasta o iubire spiritualizată.

Prin aceasta am caracterizat, dintr-o altă latură, nervul principal al evenimentului christic. Christos reprezintă forţa spirituală a iubirii care a coborât pe Pământul nostru, forţa care astăzi încă nu este decât la inceputul activităţii sale. Dacă urmărim acest gând în lumina Evangheliilor după Ioan şi Luca vom vedea cum esenţa însăşi a impulsului christic este iubirea spirituală, cum, prin aceasta, diferitele „Euri” care s-au separat se vor apropia tot mai mult, însă prin ceea ce au ele mai intim în sufletele lor. La început oamenii nu au putut decât să presimtă ce a devenit Christos pentru lume. Chiar şi astăzi nu s-a ajuns prea departe în această direcţie fiindcă elementul de disociere, efectul acţiunii luciferice, este mereu prezent, iar principiul christic nu s-a exercitat decât de foarte puţină vreme. Deşi astăzi se caută să se realizeze o armonizare şi o unire în anumite domenii exterioare ale vieţii, totuşi pentru lucrurile cele mai intime, cele mai importante, oamenii nici nu bănuiesc încă ce ar putea fi această armonie, această consonanţă a sufletelor – decât poate cel mult prin intermediul gândirii, al intelectului, ceea ce înseamnă foarte puţin. Într-adevăr, creştinismul nu este decât la începutul său. El va pătrunde tot mai mult în suflete şi va înnobila tot mai mult Eul. Acest lucru îl remarcă tocmai popoarele mai tinere, care îşi dau seama că pentru a merge înainte trebuie să se unească cu forţa lui Christos, că trebuie să se pătrundă cu forţa lui Christos.

Un gânditor modern din Est, executor testamentar al marelui filosof rus *Soloviov* [Nota 10], a făcut afirmaţia: „Creştinismul este cel care

trebuie să facă din noi un singur popor [Nota 11]; altfel ne vom pierde Eul nostru şi, odată cu el, orice posibilitate de a deveni vreodată un popor!" Avem aici un cuvânt plin de forţă care pare să fie născut din interesul puternic nutrit faţă de creştinism. De aici mai vedem şi cât este de necesar ca creştinismul să pătrundă până în adâncurile sufletelor. Un exemplu, poate unul mult prea radical, ne va permite să înţelegem că, în ce priveşte latura cea mai intimă a vieţii sufleteşti, chiar şi cele mai mari şi mai nobile personalităţi sunt încă departe de ceea ce le va cuprinde cândva, atunci când creştinismul se va fi revărsat în gândurile cele mai profunde, în părerile şi sentimentele cele mai intime ale omului. Gândiţi-vă la *Tolstoi* şi la activitatea pe care el a desfaşurat-o în ultimele decenii, care, în felul ei, caută să dezvăluie sensul adevărat al creştinismului. Faţă de un asemenea gânditor trebuie să avem cel mai mare respect, cu atât mai mult aici, în Vest, unde pentru un anumit subiect se umplu biblioteci întregi cu tot felul de burzuluieli filosofice, să zicem aşa, acelaşi lucru fiind tratat magistral de un Tolstoi într-o singură carte – *Despre viaţă* [Nota 12]. Există în opera lui Tolstoi pagini care cuprind, într-un mod poate elementar, mari adevăruri teosofice, la care filosoful occidental ajunge cu greu, despre care, cel puţin, el ar trebui să scrie o întreagă literatură, căci acolo s-au spus lucruri cu totul excepţionale. Putem spune că la Tolstoi simţi vibrând ceva ce s-ar putea numi impulsul christic. Studiaţi-i opera cu de-amănuntul şi veţi vedea că este plină de acest impuls. Luaţi-l acum pe marele său contemporan Soloviov, care este interesant pentru că el, pornind de la o vastă concepţie filosofică despre lume, s-a înălţat până la limitele de sus ale unei vieţi cu adevărat vizionare, prin care reuşeşte să îmbrăţişeze cu privirea, să zicem aşa, în mod profetic, apocaliptic, o întreagă epocă. Chiar dacă figurile sunt distorsionate, pentru că fundamentul nu este unul corect, el ajunge totuşi până la o contemplare vizionară a viitorului. El înfăţişează o astfel de perspectivă profetică pentru secolul al XX-lea. Şi dacă ne adâncim asupra ei, găsim acolo măreţie şi noblеţe, îndeosebi în ceea ce priveşte creştinismul. Dar el vorbeşte despre Tolstoi ca despre un duşman al creştinismului, ca despre Antichrist! Este deci posibil în ziua de azi ca doi oameni să fie convinşi că dau ce au mai bun epocii lor, că acţionează din ce au mai profund în sufletul lor şi cu toate astea să stea faţă în faţă fără să se înţeleagă, astfel încât unul este „Anti"-ul celuilalt! Nu chibzuim astăzi câtuşi de puţin că dacă trebuie ca în exterior să domnească armonia, să fie posibilă o viaţă scăldată în iubire trebuie ca impulsul lui Christos să pătrundă până în straturile cele mai profunde, astfel încât iubirea omenească să fie cu totul altceva decât este astăzi, chiar în cazul celor mai nobile spirite.

Impulsul, care mai întâi a fost propovăduit şi apoi a intrat în lume, este abia la începuturile sale şi va trebui să fie înţeles din ce în ce mai bine. Ce le lipseşte deci, chiar în zilele noastre, tututor celor care invocă creştinismul şi proclamă necesitatea sa, dar care nu reuşesc totuşi să-l facă prezent. Le trebuie antroposofia, ştiinţa spiritului – calea *actuală* de a-L înţelege pe Christos! Căci Christos este atât de mare încât fiecare epocă trebuie să găsească mijloace noi pentru a-L recunoaşte. Odinioară s-au folosit alte forme şi modalităţi ale tezaurului de înţelepciune. Astăzi este necesară antroposofia. Şi antroposofia va rămâne încă mult timp metoda prin care putem să Îl înţelegem pe Christos, căci ea se va dovedi ceva ce vivifică şi stimulează toate facultăţile de cunoaştere omeneşti. Omul se va întări şi va creşte treptat în ce priveşte înţelegerea lui Christos. Concepţia antoposofică nu este nici ea decât una trecătoare. De acest lucru şi de faptul că marile adevăruri pe care noi le-am exprimat în reprezentările trecătoare ale timpului nostru vor trebui îmbrăcate în viitor în reprezentări şi mai măreţe, de acest lucru noi suntem conştienţi.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a VII-a

Kassel, 30 iunie 1909

Am putut vedea ieri ce însemna botezul înaintemergătorului lui Christos Iisus, botezul săvârşit de Ioan. Astăzi ne va fi relativ uşor să înţelegem diferenţa dintre ceea ce se poate numi Botezul lui Christos şi botezul săvârşit de Ioan însuşi. Prin această delimitare a naturii Botezului lui Christos, a impulsului lui Christos de cea a botezului lui Ioan ne va fi pe deplin clară tocmai influența lui Christos în lume.

Înainte de toate trebuie arătat că starea în care omul trebuia să ajungă după ce a primit botezul lui Ioan era una anormală în comparaţie cu starea de conştienţă obişnuită din timpul zilei. Am văzut, de pildă, că vechea iniţiere se baza într-o anumită măsură pe o separare a corpului eteric de corpul fizic, care altminteri sunt unite, şi că prin aceasta se permitea corpului astral să imprime în corpul eteric vieţuirile sale. Acest fapt era valabil pentru vechea iniţiere. Şi în cazul botezului săvârşit de Ioan trebuia provocată o stare anormală. Omul era adâncit în apă. Faptul avea ca rezultat o separare parţială a corpului eteric de corpul fizic, astfel că omul putea ajunge la o viziune a vieţii sale şi la conştienţa legăturii acestei vieţi individuale cu împărăţiile lumii divin-spirituale. Ca să fim mai clari putem spune: Cel care ieşea din apă, rezultatul fiind unul pozitiv, ştia de acum că în el locuia un element spiritual, că el nu este doar o fiinţă în acest trup fizic-material. Şi mai ştia şi că acest spiritual din el era în strânsă legătură cu spiritul ascuns în spatele oricărui lucru. – El ştia şi că spiritul care se revela astfel în el era acelaşi cu cel pe care Moise îl văzuse în rugul aprins şi în fulgerul de pe Sinai, şi acelaşi cu „Eu sunt Eu sunt-ul” sau „ejeh asher ejeh”.

Care era diferenţa dintre această conştienţă şi cea a unui iniţiat din trecut? Când acesta din urmă se afla în starea anormală pe care v-am descris-o ieri, el percepea fiinţele divin-spirituale care erau unite cu Pământul încă înainte ca cel pe care Zarathustra îl numise Ahura Mazdao iar Moise îl numea Iahve să se fi unit cu Pământul. Vechea lume spirituală din care s-a născut omul – în care el încă se afla în timpul epocii atlanteene –, obiect de dorinţă şi de nostalgie pentru vechii hinduşi, această lume, cu zeii ei, era percepută de către om prin străvechea înţelepciune. Dar pe zeul care se ţinuse mult timp departe de Pământ pentru a acţiona ulterior cu atât mai puternic, zeu care şi-a exercitat din afară acţiunea asupra Pământului, şi care se apropia încet, astfel încât Moise a putut să-l perceapă, pe acest zeu vechiul iniţiat încă nu îl cunoştea. Numai acei oameni care fuseseră iniţiaţi în sensul Vechiului Testament au perceput ceva din unitatea lumii divine.

Să analizăm puţin starea sufletească a unui iniţiat, nu a unuia din Misteriile persane sau cele egiptene de mai târziu, ci a unui iniţiat care a primit în plus ceea ce putea oferi vechea şcoală ocultă a iudeilor. Să presupunem că un astfel de iniţiat într-o încarnare din timpul vechii evoluţii ebraice, sau şi mai timpuriu, să zicem, ar fi trecut, de exemplu, şi prin vechea iniţiere de pe Muntele Sinai. Atunci el fusese condus la cunoaştera lumii divine originare din care a ieşit omenirea. Cu această înţelepciune străveche şi cu acest dar de a contempla lumea divină străveche el pătrundea apoi în ştiinţa ocultă a evreilor. Atunci el ar fi putut să îşi spună cam aşa: Tot ceea ce am cunoscut până acum au fost zeii uniţi cu Pământul mai înainte ca divinitatea Iahve-Christos să se fi unit cu Pământul. Acum însă eu ştiu că spiritul cel mai important dintre ei toţi, spiritul conducător, este doar cel care s-a apropiat încet, încet de Pământ. – Astfel, acest iniţiat a cunoscut identitatea dintre lumea sa spirituală şi lumea spirituală în care domneşte Christos, Cel ce se apropia. Cel care era cufundat de către Ioan Botezătorul în apele Iordanului nu are nevoie să fie un iniţiat; prin aceasta el conştientiza însă legătura care unea individualitatea sa, personalitatea sa, cu Spiritul-Tată al Universului. Este adevărat, erau foarte puţini cei care obţineau acest rezultat. Cei mai mulţi luau acest botez ca pe un simbol, ca pe ceva care prin buna-credinţă şi sub influenţa semnificativă a învăţăturilor lui Ioan Botezătorul îi făcea să ajungă la convingerea existenţei Dumnezeului Iahve. Dar printre cei care erau cufundaţi astfel în apă erau şi din cei ce deja în cursul încarnărilor trecute deveniseră maturi să cunoască câte ceva prin propria lor observaţie. Totuşi starea în care era transpus omul prin botezul lui Ioan era una anormală.

Ioan boteza cu apă, efectul fiind acela că corpul eteric se despărţea pentru câteva momente de corpul fizic. Dar Ioan Botezătorul voia să fie înainte-mergătorul „Celui care botează cu foc şi spirit”. Botezul cu foc şi spirit a coborât pe Pământ prin Christos. Care este deci diferenţa între botezul cu apă al lui Ioan. şi botezul cu foc şi spirit al lui Christos? Acest lucru îl poate pricepe doar cel care învaţă să înţeleagă aşa ceva pornind de la cele dintâi principii elementare. Căci în ceea ce priveşte înţelegerea lui Christos noi nu suntem astăzi decât la primele începuturi. Această înţelegere va deveni din ce în ce mai mare, dar în epoca noastră omul nu poate face decât primii paşi. Aveţi deci răbdarea de a urmări odată cu mine ABC-ul căii înţelegerii Iui Christos.

Aici trebuie mai întâi să fim atenţi la faptul că efectiv îndărătul oricărui fenomen fizic se află un fenomen spiritual, chiar şi îndărătul proceselor fizice omeneşti. Omului modern îi vine foarte greu să creadă asta. Încet, încet lumea va învăţa acest lucru şi abia atunci va ajunge la deplina înţelegere a lui Christos. Astăzi chiar cei care vorbesc despre spirit nu cred cu adevărat că tot ceea ce se petrece fizic în om este, în cele din urmă, dirijat de către spiritual. Inconştient, chiar şi când se vor idealişti, ca să spunem aşa, ei refuză să creadă acest lucru.

Există, de pildă, un american care colecţionează cu grijă toate faptele susceptibile să demonstreze că în stările anormale omul se ridică într-o lume spirituală, sperând în felul acesta să dobândească o explicaţie pentru un mare număr de fenomene. Acest om, *William James* [Nota 13], s-a pus pe treabă cu cea mai mare conştiinciozitate. Dar şi cei mai buni dintre oameni nu pot face nimic împotriva spiritului puternic al timpului lor. Aşa, de pildă, ei nu vor să fie materialişti, dar sunt totuşi. Filosofia lui William James a exercitat influenţă şi asupra unor savanţi din Europa, din care motiv am vrea să şi reproducem câteva fraze groteşti ale acestuia, care întăresc ceea ce tocmai am spus. William James declară printre altele: Omul nu plânge pentru că este trist ci este trist pentru că plânge! – Până acum oamenii au crezut că mai întâi ar trebui să fii trist, adică să se întâmple ceva în spirit şi în suflet, şi că abia apoi acest proces spiritual-sufletesc se imprimă în natura fizică a trupului omenesc. Dacă ne curg lacrimile este pentru că în suflet s-a petrecut ceva care le-a provocat.

Chiar şi astăzi, când orice spiritual zace, să spunem aşa, îngropat sub vălul materialismului şi trebuie mai întâi regăsit de către o concepţie spirituală despre lume, mai există în noi procese, rămăşiţe din timpuri imemoriale, când spiritualul era încă puternic, care ne demonstrează într-un mod convingător cum acţionează spiritul. Asupra a două lucruri atragem de obicei atenţia aici: asupra sentimentului de ruşine şi

asupra celui de spaimă şi frică.

Să menţionăm înainte de toate că nu este greu să enumerăm toate ipotezele care se fac întru explicarea acestor două tipuri de sentimente, dar nu aceasta este important pentru noi acum; iar dacă cineva ar vrea să ne reproşeze asta, el nu trebuie să şi creadă că cercetătorul spiritual nu cunoaşte aceste ipoteze.

Despre ruşine putem spune: Când un om se ruşinează, el resimte lăuntric nevoia ca cei din jur să nu vadă ceea ce se petrece în sufletul său; este ca şi când ai vrea să ascunzi ceea ce se petrece în cadrul sentimentului de ruşine. Şi care este efectul fizic în acest caz? Este roşeaţa care se produce când sângele urcă în obraji. Ce se întâmplă deci sub impulsul unei impresii spiritual-sufleteşti cum este cea a sentimentului ruşinii? Se întâmplă o modificare în circulaţia sângelui! Sângele este împins către periferie, către exterior. El îşi modifică cursul – este un fenomen fizic – printr-un fenomen spiritual-sufletesc.

Când omului îi este frică, el caută să se pună la adăpost de ceva ce el consideră a fi o ameninţare: devine palid, sângele se retrage de la periferie către centru. Şi în acest caz avem un proces exterior produs de o stare spiritual-sufletească, de teamă şi frică. Aduceţi-vă aminte că sângele este expresia Eului. Ce impuls are un om care vede apropiindu-se de el ceva ameninţător? El vrea să îşi adune forţele şi caută să se întărească în centrul fiinţei. Eul, care vrea să se adune în sine, atrage şi sângele în centrul fiinţei sale.

Iată deci nişte exemple de procese fizice provocate de procese sufletesc-spirituale. Nu este deloc adevărat că nişte influenţe fizice obscure concură în a secreta lacrimile şi că omul, atunci când simte că îi curg lacrimile, devine trist. Concepţia materialistă răstoarnă cele mai simple lucruri cu capul în jos. Dacă ar fi să analizăm toate bolile şi suferinţele fizice ce i se pot întâmpla omului şi raporturile lor cu procesele spiritual-sufleteşti, exemplele se pot înmulţi la nesfârşit. Ceea ce ne interesează însă astăzi este să înţelegem că toate procesele fizice sunt întotdeauna efecte ale unor procese spiritual-sufleteşti. Iar în cazul în care pare să nu fie aşa, trebuie să ne fie clar că de fapt noi nu am recunoscut încă spiritual-sufletescul.

În zilele noastre omul nu este deloc înclinat să recunoască imediat spiritual-sufletescul. Cercetătorul din ziua de azi vede cum evoluează omul din primele momente ale concepţiei, de la primele stadii embrionare din pântecele mamei, şi cum se dezvoltă apoi în afara trupului mamei. El vede cum creşte, cum se maturizează făptura sa fizică. Şi pentru că observaţiile sale se bazează pe mijloacele pe care i le oferă ştiinţa actuală, el crede că omul ia fiinţă abia odată cu primul germene al formei fizice, la concepţie. El nu este înclinat să creadă că în spatele acestui germene fizic s-ar afla o cauză spirituală şi că acest spiritual conlucrează cu fizicul şi elaborează ceea ce provine dintr-o încarnare anterioară. Firește, poţi să spui, dacă vrei să emiţi ceva pur teoretic şi nu bazat pe o practică de viaţă: E foarte posibil ca o cunoaştere superioară să poată să ajungă la convingerea că îndărătul unui fenomen fizic se află ceva spiritual. Dar noi, oamenii, nu putem cunoaşte spiritualul din spatele fizicului! – Aşa spun unii. Ceilalţi spun: Noi nu vrem să facem ce ne prescriu alţii, să ne silim să ajungem la această cunoaştere a spiritului. Cu ce ar putea să schimbe lumea faptul că noi recunoaştem sau nu acest lucru? Dar a crede că această cunoaştere nu are repercusiuni în viaţa practică este o credinţă falsă, chiar o superstiţie dăunătoare. Faptul că foarte multe lucruri depind în viaţa practică de această cunoaştere, asta vrem noi să demonstrăm, pe cât posibil, acum.

Să luăm de exemplu un om care nu vrea să aibă câtuşi de puţin habar de faptul că îndărătul oricărui proces fizic din om se află unul sufletesc-spiritual, şi care nici nu înţelege că printr-un fenomen fizic, cum ar fi, de pildă, hipertrofierea ficatului, se exprimă ceva spiritual. Un altul, supus, acceptă, să zicem, sub impulsul ştiinţei spiritului, ideea că doar prin pătrunderea în domeniul spiritual poţi ajunge să ai o presimţire, apoi o credinţă şi, în cele din urmă, o cunoaştere şi observare a spiritualului. Iată deci doi oameni, unul care neagă spiritul şi este mulţumit cu ce percep simţurile, celălalt care are ceea ce putem numi voinţa de a cunoaşte spiritualul. Cel care refuză cunoaşterea spirituală devine tot mai slab, căci prin faptul că nu îi dă spiritului său hrana necesară – singura hrană spirituală fiind cunoaşterea – spiritul său flămânzeşte, se usucă şi moare. Atunci spiritul devine slab şi supremaţia este luată de ceva independent de spirit, care îl copleşeşte pe om. Omul devine slab faţă de ceea ce, în corpul său fizic şi în corpul său eteric, se petrece fără participarea sa. În ce-l priveşte pe celălalt, care are voinţa de a se consacra cunoaşterii, el îşi hrăneşte spiritul; spiritul său se întăreşte şi capătă controlul asupra a ceea ce se petrece independent de el în corpul său eteric şi în corpul său fizic. Şi acesta este esenţialul. Putem ilustra imediat cele spuse printr-un exemplu care, în epoca noastră, joacă un rol important.

Ştim că omul care vine în lume are o dublă descendenţă. El îşi primeşte corpul fizic de la predecesori, de la mamă, de la tată, şi de la strămoşii acestora. Prin asta el moşteneşte anumite trăsături bune sau rele, aflate pe linie ereditară sangvină. Dar de fiecare dată când într-un copil apar, printr-o astfel de ereditate, anumite însuşiri, la aceasta se adaugă şi acele forţe pe care copilul le aduce din încarnările sale precedente. Ştiţi că astăzi există tendinţa, când la un om apare o boală sau alta, să se vorbească de „predispoziţii congenitale”. Câtă confuzie se poate induce astăzi prin această expresie, justificată până la un anumit punct: „predispoziţii congenitale”! De fiecare dată când un om manifestă o anumită trăsătură pe care au avut-o şi strămbunii se face trimitere la predispoziţiile ereditare. Şi, pentru că nu se cunoaşte nimic despre forţele spirituale care vin din vieţile anterioare şi acţionează în om, se crede că aceste predispoziţii congenitale au o putere covârşitoare. Dacă s-ar şti că din încarnarea trecută se transmite ceva spiritual, ai spune: Foarte bine, noi credem fără ezitare în predispoziţiile ereditare, dar mai ştim şi că tot ce există ca forţe centrale în interiorul sufletului provine dintr-o viaţă anterioară. Dacă acest element se fortifică, se întăreşte, el câştigă supremaţia asupra elementului material, respectiv asupra predispoziţiilor congenitale. – Un astfel de om care se încumetă la o cunoaştere a spiritualului ar spune mai departe: Oricât de puternic ar acţiona predispoziţiile congenitale, eu vreau să-i aduc hrană spiritualului din mine. – Cine însă nu lucrează la natura sa spirituală, la acel element care nu este moştenit prin ereditate, devine chiar prin această necredinţă sclavul predispoziţiilor congenitale.

Şi aşa se face că prin superstiţia materialistă predispoziţiile congenitale capătă tot mai multă putere asupra omului. Oamenii se vor afunda tot mai mult în mlaştina predispoziţiilor congenitale dacă nu îşi fortifică spiritul pentru a reuşi de fiecare dată, printr-un spirit tare, să biruie ceea ce este moştenit congenital. Desigur, într-o epocă ca a noastră, unde s-au întâmplat atâtea datorită materialismului, n-ar trebui deocamdată să supraevaluezi forţele spiritualului şi să spui că, dacă aşa stau lucrurile, toţi antroposofii ar trebui în mod necesar să fie sănătoşi, căci ei cred în spirit. – Omul nu este un individ izolat în lume. El este integrat în ansamblul Cosmosului, iar spiritualul trebuie, de asemenea, să se întărească şi el. Dar odată spiritualul slăbit – se mai întâmplă şi câte unui antoposof, unuia care îşi hrăneşte spiritul din belşug – acţiunea acestuia nu se face imediat simţită, astfel încât să devină stăpân pe tot ce provine din lumea materială. Dar cu atât mai sigur această muncă îşi va găsi expresia în sănătatea şi forţa sa din viitoarea încarnare. Dacă oamenii nu vor crede în spirit, ei vor deveni din ce în ce mai slabi, căci se vor lăsa în seama predispoziţiilor congenitale. Ei înşişi sunt cei care au făcut ca spiritul să fie slab. Totul depinde de modul în care te situezi faţă de spirit. Să nu credeţi însă că este aşa de uşor să cuprinzi dintr-o privire ceea ce intră aici în joc.

Este atât de uşor să te poţi înşela când nu judeci decât după aparenţe! Vă voi da un exemplu destul de grotesc. Cineva poate spune, de pildă: Am cunoscut un om care era un fervent adept al concepţiei antorposofice despre lume. Or, chiar şi antroposofii afirmă că, prin concepţia lor despre Univers, sănătatea se fortifică şi, prin aceasta, chiar şi viaţa devine mai lungă. Frumoasă doctrină, într-adevăr! Acest om a murit la 43 de ani! Ceea ce au văzut oamenii este faptul că acest om a murit la 43 de ani. Dar ce nu ştiu ei? Ei nu ştiu când ar fi murit el dacă nu ar fi cunoscut antroposofia. Poate că fără antroposofie el nu ar fi atins decât 40 de ani. Dacă fără antroposofie viaţa unui om se poate întinde până la 40 de ani se poate ca prin antroposofie viaţa lui să se prelungească până la 43 de ani. Cu cât antroposofia pătrunde

mai mult în viaţă cu atât mai mult se vor face simţite efectele ei în viaţă. Dacă cineva vrea deja într-o viaţă dintre naştere şi moarte să vadă toate aceste consecinţe, nu este decât un egoist care cultivă antroposofia doar pentru scopurile sale egoiste. Însă dacă îşi însuşeşte antroposofia pentru binele omenirii, atunci o va avea şi pentru restul încarnărilor sale viitoare.

Vedem, aşadar, că printr-o influenţă spirituală, prin faptul că omul se consacră unor lucruri ce vin cu adevărat din spirit, fiinţa sa spirituală se întăreşte, se fortifică, sau cel puţin primeşte o forţă proaspătă. Iată ceea ce trebuie să înţelegem. Trebuie să înţelegem că există o posibilitate de a te lăsa influenţat de spiritual şi, prin aceasta, să devii stăpân pe tine. Şi acum să vedem care este mijlocul cel mai eficient, la stadiul actual de evoluţie, pentru a ne lăsa astfel influenţaţi de spirit.

Am arătat deja că ştiinţa spiritului aduce, prin cercetare spirituală, hrană spiritului nostru. Probabil am putea spune: Dar această hrană spirituală nu este decât foarte puţin lucru; însă noi vedem şi faptul că în viitor, în încarnările viitoare, această hrană va creşte din ce în ce mai mult. Există totuşi pentru aceasta o condiţie, iar pentru a o cunoaşte să luăm în considerare însăşi concepţia antroposofică despre lume.

Antroposofia ne învaţă din ce este alcătuit omul ca fiinţă şi faptul că îndărătul omului pe care îl vedem în faţa noastră se află o natură invizibilă. Ea ne învaţă apoi că omul, prin sâmburele lui fiinţial, trece dintr-o viaţă în alta şi că în elementul fizic-material moştenit de la strămoşi se încorporează tot spiritual-sufletescul din ultima noastră viaţă. În continuare, antroposofia ne arată cum a evoluat omenirea pe Pământ, faptul că ea a străbătut o epocă atlanteeană, mai înainte de aceasta o serie de alte perioade şi, după ea, toate acele civilizaţii postatlanteene de până acum. Ea ne mai spune că Pământul însuşi a trecut printr-o serie de transformări, că a cunoscut o încorporare pe care noi o numim vechea Lună, mai înainte o alta, cea a vechiului Soare şi, în fine, cea a vechiului Saturn. Concepţia spiritual-ştiinţifică ne conduce astfel de la lucrurile aflate în imediata noastră apropiere, de la ceea ce văd ochii noştri şi apucă mâinile noastre, de la ceea ce studiază ştiinţa actuală până la ceea ce este mai îndepărtat, la marile şi vastele evenimente cosmice şi, nu în ultimul rând, la suprasensibil. Ea îi dă omului hrană spirituală, scoţându-l din senzorial. Cei care, împreună cu noi, s-au adâncit în continuare în această concepţie antroposofică despre lume ştiu că noi în ultimii şapte ani am descris în amănunţime devenirea omului, că am zugrăvit în amănunţime metamofozele Pământului şi viaţa omului în cursul diferitelor etape de civilizaţie. Putem face deja descrieri foarte subtile, mergând până la detalii. Şi dacă ni se va oferi posibilitatea vom intra şi mai adânc în lucruri. Avem de zugrăvit aici un tablou al evenimentelor suprasensibile şi să-l aducem în faţa sufletului. Dar acest tablou mai are o particularitate.

Am arătat, de asemenea, că Soarele nostru s-a despărţit la un moment dat de Pământ, că pe Soare s-au ridicat acele entităţi ce urmau să parcurgă aici evoluţia lor viitoare. Călăuza acestor entităţi solare este însuşi Christos. El este cel care, în calitate de conducător al entităţilor solare, pleacă odată cu Soarele când acesta se separă de Pământ. La început El îşi trimite de pe Soare forţa Sa către Pământ. Zarathustra trebuie să-L vadă încă drept Ahura Mazdao. Moise Îl vede deja în elementele exterioare. Iar când Christos apare pe Pământ în Iisus din Nazaret, atunci această forţă christică se coboară într-un corp omenesc. Astfel, pentru concepţia antroposofică despre lume fiinţa lui Christos este ca un centru al întregului tablou al reîncarnării, al fiinţei omului, al observării Cosmosului. Iar cel care priveşte în sensul corect această concepţie antroposofică îşi spune: Eu pot să examinez toate acestea, dar de înţeles nu pot înţelege decât atunci când pentru mine întreg acest tablou ţinteşte spre marele focar, Christos. Am înfăţişat în diverse feluri învăţătura reîncarnării, a raselor umane, a evoluţiei planetare etc., dar fiinţa lui Christos am zugrăvit-o aici dintr-un punct, şi prin aceasta asupra tuturor celorlalte lucruri se răspândeşte lumină. Este un tablou care are o figură centrală şi tot restul se raportează la ea, şi eu pot să înţeleg semnificaţia şi expresia celorlalte figuri doar dacă înţeleg figura centrală.

Aşa se prezintă învăţătura antroposofică: noi schiţăm un tablou vast, de ansamblu, asupra diferitelor fapte ale lumii spirituale; apoi însă ne uităm la figura centrală, la Christos, şi abia după aceea înţelegem toate detaliile tabloului.

Aceia dintre dumneavoastră care au urmărit evoluţia noastră în domeniul ştiinţei spiritului vor simţi cum totul poate fi înţeles prin această figură centrală. Ştiinţa spiritului, ea însăşi se va perfecţiona, iar actuala cunoaştere a lui Christos va fi înlocuită de o cunoaştere şi mai înaltă. Prin aceasta forţa antroposofiei va creşte din ce în ce mai mult, dar în acelaşi timp şi cel care primeşte această forţă a antroposofiei va evolua şi în el se va face tot mai mult simţită predominarea spiritualului asupra materialului. Pentru că omul de astăzi are acest corp moştenit ereditar, el nu poate provoca în sine decât astfel de fenomene de înroşire, paliditate, râs şi plâns. Dar în viitor el va dobândi tot mai multă stăpânire peste astfel de fenomene, va fi în stare să spiritualizeze prin intermediul sufletului său funcţiile corpului şi să se instaleze în lumea exterioară ca un stăpân puternic al sufletului şi al spiritului. Aceasta va fi atunci forţa lui Christos. Este impulsul lui Christos care acţionează în omenire. Este impulsul care şi astăzi, chiar acolo unde este destul de mult intensificat, poate să conducă la acelaşi rezultat la care ajungea vechea iniţiere.

Vechea iniţiere se petrecea în felul următor: omul asimila mai întâi, într-un mod cât se poate de amplu, tot ceea ce noi învăţăm astăzi în antroposofie, totul era dirijat spre un anumit final. Acest final consta în faptul că respectivul stătea timp de trei zile şi jumătate în mormânt, ca şi când ar fi fost mort. Când astfel corpul său eteric era desprins şi se preumbla în acest corp eteric prin lumea spirituală, el devenea un martor al lumii spirituale. Era necesar ca în acest timp în care omul urma să fie iniţiat în tainele lumilor spirituale corpul său eteric să fie desprins pentru ca el să poată contempla lumea spirituală prin intermediul forţelor corpului eteric. În starea normală a conştienţei de veghe omul nu avea la dispoziţie aceste forţe; el trebuia adus într-o stare de conştienţă anormală. Christos a adus această forţă pe Pământ şi pentru iniţiere, căci astăzi este posibil să devii clarvăzător şi fără această desprindere a corpului eteric.

Când omul ajunge matur să primească impulsul lui Christos cu atâta putere încât acest impuls să acţioneze, fie şi pentru foarte puţin timp, până la nivelul circulaţiei sângelui, aceasta exprimându-se într-o circulaţie sangvină specială, într-o influenţă mergând până în fizic, el devine apt de acum să primească iniţierea înăuntrul corpului fizic. Iată ce poate face impulsul lui Christos. Cel care se poate adânci atât de profund în evenimentele care s-au petrecut odinioară în Palestina prin Misteriul de pe Golgota şi se confundă cu ele într-atât încât le vede aievea în spirit, ele acţionând precum o forţă ce se comunică însăşi circulaţiei sângelui, acela obţine acelaşi rezultat care se realiza odinioară prin desprinderea corpului eteric.

Vedeţi deci că prin impulsul christic a intrat în lume ceva care îi permite omului să acţioneze asupra a ceea ce, lăuntric, face să pulseze sângele său. Ceea ce acţionează aici nu mai este o stare anormală, o scufundare în apă, ci pur şi simplu influenţa puternică a individualităţii lui Christos. Nu se botează cu materie sensibilă, ci prin influenţă spirituală, fără ca prin aceasta conştienţa obişnuită să sufere vreo modificare. Prin spiritul revărsat ca impuls al lui Christos coboară în corp ceva care în mod obişnuit nu poate fi provocat decât printr-o acţiune fizic-fiziologică: focul, focul interior, care se exprimă în circulaţia sângelui. Ioan Botezătorul încă îi scufunda pe discipoli în apă; atunci corpul eteric se desprindea şi omul putea privi în lumea spirituală. Când însă acţionează impulsul lui Christos, atunci vieţuirile corpului astral se revarsă în corpul eteric şi omul devine clarvăzător.

Aveţi aici explicaţia expresiei: „botezul prin spirit şi foc”. Observaţi totodată şi diferenţa dintre botezul lui Ioan şi Botezul lui Christos şi corespondenţa cu ceea ce se întâmplă în realitate. Astfel, datorită impulsului lui Christos, apare o clasă nouă de iniţiaţi. Odinioară existau doar câţiva oameni care deveneau discipoli ai marilor instructori şi găseau accesul la Misterii. Lor li se detaşa corpul eteric pentru a putea

deveni martori ai spiritului şi pentru a putea ieşi în faţa celorlalţi oameni şi a le spune: Există o lume spirituală, noi înşine am văzut-o. Aşa cum voi vedeţi pietre şi plante, aşa am văzut noi lumea spirituală! – Aceştia erau „martorii oculari". Acei oameni care au putut ieşi la lumină din adâncurile Misteriilor vesteau Evanghelia spiritului, dar în conformitate cu înţelepciunea ancestrală. În timp ce aceştia îi îndreptau pe oameni spre înţelepciunea din care omul însăşi a provenit, prin Christos a devenit posibilă apariţia unor iniţiaţi care puteau ajunge la contemplarea lumii spirituale rămânând în corpul fizic, în conştienţa obişnuită. Prin acest impuls christic ei recunoşteau ceea ce vechilor iniţiaţi le era clar, şi anume că există o lume spirituală. Şi ei puteau vesti la rândul lor Evanghelia despre această lume spirituală. Aşadar, pentru a deveni un iniţiat şi a propovădui Evanghelia despre lumea spirituală în sensul nou, în sensul christic, a trebuit ca forţa existentă în Christos să se reverse asupra celor care urmau să fie discipolii şi mesagerii acestei forţe. Când s-a întâmplat să apară pentru prima dată un astfel de iniţiat creştin?

Întotdeauna în cursul evoluţiei vechiul trebuie unit cu noul. Tot astfel şi Christos a trebuit să facă în mod lent trecerea de la vechea iniţiere la cea nouă. El a trebuit să creeze o tranziţie, ca să spunem aşa. El trebuia să se bazeze încă pe anumite procedee ale vechii iniţieri, dar să facă în aşa fel încât tot ceea ce venea de la vechii zei să se reverse prin entitatea christică. Christos a săvârşit o iniţiere cu unul dintre discipolii săi, care avea după aceea să vestească lumii Evanghelia despre Christos sub forma cea mai profundă. O astfel de iniţiere se ascunde în spatele unei povestiri din Evanghelia după Ioan, în spatele povestirii depre înierea lui Lazăr (capitolul I1).

S-au scris multe lucruri, incredibil de multe lucruri cu privire la această poveste a lui Lazăr. Ceea ce ascunde această povestire nu a fost însă înţeles decât de cei care ştiau ceva din şcolile esoterice şi din propria lor observaţie. Am să citez mai întâi un citat caracteristic din istorisirea privitoare la Lazăr. Când i se spune lui Christos că Lazăr este bolnav, El răspunde: „Această boală nu este spre moarte, ci pentru ca Dumnezeu să se reveleze în el!" Boala este spre revelarea lui Dumnezeu în el. Numai dintr-o neînţelegere cuvântul *doxa* din textul grecesc a fost tradus prin „slava lui Dumnezeu". Nu spre slava lui Dumnezeu a venit această boală, ci pentru ca Dumnezeu să iasă din întunecime şi să se manifeste în mod palpabil în el! Iată adevăratul sens al acestui pasaj. El vrea să spună că divinul care se află în Christos trebuie să se transfere individualităţii lui Lazăr, divinul, divinitatea christică trebuie să devină vizibilă în Lazăr şi prin Lazăr.

Abia când înţelegem astfel învierea lui Lazăr ea ne devine complet clară. În niciun caz să nu credeţi că atunci când se comunică anumite realităţi spiritual-ştiinţifice se poate vorbi atât de deschis încât ele să fie clare pentru oricine. Ceea ce se ascunde în spatele unor astfel de fapte ocultе se garniseşte sau se îmbracă în anumite voaluri. Şi este necesar să fie aşa. Căci cel care doreşte să ajungă la înţelegerea unui astfel de mister trebuie mai întâi să facă un efort pentru a depăşi dificultăţile aparente, pentru ca spiritul său să se învigoreze, să se întărească. Tocmai prin această străduanie de a se strecura printre cuvinte ajunge el să descopere spiritul care se ascunde îndărătul unor astfel de fapte. Aduceţi-vă aminte că atunci când este vorba despre „viaţa" care l-ar fi părăsit pe Lazăr, iar surorile Marta şi Maria doresc să-i fie redată, Christos Iisus răspunde: „Eu sunt înierea şi viaţa!" *Viaţa* trebuie să apară în Lazăr din nou! Tocmai în Evanghelii trebuie luat totul *à la lettre*. Vom vedea cum prin această abordare a Evangheliilor totul se clarifică. Nu încercaţi să găsiţi tot felul de explicaţii subtile, ci luaţi fraza textual: „Eu sunt înierea şi viaţa!" Ce aduce deci Christos atunci când apare şi îl trezeşte pe Lazăr? Ce trece de la El la Lazăr? Este impulsul christic, este forţa care emană din Christos! Viaţă i-a dăruit Christos lui Lazăr, aşa cum o spune El însuşi: „Această boală nu este spre. moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu, ca să se proslăvească Fiul lui Dumnezeu prin ea." Aşa cum toţi iniţiaţii de odinioară stăteau adânciţi trei zile şi jumătate într-un somn asemănător morţii, după care Dumnezeu devenea vizibil în ei, tot astfel şi Lazăr a rămas trei zile şi jumătate în mormânt, într-o stare asemănătoare morţii. Dar Christos Iisus ştia foarte bine că prin aceasta vechile iniţieri trebuiau să ajungă la un sfârşit. El ştia că această moarte aparentă duce la ceva superior, la o viaţă mai înaltă şi că în acest timp Lazăr percepuse lumea spirituală. Şi pentru că în această lume conducător este Christos, Lazăr ia în el forţa lui Christos, viziunea lui Christos. – Mai multe despre acestea găsiţi în cartea mea ***Creştinismul ca fapt mistic*** [Nota 14], unde, într-un capitol special, s-a încercat o explicare în sensul ştiinţei spiritului chiar a minunii înierii lui Lazăr. – Christos a turnat forţa Sa în Lazăr; Lazăr învie ca un om nou.

Există în Evanghelia lui Ioan un cuvânt care trebuie remarcat. La învierea lui Lazăr se spune că Domnul „îl iubea" pe Lazăr. Acest cuvânt revine privitor la discipolul pe care Domnul îl iubea. Ce înseamnă asta? În spatele acestor cuvinte se află un sens pe care ni-l poate revela numai Cronica Akasha.

Cine este Lazăr după ce el înie? Este însuşi autorul Evangheliei după Ioan, este Lazăr cel iniţiat de către Christos. Christos a turnat solia despre propria Sa fiinţă în fiinţa lui Lazăr pentru ca această solie a celei de a patra Evanghelii, Evanghelia după Ioan, să răsune afară în lume ca o descriere a adevăratei naturi a lui Christos. Tocmai de aceea în Evanghelia după Ioan nu se vorbeşte despre ucenicul Ioan înainte de istorisirea înierii lui Lazăr. Dar citiţi textul cu atenţie şi nu vă lăsaţi ispitiţi de acei teologi bizari [Nota 15] care au descoperit că într-un anumit loc din Evanghelia după Ioan, respectiv în capitolul întâi, versetul 35, numele de Ioan vrea să facă deja o referire la Ioan ucenicul. Acolo este spus: „A doua zi iarăşi stătea Ioan şi doi dintre ucenicii lui."

Aici nu este nimic, dar absolut nimic care să indice în vreun fel că ar fi vizat pe cel care mai târziu este numit ucenicul „pe care Iisus îl iubea". Acest ucenic nu apare în Evanghelia după Ioan înainte de pasajul în care Lazăr este înviat. Din ce motiv se întâmplă asta? Pentru că cel care se ascunde în spatele ucenicului „pe care Domnul îl iubea" este acelaşi cu cel pe care mai înainte Domnul îl iubise. El îl iubea atât de mult pentru că îl recunoscuse în ascuns, în sufletul Său, ca fiind discipolul care va fi înviat şi va aduce în lume mesajul christic. Tocmai de aceea ucenicul, apostolul „pe care Domnul îl iubea" nu apare decât după relatarea învierii lui Lazăr. Abia atunci devine ceea ce a devenit. Abia atunci individualitatea lui Lazăr este transformată, devenind individualitatea ioaneică în sensul creştinismului. Vedem astfel înfăptuindu-se cu Lazăr un botez, un botez în sensul cel mai înalt, prin impulsul lui Christos: Lazăr a devenit un iniţiat în sensul nou al cuvântului, păstrându-se totuşi într-un anume fel formele vechi, letargia, prin aceasta făcându-se o trecere de la vechea la noua iniţiere.

De aici puteţi vedea cu ce profunzime redau Evangheliile adevărurile spirituale care pot fi cercetate independent de documente. Cercetătorul spiritual trebuie să ştie că tot ceea ce se află în Evanghelii poate fi găsit de el mai înainte, independent de vreun document scris. Când el regăseşte însă în Evanghelia după Ioan ceea ce a descoperit mai înainte pe cale spirituală, atunci această Evanghelie devine pentru el un document, lăsat de cel pe care Christos Iisus însuşi l-a iniţiat. De aceea şi este atât de profundă această scriere.

Astăzi se scoate foarte mult în evidenţă faptul că în multe locuri există diferenţe între Evanghelia după Ioan şi celelalte Evanghelii. Acest lucru trebuie să aibe un motiv. El va reieşi însă abia atunci când noi vom fi pătruns în nervul fiinţial al celorlalte Evanghelii tot atât cât am făcut-o aici, în cazul Evangheliei după Ioan. Vom vedea că diferenţa a apărut doar din cauză că autorul Evangheliei după Ioan a fost iniţiat de către Christos Iisus însuşi. Modul aparte de descriere a impulsului lui Christos adoptat de autorul Evangheliei după Ioan se explică prin acest fapt. În acelaşi fel trebuie să cercetăm raportul celorlalţi evanghelişti faţă de Christos şi să vedem în ce măsură ei au primit botezul cu foc şi spirit. Abia prin aceasta vom descoperi legăturile intime ale Evangheliei după Ioan cu celelalte trei Evanghelii şi vom pătrunde tot mai mult în spiritul Noului Testament.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a VIII-a

Kassel, 1 iulie 1909

La sfârşitul conferinţei noastre de ieri am ajuns la concluzia că impulsul lui Christos, după ce s-a manifestat o dată prin Iisus din Nazaret, s-a unit cu evoluţia Pământului. Atât de puternic este acum acest impuls încât astăzi el acţionează asupra omului aşa cum acţiona altădată acel mod de iniţiere, devenit tot mai periculos pentru viaţa omului, care consta în a desprinde corpul eteric de corpul fizic timp de trei zile şi jumătate.

Dumneavoastră trebuie să vă imaginaţi că de fapt o astfel de răsturnare în evoluţia omenească s-a putut impune doar încet şi treptat, că ea nu a putut apărea chiar de la început cu această intensitate şi putere. De aceea a fost necesar ca la învierea lui Lazăr să se facă un fel de tranziţie. Lazăr a stat timp de trei zile şi jumătate într-o stare asemănătoare morţii. Totuşi dumneavoastră trebuie să vă fie clar că această stare diferea de cea prin care trecuseră vechii iniţiaţi. Ea nu a fost provocată artificial de către cel care iniţia, ca odinioară când, prin procedee pe care nu îmi este îngăduit să le descriu aici, corpul eteric era extras din corpul fizic. În cazul lui Lazăr totul s-a petrecut – putem spune – într-un mod natural. Dumneavoastră ştiţi chiar din Evanghelie că Christos era dinainte în legătură cu Lazăr şi cele două surori, Marta şi Maria, căci acolo (11, 2) este spus: „Domnul îl iubea”, ceea ce înseamnă că Christos exercitase mult timp o influenţă adâncă şi puternică asupra lui Lazăr care, astfel, era pregătit şi matur pentru ce a urmat. În cazul lui Lazăr, la iniţiere nu a fost deci nevoie să se provoace artificial o stare de transă timp de trei zile şi jumătate; această stare s-a produs de la sine sub acţiunea puternică a impulsului lui Christos. Pentru lumea exterioară Lazăr era, ca să spunem aşa, ca şi mort, cu toate că în acest timp el a trecut prin ce era mai esenţial, astfel că numai actul final, trezirea, a fost făcută de către Christos. Cel care ştie ce s-a petrecut în acel moment mai recunoaşte un ecou al vechii iniţieri în cuvintele pe care le rosteşte Christos: „Lazăre, vino afară!”

Şi, aşa cum am văzut, Lazăr cel înviat era Ioan, sau mai bine spus autorul Evangheliei după Ioan, deci primul iniţiat în sensul creştin care a putut vesti lumii Evanghelia despre entitatea lui Christos.

Putem aşadar presupune că această Evanghelie după Ioan, pe care teologii din ziua de azi o analizează pur istoric, considerând-o pe nedrept a fi doar un imn liric, o operă cu totul subiectivă a acestui autor, ne lasă să pătrundem în tainele cele mai profunde ale impulsului christic. Actualmente, pentru teologii a căror gândire este puternic impregnată de materialism această Evanghelie este o piatră de încercare când ea este comparată cu celelalte Evanghelii aşa-zis sinoptice. Imaginea despre Christos pe care ei şi-o fac după primele trei Evanghelii flatează foarte mult orgoliul acestor erudiţi domni din zilele noastre. S-a acreditat chiar expresia – şi asta provenind chiar din mediile teologice – că am avea de-a face cu „omul simplu din Nazaret”. Şi se accentuează în mod repetat că imaginea despre Christos pe care o putem obţine este cea a unui om, poate omul cel mai nobil care ar fi trăit vreodată pe Pământ, dar nimic mai mult decât un om. Există chiar tendinţa de a simplifica într-atât lucrurile încât auzim spunând-se că au mai existat şi alţi oameni mari, Platon, Socrate etc.... Se acceptă, ce-i drept, că pot exista diferenţe de treaptă între aceştia.

Desigur, imaginea lui Christos pe care ne-o prezintă Evanghelia după Ioan este foarte diferită! De la început este spus aici că cel care a trăit trei ani în corpul lui Iisus din Nazaret a fost Logosul, Cuvântul din veci de veci, sau – după numele care de asemenea există pentru el – „înţelepciunea veşnic creatoare”. Epoca noastră nu poate înţelege cum un om la vârsta de 30 de ani este atât de matur încât este în stare să-şi sacrifice propriul Eu şi să primească în el o altă entitate, o entitate de natură cel puţin supraumană: Christos, pe care Zoroastru L-a numit „Ahura Mazdao”. De aceea aceşti teologi moderni gândesc că autorul Evangheliei după Ioan n-a făcut decât să descrie într-un fel de imn liric poziţia lui faţă de Christos şi nimic altceva. Avem pe de o parte Evanghelia după Ioan şi pe de altă parte celelalte trei Evanghelii, însă dacă vrem să avem o imagine de mijloc despre Christos între aceste două imagini putem reţine şi scoate în evidenţă „omul simplu din Nazaret”, chiar prezentat într-o măreţie istorică. Acestor cercetători moderni le displace faptul că în Iisus din Nazaret trebuie să căutăm o entitate divină.

Din lectura Cronicii Akasha reiese că, la 30 de ani, cel pe care noi îl numim Iisus din Nazaret ajunsese, prin tot ceea ce a dobândit în încarnările anterioare, la o treaptă de maturitate atât de înaltă încât a putut să-şi sacrifice propriul Eu. Căci acest lucru s-a petrecut atunci când Iisus din Nazaret a fost botezat de către Ioan; el a putut lua hotărârea de a se desprinde ca Eu, ca al patrulea element al fiinţei umane, de corpul fizic, de corpul eteric şi de corpul astral. Ceea ce rămăsese acolo era o structură nobilă de învelişuri, un corp fizic, corp eteric şi corp astral nobil, impregnat de cel mai pur şi mai înalt evoluat Eu. Ea constituia un vas pur ce a putut primi, la Botezul lui Ioan, pe Christos, Logosul veşnic, înţelepciunea creatoare. Aşa ne spune Cronica Akasha şi asta regăsim şi noi, numai să vrem, în textul Evangheliei după Ioan.

N-ar trebui însă să abordăm ceea ce crede epoca noastră materialistă? Poate vă miră că am putut să spun despre teologi, deci despre unii care vorbesc despre spiritual, că ar fi materialişti. Dar nu este vorba despre ce crede unul sau ce studiază el, ci de cum studiază, indiferent de conţinut. Cine nu vrea să ştie nimic despre ce ne preocupă pe noi aici, cine nu vrea să ştie nimic despre lumea spirituală şi nu-l interesează decât ce există afară, în lumea materială, sub formă de documente şi aşa mai departe, şi doar prin ele îşi face o imagine despre lume, acela este un materialist. Contează mijloacele cu care se cercetează. Pe acestea noi trebuie însă să le discutăm.

Dacă citiţi Evangheliile veţi întâlni acolo o serie de contradicţii. De fapt, asupra chestiunilor principale ele coincid în mod izbitor, am spune, cu ceea ce noi putem descrie în esenţă din Cronica Akasha. Ele coincid îndeosebi în ce priveşte Botezul lui Ioan. Reiese din cele patru Evanghelii că autorii lor consideră a avea o importanţă capitală acest botez pentru Iisus din Nazaret. Ele concordă şi în ce priveşte episodul Răstignirii şi al Învierii. Or, acestea sunt tocmai evenimentele cele mai miraculoase din toate pentru gânditorii materialişti ai epocii noastre. Aici nu există deci contradicţii. Dar celelalte aparente contradicţii cum le vom explica?

Să luăm mai întâi două dintre Evangheliі, cea a lui Marcu şi cea a lui Ioan. Ele încep cu Botezul săvârşit de Ioan. Ele descriu numai ultimii trei ani ai activităţii lui Christos Iisus, deci numai ceea ce s-a petrecut după ce Spiritul lui Christos a luat în posesie învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret, corpul său fizic, corpul eteric şi corpul astral. Avem apoi celelalte două Evanghelii, cea a lui Matei şi cea a lui Luca. Ele descriu într-o anumită măsură şi ceea ce a precedat, ceea ce ar fi, aşadar, în sensul nostru, istoria din Cronica Akasha a lui Iisus din Nazaret înainte ca el să se fi jertfit pentru Christos. Pentru cei care caută cu tot dinadinsul contradicţii, ei găsesc aici, chiar la început, că Matei dă o genealogie a strămoşilor care urcă până la Avraam, în timp ce Luca dă o descendenţă care urcă până la Adam şi de la Adam la tatăl lui Adam, Dumnezeu însuşi. O altă contradicţie care ar rezulta de aici ar fi aceea că Matei povesteşte cum vin să îl salute pe pruncul Iisus nou-născut toţi magii din Orient, conduşi de o stea, în timp ce Luca povesteşte despre viziunea păstorilor, despre adoraţia lor, apoi despre înfăţişarea la templu; Matei, în schimb, vorbeşte despre persecuţia lui Irod, fuga în Egipt şi întoarcerea la Nazaret. Acestea în special, şi încă multe altele, ar putea fi citate drept contradicţii. Putem explica acest şir de fapte studiind Cronica Akasha independent de Evanghelii.

Cronica Akasha ne spune că aproximativ în timpul precizat de Biblie – câţiva ani diferenţă nu contează – s-a născut Iisus din Nazaret, că în trupul lui Iisus din Nazaret a trăit o individualitate care atinsese deja în cursul încarnărilor precedente trepte foarte înalte de iniţiere şi dobândise facultatea de a privi adânc în lumea spirituală. Cronica Akasha ne mai învaţă şi altceva, iar eu nu voi insista prima dată decât în linii mari asupra celor ce ne spune ea. Cronica Akasha, care ne oferă singura relatare adevărată, ne spune că cel care a apărut în acest Iisus din Nazaret a parcurs în încarnările precedente cele mai variate iniţieri, în regiuni cât se poate de diferite. Ea ne trimite înapoi, într-o epocă în care purtătorul de mai târziu al numelui de Iisus din Nazaret a dobândit pentru prima dată în Persia antică o treaptă înaltă, importantă, de iniţiere, şi a avut o activitate semnificativă. Astfel Cronica Akasha ne arată cum această individualitate care a trăit în corpul lui Iisus din Nazaret acţionase deja şi în cadrul lumii spirituale a vechii Persii, că ea s-a putut înălţa cu contemplarea până la Soare, unde îl vedea pe Marele Spirit solar, pe care îl numea Ahura Mazdao.

Ceea ce trebuie să ne fie clar este că în corporalităţile acestei individualităţi care a trecut prin atâtea încarnări a pătruns Christos. Ce se întelege prin asta? – Nimic altceva decât că Christos s-a slujit de cele trei corpuri ale lui Iisus din Nazaret, de corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral, pentru acţiunea Sa pe Pământ. Or, dumneavoastră ştiţi că toate gândurile noastre, tot ce exprimăm prin cuvinte, tot ce simţim depinde de corpul nostru astral. El este purtătorul a toate. Timp de 30 de ani Iisus din Nazaret a trăit ca Eu în acest corp astral, căruia i-a împărtăşit tot ce vieţuise şi recepţionase în sine în cursul încarnărilor precedente. În ce fel trebuia deci acest corp astral să îi modeleze gândurile? Evident, în aşa fel încât să se muleze şi să se alipească individualităţii care locuise în ea timp de 30 de ani. Când în Persia antică Zoroastru îşi ridica privirile spre Soare şi vorbea de Ahura Mazdao, acest lucru s-a imprimat în corpul său astral. În acest corp astral cobora acum Christos. Nu era deci firesc ca Christos, atunci când avea nevoie să împărtăşească anumite gânduri şi să exprime anumite sentimente, fie ele aceleaşi, să le îmbrace în ceea ce-i oferea corpul astral? Căci dacă dumneavoastră purtaţi o haină gri lumea din jur vă va vedea îmbrăcat într-o haină gri! Christos a apărut în faţa lumii exterioare în corpul lui Iisus din Nazaret, în corpul său fizic, corpul său eteric şi corpul său astral, astfel încât gândurile şi sentimentele Sale au primit coloratura gândurilor şi sentimentelor care trăiau în corpul lui Iisus din Nazaret. Să nu ne mirăm atunci că în exprimările Sale auzim răsunând ecourile din vechea Persie şi că în Evanghelia după Ioan răsună multe din expresiile folosite în vechea iniţiere persană! Căci impulsul care trăia în Christos a trecut în discipol, în Lazăr cel înviat. Astfel, prin Ioan vorbeşte oarecum corpul astral al lui Iisus din Nazaret şi în Evanghelia sa întâlnim expresii utilizate de vechea iniţiere persană şi în modalitatea ei de formulare a gândurilor. Dar în Persia spiritele reunite în Soare nu erau denumite doar prin Ahura Mazdao. Pentru spiritele solare se folosea, într-un anumit sens, expresia „Vohumanu”, adică Cuvântul creator sau spiritul creator. Logosul, în sensul forţei creatoare, este folosit prima dată în iniţierea persană. Acest lucru ne apare chiar din primul verset al Evangheliei după Ioan. Multe alte lucruri din Evanghelia după Ioan le vom întelege dacă ştim că Christos însuşi vorbea prin corpul astral care, timp de 30 de ani, a slujit lui Iisus din Nazaret şi că această individulitate era reîncarnarea unui vechi iniţiat persan. Aş putea să vă arăt multe alte locuri din Evanghelia după Ioan şi veţi vedea cum totul devine inteligibil, cum această Evanghelie, cea mai profundă dintre toate, acolo unde ea se slujeşte de cuvinte ce ţineau de tainele iniţierii concordă cu modul de exprimare persan, aşa cum s-a transplantat el în vremurile ce au urmat.

Cum stăm însă cu celelalte Evanghelii? Pentru a înțelege aceasta să ne aducem aminte ce am menţionat puţin mai înainte.

Am auzit deja că existau entităţi spirituale înalte care la separarea Pământului de Soare şi-au mutat câmpul de acţiune pe Soare. Și am menţionat cu acest prilej faptul că forma astrală exterioară a acestor entităţi superioare care s-au ridicat pe Soare era, într-o oarecare măsură, contraimaginea anumitor forme animale de aici de pe Pământ. Forma spiritului-taur era contraimaginea spirituală a speciilor animale care încarnează în special ceea ce s-ar putea numi funcţiile de nutriţie şi de digestie. Deşi aceste copii pământeşti pot să pară încă ceva inferior, contraimaginea spirituală este desigur ceva elevat spiritual. Avem aşadar înalte entităţi spirituale care şi-au mutat scena de activitate pe Soare, unde apar ca spirite-taur, şi de acolo acţionează în sfera Pământului. Avem, de asemenea, alte spirite înalte, spiritele-leu, care îşi au copia în acele naturi animale în care predomină organele inimii şi circulaţiei sangvine. Întâlnim apoi alte entităţi spirituale – spiritele-vultur – care sunt prototipurile naturii-vultur din lumea animală şi, în final, entităţile care unesc oarecum armonios celelalte naturi ca într-o mare sinteză, spiritele-om. Acestea din urmă erau atunci, dintr-un anumit punct de vedere, cele mai avansate.

Să ne întoarcem acum la vechea initiere. Ea îi dădea omului posibilitatea să contemple înaltele entităţi spirituale, mai evoluate decât omul, faţă către faţă. Dar, în funcţie de planetele din care au coborât oamenii, la un anumit moment al evoluţiei – Marte, Jupiter, Saturn, Venus –, şi iniţierea lor trebuia să fie diferită. De aceea, chiar şi în Atlantida au existat mai multe feluri de oracole. Unele îndreptau cu precădere privirea spirituală către spiritele pe care noi le-am caracteriza a fi spirite-vultur, în timp ce altele îndreptau privirea către spiritele-leu, spiritele-taur sau spiritele-om, în funcţie de natura proprie a celor pe care trebuiau să îi iniţieze. Această diversitate este una din particularităţile timpurilor atlanteene, iar ecouri ale acestui fapt au existat până de curând, în epoca noastră postatlanteeană. În Asia Mică şi în Egipt puteai, de pildă, să găseşti centre de Misterii în care iniţierea era făcută în aşa fel încât iniţiaţii vedeau înaltele entităţi spirituale sub forma spiritelor-taur sau a spiritelor-vultur.

Întreaga cultură exterioară este o emanaţie a acestor Misterii. Cei care în viziunea lor percepeau înaltele fiinte spirituale sub formă de leu şi-au făcut din corpul leului un fel de imagine a ceea ce contemplaseră. Numai că ei îşi spuneau: Aceste spirite iau parte la evoluţia omului, şi de aceea au dat corpului leului un cap de om. De aici derivă Sfinxul de mai târziu. Cei ce contemplaseră contraimaginile spirituale drept spirite-taur exprimau faptul prin aceea că în mărturia lor despre lumea spirituală au introdus cultul taurului, ceea ce mai târziu a condus la adorarea boului Apis în Egipt, iar în Persia la adorarea taurului Mithra. Căci ceremoniile pe care le găsim la diferite popoare provin din ritualurile de iniţiere.

Astfel, peste tot existau iniţiaţi, unii a căror privire spirituală era acordată în special pentru spiritele-taur, alţii înclinaţi mai mult pentru spiritele-vultur şi aşa mai departe. Într-un fel, am putea chiar indica diferenţa care există între diversele genuri de iniţiere. De pildă, cei care erau în aşa fel iniţiaţi încât entităţile spirituale le apăreau sub forma spiritelor-taur primeau în special o învăţătură despre acele raporturi ale naturii umane ce ascund, să zicem aşa, tainele sistemului glandular, ale etericului. Ei erau, de asemenea, iniţiaţi în tot ceea ce în om este legat strâns de Pământ, îl ţintuieşte de Pământ. Iată la ce aveau acces cei ce erau iniţiaţi în misterele taurului.

Să încercăm să ne transpunem în, starea sufletească a unui iniţiat. Ei auziseră de la marii lor instructori că omul a coborât din înălțimile

divine. Primii oameni care au coborât erau vlăstarele fiinţelor divin-spiritule. De aceea ei vedeau obârşia primului om în Dumnezeul-Tată al lui. Astfel, omul a coborât pe Pământ şi s-a perpetuat din formă pământească în formă pământească. Tot ceea ce era încătuşat de Pământ îi interesa cu precădere pe aceşti oameni, şi tot aşa ei se interesau de tot ce vieţuiau oamenii atunci când printre părinţii lor numărau şi entităţile divin-spirituale. – Iată ce îi interesa pe iniţiaţii-taur.

Cu totul altfel era pentru iniţiaţii-vultur. Ei contemplau fiinţe spiritule care aveau o atitudine cu totul aparte faţă de ceea ce este omul. Dar pentru a înțelege aceasta trebuie spuse măcar câteva cuvinte despre natura spirituală a păsării.

Animalele care, prin organismele lor inferioare, se află sub nivelul omului încarnează acele fiinţe care s-au durificat prea devreme, care n-au ştiut să păstreze substanţa corpului lor destul de suplă şi plastică până în momentul în care ar fi putut să îmbrace o formă umană. În natura de pasăre avem însă acele fiinte care nu au preluat funcţiile cele mai de jos, dar care au sărit dincolo de acest punct. Ele nu au coborât destul de jos, s-au menţinut iniţial într-o substanţă prea plastică, în timp ce celelalte animale trăiau în substanţe prea dense. Pe măsură ce evoluţia înainta, condiţiile exterioare le-au forţat să se durifice. Ele s-au solidificat într-un mod care corespunde unei naturi prea moi, unei naturi prea puţin coborâte pe Pământ. Aceasta exprimat foarte simplist şi popular, dar corespunzător adevărului. Aceste naturi-păsări au ca prototip acele fiinţe spirituale care, de asemenea, au depăşit în sus acest punct, care s-au menţinut într-o substanţă spirituală prea moale, şi de aceea au sărit peste punctul pe care ar fi trebuit să îl atingă la un moment dat al evoluţiei lor. Ele deviază în sus, în timp ce celelalte deviază în jos. Oarecum la mijloc se află spiritele-leu şi spiritele armonioase, spiritele-om, ce au ştiut să aştepte mometul potrivit.

Ne este astfel clar că cei care au primit ceva de la vechea iniţiere au recepţionat evenimentul christic. Anterior ei putuseră deja să privească în interiorul lumii spirituale, şi asta în conformitate cu modul lor specific de iniţiere. Cei care primiseră iniţierea-taur – respectiv iniţiaţii unei mari părţi a ţării Egiptului – ştiau că ridicându-şi privirea către lumile superioare văd înaltele entităţi spirituale sub forma contraimaginilor naturii-taur din om. Dar cei care primiseră impulsul lui Christos îşi spuneau: Nouă ne-a apărut acum, în adevărata Sa formă, Cel care este stăpân în lumea spirituală. Ceea ce noi am văzut odinioară, fiinţa spre care am tins de-a lungul treptelor noastre de iniţiere, a fost o prefigurare a lui Christos. Christos este Cel pe care trebuie să-L punem în centrul viziunilor noastre de odinioară. Dacă ne gândim la tot ce am văzut odinioară, la tot ceea ce ne-a deschis puţin câte puţin accesul la lumile spirituale, unde am fi ajuns dacă încă de pe atunci am fi fost la înălţimea corespunzătoare? La Christos! – Un iniţiat de acest fel ar fi descris accesul la lumea spirituală după iniţierea-taur. Apoi ar fi spus: Adevărul care se ascunde acolo este Christos. – Şi tot aşa ar fi vorbit un iniţiat în misterele leului sau ale vulturului.

Toate aceste şcoli de iniţiere aveau regulile lor foarte precise în ce priveşte accesul la lumea spirituală. Difereau numai ritualurile conform cărora se intra în lumea spirituală. În Asia Mică şi în Egipt existau Misterii de nuanţe foarte diferite; unele obişnuiau să-l aducă pe iniţiat la a contempla în final natura-taur; altele îi conducea spre contemplarea spiritelor-leu, şi aşa mai departe.

Să-i observăm acum din acest punct de vedere pe cei care, conform diferitelor feluri de iniţiere din acea vreme, s-au pregătit să simtă impulsul christic, să-L înţeleagă în mod corect pe Christos. Să luăm un iniţiat care a trecut prin toate acele trepte care l-au condus la contemplarea spiritului-om. El şi-ar fi spus: Mie mi-a apărut adevăratul stăpân al lumii spirituale; cel care a trăit în Iisus din Nazaret este Christos! Ce m-a condus aici? Iniţierea mea anterioară! – El cunoştea drumul care ducea la contemplarea spiritului-om. Asfel, el descrie ce trebuie să vieţuiască omul pentru a ajunge la iniţiere şi în special pentru a putea recunoaşte natura-Christos. El cunoscuse acea iniţiere practicată în Misteriile ce conduceau la contemplarea omului. De aceea şi spiritul marelui iniţiat care trăia în corpul lui Iisus din Nazaret i-a apărut în imagine în Misteriile frecventate de el; şi descrie chiar aşa cum vedea el această problemă. Este cazul descrierii din Evanghelia după Matei. O tradiţie mai veche spune un lucru cât se poate de îndreptăţit atunci când leagă numele autorului Evangheliei după Matei de unul din cele patru simboluri care vi se prezintă dumneavoastră aici la capitelurile coloanelor de pe partea dreaptă şi stângă [Nota 16], pe care noi îl desemnăm ca simbol al omului. O tradiţie mai veche pune în legătură numele autorului Evangheliei după Matei cu spiritul-om. Faptul provine din aceea că autorul Evangheliei după Matei a avut parte, să spunem aşa, în propria sa iniţiere de iniţierea în Misteriile omului. În timpurile în care au fost scrise Evangheliile nu se obişnuia încă să se scrie biografii, aşa cum se face astăzi. În acele timpuri oamenilor li se părea esenţial să spună că a existat un mare iniţiat care L-a primit pe Christos în el. Pentru ei, cel mai important lucru era să arate modul în care se ajunge la iniţiere şi etapele prin care treci pentru a deveni iniţiat. De aceea, ei lăsau deoparte evenimentele exterioare de zi cu zi, care li se par astăzi atât de importante biografilor.

Ce nu ar face un istoric de azi ca să obţină cât mai mult material documentar! Cândva „şvabul Vischer”, *Friedrich Theodor Vischer* [Nota 17], a folosit o imagine foarte bună ironizând modul în care se scriu astăzi biografiile. El spunea: Într-o zi un tânăr savant se apucă să scrie o teză de doctorat despre Goethe. Prima dată a început printr-o muncă pregătitoare, adunând tot ceea ce credea că îi poate folosi. Dar pentru că nu s-a mulţumit cu asta, a mers să scotocească toate podurile caselor din toate oraşele în care trăise Goethe, a scotocit peste tot, ba chiar şi prin restul camerelor. A răscolit praful de prin toate cotloanele, a răsturnat toate lăzile de gunoi rău mirositoare ca să găsească ce mai era de găsit şi ar fi putut să-i îmbogăţească teza: Raporturile care există între degerăturile doamnei Christiane von Goethe şi personajele mitologice – alegorice – simbolice din *Faust*, partea a II-a! Evident, totul este foarte îngroşat, dar faptul corespunde destul de bine mentalităţii biografilor contemporani. Autorii care vor să scrie despre Goethe îşi vâră nasul în toate gunoaiele posibile pentru a-şi scrie biografiile. Cuvântul discreţie le este necunoscut.

Evangheliştii care l-au descris în Evangheliile lor pe Iisus din Nazaret au înţeles să facă altfel acest lucru. Pentru ei, toate evenimentele exterioare dispar în faţa etapelor pe care le parcurge Iisus din Nazaret ca iniţiat. Asta descriu ei, dar şi aici fiecare în felul său propriu şi aşa cum a ştiut.

Descrierea pe care o face Matei este cea a unui iniţiat în Misteriile omului. Această iniţiere era apropiată de înţelepciunea egipteană. – Acum putem înţelege şi cum a ajuns cel ce a scris Evanghelia după Luca la descrierea sa cu totul aparte. El era un iniţiat care în încarnările precedente a fost introdus în Misteriile spiritului-taur. El a putut descrie în ce consta o astfel de iniţiere. El a putut spune: Toate aceste etape au fost desigur parcurse de un mare iniţiat! Şi el îl descrie în nuanţa sa. Acest evanghelist a fost unul din cei ce trăiseră anterior în special în sânul Misteriilor egiptene. Nu este deci de mirare că el face să apară mai ales trăsăturile care reflectă caracterul egiptean al iniţierii. Să privim puţin pe autorul Evangheliei după Luca prin prisma celor aflate acum. El îşi spunea: Acea individualitate care a trăit în corpul lui Iisus din Nazaret a fost un mare iniţiat. Eu însumi am învăţat prin Misteriile egiptene cum se ajunge la iniţierea-taur. Eu o ştiu. – Acest tip de iniţiere îi era extrem de actual. El îşi spunea: Acest Iisus din Nazaret care a devenit un atât de mare iniţiat a trecut în încarnările anterioare, în afara multor altor iniţieri, şi printr-o iniţiere egipteană. – Aşadar în Iisus din Nazaret avem un iniţiat care a trecut prin iniţierea egipteană. Firește, şi ceilalţi evangheliști ştiau acest lucru, dar nu dădeau prea mare importanţă acestui fapt pentru că ei nu cunoşteau foarte bine iniţierea dinspre această latură. De aceea pe ei nu i-a impresionat în mod special nimic în persoana lui Iisus din Nazaret.

În primele conferinţe v-am explicat că atunci când un om a trecut printr-o iniţiere în el se produce ceva deosebit când se reîncarnează. Atunci se petrec anumite evenimente bine precizate, care reproduc exterior cele prin care a trecut înainte. Să presupunem că un om a trecut printr-o iniţiere în vechea Irlandă. Acum, printr-un eveniment exterior al vieţii sale, el ar trebui să-şi aducă aminte de această iniţiere irlandeză. De pildă, o întâmplare exterioară îl obligă să facă o călătorie în Irlanda. Faptul că trebuie să facă o călătorie tocmai în Irlanda îl

frapează pe cel care cunoaşte mai exact iniţierea irlandeză. Cine nu o cunoaşte nu o va considera atât de importantă.

Individualitatea care a trăit în Iisus din Nazaret fusese iniţiată şi în Misteriile egiptene. De aici şi plecarea în Egipt. Pe cine ar fi trebuit deci să frapeze cel mai mult această „fugă în Egipt"? Fireşte, pe cel care o cunoştea din poprie experienţă. De aceea şi descrie această călătorie aparte, fiincă el ştie ce semnifică asta. Ea este descrisă în Evanghelia după Matei pentru că autorul ştia din propria sa iniţiere ce însemna pentru mulţi iniţiaţi o călătorie în Egipt. Şi dacă dumneavoastră ştiţi acum că autorul Evangheliei după Luca este un om care cunoştea în mod deosebit iniţierea egipteană, care făcea trimitere la cultul taurului, veţi înţelege că nu este ceva întâmplător dacă o veche tradiţie aşază simbolul taurului alături de cel care a scris Evanghelia după Luca. Din motive bine întemeiate – pe care nu am timp să vi le enumăr aici – el nu face nicio descriere a călătoriei în Egipt. El indică însă unele procese tipice, a căror valoare numai un om care cunoştea îndeaproape iniţierea egipteană putea să o aprecieze. Autorul Evangheliei după Matei indica relaţia lui Iisus din Nazaret cu Egiptul mai mult exterior, prin călătoria în Egipt. Autorul Evangheliei după Luca priveşte întregul ansambu de procese pe care îl descrie în spiritul dat de o iniţiere egipteană.

Să luăm acum pe autorul Evangheliei după Marcu. El lasă la o parte istoria premergătoare şi descrie în special activitatea lui Christos în corpul lui Iisus din Nazaret vreme de trei ani. Sub acest aspect Evanghelia după Marcu coincide întru totul cu Evanghelia după Ioan. Autorul Evangheliei după Marcu a trecut printr-o iniţiere care seamănă foarte mult cu cele din Asia Mică, şi chiar cu cele greceşti, dacă putem spune aşa, iniţierile păgâne euro-asiatice, care pe atunci erau cele mai moderne. Toate aceste iniţieri se reflectă în lumea exterioară, în sensul că cel care era o înaltă personalitate, care fusese într-un anumit fel iniţiat, nu îşi datora obârşia unei întâmplări naturale, ci uneia supranaturale. Aduceţi-vă aminte că discipolii lui Platon, care voiau cu adevărat să îl înţeleagă pe maestrul lor în realitatea sa, nu erau interesaţi să ştie cine fusese tatăl după trup al lui Platon. Pentru ei mai importantă decât orice era radierea spiritului lui Platon. De aceea ei îşi spuneau: Sufletul care a trăit în acest Platon, acest Platon este pentru noi născut dintr-o fiinţă spirituală înaltă, cu care fecundează omenescul de jos. Şi ei atribuiau naşterea lui Platon, a celui care avea importanţă pentru ei, a lui Platon cel trezit, zeului Apollo. Platon era pentru ei fiul lui Apollo. Şi era chiar uzanţa, în aceste Misterii, să nu te ocupi de viaţa care precede iniţierea, ci să te interesezi doar de momentul în care respectivul a devenit, după o expresie atât de frecventă în Evanghelii, un fiu al zeilor, un fiu al lui Dumnezeu. Aşa l-au descris admiratorii şi discipolii săi cei mai evoluaţi. Platon, un fiu al lui Dumnezeu!

Trebuie să lămurim aici ce importanţă avea o astfel de descriere a acestor fii de zei pe Pământ pentru viaţa umană. Exact în a patra epocă de civilizaţie oamenii s-au adaptat cel mai mult la lumea fizic-senzorială, au început să iubească Pământul. Ei îi iubeau pe zeii Antichităţii tocmai pentru că aceştia le arătau că fiii de vază ai Pământului sunt fiii zeilor. Tot ce se preumblă pe Pământ trebuie înfăţişat în acest mod.

Unul dintre aceşti fii a fost autorul Evangheliei după Marcu. De aceea descrirea sa începe doar din momentul Botezului lui Ioan. Iniţierea pe care a primit-o acest evanghelist îl face să cunoască lumea spirituală sub imaginea spiritului-leu. De aceea o veche tradiţie atribuie autorului Evangheliei după Marcu simbolul leului. Şi acum să ne întoarcem la ceea ce am discutat azi, la Evanghelia după Ioan.

Spuneam: Cel care a scris Evanghelia după Ioan a fost iniţiat de Christos însuşi. De aceea el a putut da ceva care conţine, ca să spunem aşa, un germene pentru acţiunea impulsului christic nu numai în prezent ci şi în timpurile cele mai îndepărtate. El propovăduieşte ceva ce va avea valabilitate în viitorul cel mai îndepărtat. El este unul dintre iniţiaţii-vultur care s-a ridicat deasupra dezvoltării normale. Normalul pentru acea epocă îl dă evanghelistul Marcu. Ceea ce trece dincolo de această epocă, ceea ce ne arată cum va acţiona Christos în viitorul cel mai îndepărtat, tot ceea ce planează deasupra a ceea ce ne ţintuieşte de Pământ întâlnim la Ioan. De aceea tradiţia leagă numele lui Ioan evanghelistul de simbolul vulturului.

După cum vedeţi, această veche tradiţie care îi aşază pe evanghelişti, pe fiecare, alături de ceea ce constituie, să zicem aşa, natura iniţierii lui nu se bazează pe o pură fantezie, ci s-a născut din cele mai adânci temeiuri ale evoluţiei creştine. Trebuie să intrăm adânc în aceste lucruri pentru a înţelege că evenimentele cele mai importante, cele mai proeminente din viaţa lui Christos sunt zugrăvite în acelaşi fel de către cei patru evanghelişti, dar că fiecare dintre ei îl înfaţişează pe Christos Iisus aşa cum l-a înţeles el, după specificiul iniţierii sale. Este ceea ce am schiţat deja în cartea mea ***Creştinismul ca fapt mistic***, dar aşa cum o poţi face pentru un public nepregătit, căci ea a fost scrisă la începutul dezvoltării noastre spiritual-ştiinţifice. Acolo a trebuit să ţin cont de lipsa de înţelegere a epocii noastre faţă de ce înseamnă cu adevărat faptele oculte.

Vedem astfel cum Christos este luminat dinspre patru laturi de către evanghelişti. Desigur, după puternicul impuls pe care El l-a dat, vă puteţi da seama că Christos are multe laturi. Am spus însă întotdeauna că toate Evangheliile afirmă acelaşi lucru: entitatea lui Christos însuşi a coborât din înălţimile spirituale în momentul Botezului, a locuit în corpul lui Iisus din Nazaret, a trecut prin moartea pe cruce şi apoi a învins moartea. Vom poposi ceva mai mult asupra acestui mister al morţii pe cruce. Să ne întrebăm mai întâi ce înseamnă pentru această entitate christică moartea pe cruce. Ceea ce caracterizează acest fapt este că el şterge orice deosebire între viaţa de dinainte şi cea de după moarte. Esenţialul în această moarte a lui Christos este faptul că după moarte El nu se schimbă, ci rămâne acelaşi, că El a fost Unul care dovedeşte zădărnicia morţii. Astfel, cei care au putut recunoaşte natura acestei morţi a lui Christos au continuat să se refere la Christos Cel viu.

Ce s-a petrecut deci, din acest punct de vedere, pe drumul Damascului, când cel care era Saul devine un Paul, Pavel? Pavel ştiuse dinainte că spiritul pe care mai întâi Zoroastru îl contemplase în Soare, pe care apoi Moise l-a văzut deja în rugul aprins şi în focul de pe Sinai, se apropia de Pământ, trebuia să vină să locuiască într-un corp omenesc. Un lucru însă nu putea înţelege Pavel, întrucât el era încă Saul, şi anume faptul că acest om, purtător al lui Christos, trebuia să sufere moartea dezonorantă pe cruce! Dacă Christos ar fi venit, el nu şi-L putea imagina decât triumfând şi rămânând, odată venit pe Pământ, în tot ceea ce are Pământul. El nu-şi putea imagina că Cel ce atârna pe cruce putea fi purtătorul lui Christos. Aceasta este ideea fundamentală în concepţia lui Saul, înainte ca el să fi devenit Pavel. Moartea pe cruce, moartea infamantă pe cruce şi ceea ce era legat de aceasta l-au împiedicat iniţial pe Pavel să recunoască faptul că Christos, într-adevăr, chiar venise pe Pământ. Ce a putut interveni? Trebuia să se întâmple ceva pentru ca la un moment dat el să se convingă că individualitatea care stătea atârnată pe cruce în corpul lui Iisus din Nazaret era Christos; Christos coborâse pe Pământ! Prin evenimentul Damascului Pavel devine clarvăzător. Atunci el s-a putut convinge.

După evenimentul de pe Golgota, lumea spirituală nu i se mai părea privirii clarvăzătoare aceeaşi ca înainte. Mai înainte, Christos putea fi găsit în lumile spirituale. După acest eveniment Christos putea fi văzut în aura Pământului. Înainte El nu putea fi găsit acolo. Aceasta este marea diferenţă. Şi Saul îşi spunea: Prin clarvedere, eu pot să mă conving că în Cel care a fost atârnat pe cruce şi care a trăit sub numele de Iisus din Nazaret era Christos, care acum se află în aura Pământului. – Şi el vede în aura Pământului ceea ce văzuse şi Zoroastru ca Ahura Mazdao pe Soare. Atunci el a ştiut că cel care fusese răstignit a înviat. De aceea el a putut spune atunci: Christos a înviat. El mi-a apărut aşa cum i-a apărut lui Chefa, celorlalţi fraţi şi celor 500 în acelaşi timp! Şi de atunci el a devenit apostolul lui Christos *Cel viu*, pentru care moartea nu are aceeaşi semnificaţie ca pentru ceilalţi oameni.

Când ştii ceva despre aceste lucruri şi auzi punându-se la îndoială moartea lui Christos pe cruce, moartea înţeleasă sub această formă, eşti de acord cu autorul lucrării *Creştinismul originar* în care se găsesc detaliile istorice cele mai precise şi care alcătuiesc o bază solidă pentru

ceea ce tocmai am spus. Autorul – un alt şvab, *Gfrörer* [Nota 18] – insistă pe drept asupra Răstignirii. Şi într-un anumit sens putem fi de acord cu el atunci când spune, în felul lui oarecum sarcastic, că pe acela care l-ar contrazice în această chestiune l-ar privi drept în faţă şi l-ar întreba dacă nu cumva sub pălăria lui ceva nu este în regulă.

Moartea pe cruce este cheia de boltă a creştinismului, împreună cu tot ceea ce vom vorbi mâine, învierea şi forţa acestui cuvânt: „Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârşitul lumii!" Iată ce constituie esenţa propovăduirii lui Pavel. De aceea el a putut spune: „Dacă Christos nu a înviat, zadarnică este predica noastră şi zadarnică este credinţa noastră!" Pavel leagă creştinismul de înierea lui Christos. Putem spune că abia în epoca noastră începe puţin să se reflecteze asupra acestor lucruri, acolo unde nu se face din ele o problemă de dispută teologică ci se consideră o problemă vitală pentru creştinism. Marele filosof *Soloviov* este, în principiu, cu totul de acord cu Pavel când afirmă că un creştinism totul se bazează pe ideea învierii şi că un creştinism al viitorului este imposibil dacă această idee nu este crezută şi nu este înţeleasă. – Şi el repetă în felul său cuvintele lui Pavel: Dacă Christos nu a înviat, zadarnică este predica noastră şi zadarnică credinţa noastră. Atunci impulsul lui Christos ar fi imposibil. Fără Christos Cel înviat, Christos *Cel viu*, n-ar exista creştinism!

Este un fapt caracteristic şi de aceea insistăm asupra lui. Gânditori independenţi au ajuns prin propria lor filosofie, fără ajutorul ocultismului, să recunoască adevărul acestui cuvânt paulinic. Uitându-ne la ei, observăm că în epoca noastră deja apar oameni care îşi pot forma noţiuni în legătură cu ceea ce trebuie să devină în viitor convingere şi concepţie despre lume a oamenilor. Este tocmai ceea ce trebuie să aducă actualmente ştiinţa spiritului. Cei care însă nu au ştiinţa spiritului nu pot aduce decât un vas gol pentru noţiuni, şi atâta tot. Aşa este cazul gânditorului profund care a fost Soloviov. Sistemele sale filosofice sunt precum nişte vase pentru noţiuni în care ar trebui turnat acel ceva după care ele deja aspiră şi deja începe să se contureze, dar care nu poate veni decât din curentul antroposofic. El va turna în aceste vase acea apă vie, comunicările despre realităţile lumii spirituale, faptele oculte. Concepţia spiritual-ştiinţifică despre lume poate aduce celor mai buni dintre contemporani acest ajutor de care, se vede deja astăzi, ei au nevoie şi al căror tragism constă în aceea de a nu-l avea. Despre ei putem spune că tânjesc după antroposofie! Ei nu pot să o găsească. Prin mişcarea antroposofică, în vasele pregătite de ei trebuie turnat ceea ce poate da reprezentări clare, adevărate, despre evenimente precum evenimentul christic şi Misteriul de pe Golgota. Despre acestea nu ne poate lumina decât antroposofia sau ştiinţa spiritului, cu dezvăluirile ei despre domeniile lumilor spirituale. Fapt este că Misteriul de pe Golgota nu poate fi înţeles astăzi *decât* prin antroposofie, prin cercetare spirituală!

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a IX-a

Kassel, 2 iulie 1909

Spuneam ieri, în finalul expunerii noastre, că urmează să analizăm aspectele cele mai importante din cadrul impulsului christic: moartea lui Christos şi semnificaţia acestei morţi. Însă înainte de a atinge acest subiect şi a ajunge astfel la punctul culminant al studiului nostru, să ne referim la unele aspecte ce privesc sensul propriu-zis şi semnificaţia unor pasaje din Evanghelia după Ioan cât şi relaţia lor cu celelalte Evanghelii.

În ultimele zile am încercat să pătrundem natura impulsului christic din cu totul alte surse, din citirea clarvăzătoare a Cronicii Akasha, şi să arătăm caracterul real al acestui eveniment în evoluţia omenirii. Şi ne-am referit oarecum doar la acele pasaje din Evanghelii care se dovedesc a fi o confirmare a celor afirmate iniţial prin cercetarea clarvăzătoare. Astăzi, în continuarea consideraţiilor noastre, să aruncăm întâi o privire asupra Evangheliei după Ioan şi să analizăm acest document important al omenirii dinspre o anumită latură. Această Evanghelie după Ioan, faţă de care spuneam ieri că cercetarea teologică actuală, în măsura în care este atacată de materialism, nu poate dobândi o poziţie corectă, nu poate discerne aspectul istoric al faptelor, această Evanghelie după Ioan ni se înfăţişează, dacă o analizăm din punctul de vedere al ştiinţei spiritului, ca unul din cele mai minunate documente pe care le are omenirea. Evanghelia după Ioan este, putem spune, unul din cele mai mari documente pe care le are omenirea nu numai dintre documentele religioase – iertat ne fie cuvântul – ci şi dintre documentele literar-artistice scrise până acum. Să studiem din acest punct de vedere acest document.

De la primele capitole, dacă le înţelegi corect, dacă ştii ce stă ascuns în spatele cuvintelor, vezi că, prin comparaţie şi stil, această operă este documentul cel mai închegat, cel mai perfect care există în lume. Acest lucru, desigur, nu se vede la o lectură superficială. La o primă analiză a Evangheliei după Ioan reiese că autorul ei – ştim de acum cine este el – enumeră şapte minuni până la evenimentul învierii lui Lazăr. Vom reveni mai târziu asupra semnificaţiei cifrei şapte. – Care sunt aceste şapte minuni sau semne?

1. Semnul arătat prin nunta din Cana Galileii;
2. Semnul arătat prin vindecarea fiului unui slujitor regesc;
3. Vindecarea slăbănogului, care era bolnav de 38 de ani, la scăldătoarea Betezda;
4. Hrănirea celor cinci mii de oameni;
5. Semnul arătat prin apariţia lui Christos mergând pe mare;
6. Semnul dat prin vindecarea orbului din naştere, şi, în sfârşit,
7. Semnul cel mai mare, înţierea lui Lazăr – transformarea lui Lazăr în însuşi autorul Evangheliei după Ioan

Acestea sunt şapte dintre semne. Se impune o întrebare acum: Ce înseamnă aceste şapte semne? Ce este cu această problemă a minunilor?

Dacă aţi ascultat cu atenţie cele expuse în cele mai variate feluri în ultimele zile aici, vă veţi aminti că am spus că evoluţia conştienţei umane a suferit de-a lungul timpului o serie de modificări. Am văzut că la începutul evoluţiei oamenii nu au pornit pur şi simplu dintr-o linie de evoluţie animală, ci dintr-o formă în care ei încă posedau darul clarvederii în mod natural. Oamenii erau clarvăzători, deşi conştienţa pe care o aveau nu le permitea să-şi spună încă: „Eu sunt”. Această facultate a conştienţei de sine ei şi-au cucerit-o treptat; pentru asta au trebuit să renunţe la vechea clarvedere. Va veni o vreme, în viitor, în care toţi oamenii vor fi clarvăzători, păstrându-şi conştienţa de sine, conştienţa lui „Eu sunt”. Acestea sunt cele trei trepte pe care, în parte, omenirea le-a străbătut deja şi pe care le mai are de străbătut. În Atlantida oamenii trăiau într-un fel de conştienţă de vis, dar o conştienţă clarvăzătoare. Apoi ei au dobândit treptat conştienţa obiectuală exterioară, în schimbul căreia au trebuit să renunţe la facultatea obscură de clarvedere. În cele din urmă, în viitor, omul va avea o conştienţă clarvăzătoare legată indisolubil de această conştienţă de sine. Astfel, omul se ridică de la o clarvedere confuză la o clarvedere dublată de conştienţa de sine, trecând printr-o conştienţă obiectuală, neclarvăzătoare.

Odată cu conştienţa umană s-au transformat şi toate celelalte condiţii de pe Pământ. Trebuie să fii lipsit de orizont să crezi că dacă astăzi lucrurile se petrec cum se petrec aşa au fost întotdeauna. Totul s-a transformat. S-au schimbat chiar şi raporturile dintre oameni, care nu mai sunt precum odinioară.

Din cele expuse în ultimele zile am conchis deja că în trecut, dar continuându-se până în momentul în care impulsul lui Christos a fecundat evoluţia omenirii, exista o înrâurire mult mai mare a unui suflet asupra altuia. Oamenii erau predispuşi spre aşa ceva. Omul nu auzea doar cuvintele pe care le rostea cu gura interlocutorul său, ci şi ceea ce simţea şi gândea acesta, dacă acest interlocutor simţea sau gândea acel ceva în mod viu, cu intensitate. În timpurile de demult, în care iubirea depindea în special de legăturile de rudenie, ea era cu totul altceva decât este astăzi. Astăzi iubirea a căpătat un caracter mai sufletesc, dar nu mai este la fel de puternică. Ea îşi va recăpăta forţa de odinioară doar atunci când toate inimile omeneşti vor fi pătrunse de impulsul lui Christos. Iubirea, când acţiona odinioară, avea totodată asupra celorlalte suflete un efect vindecător, ca de balsam. Odată cu dezvoltarea gândirii şi inteligenţei, care, desigur, s-au dezvoltat treptat, aceste influenţe ce treceau de la un suflet la altul au dispărut.

A putea influența sufletul altcuiva făcând să se reverse în el forţa propriului suflet era un dar propriu tuturor popoarelor vechi. De aceea, când vorbim de o influență a unui suflet asupra altuia trebuie să ne gândim la o putere de o anvergură mult mai mare, pe care un suflet o putea resimţi venind de la celălalt suflet. Chiar dacă nu există niciun document istoric în legătură cu acesta, chiar dacă niciun monument sau vreo piatră nu ne vorbeşte despre acest dar, privirea clarvăzătoare în Cronica Akasha ne dezvăluie faptul că odinioară mulţi bolnavi se puteau vindeca prin această influență psihică pe care un om o exercita asupra altuia. Sufletul mai avea încă multe alte puteri. Ceea ce astăzi ne apare ca o poveste cu zâne, faptul că omul, dacă voia, dacă se străduia şi dacă se antrena în mod special pentru asta, putea să

acţioneze benefic asupra creşterii plantelor, să o accelereze sau să o încetinească, din acest dar astăzi nu au mai rămas decât vagi urme.

Viaţa omenească arăta altădată cu totul altfel. Odinioară nimeni nu s-ar fi mirat văzând cum acţionează o persoană asupra alteia, dacă această influenţă de la om la om era adecvată. Trebuie desigur specificat că pentru ca această influenţă sufletească să fie posibilă era necesar să existe întotdeauna două sau mai multe persoane. Chiar şi în zilele noastre ai putea să-ţi imaginezi pe cineva apărând printre oameni cu forţa lui Christos. Dar cei care ar crede cu tărie în El ar fi foarte dispersaţi, încât El nu ar putea exercita acea influenţă sufletească ce trece de la un om la altul. Pentru asta nu este destul să acţionezi, ci trebuie să existe şi fiinţe în stare să primească această influenţă. Cum odinioară cei care erau sensibili la astfel de influenţe erau mai numeroşi, nici nu trebuie să ne mire dacă auzim că pe atunci bolile se vindecau pe aceste căi psihice şi că şi alte efecte, care astăzi se obţin doar prin mijloace mecanice, atunci se obţineau prin influenţă psihică.

În ce moment cade deci evenimentul christic în cadrul evoluţiei omeneşti? El are loc – este un lucru ce trebuie reţinut – într-un moment foarte precis. Este un moment în care din aceste curente sufleteşti care treceau de la un om la altul mai subzistau doar câteva resturi, transmise ca o moştenire ereditară din epoca atlanteeană. Omenirea urma să intre din ce în ce mai mult în materie şi să piardă orice posibilitate de a acţiona prin astfel de curente sufleteşti. Impulsul lui Christos trebuia să cadă chiar în acest moment, când fiinţa Sa încă putea să acţioneze nestingherit asupra celor care mai erau receptivi la aşa ceva.

Când cunoşti cu adevărat evoluţia omenirii ţi se pare un lucru de la sine înţeles ca Christos, odată intrat în trupul lui Iisus din Nazaret aproximativ în al 30-lea an al vieţii sale, să poată acţiona în acest corp, în acest înveliş, cu toată puterea. Căci acest înveliş fusese pregătit din timpuri imemoriale. Am văzut ieri că individualitatea lui Iisus din Nazaret a mai fost încarnată anterior în Persia antică şi că de atunci a trecut prin nenumărate încarnări, în fiecare încarnare urcând din ce în ce mai sus pe calea evoluţiei sale spirituale. Dacă Christos a putut să locuiască într-un astfel de corp este pentru că acest corp i s-a oferit ca jertfă. Evangheliştii ştiau bine acest lucru. De aceea ei au descris totul în aşa fel încât lucrurile să fie absolut clare pentru privirea spirituală.

În Evanghelii totul trebuie luat literal, dar mai ales trebuie să înveţi să le citeşti. De ce este accentuat, de pildă, chiar la primul dintre semne – semnificaţia mai profundă a minunii o vom cunoaşte mai târziu –, la discuţia care are loc la nunta din Cana, că ea a avut loc „în Cana Galileii"? Nu există – puteţi cerceta cât vreţi – în vechea Palestină şi în împrejurimile cunoscute de atunci o a doua Cana. De ce era deci nevoie să se adauge localităţilor cu denumire unică un nume suplimentar? Pentru că era important să reiasă că minunea care s-a produs trebuia să aibă loc în Galileea. Cu alte cuvinte, Christos nu ar fi putut găsi oamenii de care avea nevoie decât în Galileea şi nu în alte regiuni. V-am spus deja că pentru ca o acţiune să aibă loc este nevoie nu numai de cel care o săvârşeşte ci şi de cei care sunt apţi să o primească. Christos nu-şi putea face apariţia pentru prima dată în public în sânul comunităţii iudaice propriu-zise, ci în Galileea, într-un loc în care erau amestecate cele mai diverse triburi şi grupuri de popoare. Acest amestec de popoare atât de diferite, venite aici în Galileea din locurile cele mai diferite de pe Pământ, suprimase legăturile de sânge, şi în primul rând credinţa în aceste legături consangvine care exista în Iudeea, la poporul evreu restrâns. Populaţia Galileii era cu totul amestecată. Dar spre ce loc trebuia să se simtă chemat Christos în mod special, având în vedere impulsul său, dacă nu tocmai aici?

Aşa cum am mai spus, unul dintre cuvintele cele mai importante pe care El le-a rostit a fost acesta: „Înainte să fi fost Avraam a fost Eu sunt-ul", şi altul: „Eu şi Tatăl suntem una." Prin aceasta El voia să spună că, pentru cei care se leagă de vechile forme de viaţă, Eul nu este salvat decât dacă este înglobat într-o comunitate de acelaşi sânge. Un adept adevărat al Vechiului Testament când auzea aceste cuvinte: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una" resimţea ceva la care omul modern nu mai poate tresări decât cu greu. Ceea ce omul numeşte Sinea sa proprie, cea care evoluează intre naştere şi moarte, îi apare omului ca ceva efemer, pasager. Dar cel care credea cu adevărat în Vechiul Testament şi intrase în contact cu învăţăturile care străbăteau omenirea în acele timpuri nu vorbea la modul alegoric, ci concret, atunci când spunea: Eu, pentru mine, sunt un individ, dar în acelaşi timp sunt o verigă într-un mare organism, într-o mare comunitate, care urcă până la Tatăl Avraam. După cum degetul meu nu poate subzista ca mădular viu decât atât timp cât este legat de trupul meu, tot astfel eu nu am un sens de a exista decât dacă simt că sunt un mădular în vastul organism al poporului meu, care urcă până la Tatăl Avraam. Atunci mă simt la adăpost, atunci mă simt mântuit! Eul meu izolat este trecător şi perisabil, nu şi acest mare orgnism al poporului, care urcă până la Tatăl Avraam. Dacă mă simt, dacă mă cufund cu totul în el, pot să birui Eul meu temporar, trecător; atunci voi fi înglobat într-un mare Eu, în Eul poporului, care coboară prin sângele şirului de generaţii de la Avraam până la mine! Iată ce îşi spunea adeptul Vechiului Testament.

Prin forţa trăirii interioare existentă în aceste cuvinte: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una" s-au întâmplat toate faptele măreţe, toate acele evenimente petrecute de-a lungul întregului Vechi Testament care şi astăzi ne apar ca minuni. Dar când s-a apropiat timpul în care omenirea nu mai avea nevoie să păstreze această stare de conştienţă, atunci această forţă s-a diminuat treptat. De aceea Christos nu trebuia să meargă spre cei care, pe de o parte, pierduseră capacitatea de a acţiona prin acea forţă magică a legăturilor de sânge şi care, pe de altă parte, mai păstrau credinţa oarbă în comuniunea cu Tatăl Avraam. La ei, Christos nu ar fi putut găsi acea credinţă necesară pentru ca forţa ce urma să radieze din sufletul Său către celelalte suflete să poată acţiona. El trebuie să se îndrepte către cei în care amestecul de sânge stinsese acest fel de credinţă, către galileeni. Aici a trebuit El să îşi înceapă misiunea. Chiar dacă vechea stare de conştienţă era în general pe cale de dispariţie, totuşi numai la aceştia a găsit acel amalgam de popoare care se afla la începutul amestecului de sânge. Spre Galileea veneau din toate părţile tot felul de populaţii tribale, dominate până atunci de vechile legături de sânge. Ele puteau să facă tranziţia. În ele încă mai trăia sentimentul viu că părinţii lor posedaseră vechile stări de conştienţă, forţele magice ce acţionau de la suflet la suflet. – La ele a putut Christos să întreprindă noua Sa misiune, aceea de a da omului o conştienţă a Eului care să nu mai fie dependentă de legăturile de sânge, o conştienţă a Eului care să îşi spună: Eu găsesc în mine însumi legătura cu Tatăl spiritual, un Tată care nu îşi perpetuează sângele prin şirul generaţiilor, ci îşi trimite forţa Sa spirituală în fiecare suflet individual. Eul care este în mine şi care are o legătură directă cu Tatăl spiritual era înainte să fie Avraam. De aceea eu sunt chemat să revărs în acest Eu o forţă care, prin conştienţa legăturii cu forţa-Tată spirituală a lumii, este întărită. „Eu şi Tatăl suntem una", nu eu şi Tatăl Avraam, adică un strămoş fizic, suntem una.

Christos a mers deci către cei în care tocmai apărea înţelegerea acestor lucruri – care simţeau nevoia de a găsi în sufletul lor, nu în legăturile de sânge pe care tocmai le-au rupt prin amestecul de sânge, forţa puternică care să le permită treptat oamenilor să exprime spiritualul în fizic. De ce nu mai vedem noi astăzi întâmplându-se aievea evenimente ca cele ce s-au produs atunci? Fără să ţinem seama de faptul că cel care vrea să vadă poate să le vadă, trebuie să ne gândim şi la aceea că oamenii au depăşit această stare de conştienţă, că ei au coborât în lumea materiei şi că acele timpuri erau chiar graniţa care separă două lumi, iar Christos arată ultimilor reprezentanţi ai omeniii în curs de evoluţie puterea spiritului asupra fizicului. Acele semne care s-au făcut atunci, când vechea stare de conştienţă încă mai exista dar era pe punctul de a dispărea, au fost date ca exemplu şi simbol, ca simbol de credinţă.

Să ne oprim acum asupra nunţii din Cana Galileii însăşi. Dacă ar fi să dezvolt aici în faţa dumneavoastră toate detaliile Evangheliei după Ioan, conţinutul ei real, mi-ar trebui nu 14 conferinţe ci câţiva ani. Dar ceea ce v-aş fi spus astfel n-ar fi fost decât o confirmare, o adeverire a celor pe care vi le pot expune pe scurt.

Cu privire la acest prim semn este spus: Acolo, în Galileea, era o nuntă. Trebuie însă să fim conştienţi că în Evanghelia după Ioan niciun cuvânt nu este fără o semnificaţie deosebită. De ce, aşadar, o „nuntă"? Fiindcă prin căsătorie se realizează o uniune, fapt împlinit în sens eminent de către misiunea creştină; printr-o nuntă oamenii sunt adunaţi laolaltă. Şi de ce o nuntă „în Galileea"? Pentru că în Galileea vechile

legături de sânge au fost rupte, pentru că acolo s-a amestecat sânge străin cu sânge străin. Cele ce Christos urma să săvârşească aveau legătură tocmai cu amestecul de sânge. Avem de-a face, aşadar, cu o legătură între oameni, pentru a avea urmaşi, oameni care nu mai sunt rude de sânge. Vă voi spune acum ceva ce, desigur, vă va uimi. Ce ar fi simţit într-un astfel de caz oamenii în timpurile foarte îndepărtate, când încă se practica ceea ce în sensul ştiinţei spiritului poate fi numit „căsătorie apropiată"? Căci era în sensul evoluţiei omenirii ca o „căsătorie" iniţial „apropiată" să se transforme într-o „căsătorie îndepărtată". Şi în cele spuse de mine până acum a fost arătat ce înseamnă căsătoria apropiată. La toate popoarele vechi găsiţi o lege care interzice căsătoria în afara tribului, în afara legăturilor de sânge. Rudele de sânge, membrii aceluiaşi trib se căsătoreau între ei; şi această căsătorie în cadrul aceluiaşi trib, între rude, avea drept consecinţă un aspect uimitor, un lucru care poate fi constatat oricând prin cercetare spiritual-ştiinţifică, respectiv faptul că puteau fi exercitate forţe magice foarte mari. Urmaşii din cadrul unui trib format din membri de acelaşi sânge posedau, prin această căsătorie între rude, forţe magice ce acţionau de la suflet la suflet. Ce s-ar fi întâmplat la una dintre acele nunţi din vremurile foarte îndepărtate dacă, să zicem, băutura de care aveau nevoie, vinul, ar fi ajuns să se termine? Ce s-ar fi întâmplat atunci? Ar fi fost suficient ca în acea familie de nuntaşi înrudiţi între ei să se instaureze, datorită legăturilor de sânge, raportul just, pentru ca, prin puterea magică a iubirii consangvine să poată fi vieţuit, de pildă, cum apa, servită în loc de vin la o oră târzie a sărbătorii are, prin influenţa sufletească ce emana de la unele persoane, savoarea vinului. Dacă acolo s-ar fi instaurat raportul magic just dintre o personalitate şi celelalte, ei ar fi băut vin. Să nu spuneţi: Acel vin ar fi fost însă tot apă! Orice om cu judecată trebuie să fie de acord că lucrurile sunt pentru om ceea ce ele împărtăşesc organismului lui, ceea ce ele devin pentru om, nu ceea ce par să fie. Cred că şi în ziua de astăzi foarte mulţi băutori ar fi extrem de satisfăcuţi să bea apă, cu condiţia ca, printr-o influenţă oarecare, apa să aibă gustul vinului, iar în organismul lor să aibă efectul pe care îl are vinul. Nici nu este nevoie de altceva decât ca apa să le pară a fi vin. Ce trebuia deci să se întâmple în timpurile de demult pentru ca să aibă loc o astfel de minune, pentru ca în urcioare să fie apă, însă când era băută să fie vin? Era necesară puterea magică ce se exercita datorită rudeniei de sânge. Desigur, această forţă exista în sufletele celor care luau parte la nunta din Cana Galileei. Trebuia creat doar un transfer.

Şi este spus în Evanghelia după Ioan mai departe (2, 1-3): „Şi era şi mama lui Iisus acolo. Iisus şi discipolii Săi fuseseră şi ei invitaţi la nuntă." Şi cum vinul se terminase, mama lui Iisus l-a făcut atent şi i-a spus: „Nu mai este vin."

Vă spuneam că trebuie creat un transfer pentru ca să se poată produce evenimentul. Forţa sufletească trebuia sprijinită într-un fel. Prin ce putea să fie sprijinită? Ajungem atunci la acest cuvânt care, prin modul în care este tradus de obicei este o blasfemie. Căci nu cred că un om sensibil nu trăieşte o impresie neplăcută dacă atunci când spune: „Nu mai este vin", i se răspunde: „Femeie, ce am eu cu tine? Ceasul meu înă nu a venit." Este imposibil să acceptaţi aceste cuvine într-un astfel de document. Te gândeşti: idealul iubirii, Iisus din Nazaret, aşa cum ne este El zugrăvit în Evanghelii, foloseşte, în relaţia cu mama Sa, cuvintele: „Femeie, ce am eu cu tine?" Nu trebuie spus mai mult, căci restul îl simţim. În realitate, nu acest lucru a fost spus. Luaţi textul grec şi deschideţi la acest pasaj din Evanghelie. Acolo nu veţi găsi decât cuvintele: „O, femeie, asta trece de la mine la tine!" El se referă aici la această forţă subtilă care trece de la un suflet la altul, care aici se transmite de la El la mama Sa. De aşa ceva are El însă nevoie în acest moment. El încă nu poate săvârşi în acest moment semne mai mari; pentru asta trebuie mai întâi să se împlinească timpul Său. De aceea El spune: Timpul meu, în care voi putea acţiona numai prin forţa *mea*, încă nu a venit. Deocamdată mai este necesară legătura magnetică ce trece de la sufletul lui Iisus din Nazaret la cel al mamei: „O, femeie, asta trece de la mine la tine!" De altminteri, dacă El ar fi spus: „Femeie, ce am eu cu tine!", cum ar fi ajuns ea să spună atunci slujitorilor: „Faceţi orice vă va zice"? Ea este dotată cu vechile forţe, despre care oamenii, astăzi, nu îşi mai amintesc nimic, şi ştie că El face apel la această legătură de sânge dintre fiu şi mamă, legătură care trebuie să conducă spre ceilalţi. Ea ştie că acţiona un fel de forţă spirituală invizibilă care va provoca ceva. Şi vă rog acum să citiţi, cu mare atenţie textul în continuare. Aş vrea să ştiu cum se descurcă unii cu Evanghelia, cei care cred că în acest caz, unde este vorba de şase vase obişnuite puse, cum spun ei, „pentru curăţirea evreilor", ceva – nu ştiu ce anume – trebuie să se întâmple, conform acestei concepţii extrem de obişnuite, pentru ca apa să se transforme în vin fără nimic altceva – şi care de fapt consta tocmai în lucrul despre care am discutat? Cum să transformi apa în vin, cum să se întâmple acest lucru în mod exterior?

Ce se întâmplă? Şi tot aşa: Ce crede cel ce stă aici în faţa dumneavoastră şi vă vorbeşte, ce crede el despre această minune, că aici, pentru acei oameni, o substanţă s-a transformat în alta, când aproape nimeni nu mai crede aşa ceva? Dar cu o interpretare obişnuită nu te descurci aici.

Trebuie să-ţi reprezinţi că acele vase de piatră, acele urcioare, după toate aparenţele nu erau umplute cu apă. Nu se spune deloc că ele ar fi fost golite. Aşa ceva nu este scris. Dar dacă ele ar fi fost golite şi apoi umplute din nou – acolo este scris că ele ar fi fost umplute – ar trebui să crezi că apa care era la început în ele, printr-un truc, o scamatorie, ar fi fost transformată şi ea în vin. Cu aceasta însă nu ajungi nicăieri. Întreaga problemă cade, nu merge. Este evident că urcioarele erau goale pentru că umplerea lor avea să însemne ceva cu totul deosebit.

„Faceţi orice vă va zice", a spus mama către slujitori. De ce fel de apă avea nevoie Chrisos? Lui îi trebuia o apă care provenea chiar din izvoarele naturii. De aceea este anume spus că apa a fost chiar atunci scoasă. Pentru scopul Său era nevoie doar de acea apă care nu şi-a pierdut încă forţele interioare pe care le are orice element cât timp este unit cu natura. Asta este apa care Îi trebuia. – După cum spuneam, niciun cuvânt nu este lipsit de semnificaţie profundă în această Evanghelie. Trebuia o apă proaspăt scoasă pentru că Christos este fiinţa care tocmai s-a apropiat de Pământ, care tocmai s-a înrudit cu forţele care acţionează în pământ. Când forţele vii ale apei conlucrează din nou cu ceea ce trece acolo „de la mine la tine" se întâmplă ceea ce este descris în Evanghelie: este chemat nunul, care stă sub impresia că acolo s-a petrecut ceva deosebit – dar ce anume nu ştie; se spune textual că el nu a văzut ce s-a petrecut, ci numai servitorii, şi că, sub impresia celor petrecute, simte că apa are gust de vin. Faptul este menţionat foarte clar, astfel că printr-o forţă sufletească se acţionează aici până într-un element exterior, respectiv până în elementul fizic al corpului omenesc. Ce trebuie însă să fi existat în mama lui Iisus din Nazaret însăşi pentru ca în acel moment credinţa ei să fie suficient de puternică încât să producă un astfel de efect? Ea trebuia să aibă convingerea că Cel numit acolo Fiul ei devenise Spiritul Pământului. Atunci marea forţă a credinţei care trăia în ea, unită cu forţa care trăia în El – cea care acţionează de la mine la tine –, a putut să facă să se întâmple cele descrise.

Astfel, noi am arătat, în cazul primului semn, prin întreaga constelaţie de raporturi modul de intervenţie asupra lumii fizice, şi anume printr-o armonizare a sufletelor, prin ceea ce rămâne încă în domeniul legăturilor de sânge. A fost primul semn unde forţele lui Christos se arată cel mai puţin. Ea avea înă nevoie să fie susţinută de forţele sufleteşti ale mamei şi de cele existente în apa din natură, apa proaspătă de izvor. Aici forţa entităţii christice ne întâmpină la cel mai mic nivel. Dar ceea ce este important este că forţa christică trece asupra altui suflet, pregătit să o primească, şi prin aceasta produce efecte. Esenţial este că forţa christică are chiar puterea de a pregăti celelalte suflete pentru ca să apară efecte. Ea a sensibilizat pe comeseni în aşa fel încât să simtă şi ei că apa are gust de vin. Dar o forţă adevărată se fortifică prin acţiunea în sine. Când Christos ajunge să exercite a doua oară această forţă, ea a crescut deja. După cum cea mai elementară forţă se întăreşte prin exerciţiu, cu atât mai mult se întăreşte o forţă spirituală când a fost folosită o dată cu succes.

Al doilea semn este, după cum ştiţi din Evanghelia după Ioan, vindecarea fiului unui slujitor regesc. Prin ce este vindecat fiul slujitorului regesc? Nici aici nu puteţi înţelege ceea ce s-a petrecut în realitate decât dacă citiţi corect Evanghelia după Ioan, dacă aveţi în vedere cuvintele care constituie esenţa acestui capitol. În versetul 50 din capitolul 4, după ce slujitorul regesc îi spune lui Iisus din Nazaret necazul

său, citim:

„Iisus îi spune: Du-te, fiul tău trăieşte. Omul a crezut cuvântul pe care i l-a spus Iisus şi a plecat."

Şi aici avem două suflete, sufletul lui Christos şi cel al tatălui al cărui fiu era bolnav. Şi cum acţionează cuvântul lu Christos: „Du-te, fiul tău trăieşte"? Acţiunea sa trezeşte în celălalt suflet forţa de a crede cele spuse. Aceste două forţe acţionează împreună. Cuvântul lui Christos a avut forţa de a se aprinde în celălalt suflet, încât slujitorul regesc a crezut. Dacă omul nu ar fi crezut, fiul său n-ar fi fost vindecat. Astfel, o forţă acţioneză asupra alteia: este nevoie de amândouă. Aici forţa christică se ridică la o treaptă mai înaltă. La nunta din Cana avea încă nevoie, pentru a putea acţiona, de susţinerea forţei materne. Acum însă a venit momentul în care forţa christică poate revărsa imediat în sufletul slujbaşului împărătesc cuvântul care aprinde scânteia. Aici avem o potenţare a forţei christice.

Al treilea semn este vindecarea bolnavului de lângă scăldătoarea Betezda, suferind de 38 de ani. Şi aici trebuie să citim cuvântul cel mai important, care luminează tot restul:

„Iisus i-a spus: Ridică-te, ia-ţi patul şi umblă."

Bolnavul tocmai îi explica lui Iisus că îi era imposibil să se mişte:

„Doamne, nu am pe nimeni care să mă arunce în scăldătoare atunci când se tulbură apa; că până să vin eu altul coboară înaintea mea" (5, 7).

Atunci Christos îi spune – lucru de asemenea important, căci era o zi de Sabat, care făcea să domnească o atmosferă de sărbătoare şi de cea mai pură iubire între oameni –, îmbrăcând ceea ce avea de zis în cuvintele: „Ridică-te, ia-ţi patul şi umblă!" (5, 8). Cuvinte pe care trebuie să le legăm de altele, nu mai puţin importante:

„Iată că ai fost vindecat. De acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu ţi se întâmple ceva mai rău." (5, 14)

Ce vrea să spună prin asta este că boala pe care o avea de 38 de ani acest om era datorată păcatului său. Dacă acest păcat fusese comis în această viaţă sau într-o viaţă anterioară nu discutăm acum. Ceea ce ne interesează este că Christos a revărsat în sufletul lui forţa de a face ceva, forţă care pătrunde până în natura moral-sufletească a celuilalt. Aici avem o altă potenţare a forţei christice. Mai înainte era vorba de ceva ce putea acţiona doar până la nivelul fizicului, de ceva ce avea ca rezultat ceva fizic. Acum însă este o boală despre care Christos însuşi spune că este în legătură cu păcatul bolnavului. În acest moment Christos ştie să intervină chiar asupra sufletului bolnavului. Anterior avusese încă nevoie de concursul tatălui bolnavului; acum forţa Sa acţionează în sufletul bolnavului, iar ceea ce îi dă un farmec în plus este că faptul se petrece în ziua Sabatului. Omul modern nu mai are un simţ pentru astfel de lucruri, dar cel care trăia în spiritul Vechiului Testament înţelegea ce voia să se spună prin aceea că vindecarea s-a petrecut în ziua de Sabat. Tocmai de aceea iudeii au fost atât de tulburaţi văzând cum acest bolnav îşi „ia patul" într-o zi de Sabat. Această subliniere este deosebit de importantă. Atunci când citesc Evangheliile oamenii ar trebui să înveţe să gândească! Faptul că bolnavul care de 38 de ani nu putea merge a putut fi vindecat şi acum mergea n-ar trebui considerat ca de la sine înţeles; un paragraf ca cel ce urmează ar trebui să le dea de gândit:

„Deci ziceau iudeii către cel vindecat: Astăzi este zi de Sabat şi nu îţi este îngăduit să-ţi iei patul." (5, 10)

Ceea ce îi frapează pe iudei nu este atât vindecarea acesui om cât faptul de a-l vedea purtându-şi patul în ziua de Sabat! Vindecarea acestui bolnav este legată de întrega conjunctură a acţiunii în ziua de Sabat. În Christos însuşi trăieşte acest gând: Dacă Sabatul urmează să fie într-adevăr o zi sfântă în ochii lui Dumnezeu, sufletele trebuie să aibă, prin forţă divină, o putere specială în această zi. Prin această putere Christos acţionează asupra celui aflat în faţa Sa, ea s-a transferat asupra sufletului bolnavului însuşi. Şi în timp ce înainte bolnavul nu găsise în el forţa de a birui urmările păcatului, acum el primeşte această putere prin acţiunea forţei christice. Avem o altă intensificare a forţei christice.

Mergem acum mai departe. După cum am spus, vom vorbi mai târziu despre natura propriu-zisă a minunii.

Să examinăm mai întâi cel de al patrulea semn, cel al hrănirii celor cinci mii de oameni. Să căutăm şi aici cuvintele cele mai importante din toate. În astfel de lucruri întotdeauna trebuie să ne gândim că o întâmplare de acest gen nu poate fi analizată cu o conştienţă cum este cea din ziva de azi. Dacă cei care au scris depre Christos în epoca în care a fost scrisă Evanghelia după Ioan ar fi avut mentalitatea pe care o are epoca noastră materialistă, ei ar fi scris într-adevăr cu totul altfel; căci ar fi fost surprinşi de cu totul ale lucruri decât cele care i-au frapat. Cele mai importante cuvinte însă – celelalte nu i-au frapat în mod deosebit, nici măcar faptul că pot fi hrăniţi cinci mii de oameni din puţinul care era –, care sunt în mod special reliefate, sunt acestea:

„Şi Iisus a luat pâinile şi, mulţumind, a dat ucenicilor şi ucenicii celor ce şedeau; asemenea şi din peşti cât au voit." (6, 11)

Ce face aşadar Christos Iisus aici? Pentru a împlini ceea ce trebuia să se întâmple, El se foloseşte de sufletele discipolilor, ale celor care erau cu El şi care se ridicaseră treptat la nivelul Său. Era nevoie de participarea lor. Ei se află în jurul Lui; El poate trezi acum în ei o forţă sufletească de filantropie. Forţa Sa se revarsă în afară asupra lor. Cum s-au petrecut cele ce s-au întâmplat, despre asta vom mai vorbi. Să notăm însă că şi aici forţa christică cunoaşte o intensificare. Înainte ea s-a revărsat în sufletul celui bolnav de 30 de ani; acum ea se extinde în sufletele discipolilor. Aici acţionează în afară acea tensiune de forţe care trece de la sufletul Domnului la sufletul discipolilor. Forţa s-a extins de la un suflet la sufletele celorlalţi. Acum în sufletele discipolilor trăieşte acelaşi lucru ca în sufletul lui Christos.

Dacă oamenii ar vrea să spună: Ce se întâmplă printr-o astfel de influenţă? să se oprească la ce ne spune experienţa. Ei ar trebui să încerce să observe ce se întâmplă când forţa puternică a lui Christos nu acţiona singură ci aprindea forţa din alte suflete, astfel încât ea lucra mai departe. Astăzi nu întâlneşti oameni cu o credinţă atât de vie – poate ei cred teoretic, dar nu cu suficientă forţă. Ştiinţa spiritului ştie foarte bine ce s-a întâmplat.

Avem, aşadar, un crescendo de la o treaptă la alta a forţei christice.

Al cincilea dintre semne este relatat în acelaşi capitol şi începe astfel:

„Şi când s-a făcut seară, ucenicii Lui s-au coborât la mare.
Şi, intrând în corabie, mergeau spre Capernaum, dincolo de mare.
Şi s-a făcut întuneric şi Iisus încă nu venise la ei.
Şi suflând vânt mare, marea se întărâta.
După ce au vâslit deci ca la 25 sau 30 de stadii, au văzut pe Iisus venind pe mare şi apropiindu-se de corabie; şi ei s-au înfricoşat." (6, 16-19)

Cei care editează astăzi Evangheliile scriu deasupra, ca un fel de titlu absolut inutil, de pildă: „Iisus umblă pe mare", ca şi cum asta ar fi fost scris undeva în text. Nu asta este spus, ci: „Ucenicii îl văzură pe Iisus venind pe mare." Asta este de fapt. Noi trebuie să luăm Evangheliile textual. Forţa lui Christos s-a întărit şi mai mult! Ea a devenit atât de puternică prin exersarea firească din cadrul ultimelor acţiuni, încât poate acum nu numai să treacă de la un suflet la celelalte; sufletul lui Christos nu numai că se împărtăşeşte, prin forţele Sale, sufletelor celorlalţi, dar El poate apărea în propria Sa statură înaintea celuilalt suflet, dacă acesta este pregătit pentru aşa ceva. Aşadar, faptele sunt acestea: Cineva se află într-un loc. Forţa Sa este atât de mare încât ea acţionează asupra oamenilor aflaţi departe, la distanţă. Forţa christică acţionează însă atât de puternic acum încât ea nu numai că descătuşează în discipoli o forţă, aşa cum a făcut pe munte, unde are loc înmulţirea pâinilor – acolo forţa doar s-a transferat asupra ucenicilor pentru a putea produce minunea. Acum ucenicii au forţa să Îl vadă pe Christos şi să-L privească în propria Sa făptură, deşi. ochii lor fizici nu Îl pot vedea acolo unde este. Christos a putut deveni vizibil în depărtare celor al căror suflet s-a unit deja cu al Său. Acum însă făptura Sa a ajuns să poată fi văzută spiritual. În momentul în care pentru discipoli posibilitatea de a-L vedea fizic dispare, apare cu atât mai puternic posibilitatea de a-L vedea spiritual – şi ei Îl văd pe Christos. Această vedere la distanţă este de aşa natură încât te face să vezi imaginea obiectului ca şi cum ar fi în imediata ta vecinătate. Încă o treaptă mai sus a forţei christice.

Următorul semn este vindecarea orbului din naştre.

Povestirea acestei vindecări, aşa cum este înfăţişată în Evanghelia după Ioan, a fost cu totul deformată. Aşa cum o cunoaşteţi dumneavoastră din Evanghelii, ea sună aşa:

„Şi trecând, Iisus a văzut un orb din naştere.
Şi ucenicii lui L-au întrebat, zicând:
Învăţătorule, cine a păcătuit, acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb?
Iisus a răspuns: Nici el n-a păcătuit, nici părinţii lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu." (9, 1-3)

Şi apoi El îl vindecă. Este oare cu adevărat creştinesc să interpretezi aceasta astfel: Acest om s-a născut orb nu pentru că părinţii săi ar fi păcătuit, nu pentru că ar fi păcătuit el însuşi, ci Dumnezeu l-a făcut orb pentru ca Christos să poată veni şi, spre gloria lui Dumnezeu, să poată să înfăptuiască această minune? Aşadar, pentru a putea trece în contul lui Dumnezeu o acţiune era nevoie mai întâi ca respectivul să fie făcut orb de Dumnezeu! Dacă ai citit astfel, nu vei fi citit corect. În realitate nu este deloc greşit spus că „în acest orb trebuie să se arate lucrările lui Dumnezeu".

Dacă vrem să înţelegem acest semn trebuie să urcăm la sensul ce se dădea în trecut cuvântului „Dumnezeu". Cel mai uşor putem face aceasta dacă ne referim la un alt capitol, unde Christos este acuzat tocmai pentru a fi spus despre Sine însuşi că El şi Dumnezeu sunt una. Ce răspunde El?

„Iisus le-a răspuns: Nu este scris în legea voastră că eu am zis: Dumnezei sunteţi?" (10, 34)

Cu alte cuvinte, Christos răspunde: În adâncul fiecărui suflet omenesc există gemenele unui Dumnezeu, există ceva divin. De câte ori nu am spus noi că al patrulea principiu al entităţii umane, Eul, este un germene al divinităţii în om! „Voi sunteţi Dumnezei!" înseamnă: În voi locuieşte ceva divin! Acest divin este ceva diferit de om, de omul ca persoană, aşa cum trăieşte ea între naştere şi moarte; el nu este nici ceea ce omul moşteneşte de la părinţii lui. De unde provine acest divin, această individualitate a omului? Ea trece din întrupare în întrupare prin multe vieţi pământeşti. Această individualitate vine dintr-o viaţă pământească anterioară, dintr-o întrupare anterioară. Aşadar, nu părinţii sunt cei care au păcătuit, nici personalitatea sa, pentru care obişnuim să spunem „Eu". Dar ceea ce a făcut ca acest om să se nască orb în această viaţă îşi are cauza într-o viaţă anterioară. El a devenit orb pentru ca în orbirea sa să se arate lucrările lui Dumnezeu în el dintr-o viaţă anterioară. Karma, legea cauzei şi efectului, este indicată aici cât se poate de clar de către Christos Iisus. Asupra cui trebuie acţionat în acest caz pentru ca să poată fi vindecată această boală? Trebuie acţionat nu asupra Eului trecător, cel care trăieşte între naştere şi moarte, ci trebuie forat mai adânc, până la Eul care trece dintr-o viaţă în alta. Din nou avem o potenţare a forţei christice. Până aici am văzut că ea nu a acţionat decât asupra a ceea ce este în prezent; acum ea acţionează asupra a ceea ce supravieţuieşte morţii şi se continuă de la o viaţă la alta. Christos se simte pe El însuşi ca reprezentant al Eu sunt-ului. Revărsându-şi forţa Sa în Eu sunt, Christos-Dumnezeu Cel înalt împărtăşindu-se Dumnezeului din om, El îi dă omului puterea de a se vindeca pe sine dinăuntru. Acum Christos pătrunde până în forul cel mai intim al sufletului. Forţa Sa se execită asupra individualităţii veşnice a bolnavului şi o întăreşte, prin aceea că în individualitatea bolnavului îşi face apariţia chiar forţa lui Christos, coborând în felul acesta până la urmările încarnărilor sale anterioare.

Ce intensificare mai poate cunoaşte această forţă christică? Nu îi mai rămâne decât ca Christos să se apropie de om şi să trezească în el propriul Său impuls, ca celălalt să primească în aşa fel forţa christică încât întreaga sa fiinţă să se pătrundă de ea şi el să devină un alt om, un om pătruns de Christos. Acest lucru se petrece la învierea lui Lazăr! Aici avem o nouă intensificare a fortei christice. Forţa christică urcă din treaptă în treaptă.

Unde găsim în lume un document liric de o compoziţie mai magistral gândită decât această Evanghelie? Şi cine nu s-ar înclina cu respect văzând cum aici evenimentele sunt astfel zugrăvite încât cunosc o gradaţie din treaptă în treaptă şi o înlănţuire minunată? Fie şi numai prin compoziţia artistică a Evangheliei după Ioan şi tot ar trebui să ne înclinăm în faţa autorului ei. În ea totul este gradat, din treaptă în treaptă, şi se potenţează.

Ne mai rămâne un lucru de arătat. Am desprins aici câteva pasaje care ne arată progresia semnelor, a minunilor. Mai există, între acestea, o serie de alte întâmplări. Cum se articulează ele în ansamblu?

Vom vedea mâine cum în Evanghelia după Ioan nu numai minunile se succed gradat într-un mod minunat, ci şi pasajele intermediare sunt inserate cu o anumită intenţie, astfel încât ai impresia că nu ai fi putut completa mai bine aceste spaţii decât a făcut-o autorul Evangheliei după Ioan.

Azi am studiat compoziţia acestei Evanghelii din punct de vedere artistic. Vedem că este aproape de neimaginat o operă artistică cu o compoziţie mai perfectă şi mai frumos prezentată decât Evanghelia după Ioan, de la început şi până la sfârşit, în episodul învierii lui Lazăr.

Numai cine ştie să citească şi să înţeleagă despre ce este vorba poate presimţi însă sensul profund şi covârşitor al Evangheliei după Ioan. Antroposofia este astăzi chemată să aşeze în faţa sufletelor noastre acest sens uriaş. Dar în această Evanghelie mai sunt multe alte lucruri. În viitor vor urma şi alte explicaţii decât cele pe care le-am dat noi în aceste expuneri. Ele vor fi luminate de o înţelepciune care, la rândul ei, o va depăşi pe a noastră. Această înţelepciune va sluji însă şi ea la descoperirea de noi adevăruri, aşa cum înţelepciunea noastră, de şapte ani încoace, ne ajută să aflăm ceea ce, fără antroposofie, nu poate fi găsit.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a X-a

Kassel, 3 iulie 1909

Printre faptele petrecute în Palestina la începutul erei noastre există unul asupra căruia s-a insistat în mod repetat, numit Botezul lui Iisus din Nazaret de către Ioan Botezătorul. S-a accentuat, de asemenea, că, în ce priveşte acest Botez, toate cele patru Evanghelii sunt în principal la unison. Astăzi se pune problema să studiem acest subiect dintr-un punct de vedere aparte.

Din felul în care apare Botezul lui Ioan în Evanghelii am putut să ne dăm seama că în el se face trimitere la un eveniment de cea mai mare importanţă – eveniment ce ne este confirmat şi prin Cronica Akasha – pe care a trebuit să-l caracterizăm prin cuvintele: Când Iisus din Nazaret se afla la aproximativ al 30-lea an de viaţă, entitatea divină care se numeşte Christos a pătruns în cele trei învelişuri corporale ale Sale.

Trebuie aşadar să deosebim două părţi în viaţa fondatorului creştinismului – fapt rezultat prin citirea Cronicii Akasha. Mai întâi trebuie să obsevăm viaţa marelui iniţiat pe care îl numim Iisus din Nazaret. În acest Iisus din Nazaret trăieşte un Eu despre care s-a spus că a trecut prin multe încarnări, că în aceste vieţi a urcat tot mai multe trepte, evoluând până la stadiul de a putea face marea Sa jertfă. Această jertfă a constat în faptul că la aproximativ 30 de ani Eul lui Iisus din Nazaret a putut părăsi corpurile sale fizic, eteric, astral, pe care le limpezise, le purificase şi le înnobilase. Exista astfel acolo un înveliş omenesc triplu de cea mai pură şi nobilă factură, ce consta dintr-un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral. În momentul Botezului, în aceste învelişuri părăsite de Eul lui Iisus din Nazaret coboară acea entitate care nu a mai trăit niciodată pe Pământ, care n-a mai fost niciodată încarnată pe Pământ – entitatea lui Christos. Anterior, această entitate nu putea fi găsită decât în lumea aflată în afara Pământului nostru. Ea se uneşte cu un corp omenesc abia în momentul Botezului în Iordan şi trăieşte trei ani pe Pământ pentru a împlini în acest timp ceea ce vom încerca să înţelegem tot mai mult în cele ce urmează.

Ceea ce v-am spus acum este rezultatul observaţiei clarvăzătoare. Evangheliştii îmbracă acest fapt în ceea ce ei descriu drept Botezul în Iordan. Prin aceasta ei voiau să spună următorul lucru: Dacă pentru diferiţi oameni care au primit botezul de la Ioan s-a întâmplat una sau alta, pentru Iisus din Nazaret s-a întâmplat că în cele trei înelişuri ale Sale a pătruns Christos.

În prima conferinţă vă spuneam deja că acest Christos este aceeaşi entitate despre care în Vechiul Testament se zice: „Şi Spiritul lui Dumnezeu plutea – sau mocnea – deasupra apelor" (Moise I, 1, 2). Acelaşi Spirit, deci Spiritul divin al sistemului nostru solar, a intrat în triplul înveliş al lui Iisus din Nazaret.

Să discutăm puţin ce s-a întâmplat atunci. Şi trebuie să vă fie clar de la bun început că nu este uşor să înţelegi ce s-a petrecut de fapt la Botezul în Iordan, deoarece acesta a fost evenimentul cel mai important din întreaga evoluţie pământească. Şi cum să nu crezi că evenimentele mici ale evoluţiei pământeşti sunt mai uşor de înţeles decât cele mari? De asemenea, cum să nu crezi că evenimentul cel mai mare al evoluţiei pământeşti ridică şi cele mai mari greutăţi de înţelegere! De aceea vă voi spune acum câteva cuvinte care sub unele aspecte s-ar putea să-l şocheze pe cel care nu este pregătit. Dar acest om să îşi spună atunci că sufletul omenesc se află aici pe Pământ pentru a se perfecţiona tot mai mult şi în ce priveşte cunoaşterea şi că ceea ce poate şoca la început trebuie să devină cu timpul cât se poate de clar; altfel ar însemna să te îndoieşti de capacitatea sufletului omenesc de a evolua. Aşa însă putem să ne spunem în fiecare zi: Oricât am cunoscut până acum, sufletul meu se poate continuu perfecţiona şi el va înţelege lucrurile din ce în ce mai bine.

Avem deci în faţă un înveliş uman triplu, un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral, în care, să zicem aşa, intră Christos. La aceasta fac aluzie cuvintele care răsună din tot Universul: „Acesta este Fiul meu preaiubit, în care Eu însumi mă revelez!" (Matei 3, 17). Căci aşa trebuie redate aceste cuvinte. Vă puteţi imagina că coborârea lui Dumnezeu în învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret este însoţită de profunde transformări. Tot aşa puteţi accepta că în vechile iniţieri se petreceau transformări majore la nivelul întregului om.

V-am descris cum se petrecea ultimul act al vechii iniţieri. După ce discipolul ce trebuia iniţiat în tainele zeilor fusese îndelung pregătit prin studiu şi exerciţii, el era adus trei zile şi jumătate într-o stare asemănătoare morţii. În tot acest timp corpul său eteric se afla despărţit de corpul fizic, astfel încât exerciţiile care fuseseră asimilate în corpul astral puteau, la rândul lor, să se imprime în corpul eteric. Asta vrea să spună că cel care fusese iniţiat trecea de la treapta de „purificat" la cea de „iluminat", adică la posibilitatea de a contempla lumea spirituală. Un astfel de om mai deţinea deja în vechile timpuri – cu atât mai mult acolo unde erau posibile aceste iniţieri – o anumită putere asupra întregii sale corporalităţi. Când revenea apoi în corpul său fizic, el dobândea o stăpânire completă asupra unor elemente mai subtile ale acestuia. Dumneavoastră aţi vrea probabil acum să ştiţi dacă chiar îţi dădeai seama, dacă observai atunci când te apropiai de un astfel de iniţiat că el deţinea această putere asupra învelişurilor sale, chiar şi asupra corpului său fizic. Faptul putea fi văzut doar de cel care dobândise facultatea de a vedea asemenea lucruri. Pentru ceilalţi, el nu era decât un om simplu, obişnuit. Dacă ei nu vedeau nimic deosebit este fiindcă trupul fizic, aşa cum îI văd ochii fizici, nu este decât expresia exterioară pentru ceea ce se află îndărătul lui; iar transformările se referă la spiritualul care sălăşluieşte îndărătul corpului fizic.

Toţi vechii iniţiaţi dobândiseră, prin diferite proceduri de iniţiere prin care trecuseră, o anumită stăpânire a corpului lor fizic. *Un singur* lucru nu putea fi pus prin nicio iniţiere sub stăpânirea spiritului uman. Atingem aici o mare taină sau mister. În natura umană exista ceva la care puterea iniţiatului din timpurile precreştine nu avea acces. Este vorba – oricât de ciudat ar putea să vă pară – de procesele fizico-chimice foarte subtile care stau la baza sistemului osos.

Până la Botezul lui Christos Iisus de către Ioan niciodată nu a existat în cursul întregii evoluţii pământeşti o fiinţă umană – nici iniţiat, nici neiniţiat – care să fi putut acţiona asupra proceselor fizico-chimice din sistemul osos. Prin coborârea lui Christos în corpul lui Iisus din Nazaret Eul lui Christos a devenit stăpân pe întregul corp, până înăuntrul sistemului osos. Consecinţa a fost că odinioară pe Pământ a trăit un corp în stare să domine forţele sale în aşa fel încât să poată să încorporeze evoluţiei pământeşti forma sistemului osos, forma spirituală

a sistemului osos. N-ar mai exista nimic din tot ce a cunoscut omul în sânul evoluţiei pământeşti dacă el nu ar ajunge să încorporeze ca lege a evoluţiei pământeşti forma nobilă a sistemului său osos, dacă el nu ar deveni puţin câte puţin stăpân peste această lege a sistemului osos.

Toate acestea au legătură cu o mai veche superstiţie populară – foarte adesea vechile tradiţii concordă cu ceea ce spune ocultismul: anumite cercuri simbolizează moartea printr-un schelet. Această imagine exprimă următorul adevăr: la începutul evoluţiei pământeşti toate legile care se referă la organismul omenesc erau într-un astfel de stadiu încât le-am fi regăsit – metamorfozate într-o formă superioară – şi la sfârşitul evoluţiei pământeşti. Cu toate acestea, nimic din evoluţia Pământului nu ar putea fi preluat şi salvat pentru viitor dacă forma sistemului osos nu ar fi preluată. Forma sistemului osos biruie moartea în sens fizic. De aceea, cel care urma să învingă moartea pe Pământ trebuia să pună stăpânire asupra sistemului osos, în acelaşi fel în care v-am explicat că pune stăpânie pe anumite facultăţi corporale, fie ele şi de mai mică importanţă. Omul îşi stăpâneşte doar într-o mică măsură sistemul său sangvin. Sentimentul ruşinii, de pildă, alungă sângele de la inimă spre periferie; aceasta înseamnă că sufletul acţionează asupra sistemului circulator; frica împinge sângele înapoi spre centru, spre inimă, şi te face să păleşti. – Când suntem trişti ne ţâşnesc lacrimi din ochi. Toate acestea reprezintă anumite moduri de stăpânire a sufletului asupra corporalului. – Cel care a trecut printr-o iniţiere dobândeşte o putere de stăpânire şi mai mare asupra corporalului; el ajunge să poată stăpâni într-un mod precis, după propria voinţă, mişcările anumitor părţi ale creierului, şi aşa mai departe.

Aşadar, fiinţa umană care forma învelişul lui Iisus din Nazaret a ajuns sub stăpânirea lui Christos. Liberul-arbitru, voinţa liberă a lui Christos a pătruns cu puterea sa de stăpânire până la nivelul sistemului osos, în care, pentru prima dată, să zicem aşa, a putut acţiona. Importanţa acestui fapt se poate descrie însă în felul următor: omul şi-a cucerit pe Pământ forma pe care o posedă în prezent prin sistemul său osos şi nu într-o încarnare anterioară a planetei noastre. Dar el ar fi pierdut-o dacă nu ar fi venit acea putere spirituală pe care noi o numim Christos. Dacă nu ar fi intervenit acea stăpânire a lui Christos asupra sistemului osos, omul nu ar putea lua cu sine în viitor niciuna din roadele cucerite aici pe Pământ. – Aşadar, în momentul Botezului în Iordan o putere colosară a pătruns învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret până în măduva oaselor. Acest moment trebuie să-l evocăm în faţa sufletului, căci el este unul din aspectele petrecute.

Într-o naştere obişnuită are loc o unire a ceea ce vine din încarnări anterioare cu ceea ce omul primeşte prin ereditate. Individualitatea umană care a trăit în vieţi anterioare se uneşte cu înelişul carnal-eteric căpătat la naştere. Aşadar, are loc o unire a ceva ce vine din lumea spirituală cu fizic-senzorialul. Cei care au audiat conferinţele mele ştiu că de îndată ce pătrundem în lumea spirituală noi vedem cum totul apare acolo inversat, ca într-o oglindă. Când cineva devine clarvăzător printr-o metodă raţională şi i se deschide privirea în lumea spirituală, primul lucru pe care trebuie să-l înveţe este să se orienteze treptat în lumea spirituală, fiindcă totul apare aici inversat. Dacă, de pildă, îi apare un număr, să zicem, 345, el trebuie să nu îl citească precum în lumea fizică, ci invers, 543. La fel trebuie să învăţaţi să priviţi totul, nu numai numerele.

Când Christos s-a unit cu înelişul exterior al lui Iisus din Nazaret, evenimentul le-a apărut celor care şi-au deschis ochiul spiritual tot într-o imagine opusă. În timp ce la o încorporare fizică un spiritual coboară din luminile superioare pentru a se uni cu elementul fizic, ceea ce se jertfeşte aici pentru a primi spiritul christic apare deasupra capului lui Iisus din Nazaret sub forma porumbelului alb. Un element spiritual apare ca şi cum s-ar desprinde de fizic! Aceasta este în întregime o observaţie clarvăzătoare şi este fals să spui că nu ar fi decât o alegorie sau simbol. Este un fapt spiritual real, o reală clarviziune care pentru facultatea clarvăzătoare se desfăşoară pe plan astral. După cum o naştere fizică este o atragere a unui spiritual, tot astfel această naştere a fost o jertfă, un sacrificiu. Prin aceasta se oferă posibilitatea ca spiritul „care plutea deasupra apelor” să se unească cu triplul înveliş al lui Iisus din Nazaret, să îl umple de forţă şi căldură, aşa cum am descris.

Acum puteţi înţelege că în momentul în care a avut loc acest eveniment la el nu a participat numai acel colţişor de lume în care s-a desfăşurat Botezul din Iordan. Ar fi o miopie să credem că ceva ce i se întâmplă unei anumite fiinţe se limitează la atât cât poate să vadă ochiul. Este marea iluzie căreia i se dedau oamenii care nu se încred decât în simţurile lor fizice. Unde este, pentru simţurile exterioare, graniţa unui om? Este cea a pielii sale? Aici omul se termină din toate părţile. Cineva ar putea spune chiar: Dacă îţi tai nasul, care face parte din tine, tu nu mai eşti un om întreg; după asta recunosc că toate astea fac parte din fiinţa ta. – Dar asta este o vedere foarte scurtă. Numai câţiva decimetri dincolo de piele n-ar mai fi nimic din ce ţine de noi! Gândiţi-vă însă că la fiecare respiraţie inspiraţi aerul atmosferic din jurul dumneavoastră. Dacă vi se taie nasul nu mai sunteţi un om întreg; dar nici când vi se taie aerul nu mai sunteţi un om întreg! Este un mod arbitrar de a vedea lucrurile atunci când ne reprezentăm omul limitat doar la nivelul pielii sale. Tot ceea ce îl înconjoară face parte din om, chiar şi în sens fizic. Astfel că dacă într-un anumit loc i se întâmplă ceva unui om nu înseamnă că la acel ceva participă numai locul ocupat de corpul lui. Dacă aţi încerca să viciaţi aerul pe o rază de o milă în jurul unui om în aşa măsură încât miasmele ar ajunge până la el, atunci veţi constata foarte curând că tot acest spaţiu pe rază de o milă participă la procesele vitale ale acestui om. De asemenea, Pământul întreg participă la fiecare proces vital. Şi dacă pentru un proces vital fizic este aşa, atunci înţelegeţi că la un eveniment precum Botezul în Iordan a luat parte lumea spirituală din cele mai îndepărtate sfere şi că multe, foarte multe lucruri au trebuit să se întâmple pentru ca acesta să aibă loc.

Dacă însă otrăviţi aerul în jurul unui om pe o rază de o milă încât procesele sale de viaţă să fie afectate de aceasta, atunci şi un alt om aflat în vecinătatea sa va suferi acelaşi efect. Acest efect va fi probabil puţin diferit, în funcţie de depărtarea mai mare sau mai mică de acest cerc. Dacă el este departe, şi influenţa va fi minimă, dar va fi. Iată de ce nu pare deloc curios să ne întrebăm dacă nu cumva au existat şi alte efecte legate de Botezul în Iordan. Şi aici atingem un alt mare mister, despre care astăzi nu poţi vorbi decât cu sfială şi respect. Căci omenirea nu este pregătită să înţeleagă astfel de lucruri decât treptat.

În momentul în care spiritul lui Christos coboară în corpul lui Iisus din Nazaret şi se produce o transformare, aşa cum am arătat, se exercită o acţiune şi asupra mamei lui Iisus din Nazaret. Şi această acţiune constă în aceea că în chiar momentul Botezului în Iordan mama îşi recapătă fecioria. Aceasta înseamnă că organismul său redevine cel al unei femei înainte de pubertatea virginală. Mama lui Iisus din Nazaret a devenit fecioară la naşterea lui Christos.

Acestea sunt cele două fapte de cea mai mare importanţă pe care autorul Evangheliei după Ioan ni le indică, chiar dacă sub o formă ascunsă. Dacă însă ştim să citim corect această Evanghelie, toate acestea se regăsec într-un anume fel acolo. Pentru a înţelege aceasta trebuie să ne referim din nou la cele analizate de mine ieri din diverse laturi.

Spuneam că altădată oamenii trăiau sub influenţa „căsătoriei apropiate”, cu alte cuvinte a mariajului consangvin, în cadrul aceluiaşi trib. Abia treptat s-au făcut amestecurile de sânge între un trib şi altul. Cu cât mergem însă mai în urmă, cu atât mai mult îi vedem pe oameni stând sub influenţa acestei rudenii de sânge. Acele forţe magice importante erau posibile tocmai prin faptul că prin venele oamenilor curgea sângele tribului. Un om din acele timpuri, care avea un şir lung de străbuni din aceeaşi seminţie, avea în sângele său forţe magice care permiteau să exercite acţiuni de la un suflet la altul, aşa cum am descris ieri. Înainte toată lumea ştia asta, chiar şi oamenii cei mai simpli. Desigur, ar fi fals să se tragă acum concluzia că dacă şi astăzi s-ar face astfel de căsătorii între rude de sânge ar apărea stări asemănătoare şi s-ar manifesta forţe magice. Ar fi aceeaşi eroare pe care ar face-o lăcrămioara dacă ar spune: Eu nu vreau să mai înfloresc

în mai. De acum voi înflori în octombrie! Ea nu poate înflori în octombrie deoarece atunci nu întâlneşte condiţiile propice. Tot astfel, forţele magice nu se pot dezvolta într-o perioadă în care nu există condiţiile necesare. Cele descrise sunt valabile doar pentru vremurile de demult. În epoca noastră forţele magice trebuie să se dezvolte într-un alt mod. Evident, un spirit materialist nu poate înţelege că în cursul evoluţiei legile au trebuit să se schimbe; el crede că tot ce experimentează el astăzi în laboratorul de fizică trebuie să se fi petrecut întotdeauna la fel. Dar se înşeală, căci legile se schimbă. Astfel de oameni care îşi extrag credinţa din ştiinţele naturii actuale ar fi foarte miraţi dacă ar putea să asiste la cele ce s-au petrecut în Palestina, şi care sunt relatate în Evanghelia după Ioan. Cei care au trăit însă în timpul lui Christos Iisus, când încă mai exista o tradiţie vie transmisă din vremuri când astfel de lucruri erau perfect posibile, nu erau uimiţi în mod deosebit. De aceea am şi spus ieri că oamenii nu au fost deloc impresionaţi de semnul arătat la nunta din Cana. Şi de ce să fi fost surprinşi? Exterior, acesta nu era decât o repetare a ceva despre care ei ştiau că fusese observat în mai multe rânduri. Citiţi în Cartea a patra a Regilor, capitolul 4, versetele 42-44:

„Şi tot atunci a venit un om din Baal-Salisa şi a adus omului lui Dumnezeu pârgă de pâine, 20 de pâini de orz şi grăunţe proaspete de grâu într-un săcuşor. Şi Elisei a zis: Daţi oamenilor să mănânce. Şi sluga a răspuns: Ce să dau eu de aici la o sută de oameni? Dar Elisei a zis: Dă oamenilor să mănânce; căci aşa zice Domnul: Se vor sătura şi va mai şi rămâne. Şi au dat şi au mâncat şi a mai rămas, după cuvântul Domnului."

Această povestire din Vechiul Testament descrie o situaţie similară cu cea a înmulţirii pâinilor pentru cinci mii de oameni. Cum să se fi mirat acei oameni în faţa unui atare semn când în Scripturile lor stătea scris că acest lucru nu se petrecea pentru prima dată! Este esenţial să înţelegem aceasta.

Ce se întâmpla însă cu cel ce fusese iniţiat în sensul vechi? El era primit în lumea spirituală; ochiul lui se deschidea pentru forţele ce acţionau spiritual, ceea ce înseamnă că el vedea lăuntric legătura dintre sânge şi forţele active spiritual. Ceilalţi presimţeau confuz acest lucru. Cel ce fusese iniţiat vedea în urmă până la primul străbun de la care a început să curgă sângele prin toată seminţia. Un astfel de iniţiat îşi spunea: Sângele curge la rând prin toate generaţiile şi în acest sânge se exprimă Eul unui întreg popor, după cum în sângele unui singur om se exprimă Eul individual. – El privea în urmă până acolo unde începe curentul sângelui ce străbate şirul generaţiilor şi se simţea sufleteşte identic cu Spiritul poporului, a cărui fizionomie era imprimată în sângele întregului popor. Un astfel de om ce se simţea una cu sângele întregului popor era, până la un anumit grad, iniţiat şi stăpânea într-un anumit grad anumite forţe magice, în sensul vechi.

Dar să mai luăm în considerare ceva. Principiul masculin şi principiul feminin colaborează în perpetuarea omenirii într-un mod care, pe scurt, îl vom caracteriza în cele ce urmează.

Dacă principiul feminin ar predomina, atunci oamenii s-ar dezvolta în aşa fel încât în ei s-ar revela mereu aceleaşi caractere. Copilul s-ar asemăna totdeauna cu părinţii, cu bunicii şi aşa mai departe. Tot ceea ce produce asemănarea derivă din principiul feminin. Tot ceea ce creează o deosebire este legat de principiul masculin. Dacă în cadrul unei comunităţi de oameni un număr de chipuri seamănă foarte mult între ele, aceasta ţine de principiul feminin. Totuşi în figurile respective există anumite trăsături distincte, astfel că dumneavoastră puteţi deosebi oamenii unii de alţii. Aceasta este influenţa principiului masculin. Dacă ar exista doar influenţa principiului feminin, dumneavoastră nu aţi putea distinge oamenii unii de alţii. Şi iarăşi, dacă ar acţiona numai principiul masculin nu aţi putea recunoaşte niciodată apartenenţa unui grup de oameni la un trib sau la o seminţie. Astfel, masculinul şi femininul conlucrează în aşa fel încât masculinul acţionează individualizând, specializând, separând; femininul, dimpotrivă, acţionează generalizând. În care dintre aceste forţe se află cu precădere ceea ce ţine de popor în ansamblul său? Aceste forţe specifice întregului popor ţin în primul rând de principiul feminin. Mai putem spune şi astfel: Prin forţa femeii este purtat din generaţie în generaţie acel ceva care, altfel exprimat, se transmite prin sânge din generaţie în generaţie. Dacă vrem să caracterizăm şi mai precis cu ce se întovărăşesc de fapt forţele magice existente în legăturile de sânge trebuie să spunem că ele se împletesc cu femininul ce străbate tot poporul, care trăieşte în toate mădularele poporului. Dacă cineva, prin iniţiere, s-a ridicat la stadiul de a putea manipula, să zicem aşa, forţele care, prin elementul feminin al poporului, au fost inoculate sângelui ce curge de-a lungul generaţiilor, care ar putea fi esenţa caracterului unui astfel de om?

După terminologia iniţierii persane, fecărei trepte de iniţiere i se dădea un nume aparte. Unul dintre aceste nume ne va interesa în mod deosebit. Primul grad al iniţierii persane era desemnat cu expresia de „Corb", al doilea cu expresia de „Ocultist", al treilea grad purta numele de „Războinic", al patrulea: „Leu". Cel de-al cincilea grad primea numele poporului căruia îi aparţinea iniţiatul. Astfel, un persan, dacă ar fi urcat la treapta a cincea de iniţiere, ar fi fost numit „Persanul".

Iniţiatul începea prin a deveni un corb, adică îşi putea ancora observaţiile sale în lumea exterioară; atunci el era un slujitor al celor aflaţi în lumea spirituală, transportând informaţiile din lumea fizică în lumea spirituală. De aici şi simbolul de corb ca intermediar între două lumi, de la corbii profetului Ilie la cei ai lui Frederic Barbarossa. Cel care atingea a doua treaptă se afla deja în lumea spirituală. Iniţiatul de treapta a treia se afla o treaptă mai sus. Lui îi era încredinţată misiunea de a apăra adevărurile ocultismului. El devine un războinic. Iniţiatului de treapta a doua nu i se permitea să se angajeze în dispute pentru aceste adevăruri. Iniţiatul de gradul patru dobândise deja o anumită întărire a fiinţei sale în adevărurile lumii spirituale. În fine, iniţiatul de treapta a cincea este cel despre care am spus că învăţase să mânuiască forţele ce curgeau prin sângele generaţiilor, legate de elementul feminin al perpetuării prin sânge. Cum trebuie deci să se numească un iniţiat ce şi-a făcut iniţierea în cadrul poporului israelit? El era numit „israelit", după cum în Persia el s-ar fi numit „persanul". Şi acum vă rog să luaţi aminte la cele ce urmează.

Unul dintre primii care au fost conduşi la Christos Iisus a fost, în sensul Evangheliei după Ioan, Natanael. Şi cei care sunt deja discipolii lui Christos Iisus îi spun lui Natanael: „Noi l-am găsit pe Învăţătorul, cel care locuieşte în Iisus din Nazaret!", Când însă Natanael este dus la Christos, acesta îi spune: „Iată un adevărat israelit în care nu este viclenie!"

Un adevărat israelit în care locuieşte adevărul! Christos spune asta pentru că El ştie care este treapta de iniţiere a lui Natanael. Atunci acesta recunoaşte că este în faţa cuiva care ştie cel puţin la fel de mult ca el, ba chiar mai mult. Şi Christos îi spune, pentru a accentua că este vorba de o iniţiere: „Eu nu te-am văzut numai când ai venit către mine. Te-am văzut înainte de a te chema Filip, când erai sub smochin! (1, 41 şi următoarele).

Cuvântul „smochin" este folosit aici ca în cazul lui Buddha: smochinul este arborele bodhi, este semnul iniţierii. Christos îi spune deci: Eu te recunosc ca pe un iniţiat de treapta a cincea! Vedeţi de aici că autorul Evangheliei după Ioan ne indică faptul că Christos recunoaşte un iniţiat până la treapta a cincea de iniţiere. Autorul Evangheliei după Ioan ne conduce treptat, treptat, spre a ne arăta că în trupul lui Iisus din Nazaret locuieşte cineva care poate recunoaşte un iniţiat de gradul cinci.

Să mergem mai departe. Tocmai am văzut că iniţiatul aflat pe a cincea treaptă de iniţiere stăpânea forţele magic-oculte care curg prin sângele generaţiilor. El a devenit una cu sufletul poporului. Şi mai înainte am văzut că acest suflet al poporului se exprimă în forţele femeii. Deci un iniţiat de treapta a cincea ar fi avut de-a face – după vechea metodă – cu forţele femeii. Toate acestea trebuie să vi le reprezentaţi spiritual.

Dar Christos intră într-un raport cu totul nou cu femeia. El are de-a face cu acea femeie care, prin Botezul lui Christos în Iordan, a redevenit fecioară, care şi-a recăpătat forţele pline de sevă ale virginităţii. Iată elementul nou pe care vrea să-l releve evanghelistul atunci când spune că un curent trece de la fiu la mamă. Pentru cei care aveau atunci cunoştinţe oculte nu era nimic extraordinar în faptul că fiul, dacă se afla pe treapta a cincea de iniţiere, putea folosi magic forţele poporului care se exprimă în elementul etnic al mamei. Christos a revelat însă forţele femeii sub un aspect spiritual mai înalt, atunci când ea îşi recapătă virginitatea.

Vedem astfel cum este pregătită nunta din Cana. Ceea ce s-a petrecut acolo trebuia împlinit de un iniţiat care putea să-l înţe¬leagă pe un iniţiat aflat pe treapta a cincea de iniţiere. Ni se arată că aceasta are de-a face şi cu forţele etnice legate de personalitatea feminină. Tot ce ni se prezintă aici este pregătit în mod admirabil de către autorul Evangheliei după Ioan. – După cum am mai spus, asupra noţiunii de minune rămâne să mai vorbim şi în alt mod. Acum însă vă puteţi uşor imagina că apa proaspăt scoasă din fântână este altceva decât o apă aflată deja de ceva timp în urcior, după cum o plantă care tocmai a fost culeasă este diferită de o alta care se vestejeşte de trei zile într-un vas. O gândire materialistă nu face, desigur, astfel de deosebiri. O apă care încă mai era unită cu forţele pământului este altceva decât o apă ce abia mai târziu este folosită. Pornind de la forţele existente în apa proaspăt scoasă, un iniţiat de acest rang poate acţiona acum prin intermediul forţelor ce ţin de raportul spiritual precum cel dintre Christos şi mama Sa, care tocmai devenise fecioară. El continuă ceea ce face pământul. Pământul poate schimba apa în vin. În viţa-de-vie, Christos, care s-a apropiat de pământ, care a devenit Spiritul Pământului, este spiritualul care acţionează în întreg organismul pământesc. El trebuie, dacă este Christos, să poată face ceea ce face pământul cu viţa-de-vie, să schimbe apa în vin.

Astfel, primul semn pe care îl dă Christos Iisus este, în sensul Evangheliei după Ioan, un semn care se leagă de cele pe care dumneavoastră tocmai le-aţi citit în Cartea Regilor, semn care în timpurile de demult putea fi făcut de către un iniţiat că a ajuns să stăpânească forţele răspândite în şirul generaţiilor prin legăturile de sânge.

Forţele pe care Christos le foloseşte în pefecţionarea corpului lui Iisus din Nazaret – nu cele pe ce Christos le are în sine – continuă apoi să crească! De aceea să nu întrebaţi: Are nevoie Christos să se dezvolte? Desigur, nu este vorba de aşa ceva. Ceea ce trebuia dezvoltat prin Christos era corpul lui Iisus din Nazaret, oricât de pur şi nobil ar fi fost El înainte. Pe El trebuia să-L conducă din treaptă în treaptă. În El trebuiau revărsate forţele ce trebuiau să se impună în perioada care urma.

Următorul semn este vindecarea fiului slujitorului regesc şi, imediat după aceea, vindecarea bolnavului care suferea de 38 de ani, de la scăldătoarea Betezda. În ce a constat intensificarea forţelor prin care Christos acţiona aici, pe acest Pământ? Ea a constat în aceea că Christos putea acţiona acum nu doar asupra celor din jur, aflaţi fizic în prezenţa Sa. La nunta din Cana El a acţionat în aşa fel încât apa devenea vin în timp ce mesenii o beau. El a acţionat deci asupra corpului eteric al oamenilor aflaţi în jur. Prin revărsarea forţei Sale în corpul eteric al oamenilor din jur apa s-a transformat în vin chiar în gura celor ce beau, ceea ce înseamnă că apa avea gust de vin. Acum acţiunea Sa nu mai trebuia să se limiteze la corpul fizic, ci trebuia să pătrundă în străfundul sufletului, căci numai aşa putea, prin intermediul tatălui, să acţioneze asupra fiului slujbaşului regesc. Şi numai aşa putea acţiona asupra sufletului păcătos al celui bolnav de 38 de ani. Dacă ar fi revărsat forţele doar în interiorul corpului eteric nu ar fi fost de ajuns. Trebuia acţionat asupra corpului astral fiindcă păcatul îl comite corpul astral. Prin acţiunea asupra corpului eteric se poate transforma apa în vin, însă dacă vrei să acţionezi în continuare asupra altei persoane trebuie să cobori în straturi mai profunde. Pentru a face asta era nevoie ca Christos să prelucreze în continuare învelişul corporal triplu al lui Iisus din Nazaret.

Vă rog să reţineţi: Christos nu devine prin aceasta altcineva! El doar mânuieşte învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret; şi, în timpul care urmează, El face acest lucru în aşa fel încât corpul eteric poate deveni mai liber faţă de corpul fizic decât înainte.

Vine aşadar momentul în care corpul eteric devine mai liber, mai independent faţă de corpul fizic, dobândind prin aceasta o stăpânire mai mare asupra corpului fizic. El putea săvârşi lucrări şi mai mari, să zicem aşa, în corpul fizic decât înainte, cu alte cuvinte putea folosi într-adevăr forţe puternice până la nivelul corpului fizic. Predispoziţia pentru aceasta începe la Botezul în Iordan. Acum ea trebuia dezvoltată în mod deosebit de intens. Dar acest lucru trebuia făcut direct din spiritual. Corpul astral trebuia să acţioneze atât de puternic în învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret încât să permită corpului eteric să dobândească o astfel de putere asupra corpului fizic.

Când poate acţiona cu o astfel de putere corpul astral? El poate face aceasta atunci când îşi însuşeşte sentimente juste, când se dăruie sentimentelor juste faţă de ceea ce se întâmplă în lumea din jur şi în special când se situează într-un raport just faţă de egoismul omenesc. A făcut aşa ceva Christos cu corpul lui Iisus din Nazaret? A acţionat El în aşa fel încât să dobândească un raport just faţă de orice egoism care există, în aşa fel încât trăsătura egoistă a sufletelor să iasă la lumină? Da, Christos a făcut aceasta. Evanghelia după Ioan ne descrie cum El vine în templu pentru a-l curăţi de cei care se dedau egoismului şi pângăresc templul, vânzând tot felul de mărfuri în el. Prin aceasta El dobândeşte posibilitatea de a spune că acum corpul Său astral a devenit atât de puternic încât ar putea reconstrui în trei zile corpul fizic, dacă acesta s-ar nărui. Autorul Evangheliei după Ioan ne spune, de asemenea, şi acest lucru:

„Iisus a răspuns şi le-a zis: Dărâmaţi acest templu şi în a treia zi îl voi ridica.
Şi i-au zis atunci iudeii: În 46 de ani s-a zidit templul acesta; şi tu vrei să-l ridici în trei zile?
Dar El vorbea de templul trupului Său.” (2, 19-21)

Faptul arată că acest înveliş care i-a fost jertfit avea de-acum puterea de a dirija acest corp astfel încât să devină stăpân în acest corp fizic. Atunci şi acest corp, devenit atât de liber acum, poate să se deplaseze independent de acţiunea legilor lumii fizice, poate să provoace şi să dirijeze evenimente în lumea spirituală fără să ţină seama de legile lumii spaţiale. Face El asta? Da. Acest lucru ne este arătat în capitolul care urmează curăţirii templului.

„Şi era un om dintre farisei care se numea Nicodim şi care era fruntaş printre iudei; acesta a venit noaptea la Iisus şi i-a spus...” (3, 1 şi 2)

De ce stă scris aici: „noaptea”? Ar fi desigur cea mai plată explicaţie care s-ar putea da spunându-se că acel iudeu s-ar fi temut să vină la Iisus în timpul zilei şi s-a furişat noaptea pe fereastră. „Noaptea” nu vrea să spună aici decât că această întâlnire între Christos şi Nicodim a avut loc în lumea astrală, în lumea spirituală şi nu în mediul în care te afli în timpul conştienţei diurne, obişnuite. Asta înseamnă că Christos poate sta de vorbă cu Nicodim în afara trupului fizic, „noaptea”, când corpul fizic nu este prezent, când corpul astral este în afara corpului fizic şi eteric.

Astfel, învelişul corporal triplu al lui Iisus din Nazaret a fost pregătit de către Christos, care locuia în el în vederea faptelor ce aveau să urmeze, a acţionării în interiorul sufletelor. Trebuia ca sufletul să fie atât de liber în învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret încât să poată acţiona mai departe, în alte corpuri. Dar mai este ceva, ceva cu totul aparte faţă de ce am văzut ieri, pentru a putea să acţionezi mai departe în alt suflet. Este o nouă treaptă de intensificare, respectiv cea a hrănirii celor cinci mii şi mersul pe mare. Aici, pentru ca Christos să poată fi văzut în corpul Său fără să fie fizic prezent, şi asta nu numai de către ucenicii Săi ci şi de alţi oameni – atât de mare era deja forţa în trupul lui Iisus din Nazaret –, mai trebuia ceva. Dar aici Evanghelia după Ioan trebuie citită corect, căci altfel cineva ar putea spune: Pot

crede că discipolii L-au văzut, dar nu şi ceilalţi oameni.

„A doua zi, mulţimea care rămăsese de partea cealaltă a mării a văzut că nu era acolo decât o corabie [Nota 19], cea în care s-au urcat ucenicii, şi că Iisus nu se urcase cu ei, ci aceştia plecaseră singuri.

Dar au venit alte corăbii din Tiberiada în apropiere de locul unde ei mâncaseră pâinea, după ce Domnul mulţumise lui Dumnezeu.

Deci când a văzut mulţimea că Iisus nu este acolo, nici ucenicii Lui, au urcat şi ei pe corăbii şi au venit la Capernaum, căutându-L pe Iisus."

Vă rog în mod deosebit să remarcaţi că *mulţimea* Îl căuta pe Iisus, şi că apoi se spune:

„Şi găsindu-L de cealaltă parte a locului, I-au spus Lui: Rabbi, învăţătorule, când ai venit Tu aici?" (6, 22-26).

Acest lucru are aceeaşi semnificaţie care o avea în cazul apostolilor. Aici nu este spus că ochii obişnuiţi L-au văzut, ci că cei care L-au *căutat* L-au văzut şi că L-au găsit printr-o înălţare a forţei lor sufleteşti. Dacă este spus că „cineva îl vede pe un altul", nu este acelaşi lucru cu a spune: „celălalt era în faţa lui într-un corp de carne şi oase, vizibil spaţial ochilor fizici". Deşi în viaţa exterioară spunem de obicei „a lua Evanghelia textual", tocmai Evanghelia este cel mai puţin luată textual. Şi dacă remarcaţi că în ca, peste tot, există mereu o evoluţie, veţi înţelege că celor spuse acum a trebuit să le preceadă ceva.

Trebuia să le preceadă ceva care să ne arate cum a acţionat Christos în învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret pentru ca acest înveliş triplu să devină din ce în ce mai puternic. El a acţionat vindecător, adică a putut revărsa forţa Sa într-un alt suflet. El a putut face asta acţionând doar în acel mod pe care El însuşi îl indică atunci când îi spune samarinencei, lângă fântână: „Eu sunt apa vie!" La nunta din Cana El s-a arătat ca un iniţiat de treapta a cincea, ca unul care are putere asupra elementelor. Acum El apare ca trăind în însuşi sânul acestor elemente. Mai departe arată că El este una cu forţele care acţionează pe întreg Pământul, în întregul Univers. Este capitolul în care se arată că „Iisus are putere asupra vieţii şi mortii" (capitolul 9) şi stăpâneşte forţele care lucrează în corpul fizic. De aceea acest capitol precede minunea, în care forţa trebuie amplificată şi mai mult.

Şi apoi vedem cum se intensifică această forţă în continuare. Ieri am arătat, când am vorbit de vindecarea orbului din naştere, că Christos intervine nu numai în viaţa care se scurge între naştere şi moarte, ci şi în ceea ce trece ca individualitate dintr-o viaţă în alta. Acel om s-a născut orb pentru ca individualitatea divină să se manifeste prin lucrările sale; el îşi capătă vederea atunci când Christos revarsă în el o astfel de forţă încât poate şterge ceea ce a fost cauzat nu de personalitatea care a trăit între naştere şi moarte, nici prin ereditate, ci de el ca individualitate.

Am explicat adesea că ceea ce spune Goethe în cuvinte foarte frumoase provine dintr-o cunoaştere profundă a iniţierii rosicruciene, că îşi are un temei profund: ochiul este format de lumină, pentru lumină. Am indicat că, propriu-zis, Schopenhauer are dreptate când spune: Fără ochi, nicio lumină. Dar de unde vine ochiul? Goethe spune pe bună dreptate: Dacă n-ar fi existat lumina, niciodată nu ar fi apărut un organ sensibil la lumină, un ochi [Nota 20]. – Ochiul este format de lumină. Acest lucru îl puteţi vedea printr-un exemplu: dacă nişte animale dotate cu vedere migrează în peşteri sau spaţii întunecate, ochii lor încetează să mai vadă, ca urmare a lipsei de lumină. Lumina a plăsmuit ochiul.

Dacă Christos trebuie să reverse în individualitatea omului o forţă prin care se obţine facultatea de a face ochiul sensibil la lumină, ceea ce el nu era înainte, înseamnă că în Christos se află forţa spirituală existentă în lumină. Şi faptul trebuie să fie indicat în Evanghelia după Ioan. Vindecării orbului din naştere îi precede însă capitolul în care este spus:

„Şi iarăşi le vorbi Iisus şi spuse: Eu sunt Lumina lumii." (8, 12)

Despre vindecarea orbului din naştere nu se vorbeşte înainte de afirmaţia: „Eu sunt Lumina lumii." Şi acum luaţi capitolul care precede învierea lui Lazăr şi încercaţi să vă aduceţi aminte câteva cuvinte din acest capitol. De pildă, pasajul unde se spune:

„Pentru aceasta mă iubeşte Tatăl meu, pentru că eu îmi pun viaţa pentru ca iarăşi să o iau. Nimeni nu o ia de la mine, ci eu de la mine însumi o dau. Putere am eu să o dau...

Dacă nu fac lucrările Tatălui meu, să nu credeţi în mine..." (10, 17, 18 şi 37)

Tot ce este spus în acest capitol privitor la „bunul păstor" vine în sprijinul celor simţite de Christos: „Eu şi Tatăl suntem una!" – El nu mai vrea să-şi spună sieşi Eu altfel decât în sensul că El primeşte în sine forţa Tatălui. Dacă mai înainte spusese: „Eu sunt Lumina lumii", acum El spune: Eu îmi dau forţa-Eu primind în mine pe Tatăl, pentru ca Tatăl să acţioneze în mine, pentru ca în mine să curgă principiul primordial şi de la mine el să se reverse în alt om. Eu îmi pun viaţa mea pentru a o primi din nou. – Aceasta precede învierea lui Lazăr.

Şi acum, după toate aceste consideraţii, încercaţi să înţelegeţi Evanghelia după Ioan în ansamblu, din punctul de vedere al compoziţiei. Observaţi că până la învierea lui Lazăr se prezintă nu numai o gradare minunată în evoluţia forţelor ce coboară în Iisus din Nazaret, ci înaintea fiecărei intensificări se expune explicit *ce anume* acţionează acolo, în corpul lui Iisus din Nazaret. O, totul se îmbină atât de perfect în Evanghelia după Ioan încât, de îndată ce o înţelegi, nu poţi scoate din ea nicio frază. Această minunată compoziţie provine din faptul că autorul ei, după cum am mai spus, a fost iniţiat de însuşi Christos.

Astăzi am pornit de la întrebarea: Ce s-a petrecut la Botezul în Iordan? Şi am văzut că predispoziţia de a birui moartea a venit în lume odată cu coborârea lui Christos în învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret. Am văzut că atunci când a avut loc coborârea lui Christos mama lui Iisus din Nazaret a suferit o transformare, că efectul Botezului în Iordan asupra ei a fost că ea şi-a recăpătat virginitatea. Astfel că realmente este adevărat cuvântul care trebuia să pornească de la crezul Evangheliei după Ioan: Când, la Botezul în Iordan, Christos s-a născut în trupul lui Iisus din Nazaret, mama lui Iisus din Nazaret a devenit fecioară!

Acesta este punctul de plecare al Evangheliei după Ioan. Şi dacă îl veţi înţelege cu referire la acea puternică acţiune cosmică ce s-a petrecut atunci la Botezul în Iordan veţi pricepe şi de ce un astfel de proces nu putea fi descris pentru prima dată, descris în mod obiectiv, decât de cel pe care însuşi Christos îl iniţiase, Lazăr cel înviat, pe care „Domnul îl iubea", despre care de aici înainte ni se spune mereu: „discipolul pe care Domnul îl iubea". Lazăr cel înviat ne-a trimis Evanghelia care a ajuns la noi, şi numai el putea îmbina atât de perfect fiecare pasaj din Evanghelie, căci el fusese cel care a primit impulsul cel mai puternic de la Christos, de la iniţiatorul suprem. El singur putea face trimitere la acest fapt, pe care, într-un fel, l-a întrevăzut Pavel prin propria sa iniţiere: că atunci în evoluţia Pământului a fost primit germenele pentru biruinţa asupra morţii. De aici şi cuvintele foarte importante spuse despre Cel răstignit pe cruce: ,,Voi nu trebuie să-I sfărâmaţi fluierele picioarelor!" De ce asta? Pentru că ei nu trebuiau să se atingă de forma asupra căruia Christos trebuia să-şi menţină puterea. Dacă I-ar fi sfărâmat fluierele picioarelor, atunci în forţa pe care Christos trebuia să o exercite până în oasele lui Iisus din Nazaret ar fi intervenit o forţă omenească inferioară. Nimeni nu trebuia să intervină în această formă, fiindcă ea trebuia să rămână în întregime sub stăpânirea lui Christos.

De aici putem porni în consideraţiile noastre de mâine privitoare la moartea lui Christos.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a XI-a

Kassel, 4 iulie 1909

Din conferinţele ţinute până acum în cadrul acestui ciclu va fi rezultat în suficientă măsură faptul că prin cercetare spiritual-ştiiţifică evenimentul christic trebuie privit ca punctul cel mai important din întreaga evoluţie a omenirii, că el a adus un impuls cu totul nou pentru întreaga evoluţie a Pământului. Astfel că noi a trebuit să spunem: Prin Misteriul de pe Golgota, prin evenimentul din Palestina şi prin tot ceea ce este legat de acesta înainte şi după, în evoluţia omenirii a intervenit ceva cu totul nou şi, dacă acest evenimente nu ar fi avut loc, cursul evoluţiei omeneşti ar fi fost cu totul altul. Pentru a înţelege Misteriul Golgotei va trebui să intrăm puţin în detaliile intime ale evoluţiei christice.

Desigur, este imposibil să spui totul, chiar şi în 14 conferinţe, despre ceva ce ar cuprinde o lume întreagă. O spune însuşi autorul Evangheliei după Ioan: Dar sunt şi multe alte lucruri pe care le-a făcut Iisus şi care, dacă ar fi de spus tot ce este de spus, cred că lumea aceasta n-ar încăpea cărţile ce s-ar fi scris. Aşa nici dumneavoastră nu puteţi pretinde ca în 14 conferinţe să se spună tot ce stă în legătură cu evenimentul christic şi este descris prin Evanghelia după Ioan şi celelelalte Evanghelii înrudite cu ea.

Ieri şi alaltăieri am văzut cum prin prezența Spiritului lui Christos, a individualității lui Christos în învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret s-au putut produce treptat cele ce ne sunt zugrăvite în Evanghelia după Ioan, până la învierea lui Lazăr inclusiv. Am văzut astfel că Christos avea să-şi dezvolte treptat corporalitatea triplă, corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral, jertfite lui de către marele inițiat Iisus din Nazaret. Nu vom putea înțelege cu adevărat ce a înfăptuit Christos în învelişul triplu al lui Iisus din Nazaret decât dacă evocăm mai întâi în suflet legătura dintre elementele constitutive ale fiinţei Sale.

Până aici nu am descris decât în linii mari cum îi apare omul conştienţei clarvăzătoare, arătând că, în starea de veghe, corpul fizic, corpul eteric sau al vieții, corpul astral şi Eul se întrepătrund reciproc iar în timpul nopţii corpul astral şi Eul se desprind de corpurile fizic şi eteric, care rămân întinse în pat. Pentru a putea descrie mai precis Misteriul Golgotei să urmărim cum se întrepătrund cele patru mădulare ale fiinţei omeneşti în starea de veghe şi ce se petrece atunci când, la trezire, corpul astral şi Eul se reintegrează în corpul eteric şi corpul fizic. Un desen schematic va face să înțelegem mai bine acest lucru.

Să ne repezentăm jos corpul fizic şi deasupra corpul eteric al omului. Dimineaţa, când corpul astral şi Eul coboară din lumea spirituală şi pătrund în corpul fizic şi corpul eteric – vă rog să ţineţi cont de ceea ce vă spun acum – acest lucru se face în principiu astfel încât corpul astral pătrunde în principal în corpul eteric şi Eul în corpul fizic. Astfel că în desen liniile orizontale înseamnă corpul astral şi corpul eteric, iar liniile verticale Eul şi corpul fizic.

Dacă spun „în principiu" este pentru că, desigur, în om totul se întrepătrunde, astfel încât se poate spune că Eul se află şi în corpul eteric etc. Acesta este, în principiu, cazul indirect, când întrepătrunderea este cea mai puternică.

Ce s-a petrecut în timpul Botezului în Iordan? Aşa cum am spus, la Botezul în Iordan Eul lui Iisus din Nazaret iese din corpul fizic, din corpul eteric şi din corpul astral şi cedează entităţii christice acest înveliş triplu. Astfel, ceea ce a rămas din Iisus din Nazaret după ce Eul Său a părăsit corpul fizic sunt corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral. În locul Eului lui Iisus din Nazaret, în acest înveliş triplu pătrunde – sigur, tot în principiu şi cu preponderenţă în corpul fizic – Fiinţa christică. Aceasta o putem reprezenta schematic în felul următor:

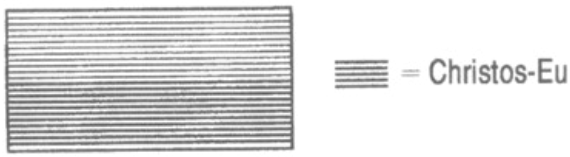

Atingem aici o taină profundă; căci, dacă luăm în considerare ceea ce s-a petrecut atunci, trebuie să spunem că aceasta atinge toate acele situaţii majore ale omenirii despre care am vorbit în ultimele zile.

Vă aduceţi aminte, spuneam că tot ceea ce este general în om, principiul uniformizator, să zicem aşa, al oamenilor din cadrul unui anumit grup, este localizat în elementul feminin al eredităţii. Vă spuneam că prin intermediul femeii se perpetuează din generaţie în generaţie ceva care face ca la un popor un chip să se asemene cu altul. Prin elementul masculin se transmite din generaţie în generaţie ceea ce deosebeşte un om de altul, ceea ce face din om o fiinţă individuală aici pe Pământ, care aşază Eul său pe un sol propriu. Acele spirite care se află în contact cu lumea spirituală au simţit întotdeauna acest lucru în mod just. Iar omul ia cunoştinţă şi apreciază ceea ce au spus oamenii mari, cei care erau în legătură cu lumea spirituală, abia atunci când pătrunde în aceste profunzimi ale realităţii cosmice.

Să privim încă o dată primul desen schematic. Omul îşi spune: În mine trăieşte un corp eteric şi în acest corp eteric este corpul astral. Corpul astral este purtătorul reprezentărilor, al ideilor, al gândurilor, al senzaţiilor şi sentimentelor noastre; el trăieşte în corpul eteric. Pe de altă

parte am văzut cum corpul eteric este cel care prelucrează cel mai mult corpul fizic, care conţine forţele ce modelează corpul fizic. Trebuie, aşadar, să spunem: În acest corp eteric, când el este străbătut de corpul astral, sălăşluieşte tot ceea ce îl plăsmuieşte pe om ca om, tot ceea ce îi imprimă dinăuntru, dinspre părţile spirituale spre exterior, o anumită formă. Ceea ce face ca un om să se asemene cu un altul este o forţă care acţionează dinspre interior. Ea nu este ceva pur exterior, ceva care depinde deci de corpul fizic, ci ceva care depinde de corpurile eteric şi astral. Căci acestea sunt mădularele interioare. Omul care pătrunde astfel de lucruri poate simţi că ceea ce străbate corpul său eteric şi corpul său astral îl are de la elementul matern. Despre ceea ce îi dă corpului fizic o anumită formă, care îi este imprimată prin intermediul Eului în corpul fizic, despre aceasta omul trebuie să îşi spună că este o moştenire paternă.

„De la tată am statura,
Ţinuta serioasă în viaţă,
De la mamă, firea veselă
Şi bucuria de a fabula” [Nota 21],

spune Goethe. Aceste versuri sunt o interpretare a ceea ce tocmai v-am figurat în mod schematic. „De la tată am statura”, adică ceea ce se elaborează dinspre latura Eului. Ideile, darul de a fabula, imaginaţia sunt calităţi ale corpului eteric şi ale corpului astral. Multe expresii provenite de la spiritele mari ale omenirii rămân mult timp de neînţeles dacă credem că ele pot fi abordate cu ajutorul reprezentărilor omeneşti obişnuite.

Acum însă să aplicăm la evenimentul christic ceea ce tocmai am ilustrat. Din acest punct de vedere, să ne întrebăm întâi ce s-ar fi întâmplat cu omenirea dacă acest eveniment nu ar fi avut loc.

Dacă evenimentul christic nu s-ar fi produs, evoluţia umană s-ar fi desfăşurat în acelaşi mod în care a început odată cu epoca postatlanteeană. După cum am putut vedea, în epocile de demult, la baza culturii omeneşti a stat o iubire legată strâns de lanţul rudeniei tribale, al înrudirii de sânge. Se iubea ceea ce era de acelaşi sânge. Şi am văzut cum pe măsură ce omenirea a avansat această legătură a sângelui a fost din ce în ce mai slabă, fiind în cele din urmă ruptă. Treceţi acum de la acele epoci străvechi ale evoluţiei omenirii la epoca în care a apărut Christos Iisus.

În timp ce în toată acea perioadă străveche predomina legătura în cadrul unui aceluiaşi trib, a unei aceleiaşi seminţii, vedem cum în perioada stăpânirii romane – şi asta este epoca în care s-a petrecut evenimentul christic – căsătoria apropiată a fost tot mai mult încălcată. Vedem cum în această perioadă tocmai datorită expediţiilor romane se produce un amestec de popoare dintre cele mai diferite, cum în mod expres în această perioadă căsătoria îndepărtată ia locul căsătoriei apropiate. Legăturile de sânge au trebuit sfărâmate treptat, pe măsură ce evoluţia omenirii înainta, pentru că oamenii erau destinaţi să stea pe propriul Eu.

Ce s-ar fi întâmplat dacă Christos nu ar fi venit să reverse o forţă nouă în evoluţie şi să înlocuiască vechea iubire de sânge printr-o iubire nouă, spirituală? Forţa care îi uneşte pe oameni, iubirea, ar fi dispărut treptat din sfera pământească; în natura umană ar fi murit ceea ce îi uneşte pe oameni în iubire. Fără Christos, neamul omenesc ar fi ajuns să vadă iubirea dispărând treptat în relaţia dintre ei. Oamenii s-ar fi închis în individualitatea lor proprie. Dacă privim lucrurile doar cu ajutorul ştiinţei exterioare, bineînţeles că nu vom vedea adevărurile profunde ce se ascund aici. Dacă se studiază sângele – nu cu mijloace chimice, ci prin mijloacele pe care le pune la dispoziţie ştiinţa spiritului – veţi constata că sângele unui om din zilele noastre diferă de sângele unui om care a trăit cu câtva milenii înainte de Christos; sângele a luat un caracter care îl face tot mai puţin purtător al iubirii.

Cum ar fi trebuit să îi apară viitorul unui om înţelept din timpurile de demult, unui om care putea să întrevadă mersul evoluţiei omenirii, care ştia să prevadă profetic tot ce urma să se întâmple, dacă ar fi continuat doar vechea direcţie evolutivă şi evenimentul christic nu ar fi avut loc? Cum i s-ar fi înfăţişat unui astfel de iniţiat evoluţia viitoare a omenirii? Ce tablouri ar fi trebuit să prezinte el sufletelor omeneşti dacă ar fi vrut să arate ce urma să se întâmple în viitor dacă, pe măsură ce iubirea de sânge dispărea, o altă iubire, iubirea sufletească, iubirea christică, nu i-ar fi luat locul? El ar fi trebuit să spună: Dacă oamenii se vor izola tot mai mult unii de alţii, dacă omul se va închista tot mai mult în propriul lui Eu, dacă liniile care separă un suflet de alt suflet vor fi tot mai mult accentuate, încât sufletele nu vor mai reuşi să se înţeleagă între ele, oamenii vor ajunge să se certe, să se confrunte tot mai mult în lumea exterioară, iar pe Pământ locul iubirii va fi luat de războiul tuturor contra tuturor. Iată ce s-ar fi produs urmând linia de evoluţie a sângelui omenesc dacă nu ar fi intervenit Christos. Oamenii ar fi fost expuşi, fără putinţă de salvare, acestui război al tuturor contra tuturor, care oricum va veni, dar numai pentru cei care nu se vor fi pătruns într-un mod just de principiul christic. Aşa ar fi văzut un văzător în mod profetic sfârşitul evoluţiei pământeşti, cu spaimă şi teamă că sufletele omeneşti, întrucât nu se mai pot înţelege între ele, se vor dezlănţui unele împotriva altora.

În ultimele zile v-am spus că principiul christic îi va putea reuni pe oameni doar treptat. V-am arătat pe baza unui exemplu cum două spirite nobile cred, fiecare, că propovăduiesc adevăratul creştinism – este vorba despre Tolstoi şi Soloviov –, dar în acelaşi timp fiecare vede în celălalt pe Antichrist. O divergenţă de opinii între un suflet şi altul ajunge să se manifeste în lumea exterioară şi degenerează curând într-un conflict general. Aşa dictează evoluţia sângelui.

Să nu îmi spuneţi că în ciuda evenimentului christic noi nu vedem nici astăzi în jurul nostru decât războaie şi certuri şi că suntem încă departe de orice adeverire a iubirii christice. Vă mai spuneam că noi nu suntem încă decât la începutul evoluţiei christice. Marele impuls ca în cursul evoluţiei viitoare a Pământului Christos să se înrădăcineze în sufletele omeneşti şi să-i unească spiritual pe oameni a fost dat. Certurile şi divergenţele care există astăzi, care vor conduce la excese şi mai mari în viitor, provin din faptul că omenirea nu s-a pătruns decât într-o foarte slabă măsură de principiul christic. Continuă încă să predomine principiile care au guvernat lumea veche. Acestea nu pot fi învinse decât încet şi treptat. Tot încet şi treptat vedem făcând-se simţit în omenire impulsul lui Christos.

Iată ce ar fi prezis iniţiatul timpurilor precreştine care ar fi contemplat clarvăzător cursul evoluţiei omenirii. El ar fi putut spune: Eu am primit ultimele resturi ale vechii clarvederi. Voi, oamenii, aţi avut odinioară posibilitatea de a privi în interiorul lumilor spirituale printr-o clarvedere confuză, crepusculară. Aceasta s-a pierdut treptat. Mai există însă, ca un vestigiu din timpurile de demult, posibilitatea de a privi, în anumite stări spirituale anormale, în stări ca de vis, în lumea spirituală. Atunci omul mai poate vedea ceva din cele aflate dincolo de suprafaţa exterioară a lucrurilor. Toate vechile legende, basme şi mituri, care realmente conţin mai multă înţelepciune decât ştiinţele actuale, mărturisesc în ce măsură oamenii de atunci aveau capacitatea de a se transpune în stări speciale. Numiţi-le vise, dar în aceste vise se făceau cunoscute realităţi şi fapte. Desigur, toată această înţelepciune nu era de ajuns ca să-l ferească pe om de ceea ce înseamnă lupta tuturor contra tuturor. Acest lucru era puternic negat de înţelepţii de odinioară. Ei spuneau: Noi am primit o înţelepciune străveche. În epoca atlanteeană oamenii o receptau în stări anormale. Şi astăzi încă anumiţi oameni, dacă sunt transpuşi în stări anormale, o mai pot percepe. Acest fapt prevesteşte ceva ce se va întâmpla în viitorul apropiat. – Dar ceea ce se vestea atunci în somn nu le dădea oamenilor niciun fel de siguranţă; era ceva iluzoriu şi va deveni din ce în ce mai iluzoriu. Asta învăţa înţeleptul timpurilor precreştine şi asta prezenta el poporului.

Dacă înţelegi întreaga ascuţime şi tărie a impulsului christic ajungi să cunoşti un mare adevăr: fără impulsul christic, prin izolarea şi

separarea oamenilor, prin contrapunerea lor unii altora, se introduce în lume un fel de luptă pentru existenţă – lucru pe care o teorie materialist-darwinistă îl atribuie azi şi omului –, o luptă pentru existenţă ca cea din lumea animală, care însă nu ar trebui să existe între oameni. Folosind un mod grotesc de a vorbi, s-ar putea spune: Cândva, la sfârşitul zilelor lui, Pământul ne-ar oferi tabloul pe care îl schiţează anumiţi materialişti, în sensul unei teorii darwiniste despre lume, tablou împrumutat din lumea animală! Astăzi însă această teorie, aplicată omenirii, este falsă. Ea este justă pentru animale tocmai pentru faptul că în lumea animală nu domneşte un astfel de impuls care să transforme conflictul în iubire. Prin faptă, Christos, ca forţă spirituală în omenire, combate orice darwinism materialist!

Dacă ne-am dat seama de asta trebuie să ne fie clar că oamenii, în lumea senzorială, nu pot evita faptul de a se contrapune unii altora prin opiniile, sentimentele şi faptele lor diferite decât dacă combat în ei înşişi, dacă aplanează în ei înşişi divergenţele care altfel s-ar răspândi în lumea exterioară. Cel care combate în primul rând în el însuşi ceea ce este de combătut, care realizează armonia dintre diferitele mădulare ale fiinţei sale, nu va combate o altă părere dintr-un alt suflet. El se va înfăţişa lumii exterioare nu ca unul care se luptă, ci ca unul care iubeşte. Este vorba, de fapt, de a îndrepta lupta nu spre în afară, ci spre înăuntrul omului. Forţele care domnesc în natura umană trebuie să se înfrunte lăuntric. Două păreri diferite trebuie să le privim în felul următor: o părere este aceasta, este posibilă, o altă părere, cealaltă, este şi ea posibilă. Dacă numai pe una dintre ele o consider justă iar pe cealaltă o resping, ajung pe planul fizic la ceartă. A nu susţine decât părerea proprie înseamnă să fii egoist. A considera îndreptăţită doar propria ta faptă înseamnă să fii egoist.

Presupunând că iau în mine părerea celuilalt, că încerc să întronez armonie în mine însumi, mă voi situa într-un cu totul alt mod faţă de celălalt. Abia atunci încep să-l înţeleg. Transformarea luptei interioare într-o acţiune de armonizare a forţelor interioare ale omului poate fi considerată şi ca un progres în evoluţia omenirii. Prin Christos i-a fost dată omului posibilitatea de a realiza în sine o armonie, de a echilibra forţele contrare din sufletul său. Christos îi dă omului forţa de a elimina mai întâi din sine orice luptă. Fără El acest lucru nu va fi niciodată posibil. Referitor la lupta exterioară, cei ce au trăit înaintea erei creştine considerau pe drept că nimic nu era mai înspăimântător decât lupta copilului împotriva tatălui şi a mamei sale, şi nicio crimă mai cumplită ca paricidul. Înţelepţii din Antichitate, care au prevăzut venirea lui Christos, cunoşteau perfect şi ce consecinţe ar fi rezultat pentru lumea exterioară dacă lupta nu s-ar fi dat mai întâi în interiorul omului.

Să privim în propriul nostru interior. Am văzut că în interiorul omului, acolo unde corpul eteric şi corpul astral se întrepătrund, domneşte mama şi că în corpul fizic în care locuieşte Eul se exprimă tatăl. Cu alte cuvinte, în ceea ce aparţine în noi generalului, în caracteristicile de specie, în ceea ce constituie înţelepciunea noastră şi viaţa noastră de repezentare, acolo stăpâneşte mama, acolo trăieşte elementul feminin; în ceea ce ia naştere prin unirea Eului cu corpul fizic, în forma exterioară diferenţiată, în ceea ce-l face pe om un „Eu" acţionează tatăl, elementul masculin. Ce trebuiau deci să le pretindă oamenilor, înainte de orice, vechii înţelepţi care ştiau asta? Ei cereau ca omul să îşi facă o idee clară despre raportul corpului lor fizic şi al Eului cu corpul lor eteric şi astral, ca să-i fie clar elementul matern şi patern care stăpânesc în el. Prin faptul că are un corp eteric şi un corp astral, omul are în sine elementul matern. În afară de mama fizică omul are în sine principiul matern, mama. Şi, în afară de tatăl fizic, omul are în sine principiul patern, tatăl! Se considera un mare ideal să armonizezi pe tatăl din tine cu mama din tine. Dacă nu ajungi să faci asta, dizarmonia dintre elementele patern şi matern existente în om se transmite în afară, unde produce ravagii. Înţeleptul antic spunea atunci: Omul are datoria să realizeze o armonie între elementul patern şi elementul matern. Dacă nu se realizează acest lucru, faptul se propagă în lume, ceea ce trebuie să ni se pară cel mai îngrozitor lucru posibil.

Cum făceau vechii înţelepţi ca oamenii să înţeleagă ceea ce tocmai am explicat acum, ca să zicem aşa, în termeni antroposofici? Ei le spuneau: Din timpurile de demult, noi am moştenit o înţelepciune străveche. Omul poate fi transpus şi astăzi în această înţelepciune, în anumite stări anormale; dar aceste stări devin tot mai greu de atins şi chiar şi vechea iniţiere nu va mai putea fi transmisă oamenilor dincolo de un anumit punct al evoluţiei omeneşti. – Să ne amintim în ce constă vechea iniţiere, aşa cum am descris-o în ultimele zile.

În cursul unei astfel de iniţieri corpul eteric şi corpul astral erau desprinse din ansamblul corp fizic, corp eteric, corp astral, Eu, însă Eul rămânea pe loc. De aceea, în timpul celor trei zile şi jumătate ale iniţierii omul nu putea avea o conştienţă de sine. Conştienţa de sine era stinsă. Omul căpăta o conştienţă din lumile spirituale superioare care îi era insuflată de către preotul care făcea iniţierea, care conducea totul. El îi punea la dispoziţie propriul Eu. Ce se întâmpla de fapt prin acesta? Lucrul ar putea fi exprimat printr-o formulă care s-ar putea să vi se pară la început stranie. Dacă înţelegeţi însă despre ce este vorba, nu vi se va mai părea aşa. Acest fapt se exprimă astfel: Când cineva era iniţiat în sensul vechi, elementul matern se desprindea, în timp ce elementul patern rămânea pe loc. Aceasta înseamnă că omul omora în sine elementul patern – şi se unea cu mama sa – sau, cu alte cuvinte, el îl omora în sine pe tatăl şi se căsătorea cu mama sa. Aşadar, în timpul acestui somn letargic de trei zile şi jumătate vechiul candidat la iniţiere se unea cu mama şi îşi omora tatăl în sine. El nu mai avea tată. Era necesar să fie aşa fiindcă el trebuia să renunţe la individualitatea sa, trebuia să trăiască într-o lume spirituală superioară. El se identifica cu poporul său. Dar ceea ce trăia în poporul său era dat tocmai în elementul matern. El devenea una cu întregul organism al poporului său. El atingea treapta lui Natanael, care întotdeauna era denumită cu numele poporului din care făcea parte. Aşa, de pildă, iniţiatul evreu se numea „Israelitul", iniţiatul persan se numea „Persanul" etc.

Înţelepciunea care există în lume vine numai din Misterii; nu există alta. Cei care au învăţat cele corespunzătore în Misterii devin mesageri pentru lumea exterioară, iar lumea exterioară învaţă ceea ce se contemplă în Misterii. Aceasta însă s-a învăţat în sensul vechii înţelepciuni, cucerită prin faptul că te uneai interior cu mama ta şi-l omorai în tine pe tatăl. Dar această veche înţelepciune n-a putut să-l treacă pe om dincolo de un anumit punct al evoluţiei. În locul acestei vechi înţelepciuni a trebuit să apară altceva, ceva cu totul nou. Dacă omenirea ar fi trebuit să primească doar vechea înţelepciune, cucerită astfel, ea ar fi fost împinsă, aşa cum am spus, în războiul tuturor contra tuturor. Am fi văzut ridicându-se opinie contra opinie, sentiment contra sentiment, voinţă contra voinţă, iar imaginea înspăimântătoare a omului care îşi omoară tatăl şi se uneşte cu mama sa ar fi devenit realitate. Această imagine a fost zugrăvită de vechii iniţiaţi, care primiseră iniţierea dar de fapt îl aşteptau pe Christos, în scene de o forţă şi măreţie pline de semnificaţie. Amprenta acelor viziuni din timpurile precreştine o aveţi în mituri şi legende. Să ne amintim numai de numele lui Oedip şi de antica legendă prin care înţelepţii antici dădeau expresie celor ce ei aveau de spus în această direcţie. Iată această veche legendă [Nota 22], aşa cum o descriu într-un mod atât de grandios şi plin de forţă tragicii greci:

În Teba era un rege cu numele de Laios, a cărui soţie se numea Iocasta. Ei rămăseseră mult timp fără de copii. Laios a consultat atunci oracolul de la Delfi pentru a şti dacă nu ar putea avea un fiu. Răspunsul oracolului a fost: Dacă vrei să ai un fiu, el va fi unul care te va omorî! – În stare de turmentare, adică într-o stare de conştienţă diminuată, Laios a împlinit actul prin care urma să capete un fiu. Se născu Oedip. Laios ştia că acest fiu avea să-l omoare şi hotărî să îl abandoneze. Şi pentru a-l face să piară, el porunci să i se străpungă picioarele, după care să fie părăsit. Un cioban a găsit copilul şi i s-a făcut milă de el. L-a adus în Corint, unde regele acestei ţări îl adoptă şi îl crescu în palatul său. Devenit mare, Oedip consultă oracolele şi află că el îşi va omori tatăl şi se va uni cu mama sa. Faptul nu a putut fi evitat. Şi-a părăsit ţara în care a trăit şi în care trecea drept fiul regelui. Pe drumul său şi-a întâlnit adevăratul tată şi, fără să îl cunoască, îl omoară. Se întoarce la Teba şi, pentru că dezleagă enigma îngrozitorului monstru ce pricinuise moartea multor oameni, Sfinxul a trebuit să se sinucidă. Prin aceasta Oedip a devenit un binefacător al patriei sale. Este ales rege şi primeşte mâna reginei, care era mama sa. Fără să o ştie, el şi-a omorât tatăl şi s-a unit cu mama sa. Acum domnea ca rege. Dar, prin faptul că şi-a dobândit aşa cum şi-a dobândit domnia, prin faptul că era urmărit de acest lucru îngrozitor, atrage asupra ţării sale nenorociri cumplite şi, în final, Oedip ne apare în drama lui Sofocle drept orbul care şi-a luat singur lumina ochilor.

Acesta este un tablou provenit din vechile lăcaşuri de înţelepciune. Prin asta voia să se spună că Oedip putea încă să intre, într-o anumită situaţie, în legătură, în sensul vechi, cu lumea spirituală. Cum a intrat el în legătură cu lumea spirituală? Tatăl său se adresase oracolului. Oracolele erau ultimele vestgii ale vechii clarvederi. Dar acestea nu erau suficiente pentru a instaura pacea în lumea exterioară. Ele nu-i puteau da omului ceea ce trebuia cucerit: armonia dintre elementul matern şi elementul patern.

Prin Oedip este avut în vedere un om care ajunge prin simpla ereditate la o anumită clarvedere în sensul vechi, lucru care ne este indicat prin faptul că el a putut dezlega enigma Sfinxului, adică cunoştea natura umană, în măsura în care această cunoaştere putea fi dată de ultimele resturi ale vechii înţelepciuni. Aceasta n-ar fi fost niciodată în stare să-i oprească pe oameni de a se dezlănţui unul împotriva celuilalt, de a comite paricidul şi incestul. Oedip, cu toate că era în legătură cu vechea înţelepciune originară, nu mai putea vedea cu ajutorul ei corelaţiile ascunse. Această veche înţelepciune nu te mai făcea văzător. Aşa ceva voiau să arate vechii înţelepţi. Dacă ea te-ar fi făcut să vezi, în sensul vechilor legături de sânge, atunci sângele ar fi vorbit când Oedip l-a întâlnit pe tatăl său, sau mai târziu, când a stat înaintea mamei sale. Dar sângele nu mai vorbea! – Ne este înfăţişat astfel în mod plastic declinul vechii înţelepciuni originare:

Ce trebuia să se întâmple pentru a fi posibilă o dată pentru totdeauna realizarea unei armonii între principiile patern şi matern, între Eul propriu – care are în el elementul patern – şi elementul matern? Era necesar un impuls nou, cel al lui Christos! Să privim acum dinspre încă o latură anumite profunzimi ale nunţii din Cana Galileii.

Se spune acolo: „Mama lui Iisus era acolo. Iisus şi ucenicii Săi au fost invitaţi şi ei la nuntă." Iisus – sau mai curând Christos – trebuia să aşeze în faţa oamenilor imaginea-model a unei fiinţe care a realizat în ea însăşi unirea dintre Eu şi principiul matern. La nunta din Cana Galileii El spune următorul lucru în legătură cu mama sa: „Ceva trece de la mine la tine". Aceasta era o transmitere nouă, „de la mine la tine". Nu mai era ceva în sensul vechi, ci o înnoire a întregului raport. Marele ideal al echilibrului armonios din sine însuşi între principiul matern şi Eu a fost înfăptuit o dată pentru totdeauna fără ca pentru aceasta să fie nevoie să-l omori mai întâi pe tatăl, adică fără să ieşi mai întâi din corpul fizic. A venit timpul în care omul învaţă să combată în el însuşi forţa prea mare a egoismului, a principiului Eu, şi să o aşeze într-un raport just cu principiul matern, care stăpâneşte în corpurile eteric şi astral. Nunta din Cana ne oferă o imagine minunată a acestui raport dintre Eul propriu, sau principiul patern, şi principiul matern, ca simbol al armoniei interioare, al iubirii care domneşte în lumea exterioară între Christos Iisus şi mama Sa. Ea vrea să fie un simbol al echilibrului armonios din sine între Eu şi elementul matern. Acest lucru nu a existat mai înainte, ci s-a produs doar prin fapta lui Christos Iisus. Pentru că s-a produs prin fapta lui Christos, prin această faptă apare singura anihilare posibilă a tot ceea ce ar fi trebuit să vină prin influenţa vechii moşteniri de înţelepciune, care ar fi condus la a-ţi omori tatăl şi a te uni cu mama. Deci ce anume se combate prin principiul christic?

Când vechiul înţelept care îl contempla pe Christos compara Vechiul şi Noul, putea să îşi spună: Dacă se caută în vechiul mod unirea cu mama, nicicând nu va putea veni ceva bun pentru omenire. Dacă însă unirea cu mama se caută în noul mod, aşa cum se arată prin nunta din Cana, dacă omul se uneşte în felul acesta cu corpurile astral şi eteric din el, vom vedea tot mai mult coborând printre oameni salvarea, pacea şi fraternitatea, prin aceasta fiind combătut şi vechiul principiu, cel al uciderii tatălui şi al unirii cu mama. – Care era deci adevăratul element ostil pe care Christos trebuia să îl facă să dispară? Nu vechea înţelepciune trebuia combătută. Aceasta şi-a pierdut forţa, încet-încet s-a stins de la sine. Cei care, precum Oedip, s-au încrezut în ea, au ajuns tocmai prin aceasta la o dizarmonie. Răul nu s-ar stinge însă de la sine dacă, să presupunem, ai întoarce spatele noii înţelepciuni, adică modalităţii în care acţionează impulsul christic, şi ai rămâne închistat în vechiul principiu. Faptul că nu se rămâne la vechiul principiu, că nu se insistă pe vechea linie, ci se recunoaşte ceea ce a venit în lume prin Christos a fost resimţit ca cel mai mare progres. Este indicat acest lucru undeva? Da! Îl găsim relatat în mituri şi legende. Ele conţin cea mai profundă înţelepciune. Există o legendă [Nota 23] – nu în Evanghelie, dar asta nu înseamnă că este o legendă mai puţin creştină şi, implicit, un adevăr mai puţin creştin – care spune aşa:

Trăiau cândva doi soţi care multă vreme nu au avut niciun copil. Într-o zi femeia are un vis – luaţi bine aminte la acest detaliu! – care îi arată că va avea un fiu dar că acest fiu îşi va omori tatăl, se va căsători cu mama sa şi va abate asupra întregului său neam nenorociri îngrozitoare.

Şi aici aveţi de-a face cu un vis, precum oracolul în cazul lui Oedip, adică un vestigiu al vechii clarvederi. Mamei i-a fost revelat după vechea modalitate ce ar urma să se întâmple. Îi este suficient aceasta ca ea să pătrundă şi să întrevadă resorturile lumii, pentru a putea să împiedice nenorocirile care i s-au arătat? Să întrebăm legenda. Legenda ne spune în continuare:

Sub impresia înţelepciunii transmise prin acel vis, mama duce pe insula Cariot copilul pe care l-a născut, unde îl abandonează. Copilul a fost găsit de către regina unei ţări vecine care îl adoptă, fiindcă ea şi soţul ei nu aveau copii. Mai târziu se naşte propriul lor copil, din care motiv cel adoptat se simte neglijat şi, împins de temperamentul său pasional, îl omoară pe fiul perechii regale. Neputând să mai rămână acolo, el a trebuit să fugă şi ajunge la curtea guvernatorului Pilat, unde devine curând supraveghetor în problemele acestuia de gospodărie. Într-o zi are o dispută cu un om, despre care nu ştia mai nimic decât că îi era vecin. În această ceartă îl ucide în bătaie, neştiind că acesta era însuşi tatăl său. La puţin timp după aceea, el ia în căsătorie pe femeia acestui om, mama sa! Acel copil abandonat era Iuda din Cariot. Când devine conştient de situaţia înspăimântătoare în care se afla, el fuge din nou. Şi nu găseşte milă în altă parte decât la Cel care avea compasiune pentru toţi care se adunau în jurul Lui, care stătea la masă nu numai cu vameşii şi cu păcătoşii; El îl ia în preajma Lui şi pe acest mare păcătos, deşi privirii Sale nu-i rămânea nimic ascuns, căci menirea Sa nu era de a acţiona numai pentru cei buni, ci pentru toţi oamenii, şi a-i îndrepta de la păcat la mântuire. Aşa ajunge Iuda Iscarioteanul în apropierea lui Christos Iisus. Şi acum el atrage nenorocirea care fusese prevestită şi care – aşa cum spune Schiller: „Blestemul faptei rele este că ea continuă mereu să genereze rău" [Nota 24] – a trebuit să se extindă în interiorul cercului lui Christos Iisus. Iuda a devenit cel care L-a trădat pe Christos Iisus. În fond, ceea ce trebuia să se împlinască prin el se împlinise deja odată cu paricidul şi incestul. Dar el rămăsese, ca să spune aşa, un instrument, căci instrument urma să fie, un instrument al răului care avea să aducă cu sine binele, adăugând astfel o nouă faptă dincolo de împlinirea destinului său.

Cel care ne este prezentat în Oedip îşi pierde lumina ochilor ca urmare a răului comis, de îndată ce devine conştient de ce a făcut. Celălalt însă, având acelaşi destin cu al lui Oedip prin legătura sa cu vestigiile vechii înţelepciuni originare, nu orbeşte, ci este desemnat să împlinească destinul şi să comită actul care va aduce cu sine Misteriul de pe Golgota, care va provoca moartea fizică a celui care este „Lumina lumii" şi care produce Lumina lumii în vindecarea orbului din naştere. Oedip a trebuit să îşi piardă lumina ochilor; orbului din naştere Christos îi dă lumina ochilor. Dar El a murit prin cel care avea acelaşi caracter precum Oedip, Oedip care vrea să ne arate declinul vechii înţelepciuni, care nu mai este suficientă pentru a aduce oamenilor salvarea, pacea şi iubirea. Pentru acesta era necesar impulsul christic şi evenimentul de pe Golgota. Pentru acesta era necesar mai întâi să se producă acel model de relaţie între Eul lui Iisus Christos şi mama Sa la nunta din Cana Galileii. Pentru aceasta mai era necesar în continuare şi altceva, ceva ce autorul Evangheliei după Ioan descrie în felul următor:

Jos, la picioarele crucii se afla mama şi discipolul „pe care Domnul îl iubea", Lazăr-Ioan, pe care El înuşi îl iniţiase şi prin care înţelepciunea creştinismului urma să fie transmisă epocilor viitoare, care trebuia să influenţeze corpul astral al oamenilor în aşa fel încât principiul christic să poată trăi în ei. Acolo, în corpul astral al omului, trebuia să trăiască principiul christic şi Ioan trebuia să îl reverse în sine. Dar pentru

aceasta mai era nevoie ca acest principiu christic să se unească de sus, de pe cruce, cu principiul eteric, cu mama. Tocmai de aceea Christos, de pe cruce, face să se audă jos aceste cuvinte: „De acum aceasta va fi mama ta”, şi „acesta este fiul tău!” Ceea ce înseamnă că El uneşte înţelepciunea Sa cu principiul matern!

Vedem astfel cât de profunde sunt atât Evangheliile cât şi toate legăturile de natură misterială. Da, într-adevăr, legendele antice sunt într-o strânsă legătură cu profeţiile şi Evangheliile erei noastre precum prevestirea şi împlinirea prevestirii! Vechile legende despre Oedip şi Iuda ne spun clar un lucru: odinioară a existat o înţelepciune divină primordială; dar ea a secat. O nouă înţelepciune trebuie să o înlocuiască! Această nouă înţelepciune îi va conduce pe oameni acolo unde antica înţelepciune n-ar fi putut niciodată să-i conducă. Ce s-ar fi întâmplat fatalmente fără impulsul lui Christos ne spune legenda lui Oedip. Pericolul de a persista în vechea înţelepciune, care se opunea lui Christos, este ceea ce ne învaţă legenda lui Iuda. Acest fapt, explicat deja de vechile mituri şi legende, cum că vechea înţelepciune nu mai este suficientă, ne este pus într-o nouă lumină de către noua vestire, Evanghelia. Evanghelia ne răspunde la cele enunţate de vechile legende sub formă de simboluri ale vechii înţelepciuni. Ele spuneau: De la vechea înţelepciune nu mai poate veni niciun impuls care să ajute omenirea în viitor. Evanghelia, sau noua înţelepciune, ne spune însă: Eu vă vestesc vouă ceva de care omenirea are nevoie şi care niciodată nu ar putea veni fără influenţa principiului christic, fără evenimentul Golgotei.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a XII-a

Kassel, 5 iulie 1909

Ne aflăm acum într-un punct important al consideraţiilor noastre, de fapt în punctul culminant. Este de la sine înţeles că în tot acest demers a trebuit să escaladăm tot felul de zone dificile pentru explicarea Evangheliilor. De aceea la început, înainte de a continua cele expuse ieri, îmi permit să fac o scurtă trecere în revistă a principiilor de bază relatate atunci.

Ştim foarte bine că evoluţia omenirii avea un cu totul alt aspect în epocile străvechi faţă de astăzi. Şi mai ştim că „omul", ceea ce este el, prezintă mereu o altă faţetă cu cât ne întoarcem privirea mai mult în urmă, la stările anterioare. Dacă din epoca actuală, pe care o putem numi civilizaţia Europei Centrale, mergem în urmă, prima civilizaţie întâlnită este civilizaţia greco-latină, în continuare civilizaţia egipteano-caldeeană, apoi, mai în urmă, civilizaţia în care poporul vechi persan a fost condus de Zarathustra. Ajungem apoi în acel trecut străvechi, în civilizaţia indiană veche, cu totul diferită de a noastră, şi cu asta într-o epocă de civilizaţie ce a urmat unei mari, unei puternice catastrofe. Această catastrofă ce s-a produs prin furtuni şi procese violente în cadrul elementelor aer şi apă a condus la faptul că teritoriul locuit de oameni înainte de civilizaţia indiană, vechea Atlantidă, situată între Europa, Africa şi America, a dispărut, că oamenii au migrat către vest şi spre est, au colonizat pe de o parte America şi pe de altă parte teritoriile Europei, Asiei şi Africii, care treptat au căpătat înfăţişarea lor de astăzi. Această perioadă atlanteeană a cunoscut o omenire cu totul diferită de cea de astăzi sub aspect sufletesc, în special în perioada timpurie. Or, în evoluţia omenirii pe noi ne interesează în primul rând partea sufletească, fiindcă, după cum ştim, orice aspect corporal este o urmare a evoluţiei sufletesc-spirituale. Care era deci viaţa sufletului în perioada veche atlanteeană?

Ştim că în perioada atlanteeană omul avea o cu totul altă conştienţă decât mai târziu, că sub un anumit raport omul avea atunci o formă de clarvedere veche, nu încă şi o conştienţă clară a Sinelui, a Eului, căci această conştienţă de Eu se cucereşte doar învăţând să te delimitezi de obiectele din lumea exterioară. Pe atunci însă omul nu se putea delimita total de obiectele exterioare. Să ne imaginăm cum s-ar desfăşura lucrurile în condiţiile de astăzi, dacă omul nu s-ar putea delimita de lumea din jurul lui.

Astăzi omul se întreabă – să aducem cumva în faţa sufletului ce înseamnă asta: Unde este limita fiinţei mele? Şi îşi răspunde, cu o anumită îndreptăţire din punctul actual de vedere: Graniţa entităţii mele omeneşti este acolo unde pielea mă delimitează de lumea exterioară. – Omul crede că lui îi aparţine doar ceea ce se află situat în interiorul pielii sale şi că restul sunt obiecte exterioare care îl întâmpină din afară, de care el se deosebeşte. El spune asta fiindcă ştie că dacă i se ia o bucăţică aflată în interiorul pielii sale nu mai este şi nu mai poate fi un om întreg. Că nu mai este un om întreg dacă se taie o bucată de carne din el este, dintr-un anumit punct de vedere, bine spus. Dar noi mai ştim că omul cu fiecare respiraţie inspiră aerul. Şi dacă ne întrebăm: Unde este acest aer? ar trebui să răspundem: El este în jurul nostru, este pretutindeni în spaţiul care ne înconjoară; el este acolo, iar în clipa următoare este în noi. Acum este afară, în clipa următoare este în noi. – Îndepărtaţi acest aer şi nu veţi mai putea trăi! Veţi fi mai puţin un om întreg decât dacă vi s-ar reteza o mână, care se află în interiorul pielii dumneavoastră!

Corect ar fi să spunem: Nu este deloc adevărat că limita noastră este acolo unde se termină pielea noastră! Aerul care ne înconjoară face şi el parte din noi – el iese şi intră mereu în noi şi noi nu avem voie să stabilim o graniţă arbitrară la suprafaţa pielii noastre. – Dacă omul ar vrea să conştientizeze aceasta – el ar trebui să o facă teoretic, căci percepţia nu-i oferă prilejul să facă această observaţie –, ar trebui să se gândească la tot ce lui nu i se impune direct prin lumea exterioară. Dacă omul ar vedea continuu curentul de aer pătrunzând în el, răspândindu-se în tot organismul lui, tranformându-se în el şi apoi părăsindu-l, în acel moment nu i-ar mai trece prin minte să spună: Mâna aceasta îmi aparţine mai mult decât aerul care pătrunde în mine. El ar socoti aerul o parte componentă a sa şi ar considera că a avut halucianţii atunci când a spus: Eu sunt o entitate de sine stătătoare şi aş putea exista şi fără mediul înconjurător.

Atlanteeanul nu s-ar fi putut deda unei astfel de iluzii, căci observaţia sa îi arăta clar cu totul altceva: el nu vedea obiectele din preajma sa în contururi precise, ci le vedea înconjurate de o aură colorată. El nu vedea o plantă, să spunem, aşa cum o percepem noi, ci aşa cum am vedea lămpile de pe stradă într-o noapte de toamnă ceţoasă, înonjurate de o mare aură colorată. Acest lucru se întâmpla pentru că între toate lucrurile din lumea exterioară există spirit, există fiinţe spirituale, pe care încă le putea percepe cu ajutorul clarvederii sale obscure din acea vreme. Aşa cum între luminile lămpilor de pe stradă există ceaţă, tot astfel pretutindeni în spaţiu există fiinţe spirituale. De aceea entităţile spirituale îi configurau lui ceva ca un fel de aură ceţoasă ce se întindea peste obiectele exterioare. Obiectele exterioare în sine îi erau neclare. Fiindcă el vedea însă spiritul, vedea şi spiritualul care intra şi ieşea din el. Ca urmare el se vedea pe sine ca un mădular, o verigă inserată în mediul înconjurător. El vedea pretutindeni intrând în corpul său curenţi pe care dumneavoastră nu-i puteţi vedea astăzi. Aerul este cel mai grosolan dintre aceşti curenţi; în om pătrund curenţi cu mult mai fini. Omul s-a dezvăţat să contemple spiritualul, pentru că el nu mai posedă vechea clarvedere crepusculară. În Atlantida, omul vedea intrând şi ieşind din el curenţii spirituali aşa cum degetul dumneavoastră, dacă ar fi conştient, ar vedea sângele invadându-l şi retrăgându-se din el şi ar simţi cum s-ar usca dacă l-aţi tăia. Exact aşa cum s-ar simţi degetul – un mădular al unui organism –, se simţea atlanteeanul. El simţea: Prin ochii şi urechile mele etc. pătrund curenţii. Dacă eu mă grăbesc să ies în afara lor, să nu mă mai las străbătut de ei, s-ar putea să nu mai fiu om. – El se simţea revărsat în întreaga lume exterioră. Omul vedea lumea spirituală însă nu se putea delimita de ea, el nu avea încă sentimentul puternic de Eu, conştienţa de Sine în sensul actual. Dezvoltarea acestui sentiment i-a fost posibilă prin sustragerea din câmpul său de observaţie a factorului care permitea ochiului lui spiritual să vadă dependenţa sa de lumea înconjurătoare. Prin aceasta, prin faptul că această lume a devenit invizibilă, pentru el a devenit posibil să îşi dezvolte conştienţa de sine, sentimentul de Eu.

Această sarcină de a-şi dezvolta conştienţa de sine, sentimentul de Eu i-a revenit omului epocii postatlanteene. După marea catastrofă atlaneeană popoarele epocii postatlanteene au fost astfel organizate încât lumea spirituală s-a retras din conştienţa lor şi ele au învăţat treptat să vadă tot mai clar şi mai desluşit lumea fizic-senzorială exterioară. Tot ce se dezvoltă în lume nu se petrece însă brusc, ci încet şi treptat. Tot încet şi treptat a dispărut şi vechea clarvedere crepusculară. Ea mai există desigur şi astăzi la anumiţi oameni ca un vestigiu al

acelor vremi şi, în anumite circumstanţe, la naturile mediumnice. Tot ceea ce a atins cândva o culme de dezvoltare se stinge încet şi treptat.

În perioadele cele mai timpurii ale epocii postatlanteene oamenii obişnuiţi mai păstrau încă foarte mult din darul clarvederii. Ceea ce vedeau aceşti oameni în lumea spirituală a fost permanent completat, lărgit şi înflăcărat prin intermediul iniţiaţilor care, prin metode specifice, erau introduşi, după cum v-a fost prezentat, în lumea spirituală, devenind prin aceasta vestitori ai realităţilor pe care înainte vreme, într-un anumit fel, le vedeau toţi oamenii. Legendele şi miturile păstrează mai bine decât orice cercetare istorică exterioară adevărurile despre timpurile de demult – în special legendele şi miturile ce au legătură cu oracolele. În aceste oracole anumiţi oameni intrau într-o stare de conştienţă excepţională – dacă putem spune aşa, în stare de transă sau stare mediumnică – mai înăbuşită şi mai întunecată decât starea diurnă obişnuită. Starea lor de conştienţă faţă de lumea exterioară se diminua, astfel încât, deşi se aflau în mijlocul obiectelor acestei lumi, ei nu le vedeau. Această stare nu era nici ea starea de clavedere de odinioară, ci o stare intermediară, jumătate de vis, jumătate clarvedere. Dacă se dorea acum să se afle ceva despre anumite corelaţii ale lumii, despre cum să te comporţi într-o problemă sau alta se întrebau oracolele, deci locurile unde existau stări de conştienţă clarvăzătoare crepusculară, ca un vestigiu de tip vechi.

Aşadar, la începutul evoluţiei sale, omului i-a fost dăruită înţelepciune. În el cobora înţelepciune. Această înţelepciune însă, cu timpul, a secat. Chiar şi iniţiaţii, în starea lor de conştienţă, tot excepţională – căci ei trebuiau introduşi în lumea spirituală prin desprinderea corpului eteric –, nici ei nu mai puteau ajunge decât la nişte observaţii nesigure în lumea spirituală. Acest lucru i-a făcut pe unii care, deşi iniţiaţi în sensul vechi, progresaseră odată cu epoca lor, care în acelaşi timp erau profeţi pentru cele ce urmau să se întâmple în viitor, să recunoască necesitatea venirii unui nou impuls în omenire. La coborârea din înălţimile divin-spirituale omenirii i-a fost dăruită şi o zestre de înţelepciune veche; aceasta a devenit din ce în ce mai întunecată. Anterior, toţi oamenii posedau această înţelepciune; mai târziu doar foarte puţini – cei care erau conduşi la stări de conştienţă specială – şi apoi doar iniţiaţii.

Trebuie să vină un timp – aşa îşi spuneau iniţiaţii care cunoşteau semnele timpului – în care această zestre de înţelepciune va seca în omenire, când această înţelepciune nu îl va mai putea conduce şi dirija pe om. Atunci omul va ajunge la o nesiguranţă în lume. Acest fapt se va exprima în voinţa sa, în faptele şi felul lui de a simţi. Şi când înţelepciunea va ajunge să se stingă cu totul, oamenii se vor conduce singuri, în mod neînţelept. Eul lor va creşte tot mai mult, în aşa fel încât – înţelepciunea retrăgându-se – fiecare va începe să caute înţelepciune în Eul propriu, să-şi dezvolte propriile lui sentimente, propria voinţă, fiecare pentru sine. Oamenii se vor separa din ce în ce mai mult, se vor înstrăina unii de alţii tot mai mult şi se vor înţelege din ce în ce mai puţin. Pentru că fiecare va vrea să aibă propriile lui gânduri, care nu îi mai sunt inspirate de izvorul unitar de înţeţepciune, omul nu va mai putea înţelege gândurile celuilalt. Şi pentru că sentimentele sale nu mai sunt dirijate de către înţelepciunea unitară, se va ajunge ca sentimentele oamenilor să se opună. La fel se va întâmpla şi cu acţiunile lor. Toţi oamenii vor acţiona, gândi şi simţi unii împotriva altora, iar în final omenirea va fi alcătuită din indivizi situaţi într-o luptă deschisă unii împotriva altora.

Care a fost semnul exterior-fizic care s-a arătat a fi începutul acestui proces? A fost transformarea pe care omenirea a cunoscut-o în sângele ei. În vremurile foarte, foarte îndepărtate exista, după cum ştim, căsătoria apropiată. Oamenii se căsătoreau doar în interiorul comunităţii de acelaşi sânge. Treptat însă locul căsătoriei apropiate a fost luat de căsătoria îndepărtată. Sângele străin s-a amestecat cu sânge străin şi de aceea s-a ajuns ca moştenirile ereditare de odinioară să se reducă, să devină tot mai puţine. Să ne amintim din nou cuvintele lui Goethe, pe care le-am rostit ieri:

„De la tată am statura,
Ţinuta serioasă-n viaţă,
De la mamă firea veselă
Şi bucuria de a fabula.”

Explicam aceasta ieri prin faptul că de la mamă provine acel element moştenit din generaţie în generaţie, existent în corpul eteric al omului. În corpul lui eteric omul poartă moştenirea elementului feminin, după cum în corpul fizic se găseşte moştenirea elementului masculin. Prin această înrudire de sânge se păstrau în mare măsură facultăţile originare, perpetuate de la un corp eteric la altul, clarvederea fiind una dintre ele. Oamenii care aveau o descendenţă dintr-o căsătorie apropiată moşteneau în corpul lor eteric prin sânge, prin sângele de la rudele apropiate, vechea facultate de înţelepciune. Pe măsură ce sângele diferitelor triburi şi seminţii s-a amestecat prin căsătoriile îndepărtate s-a redus tot mai mult şi posibilitatea de a moşteni ereditar vechea înţelepciune. Aceasta s-a întâmplat, aşa cum spuneam ieri, pentru că sângele oamenilor s-a modificat. Prin amestecul de sânge ei au umbrit din ce în ce mai mult vechea înţelepciune. Cu alte cuvinte, a devenit tot mai impropriu pentru transmiterea vechii facultăţi de clarvedere. Sângele a evoluat într-o direcţie care a făcut ca omul să nu mai poată privi în lumea spirituală. Fizic, aşadar, s-a ajuns că sângele oamenilor s-a dezvoltat într-un mod care a făcut ca el să fie tot mai puţin capabil să poarte vechea înţelepciune, care îl dirijase cu siguranţă până atunci, şi să cadă în extrema cealaltă, aceea de a fi purtătorul egoismului, adică a acelui principiu care îi confruntă pe oameni, care îi aşază unul în faţa celuilalt. Totodată sângele a devenit tot mai puţin capabil să îi unească pe oameni întru iubire.

Desigur, noi ne aflăm încă în plin proces de degradare a sângelui omului, căci acest proces venind din vremuri foarte îndepărtate îşi continuă cursul, încet, până la sfârşitul erei pământeşti. De aceea a fost necesară intervenţia unui impuls în omenire care să poată restaura calităţile care au fost degradate prin intermediul sângelui. Privitor la înrudirea lor de sânge, oamenii ar fi ajuns în eroare şi mizerie. Aşa ne spun vechii înţelepţi prin legendele şi miturile lor. Oamenii nu s-au mai putut bizui pe vechea înţelepciune moştenită ereditar. Chiar dacă tu cauţi şi întrebi oracolul: Ce urmează să se întâmple? oracolul nu îţi răspunde decât ceva ce abia că te adânceşte în conflictul şi cearta cea mai rea. – Oracolul a prezis, de pildă, că Laios şi Iocasta vor avea un copil care îşi va omorî tatăl şi o va lua în căsătorie pe mama sa. Cu toate astea însă, cu toate că exista această zestre de înţelepciune moştenită ereditar, înţelepciunea oracolelor, în acea vreme nu putea fi împiedicată căderea tot mai accentuată a sângelui în eroare. Cu toate acestea, Oedip îşi omoară tatăl şi ia în căsătorie pe mama sa, comite paricidul şi incestul.

Vechiul înţelept voia să spună: Oamenii posedau odinioară înţelepciune; dar chiar dacă ea s-ar fi păstrat, oamenii trebuiau să continue în a-şi dezvolta Eul, iar egoismul s-ar fi întărit mai departe, în aşa măsură încât sângele s-ar fi dezlănţuit împotriva sângelui. Sângele nu mai este potrivit pentru a-i îndruma pe oameni pe o linie ascendentă prin simpla prezenţă a vechii înţelepciuni. – Atunci, acel om care în calitate de iniţiat clarvăzător a prezentat pentru prima dată acest tablou avertizator din legenda lui Oedip a vrut să spună: Aşa veţi ajunge şi voi dacă nimic altceva nu va interveni pe lângă vechea înţelepciune a oracolelor! Iar în legenda despre Iuda ni s-a păstrat şi mai clar imaginea a ceea ce ar fi ajuns vechea înţelepciune a oracolelor. Şi mamei lui Iuda i s-a prezis că fiul îşi va omorî tatăl şi va lua în căsătorie pe mama sa, lucru ce va atrage imense nenorociri. Şi cu toate acestea prezicerile s-au împlinit! Aceasta înseamnă că vechea înţelepciune transmisă ereditar nu mai era în stare să-l ferească pe om de ceea ce trebuia să se întâmple dacă în omenire nu coboara un nou impuls.

Să ne întrebăm acum care ar fi motivele mai exacte pentru care s-a ajuns aici. Să ne întrebăm de ce înţelepciunea străveche a trebuit să devină treptat inutilă în ce priveşte capacitatea de a conduce omenirea. Putem avea un răspuns la această întrebare dacă analizăm mai îndeaproape originea înţelecpiunii străvechi în raport cu omenirea.

Am văzut, aşadar, cum în epoca atlanteeană timpurie între corpul fizic şi corpul eteric omenesc exista o legătură cu totul diferită de cea din zilele noastre. Din cele patru elemente care alcătuiesc natura umană, corpul fizic şi corpul eteric sunt în aşa fel unite încât ele aproape se suprapun. Este cazul, îndeosebi, pentru zona capului. În epoca atlanteeană, corpul eteric depăşea din toate părţile corpul fizic, dar în zona capului acest lucru era cu mult mai evident. Evoluţia atlanteeană s-a caracterizat prin aceea că, treptat, corpul eteric ajunge să se suprapună cu corpul fizic, îndeosebi în zona capului. Corpul eteric pătrunde tot mai adânc în corpul fizic; prin aceasta desigur şi acest mădular al fiinţei omeneşti se transformă. Aşadar, aceasta constituie esenţa acestei părţi a evoluţiei omeneşti, şi anume faptul că partea corpului eteric corespunzătoare capului omenesc pătrunde tot mai mult în partea fizică a capului, cele două ajungând să se suprapună. Atât timp cât corpul eteric se afla în afara capului fizic, el era într-o cu totul altă situaţie decât mai târziu. În acea perioadă el era în legătură, în toate direcţiile, cu nişte curenţi care îl traversau, cu alte entităţi spirituale; ceea ce intra şi ieşea acolo sub formă de curenţi îi dădeau acestui corp eteric omenesc posibilitatea clarvederii. Aşadar, această facultate a clarvederii provine din faptul că corpul eteric, în special corpul eteric al capului, nu era încă în întregime în interiorul corpului fizic, cât şi din faptul că în cap pătrundeau din toate pările curenţi care îi confereau acestui corp eteric facultatea clarvederii.

Vine apoi vremea în care corpul eteric se restrânge în corpul fizic. Într-un fel, corpul eteric se rupe de aceşti curenţi; dar nu complet. El începe să se rupă de afluxul de curenţi care îi conferiseră facultatea de clarvedere pentru a privi înăuntrul înţelepciunii lumii. Şi viceversa, când cineva fusese iniţiat în timpurile de demult şi corpul său eteric era scos în afară, corpul său eteric era reconectat la aceşti curenţi din jur şi el redevenea clarvăzător. Dacă în mijlocul epocii atlanteene s-ar fi întrerupt brusc legătura care unea corpul eteric cu lumea exterioară omul ar fi pierdut mult mai repede şi în întregime vechea clarvedere. N-ar mai fi rămas pentru epocile postatlanteene un rest din această veche clarvedere şi omul ar fi ajuns mai târziu să nu mai aibă nicio amintire despre ea. Într-o anumită măsură, omul a rămas încă în legătură cu curenţii exteriori, dar a mai intervenit şi altceva. Acest corp eteric, care se desprinsese de curenţii care îl înconjurau, a păstrat în el anumite resturi ale vechii facultăţi de înţelepciune. Şi acum, nota bene: la sfârşitul timpurilor atlanteene, când omul primise în sine corpul eteric, în acest corp eteric mai exista încă un fond, o economie „la ciorap", cum s-ar zice, din ceea ce el deţinuse cândva afară. Este ca şi cum un fiu are un tată care câştigă bani şi fiul îi cere mereu acestuia tot ce el are nevoie. Tot aşa omul, până să apuce corpul său eteric să se rupă de curenţii din jur, comanda înţelepciune atât cât avea nevoie. Şi, pentru a rămâne la exemplul nostru, să presupunem că fiul îşi pierde tatăl, nu mai rămâne decât cu o mică sumă şi, pe deasupra, nu mai câştigă nimic; vine un moment în care el cheltuie tot şi nu mai are niciun ban. Este situaţia în care se afla omul. El se rupsese de înţelepciunea sa paternă, nu făcea nimic pentru a-şi mări moştenirea, trăind din ea până în zilele noastre. Cum am spune noi astăzi, el trăia din capital. La începutul erei postatlanteene acest capital era încă destul de mare, fără ca omul să agonisească ceva ca înţelepciune; el trăia, ca să spunem aşa, din dobânzi, câteodată adăugându-se ceva prin iniţiaţi. În cele din urmă însă moneda înţelepciunii antice se devalorizează, nu mai are curs. Când i-a fost plătită lui Oedip, această monedă nu mai valora nimic. Vechea înţelepciune nu-l mai putea feri de cea mai cumplită eroare. Ea nu l-a mai ferit nici pe Iuda.

Până acolo ajunsese evoluţia omenirii. De ce a trebuit ca omul să-şi consume treptat capitalul său de înţelepciune? Acest lucru s-a întâmplat pentru că anterior el a primit în sine două feluri de entităţi spirituale: mai întâi entităţile luciferice şi apoi, ca o consecinţă, fiinţele ahrimanice sau mefistofelice. Ele l-au împiedicat să agonisească ceva în plus pe lângă vechea înţelepciune. Aceste entităţi acţionau în felul următor: entităţile luciferice corupând pasiunile, sentimentele, iar entităţile ahrimanice, mefistofelice, corupând exterior, desfigurând percepţia noastră asupra Universului. Dacă fiinţele luciferice nu ar fi intervenit în evoluţie, omul nu ar fi dobândit interes pentru lumea fizică, care îl coboară sub nivelul lui. Dacă fiinţele mefistofelice, ahrimanice sau satanice n-ar fi intervenit ca o consecinţă a acţiunii luciferice, omul ar fi avut totdeauna conştienţa că îndărătul oricărui lucru senzorial se află ceva spiritual. El ar fi putut să vadă spiritul dincolo de suprafaţa lumii simţurilor. Ahriman a amestecat însă în contemplarea sa un fel de fum opac, care nu îi mai permitea să vadă spiritualul. Prin Ahriman omul este prins în mrejele minciunii; prin aceasta el este antrenat în lumea mayei, a iluziei. Aceste două feluri de entităţi îl împiedică pe om să gândească ceva în plus faţă de vechea înţelepciune pe care o primise odinioară. Şi astfel aceasta a secat, pierzându-şi treptat întreaga valoare.

Dar sub un alt raport evoluţia şi-a continuat mersul său. În epoca atlanteeană omul s-a adâncit cu corpul eteric în corpul fizic. Nenorocul lui a fost că, fiind, dintr-un anumit punct de vedere, părăsit de Dumnezeu, a trebuit să sufere aici, în lumea fizică, în corpul fizic influenţele lui Lucifer şi Ahriman. A fost destinul său. Faptul a făcut ca tocmai prin influenţa acestui corp fizic, prin viaţa în corpul fizic, zestrea de înţelepciune din vechime să devină inutilizabilă. Cum s-a întâmplat asta? Până atunci omul nu trăise în corpul fizic. Atunci el a luat din lada cu comori, să spunem aşa, a tatălui său vechea înţelepciune. Asta înseamnă că îşi avea lada de zestre în afara corpului fizic, el trăind până atunci cu corpul său eteric în afară. Această zestre s-a epuizat treptat. Omul ar fi trebuit să aibă o ladă de zestre înăuntrul propriului său corp pentru a putea să o sporească. Şi pentru că el nu avea în propriul său corp izvorul care să înnoiască înţelepciunea se întâmpla ca de fiecare dată, la moarte, când ieşea din corpul său fizic, în corpul său eteric să fie tot mai puţină înţelepciune. De fiecare dată, după moarte, la fiecare nouă încorporare, în corpul său eteric exista mai puţină înţelepciune. Corpul eteric devenea tot mai sărac în înţelepicune. Dar cursul evoluţiei continuă şi, aşa cum în epoca atlanteeană corpul eteric al omului a trebuit să se adâncească în corpul fizic, în viitor evoluţia ne va duce treptat spre o desprindere de acest corp fizic. În timp ce înainte corpul eteric a coborât şi, puţin câte puţin, a continuat să coboare până la apariţia lui Christos pe Pământ, a venit epoca în care cursul evoluţiei s-a schimbat. În momentul în care a apărut Christos, corpul eteric începe din nou să urce, iar astăzi el este deja mai puţin unit cu corpul fizic decât în timpul lui Christos. Prin aceasta corpul fizic a devenit mai grosolan.

Omul se îndreaptă deci către un viitor în care corpul său eteric se ridică din nou. El va ajunge la un moment dat să fie la fel de mult ieşit din corpul fizic ca în epoca atlanteeană. Putem continua compraţia noastră.

Dacă fiul, care până atunci a trăit din lada de zestre a tatălui său, a cheltuit tot fără să agonisească nimic, situaţia lui începe să arate tot mai jalnic. Dacă însă mai are şi un fiu, acesta, nepotul deci, nu va mai fi în aceeaşi situaţie ca tatăl său. Tatăl său cel puţin moştenise ceva şi mai putea încă să cheltuiască. Nepotul nu mai are absolut nimic, nici nu moşteneşte nimic şi se trezeşte aşa de la bun început. Acesta a fost, dintr-un anumit punct de vedere, cursul evoluţiei umane. Când corpul eteric cobora în fizic şi aducea cu el zestrea de înţelepciune divină, el putea încă să confere ceva înţelepciune corpului fizic. Dar spiritele luciferice şi ahrimanice s-au opus ca înţelepciunea să sporească în corpul fizic, ca ei să i se mai adauge ceva. Dacă acum corpul eteric se desprinde din nou, el nu mai are ce să ia cu el din corpul fizic. Urmarea ar fi, dacă nimic altceva n-ar mai interveni, că omul se îndreaptă spre un viitor în care, deşi corpul eteric îi aparţine, acesta nu mai posedă niciun fel de înţelepciune, nu mai deţine niciun fel de cunoştinţe. Şi dacă corpul fizic se va usca total, nici corpul eteric nu va mai avea nimic, căci el nu mai poate obţine nimic de la un corp fizic în uscare. Aşadar, pentru a nu se ajunge în viitor la aceasta, corpului eteric trebuie să îi fie dată o forţă, o forţă de înţelepciune. Acest corp eteric, pe măsură ce iese din corpul fizic, trebuie să-şi fi primit în corpul fizic forţa înţelepciunii. Acolo ar fi necesar să primească ceea ce trebuie să ducă cu el atunci când se desprinde de corpul fizic. Căci afară fiind şi păstrându-şi înţelepciunea dobândită în corpul fizic, el va putea să acţioneze din nou asupra corpului fizic, să îi dea viaţă şi să nu îl lase să se usuce.

Pentru evoluţia umană există două posibilităţi. Una dintre acestea este ca omul să se dezvolte fără de Christos. În acest caz, corpul eteric nu poate lua nimic cu el din corpul fizic, fiindcă el nu a primit acolo nimic. Şi pentru că nu are nimic, pentru că este gol, nu poate nici să dea viaţă corpului fizic, să-l ferească de a se usca, să-l împiedice de a se secătui. Omul ar pierde treptat toate roadele vieţii fizice, ele nu i-ar

putea da nimic din corpul fizic; în final, omul ar trebui să-l părăsească. Dar oamenii au venit pe Pământ tocmai pentru a adăuga la mădularele deja existente un corp fizic. Germenul corpului fizic a fost depus anterior. Fără o configurare a corpului fizic omul nu va ajunge însă niciodată la ceea ce trebuie să fie misiunea Pământului. Pe Pământ există desigur influenţele lui Lucifer şi Ahriman. Dacă însă omul nu dobândeşte nimic în corpul său fizic, dacă corpul său eteric părăseşte corpul fizic fără să fi putut lua nimic nou cu el, ba, în plus, el a cheltuit întreaga comoară de înţelepciune pe care a primit-o odinioară, misiunea Pământului este ratată. Ea este pierdută pentru Universul întreg. Omul nu aduce cu sine nimic în viitor, doar un craniu eteric gol, pe care îl primise plin la începutul evoluţiei pământeşti!

Să presupunem însă că la momentul oportun se întâmplă ceva prin care omul, la ieşirea corpului său eteric din corpul fizic, devine capabil să-i dăruiască acestui corp eteric ceva care să-l însufleţească, care să-l pătrundă din nou cu înţelepciune. Corpul eteric va ieşi şi în viitor din corpul fizic, dar atunci va fi înzestrat cu o viaţă nouă, cu forţe noi. Pe acestea va putea să le folosească apoi din nou pentru a vivifia corpul fizic, pentru a retrimite în el forţă şi viaţă. Dar mai întâi de toate el însuşi ar trebui să le aibă în sine; ar trebui ca el însuşi să fi primit mai înainte forţă de viaţă. Dacă el poate primi forţă şi viaţă, rodul acţiunii omeneşti pe Pământ este salvat. Atunci corpul fizic nu va mai putrezi pur şi simplu, ci acest corp fizic, partea perisabilă, va primi în el forma corpului eteric, partea neperisabilă! Şi învierea omului, cu tot ce el a cucerit pe planul fizic, este salvată.

A trebuit deci ca pe Pământ să vină un impuls prin care vechea comoară de înţelepciune consumată complet până atunci să se reînnoiască, prin care corpului eteric să i se insufle o nouă viaţă, astfel încât fizicul, sortit până atunci putrezirii, să poată îmbrăca haina neputrezirii şi să se umple cu un corp eteric care îl face neperisabil, care îl salvează din evoluţia pământească. Însă această viaţă a fost adusă în corpul eteric de către Christos. Depinde deci de Christos ca acest fizic al omului, consacrat altfel morţii, să fie transformat, să fie salvat de la putrezire, să primească facultatea de a îmbrăca neperisabilul. Christos a revărsat viaţă în corpul eteric al omului, o viaţă nouă, după ce viaţa a fost consumată! Iar omul, dacă priveşte în viitor, trebuie să îşi spună: Dacă într-o zi corpul meu eteric va ieşi din corpul fizic, va trebui ca eu să mă fi dezvoltat până atunci în aşa măsură încât corpul eteric să fie străbătut în întregime de către Christos. Christos trebuie să trăiască în mine. Va trebui ca în cursul evoluţiei mele pe Pământ eu să mă pătrund treptat cu totul de Christos, în ce priveşte corpul meu eteric!

Ceea ce tocmai v-am descris aici sunt procesele mai profunde care se sustrag ochiului fizic. Este spiritualul aflat îndărătul evoluţiei fizice a lumii. Dar care trebuia să fie forma fizică?

Ce a intervenit în corpul fizic prin acţiunea fiinţelor luciferice şi ahrimanice? Ele au introdus aici germenele putrefacţiei, al descompunerii, germenele morţii, cu alte cuvinte. În corpul fizic a intrat germenele morţii. Acest germene al morţii ar fi atins expresia ultimei sale dezvoltări la sfârşitul evoluţiei pământeşti dacă Christos nu ar fi venit. Corpul eteric ar fi fost atunci incapabil să îl învie din nou pe om. Dacă Pământul ar fi ajuns la sfârşit, tot ce se cheamă corp fizic omenesc ar fi fost sortit descompunerii şi misiunea Pământului însăşi ar fi căzut pradă morţii. De fiecare dată când privim astăzi moartea, în viaţa de aici, această moarte este un semn caracteristic al morţii universale care ar putea pune stăpânire pe tot la sfârşitul evoluţiei pământeşti. Forţa de viaţă care i-a fost dată odinioară omenirii se epuizează lent şi treptat. Dacă omul se poate naşte mereu, iarăşi şi iarăşi, dacă poate trece dintr-o încorporare în alta este numai pentru că la începuturi i-a fost încredinţat un fond vital. Pentru viaţa pur exterioară, în încarnări succesive, posibilităţile de viaţă ar fi încetat cu totul abia la sfârşitul evoluţiei pământeşti. Totuşi treptat s-ar fi observat că rasa umană se stinge. Acest lucru s-ar fi petrecut lent, din aproape în aproape, şi corpul fizic s-ar fi uscat din ce în ce mai mult. Fără impulsul lui Christos omenirea s-ar fi stins încet până spre sfârşitul evoluţiei pământeşti. Acest impuls nu este decât la începutul dezvoltării sale. El se va răspândi treptat în omenire şi doar timpurile viitoare – până la sfârşitul evoluţiei pământeşti – vor arăta tot ceea ce va fi Christos pentru omenire.

Nu toate treburile şi lucrurile omeneşti au fost cuprinse însă de impulsul christic. Există foarte multe lucruri ce nici măcar nu au fost atinse de impulsul christic şi care abia în viitor vor trebui să fie adumbrite de el. Vă voi da un exemplu elocvent despre un întreg domeniu de activitate umană care până acum nu a fost deloc cuprins de impulsul christic.

Cu aproape şase sau şapte secole înainte de Christos, vechea înțelepciune, forţa străveche de cunoaştere, începea să apună. În anumite aspecte ale vieţii ea mai avea încă o tinereţe şi prospeţime, dar nu şi în ce priveşte cunoaşterea. Din ce mai exista în secolele opt, şapte, şase înainte de Christos nu a mai rămas decât un fel de rest al restului, ca să-l numim aşa. Dacă aţi fi avut prielejul să observaţi înțelepciunea Egiptului şi Caldeei sau cea a Persiei şi a Indiei antice, aţi fi văzut că pretutindeni ea era impregnată de adevărate concepţii spirituale, de rezultate ale clarvederii străvechi. Cei care nu aveau această clarvedere primeau relatările iniţiaţilor. Ştiinţă care să nu aibă la bază clarvederea nu exista; n-a existat nici în epoca indiană, nici în cea persană şi nici în epocile de mai târziu. Chiar şi la începutul epocii greceşti nu exista o ştiinţă care să nu aibă la bază cercetarea clarvăzătoare. Dar a venit o epocă în care pentru ştiinţa omenească cercetarea clarvăzătoare a secat. Şi vedem apărând întâi o ştiinţă omenească din care clarvederea a fost alungată sau va fi alungată.

De ce dispare clarvederea? Pentru că deja acolo sus corpul eteric începe din nou să iasă afară. Atunci apar primele semne. Clarvederea se stinge, credinţa în comunicările clarvăzătorilor se stinge, şi odată cu secolele şase şi şapte înainte de Christos se pun bazele a ceea ce se poate numi ştiinţa omenească, din care sunt tot mai mult alungate rezultatele cercetării spirituale. Şi procesul merge mai departe. La *Parmenide*, *Heraclit*, *Platon*, şi chiar la *Aristotel* [Nota 25], în scrierile cercetătorilor naturii, la medicii din vechime puteți găsi dovezi că ceea ce se cheamă ştiinţă a fost la început pătrunsă de rezultatele cercetării redusă. Dar ştiinţa spiritului a secat tot mai mult, a devenit tot mai redusă. Ea nu mai supravieţuieşte în ceea ce priveşte facultăţile noastre sufleteşti decât în sentiment şi voinţă; în ce priveşte gândirea, încet-încet ea dispare.

Astfel, la venirea lui Christos, influența corpului eteric asupra corpului fizic a început deja să se piardă în ce priveşte gândirea omenească, gândirea ştiinţifică. Totul se petrece pur şi simplu încet, treptat. Atunci a coborât Christos şi a dat impulsul. Dar, firește, el nu este primit imediat de toţi, şi rămâne străin în special pentru anumite domenii, îndeosebi pentru domeniile ştiinţifice. Urmăriți scrierile ştiinţifice din timpul Imperiului roman, de pildă cele ale lui *Celsus* [Nota 26]. Găsiţi acolo tot felul de lucruri privitoare la Christos. Acest Celsus, care era un foarte mare savant, dar care nu a înțeles nimic referitor la ce gândeşte omul despre impulsul christic, spune: Se pare că în Palestina au trăit odată doi soţi, Iosif şi Maria, de care se leagă secta creştinilor. Dar tot ce se povesteşte în această privinţă nu este decât superstiţie. Adevărul este că soţia acestui Iosif l-a înşelat o dată cu un căpitan roman cu numele de Pantera. Iosif nu a ştiut cine era adevăratul tată al copilului lor.

Este una din povestirile cu cea mai mare circulaţie la acea vreme. Când citeşti literatura contemporană îţi dai seama că mulţi oameni din vremea de azi nu au depăşit nivelul lui Celsus. Desigur, impulsul lui Christos nu pătrunde decât foarte lent în anumite domenii, dar în cele la care facem aluzie acum el nu s-a putut acomoda chiar deloc. Vedem unul din mădularele care se usucă, vedem că în creierul omenesc ceva se anchilozează, în timp ce, dacă impulsul lui Christos ar putea să pătrundă acolo, el ar reînvia ştiinţa într-o cu totul altă formă. Oricât de straniu ar putea să pară epocii noastre de fanatism ştiinţific, faptele sunt acestea: partea din creierul uman care serveşte gândirii ştiinţifice este supusă unei morţi lente. Vedeţi deci cât de încet şi progresiv dispar vechile moşteniri din gândirea ştiinţifică. Aristotel mai păstra încă o parte relativ importantă din acestea, dar vedem cum puţin câte puţin ştiinţa se debarasează de ele, iar mai târziu, prin observaţiile exterioare pe care le face, ajunge să fie părăsită de Dumnezeu, să nu mai deţină nimic din fondul vechi de înţelepciune. Şi mai vedem, de

asemenea, că este cu totul posibil să ai un sentiment viu despre Christos dar să nu poţi găsi legătura între impulsul christic şi strădaniile omenirii pe tărâmul ştiinţei. Există în acest sens dovezi exterioare.

Să presupunem că un om din secolul al XIII-lea, profund cuprins de impulsul christic, ar fi înţeles că impulsul ne parvine ca o sumă de revelaţii noi şi puternice din Evanghelie şi că noi ne putem pătrunde cu el! – Şi să mai presupunem că acest om şi-ar fi luat ca sarcină să creeze o verigă de legătură între ştiinţă şi creştinism. În secolul al XIII-lea condiţiile erau deja de aşa natură încât el nu ar fi găsit nimic în ştiinţa de atunci care să îl poată ajuta! El a trebuit să recurgă la Aristotel. El putea să interpreteze creştinismul numai cu ajutorul lui Aristotel – nu cu ştiinţa secolului al XIII-lea. Ştiinţa de atunci devenise tot mai puţin compatibilă cu principiul christic. De aceea bărbaţii secolului al XIII-lea au trebuit să se întoarcă la Aristotel. El mai avea ceva din vechea zestre de înţelepciune şi mai putea furniza noţiunile care să împace ştiinţa cu creştinismul. După aceea ştiinţa a devenit din ce în ce mai săracă în concepte, exact în măsura în care se îmbogăţea cu observaţii. În cele din urmă a venit vremea în care toate noţiunile vechii înţelepciuni au dispărut din ştiinţă.

Cele mai mari spirite sunt, firește, în ce privește ştiinţa, şi copiii secolului lor. Un om precum *Galilei* [Nota 27], de pildă, nu putea gândi prin prisma absolutului, ci doar în sensul epocii sale. El este mare tocmai prin faptul că a pus bazele gândirii părăsite de Dumnezeu, a gândirii pur mecaniciste. Odată cu Galilei s-a produs o mare cotitură. Înainte de Galilei, un fenomen simplu, aşa cum îl explică azi fizica, era descris într-un mod cu totul diferit faţă de cum s-a făcut după aceea. De pildă, cineva aruncă o piatră. Astăzi noi spunem că piatra îşi păstrează prin inerţie mişcarea uniformă atât timp cât asupra ei nu acţionează o altă forţă. Înaintea lui Galilei se gândea cu totul altfel; atunci se credea că pentru ca piatra să îşi continue mersul cineva trebuie mereu să o împingă. Îndărătul pietrei în mişcare exista deci o forţă activă. Galilei a răsturnat cu totul modul de a gândi al oamenilor. El a făcut-o de aşa manieră încât ei au învăţat să conceapă lumea ca pe un mecanism. Şi astăzi continuă să fie un ideal să explici lumea mecanic, mecanicist, şi să elimini tot ceea ce face referire la spirit. Aceasta se trage de la faptul că acele porţiuni ale creierului omenesc, ale instrumentului gândirii, care constituie organul gândirii ştiinţifice, sunt acum atât de uscate, de sclerozate, încât nu mai pot insufla o viaţă nouă conceptelor, motiv pentru care acestea sărăcesc din ce în ce mai mult.

Ar fi uşor de demonstrat că ştiinţa, deşi nu pridideşte să adune informaţii peste informaţii, n-a îmbogăţit omenirea cu nicio noţiune. Căci, să reţinem: observaţiile nu sunt noţiuni! Să nu spuneţi că o teorie precum darwinismul şi altele asemenea ar fi îmbogăţit omenirea cu noţiuni noi. Nu oamenii de ştiinţă au făcut aşa ceva, ci oameni care deţineau cu totul alte surse. Un astfel de om a fost *Goethe.* El a îmbogăţit omenirea cu noţiuni având cu totul alte surse. De aceea şi trece el printre oamenii de ştiinţă drept un diletant.

Realitatea arată că ştiinţa nu a fost îmbogăţită cu noţiuni. Noţiuni adevărate, mult, mult mai vii, mult mai elevate şi mai măreţe le întâlnim în străvechime. Cele ale darwinismului sunt stoarse precum o lămâie. Darwinismul a adunat doar observaţii şi le-a asociat cu noţiuni sărăcite. Această orientare ştiinţifică ilustrează clar moartea care se înstăpâneşte progresiv. Partea din creier care slujeşte gândirii ştiinţifice este pe cale de a se scleroza. Motivul pentru care se întâmplă acest fapt este că partea corpului eteric care trebuia să vivifieze acest creier în curs de sclerozare nu a primit până astăzi impulsul lui Christos. Cât timp impulsul christic nu va fi străbătut această parte a creierului omenesc care se îngrijeşte de gândirea ştiinţifică ştiinţa nu va căpăta viaţă. Este un fapt înscris în marile legi universale. Dacă ştiinţa va evolua înacelaşi fel, ea va fi tot mai săracă în noţiuni, încet noţiunile vor dispărea şi în ştiinţă se vor găsi tot mai mulţi oameni care să îngrămădească o observaţie peste alta – cu o teamă funciară în faţa cuiva care începe să gândească. Pentru un profesor din ziua de astăzi este un lucru înspăimântător când un tânăr vine la el cu o teză de doctorat care conţine în ea o cât de mică gândire.

Dar astăzi există o antroposofie! Ea va face tot mai pe înţeles omenirii impulsul lui Christos, revăzând prin aceasta tot mai multă viaţă în corpurile eterice. Ea va fi în măsură să îi furnizeze atâta viaţă încât să topească şi partea sclerozată a creierului omenesc care a dus la actuala direcţie de gândire din ştiinţă. Este un exemplu de cum poate revigora impulsul lui Christos componentele atrofiate ale fiinţei omeneşti pe măsură ce el se încetăţeneşte în omenire. În viitor este posibil să se atrofieze alte şi alte mădulare ale fiinţei omului. Pentru fiecare componentă atrofiată, impulsul lui Christos va acţiona în omenire, iar la sfârşitul evoluţiei pământeşti se va întâmpla ca toate aceste componente, care altfel s-ar fi atrofiat, să fie revivifiate de către impulsul lui Christos; acest impuls va pătrunde întregul corp eteric al Universului cu care corpul eteric al omului a devenit una. Primul impuls al acestei revivifieri treptate a omenirii, primul impuls al învierii omenirii a fost dat într-un moment pe care Evanghelia după Ioan ni-l descrie într-un mod minunat.

Să ne reprezentăm că Christos a intrat în lume în mod cu totul universal şi că mai întâi El revelează, arată măreţia dintr-un corp eteric complet christificat. Căci tocmai asta s-a petrecut: Christos preface corpul eteric al lui Iisus din Nazartet astfel încât acesta devine în stare să vivifieze şi corpul fizic. În momentul în care corpul eteric al lui Iisus din Nazaret, în care acum se află Christos, a devenit în întregime dătător de viaţă al corpului fizic, atunci corpul eteric al lui Christos apare revelat! Şi autorul Evangheliei după Ioan ne descrie astfel acest moment:

„Tată, revelează numele Tău! – Atunci din cer s-a auzit un glas care spunea: L-am revelat şi îl voi mai revela. Atunci mulţimea care era acolo şi auzea zicea: A tunat."

Este spus: Cei care erau acolo au auzit tunând, dar nicăieri nu este spus că vreun om care nu ar fi fost pregătit pentru asta ar fi auzit.

„Ceilalţi însă au spus: Un înger I-a vorbit! Iisus a răspuns şi a zis: Nu pentru mine s-a făcut auzit glasul acesta, ci pentru voi."

De ce? Pentru ca în jurul Lui să se înţeleagă ceea ce s-a petrecut. Şi Christos spune atunci, legat de ceea ce s-a petrecut:

„Acum este judecata lumii; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară." (12, 28-31)

În acest moment Lucifer-Ahriman a fost aruncat afară din corpul fizic al lui Christos! Aici se arată marele model, marele ideal care trebuie să se împlinească în viitor în toată omenirea: piedicile care vin prin Lucifer-Ahriman trebuie expulzate din corpul fizic prin intermediul impulsului lui Christos! Iar corpul pământesc al omului trebuie astfel vivifiat prin impulsul christic încât roadele misiunii pământeşti să poată fi luate de el în erele care vor urma erelor pământeşti.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a XIII-a

Kassel, 6 iulie 1909

Ieri am încercat să evocăm în suflet importanţa Misteriului de pe Golgota pentru evoluţia omului pe Pământ. Pe de altă parte însă orice eveniment care are loc în lume este, în principiu, legat prin fire infinite de ansamblul evoluţiei cosmice. Nu vom putea înţelege în întregime Misteriul Golgotei în ce are el mai esenţial decât dacă ne vom lămuri şi privitor la importanţa cosmică a acestui eveniment.

Ştim deja că entitatea lui Christos a coborât din sfere suprapământeşti pe Pământul nostru, că această coborâre a fost văzută prin darul clarvederii de către Zoroastru pe Soare, în vechea Persie, de către Moise în rugul aprins şi în fulgerul de pe Sinai, şi apoi de către cei care au vieţuit evenimentul christic al prezenţei lui Christos în trupul lui Iisus din Nazaret.

Ştim, de asemenea, că evenimentele pământeşti – şi înainte de toate evoluţia omenească – sunt în raport cu sistemul nostru solar. Evoluţia omenească nu ar fi putut avea cursul pe care l-a avut dacă, odinioară, din globul cosmic comun ce unea Soarele, Luna şi Pământul nostru nu s-ar fi desprins Soarele şi apoi Luna, Pământul nostru fiind plasat prin aceasta între cele două ca într-o poziţie de echilibru. Întrucât omul nu ar fi putut ţine pasul cu ritmul rapid de evoluţie al fiinţelor ce şi-au ales drept scenă de manifestare Soarele, a fost nevoie ca Pământul să fie despărţit de Soare. Şi pentru că omenirea, dacă Pământul ar fi rămas unit cu Luna, ar fi căzut pradă unei învârtoşări rapide, unei osificări, a trebuit ca Luna, împreună cu substanţele şi fiinţele ei, să fie separată de Pământ. Prin aceasta evoluţia omenirii s-a putut desfăşura în mod corect. Am văzut însă ieri că o anumită tendinţă de învârtoşare s-a mai păstrat şi că acest rest ar fi fost suficient să antreneze omenirea spre un fel de descompunere, spre un proces de putrezire la sfârşitul evoluţiei pământeşti, dacă nu ar fi intervenit impulsul lui Christos. Acestea ne dau posibilitatea să privim evoluţia noastră în ansamblu.

Odinioară Soarele, Luna şi Pământul formau *un singur* corp ceresc. A venit apoi epoca în care s-a separat Soarele; au mai rămas împreună doar Pământul şi Luna. S-a separat apoi Luna actuală, iar Pământul a rămas singur, ca scenă de desfăşurare a evoluţiei omenirii. Aceasta se petrecea în epoca veche lemuriană, care a premers aşa-numitei epoci atlanteene, despre care noi am discutat deja din mai multe puncte de vedere. Din epoca atlanteeană şi până în prezent atât Soarele cât şi Luna şi-au exercitat din afară acţiunea asupra Pământului.

Să privim acum restul evoluţiei pământeşti până în epoca în care a intervenit impulsul christic, şi anume să ne îndreptăm atenţia asupra unui punct precis al evoluţiei noastre pământeşti, momentul în care este înălţată crucea pe Golgota şi în care din rănile lui Christos Iisus curge sângele.

Ceea ce s-a întâmplat cu omenirea până în acest moment a fost o consecinţă a acţiunii conjugate a entităţilor luciferice şi ahrimanice asupra interiorului fiinţei omeneşti. Am văzut că prin această pătrundere omul s-a adâncit, în ce priveşte lumea exterioară, în maya sau iluzie. Ahriman a făcut ca lumea exterioară să nu îi apară omului în adevărata lumină, ci ca şi când ea ar fi doar o lume materială, ca şi când îndărătul tuturor lucrurilor materiale nu s-ar afla spiritualul. Astfel omul s-a aflat pentru mult timp – şi încă se mai află şi astăzi în privinţa multor segmente ale evoluţiei pământeşti – într-o stare care a fost provocată de eroare, pentru că omul nu percepe în jurul lui decât impresii senzoriale, pe care le prelucrează prin reprezentările sale. Prin această influenţă a lui Ahriman sau Mefistofel omul vede, aşadar, lumea exterioară într-o lumină falsă şi îşi face impresii eronate şi neadevărate despre lumea spirituală. Orice spiritual are efecte fizice şi noi am văzut ce efecte fizice sunt induse prin această percepţie falsă a lumii exterioare. Una dintre consecinţele influenţei luciferice şi ahrimanice a fost că sângele omului a devenit tot mai puţin apt să asigure organismului facultatea de a vedea lumea exterioară în realitatea sa. Astfel, odată cu alterarea, cu descompunerea sângelui, aşa cum era el pe vremea relaţiilor consangvine, odată cu împrăştierea, cu omorârea sângelui datorită amestecului de sânge, a apărut posibilitatea ca iluzia să devină din ce în ce mai mare. Căci omul nu mai avea posibilitatea să întrebe vechea înţelepciune pe care o moştenise ereditar şi care îi spunea: Lumea exterioară nu este numai materie, căci dacă te-ai fi ţinut de vechea ta zestre de înţelepciune ea ţi-ar fi spus că în spatele lumii fizice se află o lume spirituală. – Această zestre se pierdea însă pe zi ce trece, iar omul a ajuns să depindă tot mai mult cu viaţa sa sufletească şi cu cunoaşterea sa de lumea fizică exterioară. Faptul îi prefăcea deci toate impresiile fizice în iluzii, în erori. Dacă acţiunea lui Christos nu ar fi avut loc, omul ar fi ajuns să piardă întreaga moştenire de înţelepciune, înţelepciunea din trecut, ar fi ajuns să fie complet dependent de lumea exterioară a simţurilor şi de impresiile ei, uitând că există o lume spirituală. Asta s-ar fi întâmplat. Omul ar fi devenit orb pentru lumea spirituală.

Să privim cu toată gravitatea această posibilitate, anume că omul ar fi căzut tot mai mult în iluzie şi eroare faţă de lumea exterioară. Nu este atât de simplu să îţi reprezinţi cu toată seriozitatea şi la întreaga dimensiune acest adevăr pe care tocmai vi l-am prezentat – căderea omului în eroare în privinţa impresiilor exterioare ale lumii senzoriale. Încercaţi să vă daţi seama ce înseamnă ca noi să cunoaştem toate impresiile exterioare ale simţurilor aşa cum ne vin ele din lumea fizic-senzorială ca iluzii, ca erori. Ar trebui să învăţăm a ne spune: Faptele şi impresiile care ne vin din lumea senzorială sunt false şi noi trebuie să ne obişnuim ca îndărătul impresiilor exterioare să vedem adevărata lor înfăţişare.

Vă voi arăta una dintre faptele la care, în genere, omului îi este greu să discearnă adevărul încât să poată să îşi spună: Aspectul sub care mi se prezintă această faptă în lumea exterioară este eronat, este maya. – Bănuiţi care anume este acest fapt? Este moartea. Moartea, aşa cum ne apare ea în lumea exterioară fizică, aşa cum vorbeşte ea cunoaşterii noastre, cunoaştere care, sub influenţele pe care le-am descris, a ajuns să nu mai poată înţelege decât fapte exterioare fizice, moartea aduce cu sine un anumit complex de însuşiri, s-a transformat de aşa manieră încât actualmente oamenii nu o mai pot vedea decât sub aspectul ei fizic exterior. Concepţiile cele mai eronate, cele mai funeste cărora omenirea a trebuit să le cadă pradă au fost tocmai cele în privinţa morţii. Concluziile pe care noi trebuie să le tragem, aşadar, sunt că forma sub care ni se arată nouă moartea nu este decât maya, iluzie, o înşelătorie.

În faţa ochilor noştri în lumea fizică exterioară ne apar cele mai diverse fenomene: stelele ce ocupă întregul spaţiu, munţii, plantele,

animalele, lumea mineralelor; în sfârşit, omul şi tot ceea ce putem observa cu simţurile. Iar când ne întrebăm: De unde toate aceste fapte? De unde vine toată această lume fizic-senzorială ce ni se prezintă ca o lume materială? trebuie să răspundem: Ea vine din spiritual. Această lume fizic-senzorială are la bază spiritul. – Dacă am vrea să ne referim la forma de spirit cea mai dintru începuturi, din care s-a născut tot ce există ca senzorial-fizic, trebuie să o numim fundamentul întregii existenţe, ceea ce în esoterismul creştin este numit principiul divin al Tatălui. Orice creatură are la bază principiul divin al Tatălui. Ce i-a fost, aşadar, ascuns omului atunci când pentru el totul s-a cufundat în maya sau iluzie? Este principiul divin al Tatălui! În locul tabloului fals al simţurilor omul trebuie să vadă în jur principiul divin al Tatălui, căruia îi aparţin toate lucrurile, inclusiv el însuşi. Aşadar, principiul divin al Tatălui, căruia toate lucrurile îi aparţin, inclusiv omul însuşi, nu se arată în adevărata sa formă. Prin faptul că omul a suferit acele diminuări ale facultăţilor sale despre care am vorbit, acest principiu al Tatălui se arată prin vălul marii iluzii, prin vălul mayei.

Ce este întreţesut în această mare iluzie? – Între toate lucrurile pe care noi le vedem, un fapt ni se arată a fi esenţial, şi acesta este moartea. Lucrurile exterioare care se oferă simţurilor noastre sunt în realitate principiul-Tată; ele exprimă elementul divin-spiritual al Tatălui. Dacă moartea ne-a fost întreţesută în întreaga structură a lumii senzoriale, ea reprezintă pentru noi ceva ce se înrudeşte cu principiul divin-spiritual al Tatălui. Prin faptul că omul s-a dezvoltat aşa cum s-a dezvoltat, principiul divin al Tatălui s-a acoperit cu mai multe văluri – şi în cele din urmă cu vălul morţii. Ce trebuie deci să caute omul îndărătul morţii, ca şi îndărătul tuturor lucrurilor? Pe Tatăl, pe Tatăl cosmic! Aşa cum despre fiecare lucru omul trebuie să înveţe să-şi spună: În realitate este Tatăl, la fel trebuie să înveţe să spună: Moartea, ea este Tatăl. De ce deci în fizic-senzorial ne apare o imagine falsă a Tatălui? De ce imaginea Tatălui ne apare distorsionată până acolo încât noi o vedem sub trăsăturile schimonosite ale unei morţi înşelătoare? Pentru că principiul Ahriman-Lucifer a fost amestecat în întreaga noastră viaţă! Pentru ca omul să poată fi condus de la concepţia falsă, înşelătoare, iluzorie, despre moarte la o concepţie adevărată, ce ar trebui să se întâmple?

Ar trebui ca el să fie luminat privitor la faptele reale! Ar trebui să se întâmple ceva prin care omul să înveţe că tot ce ştie el despre moarte, tot ce resimţise referitor la ea, tot ce a făcut sub impulsul reprezentării sale despre moarte este neadevărat. Trebuia să intervină un eveniment care să-i pună înaintea ochilor chipul adevărat al mortii. Chipul fals al mortii trebuia şters, trebuia expus chipul adevărat al morţii.

Misiunea lui Christos pe Pământ a fost ca prin fapta Sa să pună în locul chipului fals al morţii adevăratul ei chip.

Moartea a devenit o caricatură a Tatălui ca urmare a amestecului lui Lucifer şi Ahriman în evoluţia omenirii. Moartea a fost urmarea, efectul influenţei lui Lucifer-Ahriman. Ce trebuia să facă deci cel care voia să izgonească din lume această imagine falsă a morţii?

Imaginea falsă a morţii n-ar fi putut să fie alungată niciodată din omenire dacă nu ar fi fost înlăturată cauza, Lucifer-Ahriman. Dar acest lucru nu-l putea înfăptui nicio fiinţă pământească. În cadrul evoluţiei pământeşti, o fiinţă pământească poate foarte bine să şteargă efectele pe care ea însăşi le-a produs, nu însă şi influenţa luciferico-ahrimanică. Pe aceasta o putea înlătura numai o fiinţă care, ea însăşi, nu se afla încă pe Pământ în momentul în care a acţionat Lucifer-Ahriman, fiinţă care atunci se afla afară, în spaţiul cosmic, care a coborât pe Pământ într-o perioadă în care Lucifer-Ahriman pătrunsese deja complet trupul omenesc.

Şi atunci această fiintă a coborât pe Pământ şi l-a înlăturat chiar la momentul oportun, după cum am văzut, pe Lucifer-Ahriman, a eliminat cauza care introdusese moartea în lume. Această fiinţă trebuia deci să nu fi avut niciun fel de tangenţă cu niciuna din cauzele morţii apărute în omenire. Această entitate nu trebuia să aibă nimic de-a face cu evenimentele prin care oamenii au suferit moartea, adică cu efectele acţiunii lui Lucifer, şi mai târziu a lui Ahriman, care i-au împins pe oameni să săvârşească pe Pământ fapte ce au permis prezenţa unei influenţe luciferico-ahrimanice, cu alte cuvinte cu tot ceea ce i-a făcut pe oameni să fie vinovaţi, să comită răul. Căci dacă o fiinţă ar fi suferit moartea fiind afectată de toate aceste cauze, moartea acesteia ar fi fost justificată. O moarte nejustificată, care să fi fost asumată fără vină de o fiinţă, o moarte cu totul şi cu totul inocentă, doar ea putea fi antidotul oricărei morţi vinovate.

De aceea a trebuit ca un inocent să sufere moartea, să se unească cu moartea, să o suporte. Prin faptul că a suportat moartea, el a adus vieţii umane forţele care, treptat, fac să apară în om cunoaşterea chipului adevărat al morţii, adică cunoaşterea faptului că moartea, aşa cum apare ea în lumea senzorială, nu este adevărul, ci, dimpotrivă, ea a trebuit să intervină în profitul vieţii din lumea spirituală pentru ca prin ea să fie creată o bază pentru viaţa în lumea spirituală.

Prin moartea pe Golgota a Celui nevinovat a fost adusă dovada pe care treptat oamenii o vor înţelege, şi anume că moartea este de fapt Tatăl veşnic viu! Când, prin evenimentul Golgotei, vom fi ajuns să avem o concepţie justă asupra morţii, când vom fi învăţat că moartea exterioară nu înseamnă nimic, că în corpul lui Iisus din Nazaret a trăit Christos cu care noi ne putem uni, când vom fi recunoscut că datorită lui imaginea morţii care ni se arată pe cruce nu este decât un eveniment exterior şi că viaţa lui Christos în corpul eteric este aceeaşi înainte de moarte ca şi după moarte, că deci această moarte nu poate afecta viaţa vom fi înţeles că aici avem o moarte care nu numai că nu face să dispară viaţa, dar este viaţa însăşi; atunci, prin imaginea Celui atârnat pe cruce avem semnul distinctiv că moartea, în realitate, este dătătoare de viaţă. După cum planta iese din sământă, tot aşa moartea nu este un distrugător al vieţii, ci o sământă a ei. Ea a fost sădită în lumea noastră fizic-senzorială nu pentru ca această lume să fie exclusă de la viaţă, ci tocmai pentru ca ea să poată fi înălţată în sfera vieţii. Contestatarea morţii a trebuit să fie dată pe cruce, printr-o moarte plină de contradicţii, printr-o moarte inocentă. Ce s-a realizat însă prin aceasta?

Am văzut în conferinţele anterioare că omul are ca al patrulea mădular al fiinţei sale Eul şi că, pe măsură ce acest Eu se dezvoltă, el are ca intrument fizic-exterior sângele. Sângele este expresia Eului. Tocmai de aceea Eul s-a afundat atât de mult în eroare, în maya sau iluzie, pentru că sângele a devenit tot mai viciat, tot mai impur. Dar tot datorită acestui sânge omul a avut posibilitatea să-şi întărească Eul. De asemenea, sub aspect spiritual, el îşi datorează acest Eu faptului că a învăţat să se deosebească de lumea spirituală, că a devenit o individualitate. Acest lucru nu îi putea fi conferit în alte condiţii decât întrerupându-i-se în primă instanţă privirea în lumea spirituală. Or, ceea ce i-a întrerupt această privire a fost tocmai moartea. Dacă omul ar fi ştiut în mod continuu că moartea este sământa vieţii, el n-ar fi ajuns la un Eu independent, ci ar fi rămas unit cu lumea spirituală. Aşa însă a intervenit moartea, i-a dat iluzia că ar fi separat de lumea spirituală şi l-a educat întru egoitate independentă.

Dar această egoitate a devenit din ce în ce mai independentă, în aşa măsură încât la un moment dat a exagerat, a exacerbat această independenţă dincolo de un anumit punct. Acest lucru putea fi contracarat doar retrăgându-i-se acestei egoităţi forţa care a împins-o să depăşească acest punct. Din Eu trebuia izgonit motivul care l-a adâncit prea tare în egoism, care în loc să încurajeze egoul, egoitatea, a favorizat egoismul. El a fost însă izgonit – astfel că în viitor va putea fi izgonit din tot mai multe Euri – atunci când pe cruce a intervenit moartea şi sângele s-a scurs din răni.

De aceea în sângele care s-a scurs din rănile lui Christos vedem simbolul real al egoismului în exces din Eul omenesc. După cum sângele este expresia Eului, sângele care s-a scurs pe Golgota este expresia a ceea ce este de prisos în Eu. Dacă sângele nu s-ar fi scurs pe Golgota, omul s-ar fi învârtoşat spiritual în egoism şi, prin aceasta, s-ar fi îndreptat spre soarta pe care am descris-o ieri. Odată cu sângele curs pe Golgota s-a dat imboldul ca din omenire să dispară treptat ceea ce face din Eu un egoism.

Dar orice eveniment fizic are drept replică un eveniment spiritual. În timp ce pe Golgota curgea din răni sângele survenea şi un fapt spiritual. În acel moment pentru prima dată Pământul a început să emane raze în spaţiul cosmic, lucru care mai înainte nu se întâmplase. Astfel, noi ne putem reprezenta că în acel moment din Pământ se răspândesc raze în spaţiul cosmic. Pământul devenise din ce în ce mai întunecat, odată cu trecerea timpului, până la Misteriul de pe Golgota. Acum sângele s-a scurs pe Golgota şi Pământul a început să lumineze!

Dacă înainte de Christos o fiinţă de pe un corp ceresc îndepărtat ar fi putut observa mai întâi prin clarvedere Pământul, ea ar fi văzut aura pământească întunecându-se progresiv şi atingând punctul cel mai întunecat în timpul care a premers Misteriului de pe Golgota. Apoi ar fi văzut cum această aură începe să strălucească în culori noi. Fapta de pe Golgota a pătruns Pământul cu o lumină astrală care, puţin câte puţin, se va transforma în lumină eterică şi apoi în lumină fizică. Căci în Univers totul evoluează. Ceea ce astăzi este Soare a fost mai întâi planetă. Aşa cum vechiul Saturn a evoluat către Soare, tot aşa şi Pământul nostru, care acum este planetă, evoluează spre Soare. Primul impuls pentru transformarea Pământului nostru în Soare a fost dat în momentul în care pe Golgota a curs sângele din rănile Mântuitorului. Atunci Pământul a început să lumineze cu o lumină mai întâi astrală, perceptibilă deci numai pentru clarvăzător. În viitor însă această lumină va deveni o lumină fizică şi Pământul va fi un astru strălucitor, un corp solar.

Am avut de multe ori prilejul de a vă spune că un corp ceresc nu apare pentru că se adună la un loc, se aglutinează materia fizică, ci pentru că o fiinţă spirituală creează un nou centru spiritual, un nou teatru de manifestare. Formarea unui corp ceresc porneşte din spiritual. Orice corp ceresc fizic a fost mai întâi spirit. Ceea ce Pământul nostru va deveni în viitor este mai întâi auric-astralul, aşa cum a început să radieze aici din pământ. Acesta este primul germene precursor al viitorului Soare-Pământ. Ceea ce ar vedea atunci un om cu simţurile sale înşelătoare este o imagine iluzorie, nu este adevărul; ea se dizolvă, încetează să existe. Pe măsură ce Pământul devine Soare, maya este mistuită de focul solar, se topeşte în el.

Prin faptul că Pământul a fost străbătut atunci de o forţă nouă, că s-a creat premisa pentru ca el să devină un Soare, a apărut posibilitatea ca această forţă să-i strălumineze pe oameni. S-a dat primul impuls pentru ceea ce spuneam ieri, pentru iradierea forţei christice în corpul eteric omenesc. Corpul eteric omenesc, prin ceea ce a putut lumina astral în el, a început să primească o nouă forţă de viaţă, de care va avea nevoie în viitorul îndepărtat.

Dacă, aşadar, vă imginaţi că vă aflaţi la o anumită distanţă de evenimentul de pe Golgota şi comparaţi acea perioadă viitoare cu perioada în care a avut loc Misteriul de pe Golgota, puteţi spune: Atunci când s-a produs intrarea lui Christos în omenire Pământul se afla încă în situaţia de a nu mai putea radia nicio rază în corpurile eterice omeneşti. Însă la un anumit interval după aceea corpurile eterice ale unor oameni care au stabilit o relaţie cu impulsul lui Christos sunt străluminate. Dacă ei L-au înţeles pe Christos, au primit în ei forţa radiantă care de atunci sălăşluieşte în Pământ, noua forţă de lumină a Pământului. Ei au luat în corpurile lor eterice lumina lui Christos! În corpurile eterice ale oamenilor curge lumina lui Christos.

Şi când din acel moment o parte din corpul eteric al oamenilor va fi lumina lui Christos ce se va întâmpla? Ce se va întâmpla cu acea parte a corpului eteric al omului care a primit în el lumina lui Christos? Ce se va întâmpla cu ea după moarte? Ce reprezintă acel lucru care se încetăţeneşte treptat în corpul eteric al omului, ca urmare a impulsului christic?

Acest lucru adus de impulsul christic, sădit de impulsul christic în corpul eteric al omului, acest lucru care până atunci nu a existat dar care de acum poate rămâne în corpul lui eteric este posibilitatea ca, datorită luminii christice, în acest corp eteric să apară ceva nou, ceva ce respiră viaţă, ceva nemuritor, ce niciodată nu va fi supus morţii. Dacă însă nu va fi supus morţii înseamnă că atât timp cât pe Pământ omul va cădea pradă himerei morţii acest ceva va fi salvat de la moarte, nu va cunoaşte moartea. Din acel moment, aşadar, în corpul eteric al omului va exista ceva ce nu se uneşte cu moartea, ceva ce nu este supus forţelor de moarte ale Pământului. Şi acest ceva ce nu va cunoaşte moartea, pe care oamenii şi-l vor cuceri treptat prin influenţa impulsului lui Christos, se revarsă acum înapoi, în spaţiul cosmic, formează, în funcţie de cât de putemic sau de slab trăieşte în om, o forţă ce se revarsă în spaţiul cosmic. Şi această forţă va forma în jurul Pământului o sferă în curs de a deveni Soare. În jurul Pământului se formează un fel de sferă spirituală alcătuită din corpurile eterice devenite vii. Aşa cum din Pământ radiază lumina lui Christos, tot aşa avem un fel de reflectare a luminii lui Christos în atmosfera Pământului. Ceea ce se reflectă aici ca lumină a lui Christos, şi care este o consecinţă a evenimentului christic, este ceea ce Christos numeşte Spiritul sfânt. Pe cât de adevărat este că Pământul începe să devină Soare datorită evenimentului de pe Golgota, tot atât de adevărat este că începând de la acest eveniment Pământul înepe să devină creator şi să formeze în jurul lui un inel spiritual, care mai târziu se va transfonna la rândul lui într-un fel de planetă în jurul Pământului. Astfel, începând de la acest eveniment de pe Golgota, în Cosmos se petrece un lucru esenţial.

Când s-a înălţat crucea pe Golgota şi sângele a curs din rănile lui Christos Iisus s-a creat în Cosmos un nou centru. Noi am fost acolo când s-a creat acest nou centru cosmic! Noi, ca oameni, am asistat la acest eveniment, fie că eram într-un corp fizic sau în afara lui, între două existenţe pământeşti.

Aşa apar creaţii de noi lumi! Dar acum trebuie să înţelegem că, privindu-L pe Christos în agonie, noi asistăm la naşterea unui Soare.

Christos se cunună, se uneşte cu moartea, care a devenit pe Pământ expresia Tatălui spiritual. Christos merge către Tatăl şi se uneşte cu expresia Lui, moartea – şi imaginea morţii devine neadevărată, căci moartea devine sămânţa unui nou Soare în Univers. Dacă simţim acest eveniment, dacă simţim că moartea a devenit neadevărată, că moartea pe cruce devine sămânţa din care va răsări un nou Soare, vom înţelege şi că omenirea de pe Pământ trebuie să-l presimtă, să-l intuiască a fi evenimentul cel mai important din întreaga sa evoluţie.

A existat un timp când oamenii încă posedau o clarvedere crepusculară, vagă. Atunci ei trăiau în spiritual şi îşi puteau privi viaţa lor trecută. Dacă, de pildă, aveau 30 de ani priveau în urmă pe când aveau 20, 10 ani etc., până la naşterea lor, însă aveau conştienţa că au intrat în această naştere venind din înălţimile divin-spirituale. – Ei nu luau naşterea ca pe un început. Ei priveau naşterea şi moartea ca pe entităţi spirituale. Oamenii ştiau că în ei există un spiritual, ceva pe care moartea nu îl poate atinge. Naşterea şi moartea, în sensul actual, nu existau încă. Naşterea şi moartea au apărut – şi au luat înfăţişarea neadevărată, înşelătoare de azi – în imaginea exterioară a Tatălui. În imaginea exterioară a Tatălui, elementul cel mai caracteristic a devenit moartea! Oamenii contemplau atunci moartea şi vedeau că, aparent, ea distruge viaţa. Şi moartea a devenit din ce în ce mai mult pentru ei un simbol care reprezenta opusul vieţii. Dacă viaţa aducea cu ea multe suferinţe, moartea era suferinţa supremă.

Cum trebuia să îi apară unei fiinţe care privea din exterior evenimentele pământeşti, cum trebuia să îi apară moartea înainte de venirea lui Christos, cum ar fi trebuit ea să îşi imagineze moartea? Dacă această fiinţă cobora din înălţimile divin-spirituale ca o fiinţă superioară, care avea alte concepţii decât oamenii, ea, privind la ce era omenirea, trebuia să îşi spună ceva în genul a ceea ce spunea *Buddha*.

Buddha provenea dintr-o familie regală în care fusese educat şi în care nu văzuse decât aspectele înălţătoare ale vieţii. Însă după ce a părăsit casa tatălui său el a întâlnit un om suferind, un bolnav, dar înainte de toate un mort. După această experienţă i-a venit în spirit cuvintele: Boala înseamnă suferinţă! Bătrâneţea înseamnă suferinţă! Moartea înseamnă suferinţă! De fapt aşa ceva resimţea omenirea. Buddha a surprins în sufletul său mare acest sentiment şi l-a exprimat.

Şase sute de ani mai târziu a venit Christos. După alte şase sute de ani după Christos existau încă oameni care, atunci când priveau crucea şi pe Cel mort ţintuit pe ea, puteau să-şi spună: Ceea ce atârnă pe cruce este simbolul acelui grăunte din care izvorăşte viaţă peste viaţă! – Ei învăţau să presimtă moartea în adevărata sa natură!

Christos Iisus s-a cununat cu moartea, s-a îndreptat spre această moarte, care a devenit expresia Tatălui, s-a unit cu această moarte. Din unirea lui Christos cu moartea s-a născut începutul unui Soare al vieţii. Concepţia că moartea este similară cu suferinţa este o himeră, o maya sau iluzie. Moartea, dacă oamenii vor învăţa în timp să lase moartea să vină la ei aşa cum a venit la Christos, este în realitate germenele care duce spre viaţă. Şi oamenii vor contribui cu atât mai mult la formarea unui nou Soare şi a unui nou sistem planetar cu cât vor şti ca; primind din impulsul lui Christos, să dăruie din „ce este al lor",când astfel ca acest Soare de viaţă să devină din ce în ce mai mare.

S-ar putea obiecta: Asta spune ştiinţa spiritului. Dar cum vrei să împaci tu această cosmologie cu Evanghelia?

Christos i-a instruit pe cei ce erau discipolii Săi. Pentru a-i face apţi să înţeleagă corelaţiile majore din lume El a folosit metoda cea mai potrivită în acest sens. El le-a vorbit discipolilor în parabole – sau, cum se mai spune în traducerea germană a Bibliei, în „zicători" –, în pilde şi extrapolări. Vine apoi momentul în care discipolii au devenit tot mai maturi, în care ei înşişi s-au considerat maturi pentru a primi adevărul fără acest veşmânt. Christos Iisus apropie momentul în care le vorbeşte apostolilor nu în zicători, nu în metafore, fiindcă apostolii vor să audă numele celui care L-a trimis în lume; ei vor să audă acest nume important:

„Până acum n-aţi cerut nimic în numele meu; cereţi şi veţi primi, pentru ca bucuria voastră să fie deplină.
V-am spus aceste lucruri în pilde. A venit ceasul în care nu vă voi mai vorbi în pilde ci pe faţă, vă voi vorbi despre Tatăl meu."

Să simţim momentul în care El va vorbi discipolilor Săi despre Tatăl!

„În acea zi să vă rugaţi în numele meu; şi nu vă zic că voi ruga pe Tatăl pentru voi.
Căci el însuşi, Tatăl, vă iubeşte, pentru că voi mă iubiţi pe mine şi pentru că aţi crezut că de la Dumnezeu am ieşit.
Ieşit-am de la Tatăl."

El provine de la Tatăl cel în înfăţişare adevărată, nu de la Tatăl în formă înşelătoare, mincinoasă.

„Eu am ieşit de 1a Tatăl, şi am venit în lume; şi iarăşi plec din lume şi merg la Tatăl."

În acel moment în spiritul discipolilor se face lumină, căci ei au devenit maturi. Ei înţeleg că lumea care îi înconjoară este expresia exterioară a Tatălui şi că lucrul cel mai important din lumea exterioară – cel în care lumea exterioară este cel mai mult maya sau iluzie – este expresia Tatălui. Ei înţeleg că moartea este numele Tatălui. Aceasta este sclipirea pe care o au discipolii. Trebuie doar să citim corect textul.

„Discipolii Lui i-au spus: Iată că acum vorbeşti pe faţă şi nu mai spui nicio pildă.
Acum ştim că ştii toate şi că Tu nu ai nevoie să Te întrebe cineva. De aceea credem că ai ieşit de la Dumnezeu.
Iisus le-a răspuns: Acum credeţi?
Iată, vine ceasul şi a şi venit când veţi fi risipiţi fiecare la ale lui şi pe mine mă veţi lăsa singur. Dar nu sunt singur căci Tatăl este cu mine.
V-am spus aceste lucruri ca să aveţi pace în mine. În lume aveţi teamă; dar aveţi curaj, eu am biruit lumea." (16, 24-33)

Ştiau apostolii unde mergea El acum? Da, ei ştiau că El merge către moarte, merge să se unească cu ea. Şi acum citiţi ce le spune El după ce ei au înţeles aceste cuvinte: „Eu am ieşit din moarte", adică din moartea sub adevărata sa înfăţişare, de la Tatăl vieţii, „şi am venit în lume; şi iarăşi plec din lume şi merg la Tatăl". Discipolii îi spun atunci:

„Acum ştim că Tu ştii toate şi nu ai nevoie să Te întrebe cineva. De aceea credem că ai ieşit de la Dumnezeu."

Apostolii au aflat acum că adevăratul chip al morţii sălăşluieşte în spiritul-Tată divin, că moartea, aşa cum o concep şi o resimt oamenii, este o apariţie mincinoasă, o înşelătorie. Astfel Christos dezvăluie discipolilor Săi numele morţii, în spatele căreia se află izvorul vieţii supreme.

Noul Soare al vieţii nu ar fi apărut niciodată dacă moartea nu ar fi venit în lume şi nu ar fi fost biruită de către Christos. Astfel, moartea este, în adevărata sa formă, Tatăl. Şi Christos a coborât pe Pământ pentru că despre acest Tată s-a format o imagine falsă, moartea. Şi Christos a venit în lume pentru a crea forma adevărată, o copie adevărată a Dumnezeului-Tată viu. Fiul este urmaşul Tatălui, Cel care revelează adevăratul chip al Tatălui. Cu adevărat, Tatăl şi-a trimis Fiul în lume pentru ca astfel să se reveleze adevărata natură a Tatălui, adică viaţa veşnică, care se ascunde în spatele morţii efemere.

Asta nu este o simplă cosmologie a ştiinţei spiritului. Este explicaţia de care este nevoie pentru a putea extrage întreaga, deplina profunzime a Evangheliei după Ioan. Cel care a scris această Evanghelie a aşternut astfel pe hârtie adevărurile cele mai înalte şi a putut spune: În ea se găsesc adevăruri cu care omenirea se va putea hrăni în toate timpurile viitoare. Iar când omenirea va învăţa să înţeleagă şi să practice tot mai mult aceste adevăruri, ea va avea o nouă înţelepciune şi se va integra într-un mod nou în lumea spirituală. Acest lucru nu se va produce însă decât treptat. Tocmai de aceea cei care conduc evoluţia creştină în ansamblu au trebuit să creeze, să zicem aşa, cărţi auxiliare, care stau alături de Evanghelia după Ioan, cărţi care nu au fost făcute numai pentru oamenii cei mai permisivi la înţelegere, aşa cum este Evanghelia după Ioan, care este un testament al lui Christos pentru eternitate, ci cărţi auxiliare, scrise pentru timpurile imediat apropiate.

Mai întâi a fost creată o carte din care primele secole creştine au învăţat, după puterile lor de înţelegere, tot ce aveau ele nevoie să ştie referitor la evenimentul christic. Firește, şi atunci au existat foarte puţini oameni, raportând la întreaga omenire, care au înţeles din această carte despre ce era vorba. Această primă carte, care a fost dată nu chiar pentru cei mai aleşi, a fost Evanghelia după Marcu. Această Evanghelie are structura cea mai apropiată de o anumită înţelegere, să zicem aşa, din acea epocă – şi noi încă mai putem înţelege acea epocă.

A urmat apoi o epocă în care Evanghelia după Marcu a început treptat să fie mai puţin înţeleasă, în care înţelegerea umană era în aşa fel întocmită încât vedea în special valoarea interioară a forţei lui Christos pentru sufletul omenesc şi privea cu un anumit dispreţ lumea fizică exterioară. Exista tendinţa de a spune că bunurile temporale nu au nicio valoare şi că adevărata bogăţie este doar în sufletul evoluat, mai uman. Este epoca în care, de pildă, *Johannes Tauler* [Nota 28] şi-a scris cartea sa *Sărmana viaţă a lui Christos*; atunci era înţeleasă cel mai bine Evanghelia după Luca. – Discipol al lui Pavel, Luca este unul dintre cei care au transformat însăşi Evanghelia lui Pavel pentru a o adapta timpului său. Astfel, Luca pune în centrul Evangheliei sale „sărmana viaţă" a lui Iisus din Nazaret, care s-a născut în staul, la nişte păstori săraci. Şi vedem cum cartea lui Johannes Tauler *Sărmana viaţă a lui Christos* este o reflectare a Evangheliei după Luca – a doua carte auxiliară care a folosit evoluţiei ulterioare a omenirii.

În epoca noastră întâlnim un anumit număr de oameni care găsesc în Evanghelia după Matei ceea ce ei pot înţelege cel mai bine şi este

conform timpului nostru. Vom vedea că epoca noastră, chiar dacă poate va folosi mai puţin numele de „Matei”, va utiliza din ce în ce mai des ceea ce corespunde cel mai mult Evangheliei după Matei. Va veni un timp în care se va mărturisi tot mai des că nu se poate înţelege nimic din fenomenele suprasensibile, aşa cum le-am relatat noi, care s-au petrecut cu prilejul Botezului în Iordan. Pentru mulţi oameni această înţelegere se va petrece într-un viitor ceva mai îndepărtat. Acum suntem în epoca în care din ce în ce mai mulţi – chiar şi cercetători ai religiilor – vor să facă din cel care la 30 de ani l-a primit pe Christos „omul simplu din Nazaret”. Oamenii care vor aşa ceva, pentru care spectacolul cel mai important îl reprezintă omul simplu din Nazaret, care acordă mai puţină importanţă lui Christos decât marelui iniţiat Iisus din Nazaret, vor considera Evanghelia după Matei – cel puţin în spiritul ei – deosebit de importantă. Într-o epocă în care se gândeşte materialist se poate spune: Dacă deschidem Evanghelia după Matei găsim în ea o genealogie, o listă de descendenţă, unde ni se prezintă şirul tututor străbunilor lui Iisus din Nazaret, începând de la Avraam şi până la Iosif, prin de trei ori 14 generaţii. Şi se spune: Avraam a născut pe Isaac, Isaac l-a născut pe Iacov etc., până la Iosif, care l-a născut pe Iisus din Nazaret. Toată această genealogie se află acolo pentru a explica că linia fizică de descendenţă a corpului în care s-a născut Iisus din Nazaret, ca individ, poate fi urmărită până sus, la Avraam. Dacă din această listă îl omiteţi pe Iosif, toată această genealogie nu are nici cel mai mic sens. Dacă vorbiţi despre o naştere suprasensibilă, tot acest tabel de descendenţă îşi pierde orice sens. Căci s-ar fi muncit autorul Evangheliei după Matei să întocmească un tabel de descendenţă în care sunt înşiraţi de trei ori 14 străbuni dacă ulterior a vrut să spună: Ca descendenţă fizică, după trup, Iisus din Nazaret nu era fiul lui Iosif! – Evanghelia după Matei nu o înţelegem decât punând accentul pe faptul că individualitatea lui Iisus din Nazaret se naşte prin Iosif, într-un corp a cărui descendenţă urcă într-adevăr până la Avraam. Aceasta a fost intenţia cu care s-a dat acest tabel genealogic. El vrea să spună: Nu, Iosif nu poate fi omis în logica Evangheliei după Matei! – De aceea Iosif nu poate fi lăsat deoparte de cei care nu pot înţelege naşterea suprasensibilă, în sensul Botezului în Iordan.

Evanghelia după Matei a fost însă scrisă într-o comunitate în care accentul principal nu se punea pe Christos, ci pe acea individualitate care a apărut în faţa lumii în persoana marelui iniţit Iisus din Nazaret. Evanghelia după Matei se bazează pe documentele iniţiatice pe care le cunoşteau gnosticii ebioniţi. La un astfel de manuscris original face trimitere Evanghelia după Matei. Acolo se punea accentul pe iniţiatul Iisus din Nazaret, iar tot restul devine şi mai clar prin aceea că lucrurile sunt menţionate în Evanghelia ebionită. Prin aceasta, chiar în Evanghelia după Matei se imprimă nuanţa, care nu este redată în mod explicit – căci într-adevăr nu este scris aşa ceva în ea –, dar care poate fi dedusă în mod implicit. Citind Evanghelia după Matei poţi să spui: În ea nu avem de-a face cu o naştere supranaturală. – Şi totuşi şi aici vom avea posibilitatea ca prin cele enumerate în Evanghelia lui Matei să găsim simbolul unui Dumnezeu numit ca atare, dar, ca Dumnezeu, nefiind propriu-zis decât un om, chiar dacă nu aşa ceva a vrut să spună evanghelistul Matei. Dar cei care se bazează astăzi pe ce spune Matei – şi o vor face din ce în ce mai mult – aşa vor interpreta faptele.

Pentru ca oricine vrea să se apropie de Christos să se poată apropia de El s-a avut grijă ca şi cei ce nu pot încă să se ridice de la Iisus la Christos să găsească în Evanghelia după Matei una din ramurile prin care se pot ridica până la Iisus din Nazaret.

Misiunea ştiinţei spiritului este însă de a-i înălţa pe oameni la înţelegerea Evangheliei Evangheliilor, cea a lui Ioan. Toate celelalte Evanghelii pot fi considerate un fel de completare a acesteia. Şi motivele pentru toate celelalte Evanghelii se găsesc în Evanghelia după Ioan. De aceea vom putea înţelege cu adevărat celelalte Evanghelii doar dacă le analizăm pe baza Evangheliei după Ioan.

Analizarea Evangheliei după Ioan îi va conduce pe oameni la înţelegerea Misteriului Golgotei în sensul cel mai larg; la înţelegerea misterului prin care moartea, în forma ei neadevărată, a fost combătută. Oamenii vor învăţa să înţeleagă că prin fapta de pe Golgota s-a arătat nu numai că moartea este în realitate izvor de viaţă, ci şi că prin ea omul poate căpăta o poziţie faţă de moarte care îi permite să-şi modeleze fiinţa sa în aşa fel încât să o facă din ce în ce mai vie, până ce în final devine complet vie, adică poate să învie din orice moarte – până biruie moartea. Aceasta este viziunea care i s-a arătat lui Pavel când, pe drumul Damascului, îl vede pe Christos Cel viu, când a aflat că Christos trăieşte! –, când a pătruns cu privirea sa, devenită clarvăzătoare, în atmosfera spirituală a Pământului şi, ca un iniţiat al Vechiului Testament, află: Înainte Pământul nu avea în el niciun pic de lumină. Acum eu văd lumina în el. Înseamnă că Christos a fost aici, că Cel care a sfârşit pe cruce era Christos în Iisus din Nazaret!

Pe drumul Damascului, Pavel înţelege evenimentul petrecut pe Golgota.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

CONFERINŢA a XIV-a

Kassel, 7 iulie 1909

Pentru omul neprevenit poate părea ceva bizar când ieri am pus numele Spiritului-Tată al Universului în relaţie cu cel al morţii. Nu uitaţi că tot ieri am spus că forma sub care îl întâmpină pe om moartea în lumea fizică nu este forma ei adevărată şi că de aceea lumea exterioară, prin faptul că ne apare a fi atinsă de spectrul morţii, că trebuie să ne apară aşa, nu este adevărata formă a ceea ce se află la baza ei, nu este forma adevărată a entităţii divin-spirituale care stă de fapt la baza ei. Prin aceasta, în principiu, nu se spune altceva decât că în ce priveşte obiectele din spaţiu accesibile simţurilor şi tot ceea ce percepe în jur omul se dăruie unei iluzii, unei mari înşelătorii, unei maya. Dacă el ar recunoaşte adevărata formă, nu ar avea imaginea senzorială, ci ar avea spiritul. Dacă ar recunoaşte moartea sub adevăratul ei chip ar vedea acolo expresia pe care trebuie să o aibă această lume senzorială pentru a putea fi expresia Spiritului divin al Tatălui.

Pentru ca această lume pământească a noastră să poată lua naştere a trebuit ca o lume anterioară, suprapământească, să se densifice până la nivelul materiei fizice, să se densifice în substanţă, în sens pământesc. Prin aceasta lumea exterioară a putut să devină expresia unei lumi divin-spirituale, a unei astfel de lumi divin-spirituale care, în felul acesta, alături de ea şi în afara ei, are ceva ce se cheamă creaturi. Toate plăsmuirile anterioare existenţei noastre pământeşti se aflau, mai mult sau mai puţin, în sânul entităţii divine. Pe vechiul Saturn nu exista încă nici aerul, nici apa, nici pământul nostru, adică niciun fel de corp solid. Saturn nu era decât un corp de căldură, un spaţiu de căldură, şi toate entităţile de pe vechiul Saturn erau încă în sânul divin al Spiritului-Tată. Tot astfel erau şi pe vechiul Soare, chiar dacă densificarea a ajuns aici până la stadiul de aer. Această planetă-aer, vechiul Soare, conţinea în sânul ei, şi prin aceasta în sânul entităţii divin-spirituale, toate creaturile sale. Tot aşa a fost şi pe vechea Lună. Abia pe Pământ creaţia îşi face drum în afară, iese din sânul entităţii divin-spirituale şi devine ceva *alături* de ea. Acestui ceva aflat alături de fiinţa divin-spirituală, devenit totodată şi veşmânt, acoperământ al corporalităţii fizice a omului, i-au fost întreţesute treptat, i-au fost încorporate treptat spirite rămase în urmă, întârziate. Prin aceasta ea a devenit o creatură diferită de cea care ar fi trebuit să fie dacă devenea o reflectare a entităţii divin-spirituale. Entitatea divin-spirituală, după ce purtase în sânul ei toate creaturile regnurilor noastre, mineral, vegetal, animal şi uman, le-a pus în libertate, le-a lăsat, să zicem aşa, să se răspândească de jur împrejur, ca un covor. Aceasta era acum o reflectare a entităţii divin-spirituale. Ea ar fi trebuit să rămână aşa, dar aici s-au amestecat fiinţele retardate, cele care fuseseră mai înainte expulzate din sânul entităţii divin-spirituale. Ele s-au încorporat, prin aceasta creatura devenind mai lipsită de valoare decât ar fi fost altminteri.

Această opacizare s-a petrecut în epoca în care Luna s-a despărţit de Pământ şi despre care noi am spus: Dacă nimic nu s-ar mai fi întâmplat, dacă Luna nu ar fi fost expulzată, Pământul s-ar fi pustiit încă de pe atunci. Dar trebuia ca omul să fie îngrijit în continuare pentru a putea să îşi dobândească independenţa. A trebuit ca omul să se încarneze într-o materie exterioară fizic-pământească. Începând cu perioada lemuriană şi continuând pe toată perioada atlanteeană omul a trebuit să fie în aşa fel condus încât să se poată încorpora tot mai mult într-o materie fizic-senzorială. Dar în această materie fizic senzorială se aflau entităţile rămase în urmă. Aşadar omul nu a avut ce să facă decât să se lase îmbrăcat în învelişuri corporale în care se aflau entităţile întârziate.

În epoca atlanteeană au existat anumite entităţi spirituale care i-au fost tovarăşi omului. Pe acea vreme omul era încă constituit dintr-o materie moale. Carnea lui nu era atunci cum este astăzi. Aerul era plin de vapori de apă, denşi şi grei, iar omul era o fiinţă acvatică. Dacă ai fi văzut cum arăta omul atunci puteai să spui că el se aseamănă cu unele animale gelatinoase care trăiesc astăzi în apa mării, pe care abia le poţi distinge de mediul lor. Existau deja germenii tuturor organelor, dar acestea s-au solidificat abia treptat. Abia treptat s-a format sistemul osos şi aşa mai departe. Aşadar rudimentele fizice ale organelor existau, însă ele s-au întărit în timp.

La începutul perioadei atlanteene existau încă entităţi care erau, am spune, tovarăşi ai omului. Ele au rămas alături de om atât timp cât el era clarvăzător şi putea să vadă şi acele entităţi ce îi apăreau în razele solare, dar care îşi aveau, de fapt, sediul pe Soare. Căci nu numai o lumină fizică îl întâmpina pe om în lumina solară, ci şi entităţi pe care omul le vedea. Dacă omul însuşi se afla într-o stare pe care am putea-o compara cu somnul, el îşi putea spune: Acum sunt în afara corpului meu şi mă găsesc într-o sferă în care se preumblă fiinţe solare.

Către mijlocul şi ultima treime a perioadei atlanteene Pământul şi materia sa fizică s-au condensat tot mai mult şi omul începe să-şi dezvolte primele rudimente ale conştienţei de sine. Atunci a apărut posibilitatea ca omul să nu mai vadă aceste entităţi. Din acel moment aceste entităţi încep să se retragă de pe Pământ. Această conştienţă de sine prin influenţa luciferică antrenat tot mai puternic pe om în jos, în materia densă. Astfel fost posibil ca o entitate pe care trebuie să o considerăm a fi entitate luciferică să se încuibeze în corpul astral al omului şi acesta să coboare tot mai mult într-un corp fizic dens. Însă entităţile care mai înainte fuseseră tovarăşii lui au urcat din ce în ce mai sus. Ele au spus: Noi nu vrem să avem nimic de-a face cu fiinţele retardatare! – Ele s-au dezis de acestea. În corpul astral omenesc au pătruns entităţile luciferice. Entităţile superioare s-au desprins de ele, le-au împins jos, spunându-le: Nu mai aveţi ce căuta sus împreună cu noi, vedeţi cum vă descurcaţi jos.

Una dintre entităţile superioare care resping fiinţele luciferice în prăpastie pentru ca acestea să evolueze în domeniul pământesc este Mihael. Fiinţele luciferice au încercat atunci să-şi exercite influenţa asupra astralităţii oamenilor. Ele nu şi-au mai avut sediul în „cer”. Entităţile care şi-au găsit aici câmpul de acţiune au fost cele care le-a alungat pe Pământ. Orice rău, orice umbră are însă latura sa bună, care îşi găseşte raţiunea de a fi în înţelepciunea Cosmosului. Trebuia ca aceste fiinţe să fie lăsate în urmă ca evoluţie pentru ca ele să-l antreneze pe om în materia fizică, singurul loc unde ar fi fost posibil ca el să înveţe să-şi spună sieşi „Eu”, să îşi dezvolte conştienţa de sine. Dacă nu ar fi fost prins în mrejele mayei, omul nu ar fi învăţat niciodată să îşi spună „Eu”. Dar omul s-ar fi stins în iluzie dacă puterile care guvernează iluzia – Lucifer-Ahriman – ar fi reuşit să îl ţină pe om prizonierul lor.

Acum trebuie să vă rog să ascultaţi cu toată prudenţa care se cuvine în cunoaştere ceea ce vă voi spune în continuare; căci nu veţi înţelege corect aceste idei decât dacă veţi şti să le dezvoltaţi în dumneavoastră şi să le luaţi de fapt *à la lettre*, însă, desigur, nu în modul în care

concepţia materialistă înţelege să ia lucrurile *à la lettre*.

Care este intenţia fiinţelor luciferice şi ahrimanie în ce priveşte lumea fizică? Ce vor ele să facă cu fiinţele existente la ora actuală în lume şi asupra cărora şi-au putut exercita influenţa încă din epoca atlanteeană, când au apucat să se unească cu evoluţia omenească?

Aceste fiinţe – Lucifer-Ahriman – nu vor decât să menţină toate fiinţele ce trăiesc pe Pământ în forma în care acestea s-au inserat în materia fizică densă. Dacă luăm, de pildă, o plantă, ea creşte din rădăcina ei, se dezvoltă frunză cu frunză în înălţime, până la floare. Intenţia lui Lucifer-Ahriman este de a continua la infinit această creştere, adică de a păstra această entitate ce se dezvoltă acolo asemănătoare formei fizice pe care o are, şi prin aceasta de a o smulge lumii spirituale. Căci dacă ele ar reuşi să facă aceste entităţi ale lumii spirituale să fie asemănătoare formei fizice, rezultatul ar fi, să zicem aşa, acela de a răpi Pământului cerul. Aceeaşi tendinţă este şi cu privire la animale, pe care entităţile luciferico-ahrimanice îşi doresc să le facă asemănătoare cu corpurile lor din lumea materială şi să le determine să uite originea lor divin-spirituală. Tot aşa stau lucrurile şi în ceea ce priveşte omul.

Pentru a evita acest lucru a intervenit Tatăl divin-spiritual, spunând: Desigur, fiinţele pământeşti şi-au dobândit la vârful lor, la om, cunoaşterea exterioară prin Eu; noi nu trebuie însă deocamdată să îi lăsăm să aibă acces la viaţă! Căci viaţa ar fi atunci astfel întocmită încât fiinţele, prin această viaţă, ar fi definitiv rupte de rădăcina lor divin-spirituală; omul s-ar integra în corpul fizic şi ar uita pentru totdeauna obârşia lui divin-spirituală. – Singura modalitate prin care Spiritul-Tată divin a putut salva amintirea obârşiei divine a fost să doteze cu acţiunea benefică a morţii tot ceea ce năzuia spre materie. Aşa a fost posibil ca planta care creşte să se ridice până când intervine fecundarea, moment în care forma plantei începe să se vestejească iar din sământă apare o nouă formă de plantă. Prin faptul că intră, că se restrânge în sământă, ea se află pentru un moment în lumea divin-spirituală şi este împrospătată de lumea divin-spirituală. Şi cu atât mai mult acest lucru este valabil pentru om. Dacă moartea nu ar fi fost răspândită pe Pământ, dacă omului nu i-ar fi fost date izvoare noi de forţă între moarte şi o nouă naştere pentru a nu-şi uita originea divin-spirituală, el ar fi fost sortit să rămână captiv pe Pământ şi să-şi uite obârşia divin-spirituală.

Moartea, dacă o examinăm, unde o găsim pe Pământ? Să întrebăm despre asta o fiinţă oarecare, cea care ne bucură în calitate de plantă. O fiinţă care ne încântă privirea cu florile ei minunate în câteva luni nu mai este aici, a atins-o moartea. Să privim un animal, unul care ne este poate credincios, sau orice alt animal: în scurt timp el va dispărea. Moartea vine şi asupra lui. Să privim un om, aşa cum îl cunoaştem în lumea fizică: după un timp moartea se coboară asupra lui. El nu va mai exista, căci dacă ar continua să existe şi-ar uita obârşia sa divin-spirituală. Să privim un munte. Va veni o zi în care activitatea vulcanică a globului nostru îl va înghiţi: moartea va fi trecut peste el. Uitaţi-vă la orice dorinţă: nu veţi vedea nimic în care moartea să nu fie întreţesută. Totul pe Pământ este scufundat în moarte!

Astfel, moartea este binefăcătoarea care ne smulge dintr-o existenţă ce ne-ar scoate complet în afara lumii divin-spirituale. Omul a trebuit totuşi să vină în lumea fizic-senzorială fiindcă numai aici el a putut să îşi dobândească conştienţa de sine, Eul său omenesc. Dacă ar fi trebuit ca omul să treacă mereu prin moarte fără să poată lua nimic cu el din acest imperiu al morţii, el s-ar fi întors, desigur, în lumea spirituală însă inconştient şi fară egoitate. El va trebui să intre în lumea spirituală *împreună* cu Eul său. De aceea omul va trebui să fecundeze sfera terestră, căreia i-a fost strâns împletită moartea, astfel încât moartea să devină sământa pentru un Eu în veşnicie, în spiritual.

Această posibilitate ca acţiunea distrugătoare a morţii să se transforme într-o sământă a egoităţii veşnice a fost dată de către impulsul lui Christos. Pe Golgota s-a pus pentru prima dată în faţa omenirii adevăratul chip al morţii. Şi prin faptul că Christos, imaginea Spiritului-Tată, s-a unit cu moartea, moartea de pe Golgota este punctul de plecare al unei noi vieţi, aşa cum am văzut ieri, al unui nou Soare. De acum, după ce omul şi-a cucerit un Eu pentru eternitate, tot ce a fost mai înainte perioada de ucenicie a omului poate dispărea, iar omul poate intra în viitor cu Eul său salvat, ce va deveni tot mai mult o copie a Eului lui Christos.

Pentru cele tocmai enunţate să luăm ca exemplu un candelabru cu şapte braţe ale cărui lumini se aprind treptat. Prima flacără să o considerăm un simbol pentru prima perioadă a evoluţiei omeneşti, evoluţia saturniană. Fiecare perioadă de evoluţie se subdivide în şapte perioade mai mici. Astfel, în prima flacără din cele şapte ale candelabrului avem un simbol pentru forţele imprimate omului în timpul perioadei saturniene. Trecând la a doua flacără din cele şapte ale candelabrului, în ea avem un simbol pentru forţele imprimate omului în vechea perioadă de evoluţie solară. În acelaşi mod, în a treia flacără din cele şapte avem un simbol pentru forţele transmise omului în epoca veche lunară. Iar într-a patra avem un simbol pentru tot ce i-a fost dat omului în perioada de evoluţie terestră. Să ne imaginăm acum lumina din centru scânteind aprins, următoarele arzând încă cu o flacără întunecată: în locul unde arde lumina din centru este punctul în care Lumina christică intră în evoluţie. Dacă impulsul christic n-ar fi pătruns în evoluţia omenească, celelalte lumini n-ar putea niciodată să fie aprinse, perioadele următoare ale evoluţiei nu ar putea veni niciodată. Astăzi ele sunt încă în întuneric.

Dacă ar fi să reprezentăm de asemenea simbolic următoarele perioade de evoluţie ar trebui ca, în timp ce următoarea lumină după cea mediană se aprinde şi devine tot mai luminoasă, prima lumină să înceapă să se stingă şi, în timp ce imediat următoarea se aprinde, cea de a doua să înceapă să se stingă şi aşa mai departe. Aceasta pentru că aici este începutul unei noi evoluţii solare! Iar dacă luminile vor arde până la ultima, pe primele le vom putea stinge pentru că roadele lor s-au scurs în luminile de pe urmă, s-au transferat în viitor.

Aveţi astfel o evoluţie în trecut care şi-a primit forţele de la Spiritul-Tată. Dacă Spiritul-Tată ar acţiona la fel şi în viitor ar însemna ca toate luminile să se stingă pe rând, fiindcă în evoluţie s-a amestecat Lucifer-Ahriman. Dar acum, pentru că a venit impulsul christic, o nouă lumină se aprinde. Începe să se formeze un Soare cosmic.

Da, moartea a trebuit întreţesută oricărei existenţe naturale, pentru că ei i s-a întreţesut Lucifer-Ahriman. Fără Lucifer-Ahriman omenirea n-ar fi ajuns să devină independentă. Numai cu Lucifer-Ahriman însă independenţa ar fi devenit din ce în ce mai mare iar în cele din urmă ar fi adus cu sine uitarea originii divin-spirituale. Din acelaşi motiv a fost nevoie să se inoculeze moartea şi în corpul nostru. Niciodată n-am fi putut lua cu noi în eternitate Eul din noi dacă expresiei exterioare a Eului, ce sălăşluieşte în sânge, nu i s-ar fi adăugat moartea.

În corpul nostru curge un sânge al vieţii: sângele roşu. Noi mai avem şi un sânge al morţii: sângele albastru. Pentru ca Eul nostru să poată trăi trebuie ca în fiecare moment viaţa care curge în sângele roşu să fie omorâtă, devenind sânge albastru. Dacă nu ar fi omorâtă, omul s-ar cufunda într-atât în viaţă încât şi-ar uita obârşia sa divin-spirituală. Esoterismul occidental are pentru aceste două tipuri de sânge un anumit simbol: două coloane, una roşie şi una albastră. Cea roşie simbolizează viaţa ce curge de la Spiritul-Tată divin, dar într-o formă în care ea însăşi s-ar pierde; cealaltă simbolizează distrugerea ei. Moartea este elementul mai puternic, cel care provoacă nimicirea celuilalt element, care oricum s-ar fi pierdut singur. Dar nimicirea a ceea ce oricum s-ar fi pierdut de la sine înseamnă o chemare la înviere!

Vedem cum prin Evanghelia după Ioan, dacă o interpretăm corect, pătrundem în sensul profund al vieţii. Ceea ce am dobândit ieri şi astăzi este că în momentul în care era noastră creştină fixează în evoluţia temporală un nou început, un nou „1" se produce ceva de o extremă importanţă pentru întreaga evoluţie pământească şi, în măsura în care evoluţia cosmică este legată de Pământ, chiar şi pentru evoluţia cosmică. Într-adevăr, evenimentul de pe Golgota marchează un nou centru. De aici înainte Spiritul lui Christos este unit cu Pământul. El a coborât treptat, treptat şi de atunci trăieşte în pământ. Ceea ce trebuie acum este ca oamenii să învete să recunoască faptul că din acel

moment Christos este în pământ, că în tot ceea ce produce pământul există acest Spirit al lui Christos. Cei care nu ştiu să vadă în fiecare produs al pământului Spiritul lui Christos recunosc lucrurile sub unghiul mortii, dar când vor ajune să vadă acolo Spiritul lui Christos totul le va apărea sub unghiul vieţii.

Noi nu suntem decât la începutul a ceea ce înseamnă evoluţia christică. Viitorul acestei evoluţii constă în a vedea că întreg Pământul este corpul lui Christos. Căci de atunci Christos şi-a mutat locuinţa în Pământ, a creat aici un nou centru de lumină, străbate Pământul, iradiază de acolo în Univers şi rămâne pentru totdeauna întreţesut în aura Pământului. Dacă astăzi privim Pământul fără a vedea Spiritului lui Christos care stă la temelia lui, noi nu vedem decât latura pieritoare, cea care putrezeşte, cadavrul în descompunere al Pământului. Dacă privim Pământul fragmentat în atât de multe particule şi nu îl înţelegem pe Christos, atunci ceea ce vedem este cadavrul Pământului în descompunere. Peste tot unde vedem doar substanţa, acolo vedem neadevărul.

Astfel, studiind omul de pe Pământ nu veţi găsi adevărul; nu veţi găsi decât cadavrul lui în descompunere. Dacă studiaţi acest cadavru nu veţi putea analiza decât elementele Pământului, spunând-vă: „Pământul este alcătuit din atomi materiali" – indiferent dacă ei sunt atomi extinşi spaţial sau centre de forţă. Dacă vedem atomii din care este alcătuit Pământul vedem cadavrul Pământului, vedem ceea ce se dezagregă continuu şi care va dispărea cândva, atunci când Pământul nu va mai fi. Şi Pământul se va descompune.

Nu recunoaştem adevărul decât dacă vedem în fiecare atom o parte din Spiritul lui Christos, care de atunci se află în el. În ce constă deci Pământul, după ce Spiritul lui Christos l-a străbătut? Până la ultimul atom, el constă în viaţă! Un atom are valoare şi poate fi recunoscut ca atare doar prin aceea că dumneavoastră vedeţi în el un înveliş care circumscrie în el un spiritual. Iar acest spiritual este o parte a lui Christos.

Luaţi acum un obiect oarecare de pe Pământ. Când îl recunoaşteţi cu adevărat? Când spuneţi: El este o parte din trupul lui Christos! – Ce putea să le spună Christos celor care voiau să îl cunoască? El a luat pâinea, care este făcută din grâul pământului, şi le-a spus: „Acesta este trupul meu!" Ce spune El dându-le mustul viţei-de-vie care provine din sucul unei plante? – „Acesta este sângele meu!" Pentru că El devenise sufletul pământului, a putut să spună la ce era solid: „Aceasta este carnea mea!", iar la sucul vegetal: „Acesta este sângele meu!", aşa cum dumneavoastră spuneţi despre corpul şi sângele dumneavoastră:

Aceasta este carnea mea şi acesta este sângele meu. Iar cei care sunt în stare să cuprindă sensul just al acestor cuvinte ale lui Christos îşi fomează gânduri care atrag în pâine corpul lui Christos, iar în sucul viţei-de-vie sângele lui Christos, care atrag în ele Spiritul lui Christos. Şi ei se unesc cu Spiritul lui Christos. Astfel simbolul cinei-împărtăşanie devine o realitate.

Fără gândul care se uneşte cu Christos în inima omenească nu poate fi dezvoltată la împărtăşanie o forţă de atracţie faţă de Spiritul lui Christos. Prin această formă de gând însă se dezvoltă o astfel de forţă de atracţie. Astfel, pentru toţi cei care au nevoie de un simbol exterior pentru a împlini un act spiritual, şi anume unirea cu Christos, împărtăşania va fi mijlocul, va fi calea de a ajunge la stadiul în care forţa lor interioară va fi atât de mare încât vor fi plini de Christos, se vor putea uni cu Christos fără o intermediere fizic-exterioară. Cina, împărtăşania, este pregătirea pentru unirea mistică cu Christos – pregătirea. Aşa trebuie înţelese aceste lucruri. Şi aşa cum totul evoluează de la fizic până la spiritual sub acţiunea christică, tot astfel trebuie să se dezvolte mai întâi sub influenţa lui Christos lucrurile care au existat aici de la început ca o punte: împărtăşania trebuie să evolueze de la fizic la spiritual pentru a conduce la unirea reală cu Christos. – Despre aceste lucruri nu se poate vorbi decât aluziv, căci ele nu pot fi înţelese în sensul just decât dacă sunt primite în întreaga lor gravitate şi sfinţenie.

Oamenii au avut ca sarcină să recunoască faptul că de la evenimentul de pe Golgota Christos este unit cu Pământul. Ei ar trebui să recunoască acest lucru neîncetat şi, cunoscând, să se pătrundă tot mai mult de el.

Pentru aceasta a fost însă nevoie de mijlocitori. Unul dintre primii mari mijlocitori a fost acela care din Saul a devenit Paul (Pavel). Ce putea să ştie Saul, care era un fel de iniţiat evreu? Ceea ce putea şti Saul ar putea fi exprimat în următoarele cuvinte:

El putea avea cunoaşterea doctrinei secrete ebraice. Cel pe care Zoroastru l-a văzut ca Ahura Mazdao, iar Moise în rugul aprins şi în tunetul şi fulgerul de pe Sinai ca „ejeh asher ehjeh", ca Iahve sau Iehova, acesta – el o ştia – s-a apropiat de Pământ şi urma să intre şi să acţioneze cândva într-un corp omenesc pentru ca Pământul să poată cunoaşte o înnoire. El se afla însă sub influenţa puterii de judecată a epocii sale şi a legilor evreieşti. El asistase la evenimentul de pe Golgota însă nu a putut să-şi spună că Cel care a sfârşit pe cruce era purtătorul lui Christos. Evenimentele la care fusese martor nu l-au putut convinge că Cel pe care el trebuia să îl aştepte, conform învăţăturii iudaice, se încorporase în Iisus din Nazaret. Prin ce experienţă trebuia să treacă el pentru a se convinge că, pe Golgota, în trupul muritor al lui Iisus din Nazaret se afla într-adevăr Spiritul nemuritor al lui Christos?

Din iniţierea sa ebraică el ştia că dacă Spiritul lui Christos a fost într-un corp omenesc iar acest corp a murit Christos trebuie să existe în aura Pământului. În acest caz, cel care poate privi cu ochiul spiritual în aura Pământului va putea să îl vadă acolo pe Christos. Acest lucru el îl ştia, dar până atunci nu fusese capabil să privească în aura Pământului. El era, ce-i drept, un iniţiat în înţelepciune, dar nu un clarvăzător. Pentru a deveni clarvăzător pe o cale anormală exista pentru el o condiţie preliminară, şi e1 însuşi spune în ce constă această condiţie. El o desemnează ca fiind un har de sus. El spune despre sine că ar fi un născut înainte de termen, ceea ce de obicei se traduce prin „a fi născut prematur". El nu a fost purtat până la capăt în trupul mamei sale; el a coborât din lumea spirituală în lumea fizică înainte de a se fi cufundat pe deplin în toate elementele existenţei pământeşti. El a venit în lume înainte de ceasul în care de obicei te smulgi din legăturile prin care încă aparţii inconştient puterilor spirituale. Evenimentul Damascului a fost posibil prin faptul că ochiul lui spiritual s-a deschis precum o naştere survenită prematur. Ochiul lui spiritual s-a deschis înainte de vreme, precum o naştere prematură, el a privit în aura Pământului şi a văzut că Christos se afla în ea. Aşadar timpul în care Christos trăise într-un corp fizic omenesc se scursese deja. Dovada i-a fost dată de faptul că Christos murise pe cruce şi de faptul că cel despre care ştia că trebuie să învingă moartea pe Pământ i-a apărut spiritual ca o entitate vie. Atunci el a cunoscut semnificaţia evenimentului de pe Golgota şi a ştiut: Christos a înviat! Căci Cel pe care L-a văzut nu putuse fi văzut anterior în aura pământească. În acel moment el a înţeles cuvintele:

„Greu îţi este să izbeşti cu piciorul în ţepuşă." (Faptele 9, 5)

Ce este ţepuşa? Pavel a spus-o el însuşi: „Moarte, unde este ghimpele tău?" (I Corinteni 15, 55). În van vei încerca să loveşti cu piciorul în ţepuşă, căci dacă o vei face nu vei cunoaşte decât moartea. De acum însă tu nu trebuie să mai lupţi împotriva morţii, căci L-ai văzut pe Cel care a învins moartea.

De atunci Pavel a devenit propovăduitorul creştinismului, apostolul care L-a vestit pe Christos Cel viu, pe Christosul viu spiritual.

Cum a fost cu putinţă să fie văzut Christos în aura Pământului? Faptul a fost posibil pentru că în Christos Iisus, primul care a fost pătruns total de Christos, a fost – ca un prim impuls dat întregii evoluţii pământeşti pentru viitor – corpul eteric. Desigur, corpul eteric al lui Iisus din Nazaret era complet pătruns de Christos. Prin faptul că avea o stăpânire totală asupra corpului fizic, acest corp eteric a putut reconstitui

după moarte corpul fizic, adică a putut lua o astfel de înţişare încât tot ce fusese în corpul fizic reapare, dar de această dată prin forţa corpului eteric. Dacă deci Christos a fost văzut după moarte, acesta era corpul eteric al lui Christos. Dar pentru cei care, prin forţa pe care au dobândit-o în cursul evenimentelor, puteau să recunoască drept trup real nu numai un corp fizic-senzorial, ci şi un corp eteric cu toate aparenţele corpului fizic, pentru aceştia Christos a înviat în trup. Şi El era în realitate.

Dar chiar şi în Evanghelie ne este spus că omul, dacă a progresat în suficientă măsură încât perisabilul să dezvolte neperisabilul, el are şi un mod superior de a privi. Ne este spus şi că cei care au atins această vedere superioară l-au putut recunoaşte pe Christos. Acest lucru ne este spus destul de clar, numai că oamenii nu au voinţa să citească realmente ce este scris în Evanghelie. Luaţi, de pildă, prima apariţie a lui Christos după moarte. Acolo scrie:

„Iar Maria şedea afară lângă mormânt, plângând. Şi tot plângând, s-a aplecat să se uite în mormânt.
Şi a văzut doi îngeri îmbrăcaţi în alb şezând în locul unde fusese pus corpul lui Iisus, unul la cap şi celălalt la picioare.
Şi aceia i-au spus: Femeie, de ce plângi? Ea le-a răspuns: Pentru că au luat pe Domnul meu şi nu ştiu unde L-au pus.
Spunând aceasta, ea s-a întors şi a văzut pe Iisus stând în picioare, dar ea nu ştia că este Iisus.
Iisus i-a spus: Femeie, de ce plângi? Pe cine cauţi? Crezând că acesta este grădinarul, ea i-a spus: Domnule, dacă tu L-ai luat, spune-mi unde L-ai pus şi mă voi duce să-L iau.
Iisus i-a spus: Marie! Ea s-a întors şi i-a spus: Rabbuni! (adică Învăţătorule!)” (20, 11-16)

Imaginaţi-vă acum că aţi văzut pe cineva în urmă cu câteva zile şi îl vedeţi iar după câteva zile. Credeţi că nu l-aţi recunoaşte? L-aţi mai întreba dacă el este grădinarul şi unde este cel pe care îl căutaţi dacă el însuşi era acesta? Acest lucru trebuie gândit că i s-a întâmplat Mariei sau celei care aici este numită Maria, dacă acceptaţi că orice ochi fizic L-ar fi recunoscut pe Christos şi L-ar fi văzut în acelaşi fel în care L-a văzut un ochi fizic mai înainte. Citiţi Evangheliile conform spiritului!

Trebuia mai întâi ca forţa sacră a Cuvântului să fi intrat ca forţă în femeie. Aceasta era necesar! Atunci în ea a răsunat ecoul cuvintelor şi s-a reaprins amintirea a tot ceea ce ea văzuse mai înainte. Şi asta a făcut ca ochiul ei spiritual să poată vedea pe Cel înviat. – Nu ne spune acelaşi lucru şi Pavel?

În cazul lui Pavel nu ne putem îndoi că el L-a văzut pe Christos cu ochiul său spiritual când acest Christos se găsea din nou în înălţimile spiritului, în aura Pământului. Ce spune însă Pavel?

Pentru a dovedi că Christos trăieşte, Pavel afirmă că El a apărut, S-a arătat. Şi mai menţionează ca apariţii de aceeaşi importanţă, mai întâi:

„că a fost văzut de Chefa, apoi de cei 12;
În urmă a fost văzut de peste cinci sute de fraţi, dintre care mulţi încă trăiesc, iar unii au adormit;
După aceea El a fost văzut de Iacov, apoi de toți apostolii;
Iar la urma tuturor, a fost văzut și de mine, ca de unul născut înainte de vreme.
Căci eu sunt cel mai mic dintre apostoli, care nu sunt vrednic să mă numesc apostol.” (I Corinteni 15, 5-9)

El plasează apariţiile pe care le-au avut ceilalţi exact la acelaşi nivel cu cea pe care a avut-o el, prin vederea spirituală. De aceea Pavel spune textual: „Cum eu L-am văzut pe Christos, la fel L-au văzut ceilalţi.” Prin ceea ce au trăit ei, spune Pavel, s-a putut aprinde în ei forţa de a-L vedea pe Christos ca pe un înviat.

Înţelegem acum ce vrea să spună Pavel. Concepţia sa este de aşa natură încât poate fi imediat recunoscută ca fiind înrudită cu concepţia antroposofico-spirituală. Şi anume, ea ne spune: Există o lume spirituală. Dacă contemplăm această lume spirituală cu impulsul dat de forţa christică, noi pătrundem aici în aşa fel încât putem regăsi în această lume spirituală pe Christos înuşi, Cel ce a trecut prin evenimentul Golgotei. – Iată ce a vrut să spună Pavel. Iar cu ajutorul a ceea ce se poate numi „iniţiere creştină” omul poate deveni, să zicem aşa, cu răbdare şi perseverenţă, un urmaş al lui Pavel, poate dobândi treptat facultatea de a privi în lumea spirituală şi de a-L contempla pe Christos faţă spirituală către faţă spirituală.

În alte conferinţe am descris deseori treptele pregătitoare [Nota 29] prin care ne ridicăm la însăşi contemplarea lui Christos. Discipolul trebuie să treacă la rândul lui prin toate experienţele lăuntrice descrise de Evanghelia după Ioan. În acest context vom prezenta, cât mai concis, modul în care omul, dăcă se hotărăşte să urmeze o anumită scală de sentimente, se poate ridica în lumea spirituală în care, de la evenimentul de pe Golgota, s-a aprins lumina lui Christos.

Primul dintre acestea este atunci când omul spune: Privesc planta. Ea iese din pământul mineral, creşte şi înfloreşte. Dacă însă planta ar putea dezvolta o conştienţă ca şi omul, ea ar trebui să se întoarcă spre regnul mineral, spre pământul mineral din care a ieşit şi să spună: Tu, piatră, tu eşti, printre fiinţele actuale ale naturii, o creatură inferioară în comparaţie cu mine, dar fără de tine n-aş putea exista! Şi tot astfel, dacă animalul s-ar apropia de plantă şi ar putea resimţi că ea se află la baza existenţei lui ar trebui să-şi spună: Eu, ca animal, sunt o creatură superioară ţie, plantă, dar fără tine nu aş putea trăi! Şi, cu toată umilinţa, animalul ar trebui să se închine spre plantă şi să spună: Ţie, plantă inferioară î i datorez existenţa mea! – Şi în regnul uman ar trebui să fie la fel. Un om ajuns pe o treaptă spirituală superioară ar trebui să îşi întoarcă privirea spirituală către cei de pe treapta aflată sub el şi să spună: Voi aparţineţi de fapt unei lumi inferioare; dar aşa cum planta ar trebui să se înhine în faţa pietrei şi animalul în faţa plantei, tot astfel şi omul aflat pe o treaptă superioară ar trebui să spună: Ţie, inferiorule, îţi datorez existenţa mea!

Dacă timp de săptămâni şi luni, poate ani, te adânceşti, sub îndrumarea învăţătorului corespunzător, în astfel de sentimente de umilire universală, ajungi să ştii ce înseamnă „spălarea picioarelor”. Căci atunci în faţa discipolului stă viziunea spirituală nemijlocită a ceea ce a făcut Christos atunci când El, ca fiinţă superioară, s-a închinat în faţa celor 12 şi le-a spălat picioarele. Şi atunci discipolului îi răsare întreaga semnificaţie a acestui eveniment ca într-o viziune, astfel că el ştie că acest eveniment al spălării picioarelor s-a petrecut în realitate. Firul cunoaşterii îl duce până la punctul în care orice altă dovadă este de prisos, căci el priveşte direct în lumea spirituală şi Îl vede pe Christos în scena spălării picioarelor.

Condus de maestrul său, discipolul găseşte apoi puterea să spună: Voi suporta fără crâcnire toate durerile şi suferinţele pe care mi le va aduce viaţa. Mă voi oţeli, în aşa fel încât aceste dureri şi suferinţe nu vor mai fi pentru mine dureri şi suferinţe, căci eu voi şti că acestea sunt necesităţi în Univers! Când sufletul s-a întărit destul în acest exerciţiu, el resimte interior impresia „flagelării”, se simte ca şi cum ar fi fost flagelat. Acest lucru însă îi deschide ochiul spiritual pentru a contempla el însuşi scena flagelării descrisă de Evanghelia după Ioan.

Omul este condus apoi să dezvolte forţa care îi va permite să ajungă la următoarea treaptă, pe care nu numai că poate îndura toată durerea şi suferinţa lumii, dar şi spune: Am un bun sacru pentru care pun în joc întreaga mea persoană. Dispreţul şi batjocura sunt pentru mine tot ce poate fi mai sfânt. Chiar dacă lumea mă va acoperi cu dispreţ şi batjocură, chiar dacă rămân singur, nimic nu mă va deturna de la această comoară supremă. Mă simt răspunzător de ea! Omul resimte atunci spiritual „încununarea cu spini”. Fără ajutorul vreunui

document istoric, ochiul său spiritual îi mijloceşte contemplarea scenei încununării cu spini descrisă de Evanghelia după Ioan.

Şi când apoi omul, sub îndrumare corespunzătoare, este condus la momentul în care îşi priveşte existenţa sa fizică cu totul altfel decât făcea înainte, când învaţă să-şi privească propriul trup ca pe un obiect pe care îl poartă exterior, când el ajunge să exprime ca ceva evident sentimentul: Corpul meu fizic îl port în lume ca pe un instrument exterior! el a ajuns pe treapta a patra de iniţiere creştină, la „purtarea crucii". Departe de a fi devenit un ascet vlăguit, el învaţă să îşi conducă cu mai multă forţă decât înainte instrumentul corpului său fizic. Când te-ai obişnuit să consideri corpul ca pe ceva pe care îl porţi, atunci ai ajuns la cea de a patra treaptă a iniţierii creştine, numită purtarea crucii. Şi cucereşti atunci cunoaşterea, harul de a privi spiritual acea scenă în care Christos îşi poartă crucea Sa în spate, să-ţi porţi trupul ca pe un lemn, aşa cum ai învăţat prin forţa sufletească întărită.

Intervine apoi ceva ce poate fi considerat a cincea treaptă a iniţierii creştine, numită „moartea mistică". Ca urmare a evoluţiei sufleteşti avansate, lumea fizică din jur ne apare difuză. În jurul nostru este întuneric. Şi vine apoi un moment în care această întunecime se sfâşie ca o perdea care se despică în două şi în spatele Iumii fizice îţi apare lumea spirituală. În acel moment mai intervine însă ceva: noi am cunoscut pe această treaptă ceea ce sunt păcatul şi răul sub adevăratul lor aspect, am cunoscut, cu alte cuvinte, ceea ce înseamnă „coborârea în Infern".

Înveţi apoi nu numai să îţi consideri corpul ca pe ceva străin, ci şi să te identifici cu tot ceea ce există pe Pământ; toate lucrurile le resimţi ca aparţinând corpului tău, aşa cum se întâmpla odinioară în timpul anticei clarvederi. Şi suferinţele celorlalţi oameni, pe care îi vedem ca pe un singur organism, le trăim ca fiind ale noastre proprii. Eşti atunci unit cu Pământul în aşa rnăsură încât îl cunoşti. Vieţuieşti atunci „punerea în Pământ" sau „punerea în mormânt". Dar, unindu-te cu pământul, învii din el, căci ai gustat din ceea ce înseamnă: „Pământul este pe cale de a deveni un nou Soare!"

Prin treptele de iniţiere patru, cinci şi şase am atins un nivel care ne permite să vedem prin contemplare proprie evenimentul de pe Golgota, să ne transpunem lăuntric în Evenimentul de pe Golgota. Nu mai avem nevoie atunci de niciun document. Documentul ne-a servit pentru a ne ajuta să crească lăstarii şi să se maturizeze.

Urmează apoi cea de a şaptea treaptă, numită „urcarea la ceruri", cu alte cuvinte reînvierea în lumea spirituală. Este acea treaptă despre care pe drept se spune că nu poate fi exprimată printr-un cuvânt împrumutat din limba noastră, o treaptă pe care şi-o poate reprezenta doar cel ajuns în stare să gândească fără ajutorul instrumentului creierului. Minunea Învierii şi-o pot imagina doar cei care nu mai sunt siliţi să gândească prin intermediul creierului fizic.

Prin faptul că acei credincioşi care au fost de faţă atunci când s-a petrecut evenimentul de pe Golgota erau persoane al căror ochi spiritual se deschisese şi care au putut vedea ce s-a întâmplat, prin acest fapt ei ar fi fost în stare să-L vadă pe Christos aşa cum vi L-am descris, şi anume să Îl vadă atunci când El s-ar fi arătat în aura pământească ochiului lor spiritual deschis. Astfel ei L-ar fi putut vedea pe Christos presupunând că El, într-un fel, ar fi continuat să rămână mereu sub aceeaşi înfăţişare în care se afla atunci –, chiar dacă El, Christos, ca entitate spirituală în sine, n-ar fi ajuns să obţină ceva prin faptul că a biruit moartea! Şi acum ajungem la un concept foarte greu de înţeles.

Pe măsură ce evoluează pe treapta pe care se află, omul învaţă necontenit. Dar nu numai omul învaţă odată cu înaintarea sa în evoluţie, ci toate fiinţele, de la cea mai de jos până la Fiinţa divină supremă. Până acum noi am zugrăvit ce a făptuit Christos ca entitate divină în trupul lui Iisus din Nazaret din punct de vedere al efectului şi al beneficiului acestor fapte pentru omenire. Acum însă ne întrebăm: A vieţuit Christos prin acesta ceva care L-a condus la o treaptă superioară? Da, aşa s-a întâmplat. Şi fiinţele divin-spirituale au în sine trăiri ce le conduc la o treaptă superioară. Ceea ce a vieţuit însă Christos, ridicarea Sa într-o lume şi mai înaltă decât cea în care fusese înainte, aceasta a revelat-o celor care au fost tovarăşii Săi pe Pământ drept urcarea Sa la ceruri. De aceea un neiniţiat, un neclarvăzător, un om care percepe prin instrumentul creierului fizic poate înţelege – chiar dacă nu poate vedea el însuşi – primele şase trepte ale iniţierii creştine.

Pe cea de a şaptea însă, urcarea la ceruri, nu o poate înţelege decât clarvăzătorul care nu mai este legat de instrumentul creierului fizic, care a văzut el însuşi o dată ce înseamnă să gândeşti fără ajutorul creierului şi să vezi fără ajutorul creierului fizic. Aşa se leagă aceste lucruri între ele.

Aşa a evoluat lumea în epoca despre care am avut posibilitatea să vorbim în aceste 14 conferinţe ale noastre.

Am văzut deja că în cazul orbului din naştere şi al vindecării acestuia de către Christos trebuia să se reveleze păcatele săvârşite într-o viaţă precedentă. Acolo Christos propovăduia omenirii, în măsura în care ea putea înţelege aşa ceva, ideea reîncarnării. El propovăduia karma, legea conform căreia consecinţele acţiunilor dintr-o întrupare pământească reprezintă cauzele acţiunilor din următoarea întrupare pământească. El propovăduia aceasta aşa cum se face atunci când dai nişte sfaturi pentru viaţă. El voia să spună: Va veni un timp în care toţi oamenii vor recunoaşte că există karma, în care ei vor înţelege că dacă un om face ceva rău, nu este necesar să fie pedepsit de o putere pământască exterioară; căci acest rău atrage obligatoriu compensarea în această încarnare sau într-o înarnare ulterioară. Atunci avem nevoie doar să înscriem fapta sa în codul mare de legi al Cronicii Akasha, în lumea spirituală. Atunci noi, ca oameni, nu avem nevoie să îl condamnăm, atunci noi ca oameni putem sta în faţa lui şi putem lăsa cele făptuite de el în seama legilor spirituale; putem lăsa omul în seama karmei!

„Iisus s-a dus pe Muntele Măslinilor. Dar dimineaţa a venit din nou în templu, şi tot poporul a venit la El; şi El, şezând, îi învăţa.
Atunci cărturarii şi fariseii i-au adus o femeie prinsă în adulter şi au aşezând-o în mijloc.
Şi au zis Lui: Învăţătorule, această femeie a fost prinsă chiar când făptuia adulterul. Moise în lege ne-a poruncit să ucidem cu pietre pe unele ca acestea; Tu dar ce zici?
Şi ei spuneau asta ca să Îl ispitească şi să Îl poată învinui. Dar Iisus, aplecându-se, scria cu degetul pe pământ." (8, 1-6)

Ce scria El? El înscria păcatul în lumea spirituală. Compensarea păcatului va veni din lumea spirituală. Apoi El îi întreabă pe ceilalţi dacă ei înşişi nu au să-şi reproşeze ceva. Căci numai în cazul în care ei nu ar fi avut nimic de compensat ar fi avut dreptul să spună că nu au nicio legătură cu păcatul acestei femei şi puteau să o judece. Aşa însă ei nu pot şti dacă nu cumva ei înşişi au depus, într-o viaţă anterioară, germenele acţiunii pe care acum o blamează; nu pot şti dacă nu ei au împins-o pe această femeie să-şi rupă acum căsnicia, dacă nu ei înşişi au comis acest păcat sau au creat într-o altă viaţă cauza pentru aceasta. Totul este înscris în karma. Iisus scrie pe pământ, pe care l-a pătruns deja cu lumina Sa spirituală; adică El încredinţează pământului ceea ce va fi karmă viitoare a pentru femeia adulteră. El a vrut să spună: Mergeţi pe căile pe care vi le trasez Eu acum! Fiţi astfel încât să puteţi spune: Noi nu judecăm, noi lăsăm în seama compensării karmice ceea ce este în om! – Dacă oamenii respectă aceasta, ei ajung la karmă. Nu este nevoie să se ppopovăduiască karma ca o dogmă. Ea a fost propovăduită prin faptă. Aşa instruia Christos.

Astfel de lucruri nu puteau fi scrise decât de discipolul care fusese iniţiat de însuşi Christos: Lazăr-Ioan, autorul Evangheliei după Ioan. El singur putea înţelege în mod corect care este efectul acţiunii unei fiinţe care de la Botezul în Iordan a lucrat continuu pentru a deveni în corpul eteric stăpân peste corpul fizic, pentru a face corpul eteric factorul care dă viaţa. Tot El putea să înţeleagă că este posibil să

transformi astfel ceea ce exterior pare a fi apă, încât atunci când omul o bea, prin prealuarea ei în organele omeneşti, să se transforme în vin. El a înţeles şi faptul că este posibil să ai numai un mic număr de peşti şi câteva pâini şi să acţionezi prin forţa corpului eteric în aşa fel încât o mulţime de oameni să fie săturată. Autorul Evangheliei după Ioan ne spune toate acestea, însă noi trebuie să luăm Evanghelia în serios. Ne spune el undeva că puţinele pâini şi puţinii peşti ar fi fost mâncaţi cum se mănâncă de obicei în lumea fizică? Nicăieri nu spune aşa ceva, oricât aţi căuta în Evanghelia după Ioan. EI vă spune clar numai un lucru, că dumneavoastră trebuie să luaţi textual fiecare cuvânt, şi anume că Christos a rupt pâinea şi a adresat o rugă de mulţumire cerului:

„Iisus a luat atunci pâinile şi, mulţumind, le-a dat ucenicilor, iar ucenicii celor ce şedeau; asemenea şi din peşti, atât cât au voit." (6, 11)

Dar sensul exact al acestor cuvinte, dacă ne ducem la textul original – în nemţeşte este redat greşit –, este aproximativ următorul: Discipolii au dat pâinile şi peştii mai departe şi pe fiecare l-a lăsat să facă ce voia cu acestea; dar nimeni nu voia să facă altceva decât să resimtă în acel moment forţa care emana din puternicul corp eteric al lui Christos. Nimeni nu voia altceva. Şi cu ce s-au săturat? În versetul 23 se spune:

„Au venit şi alte corăbii mai mici din Tiberiada aproape de locul unde ei mâncaseră pâinea, prin cuvântul de mulţumire al Domnului."

Prin rugăciunea Domnului („Tatăl nostru") au mâncat ei pâinea! Ei au mâncat pâine fără ca actul fizic să se fi înfăptuit. Iar prin aceasta Christos poate explica mai târziu ceea ce s-a petrecut, spunând: „Eu sunt pâinea vieţii!"

Ce mâncaseră ei, deci? Ei au mâncat forţa trupului lui Christos! Şi ce putea să rămână după asta? Nu putea să rămână decât tot forţa trupului lui Christos! Ea a acţionat cu atâta putere încât după aceea încă mai aveau ce aduna.

Pentru un ocultist, orice corp constă din 12 părţi. Acestea sunt denumite după cum urmează: Berbec, partea superioară, partea care urmează imediat este numită Taur; Gemeni sunt membrele superioare; pieptul se numeşte Rac. Zona inimii se numeşte Leu; Fecioară, trunchiul, Balanţă – şoldurile; dedesubt vine Scorpionul; Săgetător, coapsele; Capricorn, genunchii; Vărsător, gambele, iar Peştii – picioarele.

Corpul omenesc se descompune în 12 părţi – fapt ce are bunele sale temeiuri. Dacă aduni deci ceea ce rămâne după folosirea forţei corpului lui Christos pentru săturarea făptuită, totul trebuie strâns în 12 măsuri!

„Deci au adunat şi au umplut 12 coşuri cu firimiturile rămase de la cele cinci pâini de orz; după ce toţi au fost hrăniţi." (6, 13)

Ei nu mâncaseră deci pâinile de orz. Ei s-au hrănit şi s-au săturat cu forţa pornită de la Christos atunci când El a mulţumit sferelor din care coborâse.

Aşa trebuie înţeleasă acţiunea lumii spirituale în lumea fizică. Și aşa putem înţelege cum se integrează diversele evenimente în evenimentul major, cel de transformare treptată a Pământului în Soare. Toate se constituie ca evenimente-forţe puternice în cadrul procesului de devenire-Soare a Pământului. Vom putea înţelege şi că cele împărtăşite atunci Pământului ca un impuls puternic nu puteau să ajungă la oameni decât cu timpul, încet şi treptat. De aceea el trebuie insuflat în omenire încet şi treptat.

Aşa cum am arătat ieri, Evanghelia după Marcu a fost menită să faciliteze marile adevăruri în primul rând celor maturi pentru aşa ceva. Aceasta se petrecea în primele secole creştine. Oamenii trebuiau să recucereascâ prin propria lor forţă lumea din care veniseră. Să încercăm să ne clarificăm modul în care omul însuşi a coborât din înălţimile divin-spirituale până la punctul cel mai de jos, intervenit chiar în perioada în care evenimentul de pe Golgota a marcat din nou începutul unei evoluţii ascendente. El a acţionat ca un impuls puternic, care îl împinge pe om din nou în sus. Omul a coborât din înălţimi divin-spirituale, pe trepte, din ce în ce mai jos. Prin impulsul dat de Christos omul capătă forţa de a recuceri treptat, după ce mai întâi s-a îmbibat cu noua lumină spirituală, tot ceea ce deţinuse odinioară. Urcarea care a început atunci a cunoscut mai multe etape. În primele secole care au urmat evenimentului christic omul a trebuit să recâştige cele pierdute în ultimele câteva secole de dinaintea venirii lui Christos. Atunci l-a putut ajuta Evanghelia după Marcu. Ceea ce pierduse într-un timp şi mai îndepărtat a trebuit să recucerească în secolele care au urmat printr-o Evanghelie care l-a orientat mai mult spre interioritate. Aceasta a făcut-o Evanghelia după Luca.

Am văzut că şase sute de ani înainte de apariţia lui Christos pe Pământ toată spiritualitatea epocilor anterioare ale omenirii, pierdută cu timpul, a fost sintetizată de marea entitate a lui Buddha. Buddha a sintetizat toată înţelepciunea străveche care a existat, pe care omenirea o pierduse şi pentru care el a devenit un vestitor. De aceea se spune că atunci când Buddha vine pe lume naşterea sa este prezisă mamei sale, Maya. Se mai spune că cel care vesteşte naşterea spune despre copil că acesta va deveni mântuitor, conducător spre nemurire, libertate şi lumină! – În unele legende despre Buddha se spune că pe când avea 12 ani s-ar fi rătăcit, dar este regăsit mai târziu sub un arbore, înconjurat de aezi şi de înţelepţi ai Antichităţii pe care îi învăţa. În cartea mea ***Crestinismul ca fapt mistic*** puteţi vedea cum, şase sute de ani după Buddha, aceleaşi povestiri apar în Evanghelia după Luca; este ca şi cum în Evanghelia după Luca se repetă într-o formă nouă aspectele care s-au revelat prin Buddha. De aceea se şi repetă în Evanghelia după Luca episoadele conţinute în legendele despre Buddha. Până într-atât coincid lucrurile, dacă le privim în lumina cercetării spirituale.

Căpătăm în felul acesta convingerea că astfel de documente, precum Evanghelia după Ioan şi celelalte trei Evanghelii anexate ei, sunt documente de o profunzime infinită. Am studiat această profunzime într-o serie de conferinţe. Am putea continua aceste conferinţe cu alte atâtea câte au fost până aici. Mereu şi mereu am putea extrage noi şi noi adâncimi din Evanghelii. Şi am putea consacra un timp de două ori mai mare decât dublul şi altul de două ori doi dublul; mereu vom descoperi noi profunzimi! Iar noi am rămâne cu impresia că în viitor omenirea poate descoperi noi şi noi profunzimi în străfundurile acestor documente. Oamenii nu vor ajunge la capăt interpretând aceste documente. Nu trebuie să adăugăm ceva la ele, ci doar să ne pregătim să descoperim, prin cunoaşterea adevărurilor oculte, ceea ce există deja în Evanghelii. Atunci în Evanghelii ni se descoperă conexiunea universală a evoluţiei omenirii şi totodată legătura ei cu Cosmosul, iar noi învăţăm să pătrundem cu înţelegerea tot mai adânc în lumea spirituală.

Dar când am ascultat un ciclu de conferinţe precum cel prezentat aici trebuie să mai spunem: Noi nu am dobândit doar o sumă de cunoştinţe, nu am primit doar o sumă de adevăruri disparate. Ar fi, deşi indispensabil, lucrul cel mai puţin necesar; dar fără de el nu am putea primi celălalt lucru. Ceea ce trebuie însă să ne rămână din acest studiu, ca un rod aparte, este dorinţa ca cele receptate cu spiritul nostru să le transformăm – când le coborâm în inimă – într-un sentiment pentru problema în sine, în simţăminte, în impulsuri de voinţă. Dacă cele primite în spirit devin căldură a inimii, ele devin în noi forţă, devin o forţă vindecătoare pentru spirituăl, sufletesc şi corporal. Şi apoi vom spune: Pe parcursul consideraţiilor noastre spirituale ne-am adâncit în viaţa spirituală. În timpul unui studiu desfaşurat pe durata a 14 zile noi ne-am însuşit, prin această viaţă spirituală, o serie întreagă de lucruri; dar ceea ce ne-am însuşit nu au fost doar concepte şi idei goale, ci adevăruri, concepte şi idei în stare să facă să izvorască în suflet o putere vie pentru sentimentele şi simţămintele noastre. Şi aceste sentimente şi simţăminte ne vor rămâne, sunt de nepierdut; cu ele continuăm să trăim mai departe în lume. Nu doar am învăţat ceva, ci am devenit mai vii prin ceea ce am învăţat. – Plecând de la acest ciclu de conferinţe cu astfel de sentimente, ştiinţa spiritului va deveni pentru

noi un conţinut de viaţă; ştiinţa spiritului nu va deveni pentru noi ceva ce ne înstrăinează de viaţa exterioară, ci ea ne va fi nouă înşine precum o reflectare a Supremului şi Înaltului despre care am vorbit în aceste conferinţe. Am spus că moartea a trebuit, ce-i drept, să pătrundă în lume, dar ideea pe care o avem despre ea nu este corectă; Christos ne-a propovăduit adevărata concepţie despre moarte. Prin aceasta moartea a devenit sămânţa unei vieţi superioare.

Afară, în exteriorul domeniului acestor conferinţe, debordează viaţa, curge existenţa exterioară. Oamenii trăiesc în ea. Ştiinţa spiritului nu va sărăci această viaţă cu nimic, nici cu cel mai mic atom, nu va lua nimic din această viaţţă. Dar concepţia pe care o au în genere oamenii despre această viaţă, înainte ca oamenii să o pătrundă cu spiritul, este una incorectă. Şi această incorectitudine trebuie să ne apară ca iluzia vieţii. Această iluzie a vieţii trebuie să o lăsăm să se stingă în noi; atunci sămânţa pe care am dobândit-o printr-o iluzie, devine în noi o viaţă superioară. Acest lucru se poate întâmpla numai prin faptul că asimilăm în noi concepţia spirituală vie. Prin aceasta nu ne facem asceţi în viaţă, ci, dimpotrivă, tocmai prin aceasta învăţăm să cunoaştem viaţa în adevărata ei formă şi să ducem afară, în viaţă, o stăpânire corectă a vieţii, un rod adevărat. Noi christificăm viaţa în măsura în care noi înşine vieţuim christic ştiinţa spiritului şi căpătăm o imagine a faptului că moartea devine o reflectare a vieţii. Prin faptul că ştiinţa spiritului devine concepţia, felul nostru de a gândi, noi nu ne înstrăinăm de viaţă, ci învăţăm să recunoaştem ce este fals în modul nostru de a privi această viaţă. Şi atunci, întăriţi printr-o concepţie corectă, vom păşi în viaţă ca truditori care nu se dau înapoi în faţa vieţii după ce, ascultând aceste consideraţii, am dobândit forţă şi tărie ce ne introduc în lumea spirituală.

Dacă am reuşit într-o oarecare măsură să fac ca aceste conferinţe să fie fecunde pentru viaţă, ca ele să contribuie puţin, oricât de puţin, ca dumneavoastră să învăţaţi să simţiţi cunoaşterea spiritului drept o înălţare a vieţii, o căldură de viaţă în simţirea, gândirea şi voinţa dumneavoastră, în munca dumneavoastră, atunci lumina pe care am extras-o din concepţia antroposofică despre lume va putea lumina ca foc al căldurii vieţii, ca foc al vieţii. Iar când acest foc va fi devenit ceva mai puternic pentru a putea dura şi a putea continua să ardă în viaţă, atunci ţelul pe care mi l-am propus când m-am hotărât să ţin aceste conferinţe a fost atins.

Prin aceste cuvinte încredinţez inimii dumneavoastră aceste sentimente despre care tocmai am vorbit ca pe un obiect de meditaţie interioară şi vă spun un „La revedere, cu alt prilej”.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 112

NOTE

La baza acestei ediţii se află o muncă de revizuire a stenogramelor originale. Prin aceasta a fost posibilă o îmbunătăţire a textului. Citatele din Evanghelii, aproape toate, sunt redate de Rudolf Steiner după traducerea lui Luther a Bibliei. În dreptul pasajelor din text unde în paranteză nu apar decât numele capitolului şi versetului este vorba de pasaje din Evanghelia după Ioan.

Cuvântul introductiv al Mariei Steiner, aflat la începutul celorlalte ediţii, este conţinut acum în volumul I al *Operelor* ei: *Antroposofia lui Rudolf Steiner. Cuvinte introductive la primele apariţii ale operelor lui Rudolf Steiner*, Dornach, 1967.

1. *„Există nişte vorbe ciudate ale marelui mistic Jakob Böhme"*: În Mysterium magnum sau explicaţie referitoare la Cartea I a lui Moise (Facerea – n.t.) (1623), cap. 18: „Ştiu că aici, pe loc, sofistul mă va dojeni şi îmi va imputa ca fiind un lucru imposibil de ştiut, asta fiindcă eu n-am fost acolo şi n-am văzut cu ochii mei. Acestuia i se poate răspunde că eu am fost acolo, în esenţa mea sufletească şi de viaţă, pe când încă nu eram un Eu ci esenţă adamică şi mi-am irosit nechibzuit splendoarea mea în Adam însuşi. Întrucât Christos mi-a redat-o iarăşi, eu văd în spiritul lui Christos ceea ce am fost în Paradis şi ceea ce am devenit prin păcat şi va trebui să redevin în viitor; şi nimeni n-ar trebui să ne eticheteze drept ignoranţi, căci, dacă eu nu ştiu, ştie Christos în mine, din a cărui ştiinţă urmează eu să scriu." (Jakob Böhme, *Opere complete*, editate de K.W. Schiebler, vol. 5, Leipzig, 1843, p. 94).

2. *„un fragment dintr-una din poeziile Nausica"*: Schiţele existente au fost tipărite în ediţia de la Weimar (sau ediţia Sofia) a operelor lui Goethe, secţiunea I, vol. 10, pp. 97 şi urm. Compară aici şi *Nausikaa*, lucrarea lui Wilhelm Scherer din *Articole despre Goethe*, Berlin, 1886, pp. 177-234.

3. *Wilhelm Scherer*, 1841-1886.
Hermann Grimm, 1828-1901.

4. *„Aşa cum am mai spus chiar aici în urmă cu doi ani... "*: În ciclul de conferinţe ţinut la Kassel, „Teosofie şi rosicrucianism"; tipărit în ***Evoluția omenirii și cunoașterea lui Christos. Teosofie și rosicrucianism. Evanghelia după Ioan***, Număr bibl. 100, *Opere complete*, Dornach, 1967.

5. *„... într-o stare planetară pe care ştiinţa spiritului o numeşte «vechea Lună» "*: Vezi aici şi capitolul „Evoluţia cosmică şi omul", în opera lui Rudolf Steiner ***Știința ocultă în rezumat***, Număr bibl. 13, Opere complete, Domach, 1968, pp. 186 şi urm.

6. *„ Viaţa umană curge... "*: Textual: „O metamorfoză în sensul înalt al cuvântului, prin a lua şi a da, a câştiga şi a pierde, a fost zugrăvită deja cum nu se poate mai perfect de către Dante." *Maxime în proză*, Număr bibl. 461 (Ediţie de buzunar, cu introducere şi comentarii de Rudolf Steiner, Stuttgart, 1967).

7. *„... să pui o picătură de ulei în apă..."*: Aici Rudolf Steiner descrie aşa-numitul experiment Ploteau. A se vedea aici descrierea făcută de Vincenz Knauer în prelegerile sale despre *Problemele capitale ale filosofiei* (Viena şi Leipzig, 1892): „Unul din cele mai nostime experimente din fizică este *experimentul Ploteau*. Se prepară un amestec de apă şi alcool, având exact greutatea specifică a uleiului de măsline pur, iar în acest amestec se toarnă apoi o picătură de ulei ceva mai întărită. Aceasta nu pluteşte la suprafaţa fiuidului ci se afundă până la mijlocul ei, sub forma unei sfere. Pentru a o pune acum în mişcare, luăm un mic disc din carton în care am înţepat în mijloc un ac lung şi-l coborâm cu grijă în centrul sferei de ulei, astfel încât marginea exterioară a micului disc de carton să formeze ecuatorul sferei. Acest disculeţ de carton este rotit apoi, la început încet, apoi din ce în ce mai repede. Desigur, mişcarea se transmite sferei de ulei şi, ca urmare a forţei centrifuge, din aceasta se desprind mai multe părţi, mai întâi cercuri, apoi sfere micuţe, care continuă să se învârtă încă mult timp şi după ce s-au separat. În felul acesta ia naştere o configuraţie adesea surprinzător de asemănătoare sistemului nostru planetar: în speţă, în centru sfera cea mai mare, corespunzătoare Soarelui nostru, şi în jurul ei, rotindu-se, sfere mai mici şi inele ce ne pot duce cu gândul la planete împreună cu lunile lor." (*Prelegeri din timpul semestrului de vară*, conferinţa a noua, p. 281 din lucrarea amintită mai sus.)

8. *„Lumea nu-l bănuie pe diavol... "*: Faust I/*Pivniţa lui Auerbach*.

9. *„Mai bine cerşetor... "*: După *Odiseea* lui Homer. Cântul 11, unde Ulise vizitează lumea subpământeană.

10. *Vladimir Sergheievici Soloviov*, 1853-1900.

11. *„Crestinismul este cel care trebuie să facă din noi un singur popor... "*: Până în prezent nu s-a putut stabili cu certitudine cine a făcut această afirmaţie.

12. *Lev Nicolaevici Tolstoi*, 1828-1910, scriitor rus; cartea sa *Despre viaţă* a apărut pentru prima dată în limba germană la Leipzig, în 1829, în traducerea Sophiei Behr.

13. *William James*, 1842-1910; afirmaţia pomenită se găseşte în cartea sa *Principles of Psychology* (2 vol., 1890, în limba germană, 1909).

14. ***Creștinismul ca fapt mistic și misteriile Antichității***, Număr bibl. 8, *Opere complete*, Dornach, 1959.

15. *„... nu vă lăsaţi ispitiţi de acei teologi bizari... "*: Printre „acei teologi bizari" se numără, de exemplu, *Theodor von Mopsuestia*, 350-428, cel mai mare exeget din Şcoala din Antiohia; printre cei mai noi se află *Frédéric Gadet*, 1812-1900, teolog reformat-evanghelic elveţian, profesor la Universitatea din Neuchâtel, şi *Theodor von Zohn*, 1838-1933, teolog evanghelic, profesor în Göttingen, Kiel, Erlangen etc.

16. *... „patru simboluri care vi se prezintă dumneavoastră aici la capitelurile coloanelor de pe partea dreaptă şi stângă..."*: Aceste două coloane împodobeau sala bibliotecii Murhard, Weinbergspark 6, din Kassel, în care s-au ţinut conferinţele. Cele patru simboluri fac trimitere la cele patru simboluri apocaliptice.

17. *Friederich Theodor Vischer*, 1807--1887.

18. *August Griedrich Gfrörer*, 1803-1861, istoric german; cartea sa *Geschichte des Urchristentums* (*Istoria crestinismului originar*) a apărut în 1838, în trei volume.

19. *„... nu era acolo decât o corabie..."*: „o corabie" în sensul de „unica".

20. *Goethe spune pe bună dreptate: Dacă n-ar fi existat lumina, niciodată n-ar fi apărut un organ sensibil la lumină, un ochi"*. Textual: „Ochiul îşi datorează existenţa luminii. Dintr-un organ animal auxiliar oarecare lumina îşi creează un organ pe măsura ei, şi aşa se formează ochiul din lumină pentru lumină, pentru ca lumina interioară să întâmpine lumina exterioară" (*Schiţă a unei teorii a culorilor*). *Scrierile de stiinţe naturale ale lui Goethe*, editate de Rudolf Steiner, vol. 3, p. 88 (ed. a 3-a, Berna, 1947).

21. *„De la tată am statura... "*: *Xenii blânde*, VI, 32, din *Poezii*, vol. 3, cap. 1, editate de H. Düntzer (= Deutsche National-Literatur, Kürschner, Goethe, *Opere*, III, I).

22. *„... această veche legendă..."*: Legenda lui Oedip.

23. *„Există o legendă..."*: A se vedea aici descrierea legendei lui Iuda redată în capitolul „Despre Sfântul Matei apostolul", din *Legenda aurea* de Jacobus de Voragine.

24. „Blestemul faptei rele este... ": În drama lui Schiller *Piccolomini*, actul cinci, scena întâi.

25. *Parmenide din Eleea*, aproximativ 540-480 î.Ch., filosof grec.
Heraclit din Efes, aproximativ 540-480 sau 483 î.Ch., filosof grec.
Platon, 427-347 î.Ch.
Aristotel, 384-322 î.Ch.

26. *Celsus*, filosof roman, în anul 178 d.Ch. a scris Cuvântul adevărat, prima scriere împotriva creştinismului (fragmente aflate în opera lui Origene Contra Celsum, în germană de Keim, 1873).

27. *Galileo Galilei*, 1564-1642, cercetător al naturii, italian.

28. *Johannes Tauler*, 1300-1361, călugăr dominican şi predicator, discipol al lui Meister Eckhart, unul dintre cei mai importanţi mistici germani.

29. *„În alte conferinţe am descris deseori treptele pregătitoare... "*: De exemplu, în conferinţa a 13-a din ciclul ***La porţile teosofiei***, Număr bibl. 95, ediţie completă, Dornach, 1964, şi în conferinţa a 14-a din ciclul ***Teosofia rosicrucienilor***, Număr bibl. 99, ediţie completă, Dornach, 1962.